



શ્રી  
શ્રાવિકા ભૂષણ

તૃતીય અલકાર.

---

પ્રસિદ્ધ કવિ,  
શ્રી સાલન નિકેતન  
ગદડા.

---

સંવત ૧૯૮૧

સને ૧૯૨૫

કિંમત ૧-૮-૦



# ખુલાસો.

શ્રી પાલીતાણા જૈન ધર્મ વિદ્યા પ્રસારક વર્ગે તરફથી પ્રસિદ્ધ થયેલા પુસ્તકોને, 'શ્રી લાલન નિકેતન ગ્રંથમાળા' તરીકે પ્રસિદ્ધ કરવામા આવ્યા છે, તે સળધી ખુલાસો 'મહડા આશ્રમના હેવાલેમાં' નીચે પ્રમાણે આપવામા આવેલ છે.

## \* શ્રી લાલન નિકેતન ગ્રંથમાળા.

" સવત ૧૯૮૦ ( ઇ સ. ૧૯૨૪ ) માં શ્રી જૈન ધર્મ વિદ્યા પ્રસારક વર્ગમા બવસ્થાપકોએ વર્ગની સરકાર બધ કરી અને તેમને હસ્તક પુસ્તકોને જે સંગ્રહ હતો તે, પુસ્તક મંદિર નામે જોડ્યા અને પુસ્તકો રાખવાના કબાટો લાલન નિકેતનને અર્પણ કર્યા. એ પુસ્તકોને સુધારી લાલન નિકેતન ગ્રંથમાળા તરીકે પ્રગટ કરવાનો નિર્ણય કરવામા આવ્યો.

વસ્તુતઃ શ્રી જૈન ધર્મ વિદ્યા પ્રસારક વર્ગની સરકાર, સવત ૧૯૫૯ ( ઇ સ. ૧૯૦૩ ) માં પાલીતાણામા જે માગ કચ્છી જૈન મિત્રોની સહાયતાથી રચાઈ હતી એ સરકારી જે દશ વર્ષ સુધી ખાનદ મંત્રો તરીકે બવસ્થા કરી હતી તે દરમ્યાન કચ્છી જૈન શ્રીમતોની સહાયતાથી પાલીતાણામા જૈન બોર્ડિંગ, જૈન વિધવાશ્રમ, " જ્ઞાનદ " મારીક અને જૈન પુસ્તક પ્રકાશન સરકારો, ખાવન ગરમો જ્ઞાનદ પ્રી-ટોંગ પ્રેસ, કચ્છમાં કચ્છી જૈન બાલાશ્રમ, જૈન કન્યાશાળાઓ અને પાઠશાળાઓ તેમજ મુળધર્મા કચ્છી જૈન મહિલા સમાજ અને શ્રાવિકાયાળા વિગેરે સરકારોની જે સ્થાપના કરી હતી

સવત ૧૯૬૯ ( ઇ સ. ૧૯૧૩ ) માં પાલીતાણામા પૂરતી ભય-કર હોનારત થતા શ્રી જૈન ધર્મ વિદ્યા પ્રસારક વર્ગને મારે ખોટ ખમવી થઈ હતી તા' ૨૪-૬-૧૩ નો રોજ એ વર્ગ અને તેને હસ્તક ચાલતી સળધી સરકારોમાથી મારી માલગીના કારણે રાજ નામ આપ્યું હતું. તે વખતે મારી સાથે ખીન પછુ કેટલાક બવ-સ્થાપકોએ રાજનામા જ પા દતા તેથી જૈન બોર્ડિંગ, તેના કંદ સાથે તેની ટ્રસ્ટીઓને સુપ્રત કરવામાં આવી. કચ્છી જૈન બાલાશ્રમ

માટે નવી વ્યવસ્થાપક સમિતી નિર્ણય કરી જે એ સરસ્થા સુપ્રત  
કરવામાં આવી વર્ગનાં બાઈ, જે વ્યવસ્થાપકો રહ્યા હતા તેમણે  
આનંદ પ્રી-ટીમ પ્રેમ ભાઈ દેવચંદ દામજી કુલકારને વેચાતુ આપી  
તેની જે રકમ આવી તેમાંથી લેણદારોનું લેણું ચુકવી આપી બાઈ  
વધેલી, રકમમાંથી રૂ. ૧૫૦૦, જેનાં કે રૂપિયા હોઈ હતા. ખર્ચો એક  
પુસ્તક, મહિર બધાવ્યું અને તેમાં રેલની હોનારત વર્ષે તે ભોંમિયેલા  
પુસ્તકો રાખવામાં આવ્યા એ પુસ્તકોની કંઈ પણ વ્યવસ્થા તેઓ  
કરી શક્યા નહિ તેથી તેઓએ શ્રી જૈન ધર્મ વિદ્યા પ્રસારક વર્ગની  
સરસ્થા બધા કરી અને પુસ્તકો લાલન નિકેતનને અર્પણ કર્યા "

કહેવાની જરૂર નથી કે શ્રી પાલીતાણા જૈન ધર્મ, વિદ્યા પ્રસાર  
રક વર્ગનો કે આનંદ મત્રી હોયો હોયે 'પુસ્તક પ્રકાશન' ની જવા-  
બદારી માટે શિરે હતી અને એજ જવાબદારી આજે ફરી મારા  
શિર પર આવી છે "

વર્ગ તરફથી નાના-મોટા લગભગ પાંચ દસ દસ પુસ્તકો દસ  
વર્ષમાં પ્રગટ કરવામાં આવ્યાં હતા તેમાં આવિકા-બુદ્ધિના, ચાર  
ભાગ, સતી મહાનતા બે ભાગ આવિકા સુબોધ દર્પણ વિગેરેની  
યોજના મહીલાઓ માટે દિશાક્રમારીનાં બે ભાગ અનિઓ માટે,  
જૈન પ્રવેશપોથીના ચાર ભાગ અને જૈન, પહેલી-ખીણ વિદ્યાર્થીઓ  
માટે જ્ઞાનદમહિર પાડવપ્રબોધ, દાનવીર રત્નપાળ ઉત્તમકુમાર ધર્મ-  
વીર જ્ઞાનદાસ અને પુણ્યપ્રભાવ સામાન્ય જનસમાજ માટે અને તરવ  
બુધિમાં પ્રવેશ જૈન ચલિકાત, તરવચિંતામણી ધર્મરત્ન પ્રકરણના  
ત્રણ ભાગ, ઉપદેશ પદ, ઉપદેશ રત્નાકર અને અધ્યાત્મસાર તાર્ત્ત્વિક  
બોધના અભિલાષીઓ માટે યોજવામાં આવ્યા હતા

સંવત ૧૯૧૯ માં પાલીતાણામાં પાણીની રેલ જે આવી ન  
હતી, તો આજે એ સરસ્થા તરફથી સખ્યાબધ સુબોધક પુસ્તકો  
પ્રગટ થઈ ચકત, જેણે જે બાવીને અમ્યુ તે ખર ઉપરોક્ત તમામ  
પુસ્તકોની યોજના મે કેવળ દિવ્યબુદ્ધિથી કરી હતી એ કહેવાની  
આવશ્યકતા રહેતી નથી.

સંવત ૧૯૮૩

સને ૧૯૨૭

શાહ શિવજી દેવસિંહ,

આનંદ મત્રી, લાલન નિકેતન-મહડા.



# શ્રાવિકા ભૂષણ.

૦૦૦

તૃતીય અલકાગ.

મગલાચરણ

નારિક વિદીજિ.

આગધુ અરિકુ તના ચગ્ગુતે મેતુ મમાધિ ધરી,  
વાણી નીરજિનેગની જયતી ગન્માગને આદરી,  
ત્રેડા ની પગમેગ ગામન કુગી શ્રી શ્રાવિકાધર્મને,  
નાગે નધ નમુલનિ નુ મઠડી આપો નગા 'ગર્મને ૧

વમનિકા

તે નારી જન્મ નુદ્ધતેરી મુધાન્વાને,  
ગુગા ઠેડે પન્નગોડ વનાન્વાડે  
તે વારગો હુન્થમા ગુલ મન્વિન્વાડે,  
તો જાવિકા મગ્ગ ભયાનુ કંઠ મઠે ૨  
તે જૈન ડામનગિ ઉન્વનિ વિસત ગાને,  
ન માગ્ગો વગિ ધોગે કુગા નુગાડે,

૧ સી જાવનની માગિને મેતુ જ નાગ માગિને આગ આપી  
જિનેદ ના ગામનની સી જ મુખને પ જ્યોતિ જન્મ ગેરેક  
નાગ નવાગુ શ્રાવિકા નલ પુન્ન ન સાગુ ડે—  
પો કી —૧



## અગ્રવર

આપો શ્રી વીરવાણી <sup>૧</sup> હૃદયકમળમા 'ધૈર્યતા ધર્મ' બુદ્ધિ.  
 ન માટે <sup>૨</sup>નાર પામો મકળ જગત્મા શ્રાવિકા 'નિત્ય શુદ્ધિ  
 ગોભાગો <sup>૩</sup>લચ્છાવે નિજમનિ મનને શ્રાવિકા ભપભૈર્ય,  
 પામી નરભૈર ન ગે સકળ નહુ કરે શ્રાવિકા નર જોધી ૧

આ પ્રમાણે મગવાચણ ક્યો પછી ધર્મના શેર પાતાની  
 ઉપદેશ વાતો ગાડ કરી—હે મહાગુણી શ્રાવિકાઓ! નિત્યના નિયમ  
 પ્રમાણે જાનહા ઉપદેશ વાતો કાવાને તૈયાર થઈ એટલે લલિતા  
 ચચલ, પ્રેમ, પુતળી, જયા, અને પ્રેમદા વિગેરે બધી શ્રાવિકાઓ  
 હાજર થઈ ગઈ પ્રેમનાને એકલી આવેલી જોઈ ચચળ બોલી—પ્રે-  
 મદા ભાભૂ, આજે એકલા કેમ છો? પોતી ખેન કયા છે?

પ્રેમદા—ચચલ ખેન, આજે તો પોતીના ભાગ્યનો હૃદય થઈ  
 ગયો છે, તેથી નહુ અને પોતી કમમા રોગદ જયા છે, તોપણ તે  
 આજ્યા વિના જહેશે નહિ

ચચળ—ભાભૂ, એટલું બધું શુ છે? તે કહો તો બન

પ્રેમદા—ચચળ ખેન, પોતી ઉન્મત્ત અને હિંગામી હતી  
 તેથી તેનાથી કટામીને તેના મામુ મગસાએ પોતીના વરનું બીજે કે-  
 કાણે વેવિશાળ કર્યું હતું, તે કન્યા આપણા ગતિપુગ્ની હતી અને  
 ઉમરમા મોટી હતી આ વરમા તે કન્યાનો વિવાદ પણ થવાનો હ  
 તો, તેવામા એક મોટું તોફાન જાગ્યું છે, જો કે તેતોફાન છે, તેછ  
 તો તેથી આપણી પોતીના ભાગ્યનો તો ઉગ્ય થઈ ગયો છે

ચચળ—મામુ, એવા તોફાનમા પોતીના ભાગ્યનો હૃદય શી  
 રીતે થાય? જ્યાં તોફાન હોય, ત્યાં સારું કળ શી રીતે થાય?



પ્રેમદા—ચચાજી જોન, એવું બન્યું કે, પાતીના વસ્ત્રો ફરી વાળે. મળધ જે કન્યાની નાથે કોવો છે, તે કન્યા મવવી (અંક ટોળે વગવેલી) છે, તેથી નામાવાળાઓએ ગાવી તે કન્યા મુખવાની જ્ઞાતિને ફરીનાદ ફરી છે

ચચાજી—પ્રેમદાભાભ, મનેથી કે યા ગી રીને કહેવાતી હશે? અને મનેથી કન્યા લાવવાવી શો ગે-લાભ થાય? અને તેમા જ્ઞાતિને વચ્ચે ગદગની શી જરૂર છે?

પ્રેમદા—ચચાજી જોન, જે કન્યાનું વેવીશાળ એક પુત્રપત્ની નાથે કન્યા હોય તે કન્યાને જી ત પુત્રપત્ની નાથે પરણાવે, તે સ્વેચ્છી કન્યા કહેવાય છે. મનેની કન્યા લાવનાર અને અપનાર બંને જ્ઞાતિના ગુણે મા છે, કાચુકે, તે કામ ધમવિરૂદ્ધ અને નીતિ વિરૂદ્ધ ગણાય છે. કન્યાનું વેવિનાળ કરવું તે કન્યાનું વાગદાન કહેવાય છે. વચનથી કન્યાનું દાન આપ્યા પછી, તે કન્યા જીતન અપાતી નથી. વાગદાનમા આપેલી કન્યા વિવાહિત જેવી ગણાય છે. તેમ છતાં તેવી કન્યા જીજે સ્થળે આપે તો જ્ઞાતિની અને નાસારિક ધમની મર્યાદા તુડી જાય છે. તેમજ આ પ્રમાણે કરવાથી કન્યાવિકૃત્યના મહા પાતક ઉત્તરજન મળે છે, તેથી મનેથી કન્યા લાવનાર દૂષિત ગણાય છે.

ચચાજી—પ્રેમદાભાભ, એવો અધર્મ આપણા જૈનલોકો મા માટે કરતા હશે?

પ્રેમદા—ચચાજી જોન, જે જ્ઞાનદાન અને ઉત્તમકુળના જૈન ગૃહસ્થો છે તેઓ કદિપણ તેવું કામ કરતા નથી. કાચુક, તેઓ ધર્મી હોવાથી નમજે છે કે, વેવિશાળ કરવું એ વાગદાન છે અને એક વખત દાન કરેલી કન્યા જીજ પુત્રપત્ને અપાતિ નથી. વાગદાનથી અપાયેલી કન્યા વિવહિત જેવી ગણાય છે, તેને જીજ પુત્રપત્ને આપવી એ કીર્તન કહેવાય જે પુત્રપત્ની નાથે કન્યાનો મળધ જોડાયેલો

ને કન્યાનો અમુક અંગે પતિ ધર્મ સુકચો છે, તે પતિને દોડી બી-  
જો પતિ કચો એ હીડ ન કહેવાય કેટલાએક અધર્મિ દ્રાવડો એ  
વી નમેલી કન્યા બીજે આપ છે અને પોતાના દુષ્કર્મની પ્રતિદા-  
ને સુમારે છે એવા નાકો ગુહ દ્રાવડો નવી પથુતેઓ નીચ જા  
નિના શુદ્ધ જેના છે એક કેમણે હીડીનો ન મધ કરી જનમમૂલની  
વચ્ચે વાગવાન આવી પડી અમુક મુને તે મોગી ધરેલી કન્યાન  
બીજે યજ્ઞાવરી—એ કેટલો અન્યાય અને અવર્મ કહેવાય છે? એ રી  
નીચ માખાપો પોતાની પુત્રીના ખંખર નાનકા રંગે છે એમ કહેલું  
ઝાઝા જોતું નથી એ દુશચાર પુર્નલક્ષના જેવો છે જોન અ  
ચળ, તે વિષે તન કંટલુ જુઝા દેને એ દુશચાર કેટલાએક દ્રાવડોમ  
પ્રવર્તતા લાગ્યો છે કેટલાએક પુરુષો તો માત્ર પૈમા લેવાની લા  
લવધી એલુ નાક જમ રંગ છે, બાળપણથી કંટલો ન મધ કન્યા  
વિકૃત્ય કંવાની લાયવધી તોડી નાજે છે અને મનમાનતા પૈમા  
લધને તે નમેલી કન્યા બીજા પુરુષને આપે છે રાણી ડોડવાર તે  
કોડ પુરુષે પૈમા આપી એક કન્યાની નામે વાગવાન કર્યું હોય, અ-  
ને કન્યા કન્યા લાયક કિનમ્ની થાય ત્યાં જો કોઈ વધારે પૈમા  
આપનાર મળે તો તે કન્યા તેને આપવામા આવે છે આવા વિ-  
પરીત ગર્થ કરાવી કેટલાએક દ્રાવડો જગતમા ઘણાજ નિદાપાય  
બને છે

અ ચળ—પ્રેમલાભ એવા નકારા કામ કરનારા પુરુષને જોન  
કે દ્રાવક કહેવા નહીં પણ દ્રાવકતા નામને ધારણ કરનારા રાક્ષ-  
સો કહેવા જોઈએ લાભ, હું તો આ વાત નાલખીને આશ્ચર્ય પા-  
મી ગઈ છું આપણ દ્રાવકની કોમ જગતમા ઉચી કોમ ગણા-  
ય છે તેમા આવા નકારા કામ બને, અ દેવી ગરમની વાત કહે  
વાય ?

પ્રેમહા—એક વખત તેવી એક વાત મે નજરે જોઈ છે તે  
સાલજવા જેવી છે

પ્રેમદા—ચચળ બહેન, એવું બન્યું કે, પાતીના વાન્ટો ફડી વાન્ટો મળધ જે કન્યાની નાથે કહેવો છે, તે કન્યા નવેલી (એક દેકાણું વગવેલી) છે, તેથી નામાવાળાઓએ આવી તે ન્યા મુખવાની જ્ઞાતિને કૃત્રિયાદ કરી છે

ચચળ—પ્રેમદાભાભૂ, નવેલી કે ચાળી જીન કહેવાતી હશે? અને સરેલી કન્યા લાવવામાં શો ગેન્દાભ થાય? અને તેમા જ્ઞાતિને વચ્ચે પડવાની શી જરૂર છે?

પ્રેમદા—ચચળ બહેન, જે કન્યાનું વેરીગાળ એક પુરૂષની સાથે કહેવું હોય તે કન્યાને ખીન્ન પુરૂષની નાથે પગલાવે, તે સરેલી કન્યા કહેવાય છે. મરેલી કન્યા લાવનાર અને અપનાર બંને જ્ઞાતિમા ગુન્ટે ૧૨ છે, કાગ્લુકે, તે કામ ધમવિરૂદ્ધ અને નીતિ વિરૂદ્ધ ગણાય છે. કન્યાનું વેવિગાળ કરવું તે કન્યાનું વાગ્દાન કહેવાય છે. વચ નથી કન્યાનું દાન આપ્યા પછી, તે કન્યા ખીન્નને અપાતી નથી. વાગ્દાનમા આપેલી કન્યા વિવાહિત જેવી ગણાય છે. તેમ છતાં તેવી કન્યા ખીન્ને સ્થળે આપ તો જ્ઞાતિની અને નામારિક ધમની મર્યાદાનુગી નય છે. તેમજ આ પ્રમાણે કરવાથી કન્યાવિકૃત્યના મહા પાપને ઉત્તરજન મળે છે, તેવી નવેલી કન્યા લાવનાર દ્વપિત ગણાય છે.

ચચળ—પ્રેમદાભાભ, એવો અધર્મ આપણા જૈનલોકે શા માટે કરતા હશે?

પ્રેમદા—ચચળ બહેન, જે ખાનદાન અને ઉત્તમકુળના જૈન ગૃહસ્થો છે તેઓ કદિપણ તેવું કામ કરતા નથી કાગ્લુકે, તેઓ ધર્મી હોવામાં નમજે છે કે, વેવિગાળ કરવું એ વાગ્દાન છે અને એ કે વગળા નાન કરેલી કન્યા ખીન્ન પુરૂષને અપાતિ નથી. વાગ્દાનથી અપાયેલી કન્યા વિવાહિત જેવી ગણાય છે, તેને ખીન્ન પુરૂષને આપી એ ઠીક ન કહેવાય જે પુરૂષની નાથે કન્યાનો મળધ જ્ઞાતિને

તે કન્યાનો અમુક ઝગે પતિ થઈ ચુક્યો છે, તે પતિને છોડી બીજો પતિ કયો એ કી ન કહેનાય કેટલાએક અધર્મિ શ્રાવકો એવી નરેલી કન્યા બીજે આપે છે અને પોતાના કુળધર્મની પ્રતિદાને શુભાય છે એવા ઝગડો નુકસાનકાર નથી પણ તેઓ નીચ જાનિતા શરૂ જેના છે એક ઠંડા દીકરીનો મજા કરી જનમમૂલની વચ્ચે રાગદાન આપી પત્રી અમુક મુને તે મોટી ધરેલી કન્યાને બીજે પગલાવરી—એ કેલો અન્યાય અને અધર્મ કહેવાય છે? એના નીચ માત્રાપો પોતાની પુત્રીના ખગખગ નાતન કં છે એમ કહેવું કાઈજ જોઈ નથી એ દુગચ્છા પુર્ણલક્ષના જેવો છે પહેલ ચચાળ, તે મિપે તન કેટલું જુ, હવે એ દુરાચાર કેટલાએક શ્રાવકો મને પ્રવર્તના લાગ્યો છે કેટલાએક પુરૂષો તો માત્ર પૈમા લેનાની લાલચથી એવું નકાકે કામ કરે છે, બાળપણથી કંવો મજા કન્યાવિકૃત્ય કરવાની લાલચની તોડી નાખે છે અને મનમાનતા પૈમા સ્વર્ગને તે નરેલી કન્યા બીજા પુરૂષને આપે છે રાજી કોઈ વાર તો કોઈ પુરૂષે પૈમા આપી એક કન્યાની નાચે રાગદાન કર્યું હોય, અને કન્યાને કન્યા લાયક જમગની થાય ત્યાં જો કોઈ વધારે પૈમા આપનાર મળે તો તે કન્યા તેને આપવામા આવે છે આવા ગિપરીત કાર્ય કરનારી કેટલાએક શ્રાવકો જગતમા ઘણાજ નિંદાપાત્ર બને છે

ચ ચાળ—પ્રેમદાલાભ એવા નકાન કામ કરનારા પુરૂષને જોઈ કે શ્રાવક કહેવા નહીં પણ શ્રાવકના નામને ધારણ કરનારા રાક્ષસો કહેવા જોઈએ ભાલૂ, હું તો આ વાત માલગીને આશ્ચર્ય પામી ગઈ છું આપણુ શ્રાવકની કોમ જગતમા ઉચી કોમ ગણાય છે તેમા આવા નકારા કામ બને, એ કેવી ગરમની વાત કહેવાય ?

પ્રેમદા—એક વખત તેવી એક વાત મેં નજરે જોઈ છે તે સાલજવા જેવી છે

અચળ—૧ નાનાભાણ, એ વાત કહો નાનાભાણની છે

પ્રેમદા—૨ નાના જલેન આપણા ગામથી વીના ગડડપર કેશ  
ગુપ્ત નામે એ નાના તેમા માડ ઓગાળ છે એ વખતે હુ  
કેશગુપ્તમા માગ મામાને ઘેર ગઈ હતી ત્યાં માન મામાના પા  
ડાશમા દેવચંદ કઠીને એક આવડ ગેનો હતો તે દેવચંદને  
જ્યોદ્ધા નામે એ દીકરી હતી યજ્ઞોદ્ધા નાનાપણુમાંથી બુદ્ધિ  
વેળી અને અતુર હતી તેથીએ જ્યાગાળામા નારી કેળાવી  
લીધી હતી દેવચંદ આવડ હતો પણ તે નામનોજ આવડ હતો  
આવડના ધમને તે બીનકુવ જણુનો નહોનો માન જેવો તેવો નન  
કાર મન જાગી આવડ નામને ધનનતો નો કવચ હતુ કુ  
ટુબ પહેલા માડ આણુ પલા પાગથી તેને પેપ નમા મોટી નુ-  
કશાની થવાથી ત નવરી ન્ધિનિમા આવી ગયુ હતુ, દેવચંદના  
હૃદયમા ધર્મના સંસ્કાર ન હોવાથી તે પોતાના ધન સાર અવા-  
વાને અવગા અનગા વિચાર કરના લગ્યો પતાના કુટુમ્બની આ  
ભવિકા થન સી માન, તેનો મારો ઉગ્રાગ ને કીમતે તેમ હતુ,  
તે છતાં મેમાદાગ વવાની વ વનમા તે લગ્યો હતુ

તે દેવચંદને રૂખી નામે સ્ત્રી હતી, રૂખીનુ પીયર સારા મુળનુ  
ઢહેવાતુ હતુ રૂખીનો પિતા ખરેખર આવડ હતા તે જન  
ધર્મ ઉપર પૂર્ણ આજ્ઞાવાળો હતો તે નાથ તેણે ધર્મ મળ  
ધી સારૂ જ્ઞાન સંપાદન વ્યુત્પન્ન પિતાના ધર્મિક કુટુમ્બના  
સંસ્કારો રૂખીમા માગી રીતે આસ થયા હતા રૂખી હમેશા  
દેહેરે ઉપાધ્યે જતી અને સામયિક લડ નારી રીતે સજાય  
ધ્યાન કરતી હતી મતાના નકુવામથી તેની પુત્રી યજ્ઞોદ્ધા  
પણુ ધર્મની ગતી થઈ હતી યજ્ઞોદ્ધાના હૃદયમા ધાર્મિક અને  
માસારિક કેળવણી દે થઈ હતી તેનુ વન માન તેર વર્ષનુ હતુ,  
તેાપણુ તેણીનામા સાગી જ્ઞાના માવેતી હતી મુખબાવ છતાં

તેણીનામા પ્રાદ્વતાની જ્યા દેખાતી હતી અને તેના નુર  
મુખ ઉપર જ ભીંગતાનો ઉત્તમ દેખાત જનાઈ ગુરુચો હતો.

આ રંગોનાનુ ગેદિગાળતેજ નજના એક શાંતિલાલ નામ  
ના યુવાન આવડ પુત્રની નાથે ઠરવામા આવ્યુ હતુ શાંતિલાલે  
ગાળવયથીની મારી ડેગરણી લીધી હતી શાંતિલાલનુ કુટુંબ  
આધારણ નિયતિનુ હતુ, પણ લાજ આળસમા તે સારી વિખ્યાનિને  
નામેતુ હતુ શાંતિલાલ મ્વલાવે નાન, વિદાન અને પરોપકારી  
હતો તે હમેશા નાર્વજનિક ઝગમગ નારો ભાગલેતો અને જન  
નમૃકતુ નર્વ પ્રકારનુ હિત કરવાને આગળ પડતો હતો. યશોદા  
જ્યા ઉમર લાયક થઈ ત્યાં દેવચરને તેની સ્ત્રી રૂખીએ કહ્યુ,  
ગ્વામી, હવે યશોદાના લગ્ન કરો ઉમર લાયક થયેલી છેકરી  
આ રૂપા ઘરમા રહે તે ઠીક ન કહેવાય, હવે ગામેમા આપણી વાનો  
વાય છે વગી આપણા જમાઈ શાંતિલાલ પણ લાયક ઉમરના  
અને નમણુ છે તેમજ શાંતિલાલના માળાપ લગ્ન કરવાની હતા-  
વાળ કરે છે

રૂખીના આવા વચન માળગી મલીનાહુદયનો દેવચર જો-  
ત્યો—હે સ્ત્રી, તે કહ્યુ, તે વાન જરાખર છે, પણ શાંતિલાલની નાથે  
યશોદાના લગ્ન કરવા તે મને યોગ્ય લાગતું નથી ગરણુકે, શાંતિ-  
લાલના ઘરની નિયતિ નારી નથી તેનો ગાપ એક સાધારણ  
નિયતિનો માણુમ કહેવાય છે, લોકોમા તેના ઘરની આખર નારી  
ગભાય છે, પણ તેની નિયતી ઉપરથીજ મારી લાગે છે અહર-  
ખાને ખાધી પોણ છે એવા ગરીબ સ નારમા યશોદાને આપવી  
એ મને યોગ્ય લાગતુ નથી આપણી યશોદા મોઢી અને લાડકી  
છે, તેને ગરીબ કુટુંબમા આપી દુ ખી કરવી, એ મને ઉચિત લા-  
ગતું નથી

પતિના આવા વચન નાસગી રૂખી નાણુગી બતાવીને જો-

માતાપિતા વચ્ચેની વાતચીત નાલણીતે બાળાચિંતામાંથી ગઈ હતી. યશોદાએ ડેળવણી લીધેલી હોવાથી તેણીએ કેટલું એક માત્રા રિશ્તજ્ઞાન સંપાદન કરેલું હતું. ને મુઠ્ઠા હતી તાપણુ વિશેષવધ તથા જ્ઞાનને લઈને તેણીનામાં મારા નગ્નાનું જ્ઞાન સ્વભાવથી થયેલું હતું. શાંતિલાલ ઘણે પ્રસંગે પાતાના સામરા દેવચંદને ઘેર આવેના તેથી યશોદા તેને ભાવથી નિગમતી અને તેની ઉપર તેણીએ પાતાના પવિત્ર પ્રભને સ્થાપિત કર્યો હતો. શાંતિલાલના રૂપ, શુભ અને સ્વભાવની છાયા યશોદાની ઉપર પડેલી તેથી યશોદા શાંતિલાલ ઉપર મારો પ્રેમ ધગવતી અને અવિધ્યમાં તેની માથે મ સાંમુખ લેવાના નવાનવા મનોગ્ધો કરતાં હતી. જ્યારે તેણીએ પાતાના પિતાના વિષયીત વિચાર સાંભળ્યા ત્યારે તેના હૃદયમાં ગૂંચી જ ચિંતા થવા લાગી તેણીએ તે વખતે પોતાના મનમાં નિશ્ચય કર્યો કે, શાંતિલાલ શિવાય બીજા ધર્મને કદિ પણ મારે વસ્તુ નહીં છે. વડે લાજ છોડીને પણ પોતાની ઈચ્છા પિતાને દર્શાવવી તેમ કળાજ્ઞ પિતા બળાત્કાર કરી બીજાની સાથે પરણાવે તો આ શરીરને પાડી નાખવું, આવો નિશ્ચય કરી યશોદા તે વિચેના જ વિચાર કરવા લાગી.

હવે દ્રવ્યના લોભી દેવચંદ તે ગામમાં ફકીરચંદ નામના એક ધનાઢય શ્રાવકની સાથે યશોદાનો ફરી સંબંધ કરવાની વાત ચલાવી હતી. ફકીરચંદની ઉંમર પચાસ વર્ષની હતી. ને કાપડનો એક ધનાઢય વેપારી હતો. ફકીરચંદની પેહેલી સ્ત્રી એક વર્ષ પહેલાં ગુજરી ગઈ હતી અને તેને પેહેલી સ્ત્રીના બે પુત્રો અને બે પુત્રીઓ — એમ ચાર સંતાનો હતા. આવી હજીની પ્રજા છતાં મારા ગૃહસ્થપણની શોભાની ખાતર તેમજ વિષયની વાછનાને લઈને ફકીરચંદ ફકીરવાર પરણવાને તૈયાર થયો હતો. બે ગૃહસ્થો પોતાને ઉજવણ પ્રબલ્હાય, તે છતાં મોટી વયે ફરી પરણવાની ઈચ્છા કરે છે, તેઓનો પાછલો સમાર ધણે ભાગે હું ખરૂંપ થઈ પડે છે.

પેહેલી સ્ત્રીની પ્રતિજ્ઞા મન નવી માની આજે મળતા નથી, તેમજ ૧  
 રમા નરી વધતે આપેલી સ્ત્રીનું મન પણ તે શોકયના સતાન આ-  
 વે મળતું નથી, આથી તેમનામા ભેદ ભાવ વર્તે સ્ત્રીના ધીજી રો  
 પાય છે અને આજે તમની વચ્ચે મોટા કડવા કડમ થયા છે  
 છે, એટલે નરી સ્ત્રીના પતિને ભાગ દુઃખ થઈ રહે છે કેટલીકવાર  
 તો નવું મર કળાએ ધણી પોતાના રંગના દુઃખથી એટલો બધો ક  
 ટાળી નાથ છે કે તે આ મટે મગ્નને પણ ત્યાગ પામી છે એ દોષ  
 ગુણને પુણ્યપાપને ધીજીનાગની સ્ત્રી માન ગુણવાળી અને કુણ  
 વાળી મગી જાય તો જિ મનામા થોડું સુખ લાગે, તોપણ જે-  
 વુ જોઈએ તેવું સુખ નો તેને મળતું નથી સ્ત્રીન્યદના વિષયી  
 મનમા એ વિચાર આવ્યો જ નહીં તો જોઈ પાનપુરાની ડોળીશ કન્યા  
 માડી અને ને રાત છૂપી રીતે દેવચ દના તણવામા આવી ધનધુવ  
 દેવચ છૂપી રીતે સ્ત્રીચ અને મળ્યો અને પાચ હુતર કપીયા કર  
 ચગોના ન મધ કળા તેમની વચ્ચે વાત ચીન પણ થઈ હતી  
 ચગોના ન મધ ગાનિવાસ જેવા ન ગુણી અને પ્રતિષ્ઠિત ગુણ  
 ની નાથે થયેના ઠ, એ વાત તપાતા તા વિચાર્ય કકીર-  
 ચ મગોદાની માથન પરણા નિશ્ચય કર્યો હતો  
 'મહેલી કન્યા ચાનવાથી જ્ઞાનિમા અને મ રમા રણી હોદ્દા રંગે  
 અને કુળની પ્રતિષ્ઠાન હાનિ પોણેચગે"—મા વાત કકીરચના  
 આનકત હૃદયમા આવી જ નહીં અને તેલે રંગને જાણુચુ કે,  
 તમને પાચ હુતર કપીયા આપી તમારી કન્યા ચરોદાને હુ નિજ  
 ચને પરાગીન પાનુ તમારે તમારી કન્યાન મને જ્ઞાનગી રીતે  
 નજરે જનાવવી પડશે આ રાત દેવચે કળવ કરી અને તેને  
 જાણુ કે, હુ તમને માડી કન્યા જનાવીશ પણ આ કપીયા  
 વીધાની વાત કોઈને કહેશો નહીં, કાગડે, ને વાન જાહેર વવધી  
 મારા કુટુંબની આગરૂમ મોટી હાનિ વગે કકીરચ તે વાત



માતાપિતા વચ્ચેની વાતચીત માલખાતે બાળાચિંતામાંથી ગઈ હતી. યશોદાએ ઉજવણી લીધેલી હોવાથી તેણીએ કંટક એક માત્રા-  
રિક્તજ્ઞાન સંપાદન કરેલું હતું. ત મુઘ્ધા હતી તોપણ વિશેષવય ત  
યા જ્ઞાનને લઈને તેણીનામા મારા નરમાનુ જ્ઞાન સ્વભાવથી થયે  
હું હતું શાંતિવાલ ઘણે પ્રમદે પાતાના સામરા દેવચરને ઘેર આ-  
વેનો તેથી યશોદા તેને ભાવથી નિગ્રમતી અને તેની ઉપર તેણીએ  
પાતાના પવિત્ર પ્રમદે સ્થાપિત ક્યો ખેલો શાંતિવાલના રૂપ, શુભ  
અને સ્વભાવની હાયા યશોદાની ઉપર પડેલી તેથી યશોદા શાંતિ  
લાવ ઉપર નાગે પ્રેમ ધગવતી અને ભવિષ્યમા તેની માથે ન સા  
રમુખ લેવાના નવાનના મનોરથો કરતી હતી. ત્યારે તેણીએ પો  
તાના પિતાના વિપરીત વિચાર સાલળ્યા ત્યારે તેના હૃદયમા ધણી  
જ ચિંતા થવા લાગી તેણીએ તે વખતે પોતાના મનમા નિશ્ચય ક  
યો કે, શાંતિવાલ સિવાય બીજા પવિત્રને કદિ પણ મારે વગ્ન નહીં છે  
વડે લાજ છોડીને પણ પોતાની ઈન્જ પિતાને દયાવવી તેમ કળા  
જે પિતા બળાત્કાર કરી બીજાની સાથે પરણાવે તો આ રાગીરને  
પાડી નાખવું, આનો નિશ્ચય કરી યશોદા તે વિચેનાજ વિચાર  
કરવા લાગી.

હવે દ્રવ્યના લાભી દેવચરે તે ગામમા ફેફરીરથ દ નામના  
એક ધનાઢય શ્રાવકની સાથે યશોદાનો ફરી સબધ કરવાની વાત  
ચલાવી હતી. ફેફરીરથ દની ઉમર પચાસ વર્ષની હતી. તે કાપડનો  
એક ધનાઢય વેપારી હતો. ફેફરીરથ દની પેહેલી સ્ત્રી એક વર્ષ પેહે-  
લા ગુજરી ગઈ હતી અને તેને પેહેલી સ્ત્રીના જે પુત્રો અને જે  
પુત્રીઓ — એમ ચાર સતાનો હતા. આવી ઉજળી પ્રજા છતાં  
માત્ર ગૃહસ્થપણની શોભાની ખાતર તેમજ વિષયની વાછનાને  
વધને ફેફરીરથ દ કરીવાર પગલવાને તૈયાર થયો હતો. જે ગૃહસ્થો  
પોતાને ઉજવણ પ્રબલહોય, તે છતાં મોટી વયે ફરી પરણવાની ઈન્જ  
કરે છે, તેઓનો પાછતો ન માર ઘણે ભાગે દુ ખરૂપ થઈ પડે છે.

પહેલી સ્ત્રીની પ્રજના મન નવી માની નાથે મળતા નથી, તેમજ ધરમા નરી ઘડને આગેલી સ્ત્રીનું મન પણ તે ગ્રાહ્યના સતાન નાથે મળતું નથી, આથી તમનામા ભેદ લાવ થઈ જ્ઞેશના બીજ દેા પાચ છે અને આખરે તમની વચ્ચે મોટા કળના કળન થયા છે છે, એટલે નરી સ્ત્રીના પતિને ભાઈ દુખ થઈ પડે છે કેટલીકવાર તો નવું ઘર કરનારો ધારી પોતાના ઘરના દુખથી એટલો ભયો કરાળી નાથ છે કે તે આખરે મરણને પણ ત્યાજ થાય છે ભે કાઈ જુઝવને પુણ્યયોગે બીજાનાની સ્ત્રી માન શુભવાળી અને કુળ વાળી મળી નાથ તો કદિ સમાનમા યોગ મુખ વાગે, તોપણ જે-તુ ભેજે તેનું મુખ નો તેને મળતું નથી ક્રીરચ દના વિપરી મનમા એ વિચાર આવ્યો જ નહીં તો દેવી પરણ્યાની ટોળી જ કરના માત્ર અને ને વાત કુપી રીતે દેવચ દના બાણવામા આવી વનકુળધ દેવચ દ કુપી રીતે ક્રીરચ ને મળ્યો અને પાચ હનર કુપીયા કઈ યોગાનો ન મધ કરના તેમની વચ્ચે રાત સ્ત્રીન પણ થઈ હતા યોગાનો ન મધ નાતિવાલ જેવા નનુર્ણી અને પ્રતિષ્ઠિત ગૃહચની માથે ધરેના છે એ વાત નાનાના ના વિષયાધ ક્રીરચ દે યોગાની નાથેજ પરણના નિશ્ચય કર્યો હતો 'મનેલી કન્યા લાવનાથી જાનિમા અને મધમા ઘણી હોટા રશે મન કુળની પ્રતિષ્ઠાન હાનિ પોરોવશે'—આ રાત ક્રીરચ ના ગામડા હુધમા આવીજ નહીં અને તેને દેવચ ને જણાવ્યું કે, 'તમને પાચ હનર કુપીમા આપી તમારી કન્યા યશેાને હુ નિજ ઘડન પરતીન પણ તમારે તમારી કન્યાન નને જાનગી રીતે નજરે જતાવરી પડશે ' આ રાત દેવચ દે ક્રીરચ કરી અને તેને જણાવ્યું કે, હુ તમને મારી કન્યા જનાવીશ પણ આ કુપીમા સ્ત્રીધાની વાત નેઈત કહેશે નહીં, કાનકા ને વાત જાહેર થવાથી મારા કુટુંબની આજરૂમ મેટી હાનિ થશે ક્રીરચ દે તે વાત

કહ્યું કે કી અને અમુક વિષે કન્યા જોવને કી ને દેવચરને  
ઘેર આવવું, એમો નિશ્ચય કરવામા આવ્યો.

કરીચર અને દેવચરની વચ્ચે યથોક્તના ૪ મધની વાન  
ધુપી રખવામા આવી હતી, ૧૩ કરીચર કન્યાના ગુણધર્મ  
જાણવાને માટે દેવચરના ગળાધીઓને અને આંતરની પાટાગીને  
યુક્તિથી પુછ્યો, તે રી તે વાતનીચર્યા નાં તરફ ધવા લાગી હતી  
તેવચરે પોતાની સ્ત્રી કીને પદ્મ કરીચરની વાન નજારી ન  
હતા, તોપણ લોકાની ચર્ચામાથી તે વાન કીનાં જાણવા મા  
આવી હતી અને કી કરીચર હતા એજામતી, તેથી કરીચર  
ના વડા, ગુરુ, નાં નવાવને જાણીને પિત્ર મનમ તેની તર-  
ફથી નિરંકાર છુટો હતો.

કરીચરને ચર હતા કીને એ- છોકરી હતી, તે યથોક્તની સાથ  
કન્યાશાળામા એ ૪ નાં માં જાણતી રોકાથી યથોક્તએ કોઈ વાઈ  
ચાર નાં દેવચરને કન્યાશાળામા જા નહીં જામ પુછના આવવાને  
મનમે નેવો હતો. મન વચ્ચે લુપ્ત જાનેના કી રહના જાણુ  
રામ મનુ કે, દેવચરની પુત્રી યથોક્ત ગિજ્ઞાવ વેચા જા રહે અને  
તે પે નાં પુત્રાં ચરની સાર એ ૪ વગમ જાણુ છે તેથી તેના  
મનમ આ પુ કે, યથોક્ત ને ચરની મા રૂપ પાનાને ઘેર મે વ  
ચરી અને તેના પુત્રી જરાળ પરીક્ષા લેરી આપુ ચિત્રની કી  
ચરે ને ને કહ્યું હતું જાણી સાથે જે યથોક્ત નામની છે કી  
જાણ છે, તેને કોઈ યુક્તિથી આપણે ઘેર નેરી લાવજે, મા તેને  
કેટલુકએક પુછનાનું કે ચરના પાનાના પિતાના ઇરાદે જાણુતી ન  
હતી, વળી તેણીનાં મુગ્ધભાવ વિશેષ રોકાથી તેરો કોઈ પણ  
વિચાર તેના મનમા આવ્યો ન હતા સરળ હૃદયની માળા ચરના  
પિતાની માનાથી એક રખાન યથોક્ત ને નમનથી પોતાને ઘેર તેની  
લાવી

મોના એ- તેજની કુમારિકા કુતી, તેનાના કપ અને ગુપ્ત  
 અને વાસ કીને ગદ્યા હુના તાલીના મુર મુખ કપ ગાવિકા-  
 ધર્મનુ અગત્ય તેજ નકાલી ગુપ્ત કુતુ નર્વ અગમા ગભીરતાની  
 નાથે અચળતા દેખાઈ આવતી હતી આની મુદ્દાગાનિકાને જોઈ  
 કી-અના મોહમા વવાના કદ આવ્યો, તેની અતરની આશા  
 કપવના ખીરી નીકળી પોતે આપવાને નિર્ણય લેલા પાચહત્ત  
 કપિયાની કદમને માટે તમે નવાર કયો નનન તે હુમ્મ પાવડ  
 વગાનાને સાનાના એકાન ન્યાનના જાગરી તેની નાથે સનાની નિ  
 નોપકરિતા અતલ પછુ આની કીચ્ચે કદપાત્ર કમનુ માનુ  
 નાની અનને આથી દુર કની એટલ અત નાવતી વધ લ્યારે  
 મોના પુ તેની નાથ આવવા ન હી એટલ કીચ્ચે નથ મોના  
 નન અહીં મનાઓ માટે નમાક કમ છે

યમોદા— હા, તમ મ જેવા મોગ્યોન મ ન ની મક-  
 કીની નાથ મુ કમ હોય?

કકીચ્ચદ નમે મને ક ન કોદા નહી

યમોદા— ન ના કાક ન ન, તમ મરી હેન ના થી અન-  
 ન પિતા થાઓ એવે માન નાન જે હેનાઓ

કકીચ્ચદ— અના, અ ન ન બરી છે, પાતુ તમા મને ક-  
 ન મહેવા ન તેલમ નના કાચાક નના ક, કે જે નમાગ ન-  
 નના હુતુ આ થા નથી

યમોદા— નેન આ કમ ના છે?

કકીચ્ચદ— હે નુ આળા ને કાગે તમને કહેવા મોઅક-  
 આળા નથી, ન હના તમા મોદે પ્રવા કવા તે મને વાજખી શ-  
 નુ નથી, કાનુકે તમે હુ નાની વચના છે, તથી તમારી આગળ  
 મુકે મુકુ કહેવાથી મને ને ગાન બાહુ પડે તા નથુ વિપરી-  
 ન અને

યશોદા—કાકા, મારા જેવી છોકરીની આગળ તેવી વિપરીત વાત કહેવાની શી જરૂર છે? અમારે છોકરાને તેવી વાતમાં શામાટે પડવું જોઈએ?

કુકીરચ દ્વ—યશોદા, તમે મને કાકા કહો છો, તે મને ખીન કુલ જમતું નથી, જરણુકે, તમારો અને મામે જુદી રીતનો સંબંધ થવાનો છે.

યશોદા—કાકા જુદી રીતનો સંબંધ શો થવાનો છે? તેજ રા જણાવો તો ખરા?

કુકીરચ દ્વ—યશોદા, તમે કુનારા છો કે પત્નોવા?

કુકીરચ દ્વના આના વચન માલગી યશોદા શરમાઈ ગઈ અને તે નીચું મુખ કરીને ઉભી રહી. તે વખતે તેણીના અતુન્નમનમાં વિચાર આવ્યો કે, “આ કુકીરચ કે મને આવા મવાલો શામાટે પુછના હશે? વળી મારા પ્રિયપતિ શાંતિલાલના સંબંધની રાત ત જાણતા હશે કે નહીં? વખતે આમની આગળ વાત કરનાવી વિશેષ ખુલાસો થશે, માટે તેમના બધા મવાલે નાઉતર આપના જરૂરના છે,” આવું ચિંતવી યશોદા નીચે પ્રમાણે બોલી—

યશોદા—કાકા, હું કેવાની છું

કુકીરચ દ્વ—યશોદા, વળી મને કાકા શા માટે કહે છે?

કુકીરચ દ્વને કાકા કહેવાથી ચીડાતો જોઈ તે અતુન્નમનમાં પાછો વિચાર કર્યો કે, “આ વાતમાં કાર્થક શકા પડતું છે, વળી મારી જોડનપણી સંદનને મા નથી, તેથી વખતે આ કુકીરચ દ્વની મને પ રણવાની ઈન્દ્રા તો નહીં થઈ હોય?” આવું વિચારી તે બાળાબધી વાત જણવાને હોમન કરીને બોલી—

યશોદા—તમને હું કાકા કહું છું, તે પમદ નથા તેનું શું કારણ છે? તે કહે

ફકીરચ દ—યશોદા, જો તમે બધી વાત મનમાં રાખો તો હું

કહું

યશોદા—હું બધી વાત મનમાં રાખીશ તમે ખુશીથી કહો

ફકીરચ દ—પહેલા તો હું જે પુછું, તેનો ઉત્તર આપો

યશોદા—પુછો, હું ખુશીથી ઉત્તર આપીશ

ફકીરચ દ—કહો, યશોદા, તમે કુ વાગ છો કે પચ્ચયા છો ?

યશોદા—હું કુ વારી છું

ફકીરચ દ—તમારૂં કોઈ ઠેકાણું મામરૂં ક્યું છે કે નહીં ?

યશોદા—હા, મારૂં નાસરૂં કરેલું છે

ફકીરચ દ—જે ઠેકાણે તમારૂં મામરૂં કરેલું છે, તે ઠેકાણું તમને પમદ છે ?

યશોદા—હા, મને પમદ છે

ફકીરચ દ—યશોદા, મેં ગામમાંથી નાલજ્યું છે કે, જે ઠેકાણે તમારૂં મામરૂં કરેલું છે, તે ઠેકાણું તમને અને તમારા મા-બાપને પમદ નથી, તેથી તમારૂં મામરૂં બીજે ઠેકાણે કરવાની ગોઠવણ થાય છે, એ વાત નાચી છે ?

યશોદા—કાકા, એ વાત કેમ બને ? કુલીનશ્રાવકની કન્યાનો કોલો મ બંધ કદિપણ તોડી શકાતો નથી, મારા માબાપ કુળવાન્ હોવાથી તેઓ એવું વિપરીત કામ કેમ કરી શકે ?

ફકીરચ દ—યશોદા, તમને ના પાડ્યા છતાં વા-વાર મને કાકા કહો છો, તે ઠીક ન કહેવાય તેવું કહેવાથી તમને દોષ લાગે છે

યશોદા—માર્ગે જહેનપણી ન દનના તમે બાપા થાઓ, તેથી હું તમને કાકા કહું, તેમાં દોષ શાનો ?

કુકીરચ દ—તે વાન તમારી આગળ ખુની કરીય એવે  
તમને માવમ પડે

યશોદા—ચાલે તમે ખુલી કરા

કુકીરચ દ—પત્રી કરીય, અચાટે તો માગ નવાલને  
ઉત્તર આપો

યશોદા—કહે, મેનો સર આપુ ?

કુકીરચ દ—યશોદા, મને ખબર છે કે, તમારું વેવિશાળ  
અનિદાવ નામના એક શ્રાવકની સાથે થયેલું છે, પણ તે ગાનિ  
લાલના ધનની નિયતિ મારી નથી તેવા જરીબ કુટુંબમાં તમારો  
નબધ થાય, એ કોઈ રીતે યોગ્ય ન કહેવાય કારણકે, તમારો  
લેવી અતુર અને શુભી બાળાનો અધો લવ બગાડવો એ વાત ત  
માગ સુત્ર માળાપો કેમ કરે ?

યશોદા—કાકા, તે વિષે તમારી આગળ વધારે કહેતા મને  
અનમ થાય છે, પણ એટલું તો માનું કહેવું પડે છે કે, કુળવાન  
શ્રાવ ની હીક નો એક ઠેકાણે નબધ થયો હોય, તે તોડી બીજે  
ઠેકાણે કરે એ ધણી ધર્મવિરુદ્ધ વાત છે, જે પુત્રપત્ની નાથે મર્વ  
હોડોની મનમ મન ધ કરવામાં આવ્યો હોય, ને કરનાનો વિવાહ  
કરા જેવું કહેવાય છે વિવાહિત કરેલી કન્યાને બીજા પુત્રપત્ની નાથે  
પગપાવવાથી જેલો દોષ લાગે છે, તેટલો દોષ તેમા પણ લાગે કે  
તે કુળવાન શ્રાવની છોડીઓના નબધ તોડી તેમને માટે ધા  
ના પતિને બળે બીજા પતિને આપવામાં આવે તો પત્રે શ્રાવ  
ના કુળની ઉત્તાતિની મર્યાદા સી રીતે નેરે? કાકા, માવી વિ  
પત્રીત વાત માગ જેવી ઉછગતી વયની ઠેકાની આગળ કરગો  
નહીં તેમજ તમારો જેવા વૃદ્ધ અને કુળવાન પુત્રોએ તેવી અધ  
ર્મની વાતમાં બાન પણ આપવું ન જોઈએ

કેફીરચ દૃ—યશોદા, તમે હવે નાની ઉમરના છો, ત્યાંથી નમને તે વિગેની ખગ પડી નથી, પણ ત્યાં પ્રાદવયના થયો, યાં તમને તે વાનની વધાન નમજૂતી પડે છે. હવે અને હવે વિચાર કરનાર નમાગ માગાપાએ તમારે માટે માટે વિચાર કર્યા છે, અને ગાનિલાલ જેવા ગરીબ અને આજરૂ વગરના શ્રાવકના પ્રમાથી તમને મુક્ત કરવાનો નિશ્ચય કર્યો છે.

યશોદા—દૃઢ કાઠ, જે એ માન કુચીન માગાપ એવી ધર્મ વિરુદ્ધ વાત કર નહીં, તે તમારું ડોહના લાભવારી માગ ભોળાનિના પિતાએ જે તેણે વિપરીત વિચાર કર્યા હશે, તે તે કંઈ પણ ખનવાનો નથી વળી ગરીબ અને નિરાશા વિષે કાંઈ નેવાનું નથી કાઠડું, ગરીબ અને તનજા થયું, એ તો નગીમની વાત નેવા ધર્મ દયા હોય તેવા રૂળ મળે છે જે આપણા પુણ્ય એવા હોય તો પમાનને થોડું પણ ગરીબ આવી નય છે અને જે પુણ્ય નાગ હોય તો ગરીબને રોડે પેનો વડલય છે. વૃદ્ધ કાઠ, તમે માગથી પુણ્યવયના શ્રાવક છો, માગ જેવી અપમનિવાળી જે કોઈએ નમાગે આગળ વધાર કરેલું, તે થોડું નવી.

કેફીરચ દૃ—યશોદા, તુ મને વાત વાત કાઠ કરે છે, તેથી માગે ખુલ્લું કરેલું પડે છે કે, હવે તુ મને કાંઈ કોઈ નાની નમાગ પિતા દેવચ માગી માયે તમારે મળધ કરવા માટે નમે હવે મારા નમૃદ્ધિવાન ધર્મની મુખ્ય ગોળી થવાના છે. આ વાત હવે મુખી પુષ્ટી મળવામા આવી છે કોઈને જાણવો નહીં અને માગી માયે વાતચીત કરતા હવે મને કાઠ કરેલો નહીં.

હવે જાણના આવા વચન માળળી યશોદા ચમકી ગઈ તે નમજૂ બાળના મનમા ક્રોધ અને ગોઠ બને ઉત્પન્ન થઈ આવ્યા. ગાનિલાલ જેવા નદશુદ્ધી અને મુવાન પતિનો મળધ તોડી આવા બનાની, લુપ્ત અને વૃદ્ધની સાથે પાતાનો મળધ થવાનો.



છે, આ વાત જાણી તેનીના મનમાં ઘણો મફથોપ અને નુસો થઈ આવ્યો. તત્કાલ તે બાળા બુસો છાત્રીને મોલી—ટૂંક ડાંગ, આ તુ મોલો ? હું તમારી મંડરી નમાન જાણું ન્યા તમે અને કયા હું, આ વાત ઘણીજ વિષગીત છે ત્યામુધી માન નરી ગમા પ્રાપ્ત છે, ત્યામુધી એ વાત બનવાની નથી માન પિતાની ધારણા જો આવી હોય તો તેમની ભુદ્ધિ બ્રહ્મ થઈ એમ માને કહેવું જોઈએ છોકનઓએ પોતાના માતાપિતાની આના માનવી જોઈએ, એ વાત ધર્મ તથા નીતિમાં કહેવી છે, તોપણ જો માતા કે પિતા ધર્મ કે નીતિ વિરૂદ્ધ કામ કરના હોય, તો ન તાનેશ્વ, તેવી માતા માનવી ન જોઈએ કાકા, હું એક કુળવાન શ્રાવકની દીકરા કે ન્યા માત્ર વાગ્દાન થઈ ગયું છે, તે ખર્ચ છે, પરથી બીજી વાત બનવાની નરી શ્રાવકની સુતા આમ અનુચિત કરશે નહીં વેવિશાળ એ પણ નિવાહના જેવોજ છે, મન વચન અને કાયાર્થી ધારેલા પતિને છોડી બીજા પતિની સાથે જોડાયું, એ ધર્મ, નીતિ અને નાનિની વિરૂદ્ધ છે ન્યા મારો ન જાધ થઈ ચુક્યો છે, તેજ માફ પતિગૃહ છે, કદિ તે નિર્વન હોય, દુ બી હોય કે અનાની હોય, તોપણ મારે તે યાવજીવિત માન્ય છે, આર્યકુળની બાળિકા એકજ પતિને વે છે, તે કનિષ્ઠ બીજા પતિ કરની નથી આય શ્રાવક બાળિકાનું જીવન એકજ પતિની સાથે પ્રનામ થાય છે મતાં સ્ત્રીઓ માત્ર મનથી ધારેલા પતિને અગીકાર કરે છે, તો મર્વ જનની નમસ્ક વાગ નથી નિશ્ચિન થયેલા પતિને છોડી બીજા પુરુષની સાથે મળ થ કરવો એ ખરેખરે વ્યલિચાર છે કાકા, તમે આવી વાત કાઠને કહેશો નહીં તેમ તેવી અધર્મની વાતમાં તમે મામિવ પણ થરો નહીં તમ ન જેવા વૃદ્ધને આવો અધર્મ શામારે કરવો જોઈએ? અનતા મુધી તો તમારે ફનીવાર પરણવું ન જોઈએ, તેમ જતા કદિ દરી પરણવાની જરૂર હોય તો કોઈ કુવાની કન્યાને પરણો વાગાનથી નિવાહિત થયેલી કન્યાની સાથે પરણી નરકના

અધિકારી થયો નહીં એની તમતે માગે વિન તિપૂર્વક પ્રાર્થના છે.

યગોદાના આવા વચન માલગી રૂકીસ્વદ વિચારમા પડી ગયો વળી તે નાથે એક નાની વચની છોકરી ધર્મ તથા નીતિથી ભગપૂર વચન ઠહી ગઠે છે તે બાપી તેને ઘણુ જ આશ્ચર્ય ઉત્પન્ન થઈ આવ્યું અને તેના મનમા વિચાર થયો કે, “આ છોકરીને જે ખમી માત હોયતે ઠહેવી જોઈએ ખરૂં ઠહેવાથી વખતે લેણીના મનમા આવી અમર થઈ ગઈશે નેમ વળી તેને પરણનાર તરીકે જો હું માફ નામ જાહેર કરૂં તો તેની મારી ઉપર પ્રયશ પ્રીતિ ઉત્પન્ન થશે ” આવો અવળો વિચાર કરી કડીગ્વદ બોલ્યો—બાબા, તમે ખોટો દુગથહ રાખો એ, વેવિશાળ કેવી કન્યા ગમે તે ખીજ પતિને આપી શકાય કે, તેમા કોઈ જાતનો દોષ નથી બાળપણમા ઠેકુ વેવિશાળ ફાગટ થઈ ગઠે છે, કાગણકે, ત્યામુધી પતિની વચ નાની હોય, ત્યામુધી તેના ગુણદોષ કે, તેના ધર્મની સ્થિતિ વિષે માફ અજવાણુ પડી ગયું નથી ત્યાં તેની મોટી ઉમર અને પડિથય થવાથી તેના ધરની સ્થિતિ જાણનામા આવે ત્યાં જ ને સર્વ રીતે નાલાયક લાગે તો પછી ખીચારી પગધીન અબજાને નેના કુવામા દે છી દેવી, તે સુત્ર માખાપો કેમ કરી ગઈ? યશોદા, તમે લાખો વિચાર કરી જુવો વેવિશાળએ કાર્જ ખરેખરે વિવાહ નથી પણ તે ન જ થ છે અને જોતેકેરવવો હોય તો કેવી શકાય હવે આ પ્રશ્ન જે માટે તમને ખુલેખુલું જે કહેવાનું છે, તે તમે ધ્યાન દઈને માલગજો તમાગ પિતા દેવચ દે ગાતિલાલને નાલાયક ગયો છે અને તેના ધરની સ્થિતિ નક્કરી હોવાથી ભવિષ્યમા તમે સુખી ન હાઓ, એવું ધારી તે સ જ થ તોડવાનો પણ નિશ્ચય કર્યો છે અને મારી નાથે તમારો પવિત્ર ન જ થ જોડવાનો વિચાર પણ જ્યો છે બાબા, હવે હું તમારો પતિ થવાનો છું, આ મારો લાખો કપીઆનો વેલવ તમારો આધીન વવાનો છે મારા નવાનો અને મારા મગાડાલાઓ તમને મોટા માનથી

ગોવાવશે અને આપણા આવકવર્ગમાં તમે એક શેઠાણીની મહાન પત્ની ધારણ કરો છો મુદરગાળા, તમારૂં રૂપ, શુભ અને આતુર્ય પ્રયત્ન જોવાને માટે મેં તમને મારી દીધી જીવનની માન્યતા મૂકી બોલાવ્યા છે તમારૂં રૂપ, શુભ અને આતુર્ય જોઈ હું ઘણાં ખુશ થઈ ગયો છું તમારા જેવી મુદરગાળા જેના ધર્મમાં હોય, તે પુરૂષ બાળ્યવાન અને પુણ્યવાન ગણાય છે તેણે જાન્ય મને પુણ્ય મારા ગૃહમાં પ્રગટ થયું છે પ્રિયા એવીજ કઠીને મેં તમને કાકા કહેવાની ના પાડી હતી, કારણ કે, જે પુરૂષ ભવિષ્યમાં તમારો પતિ બનાવે છે, તેને તમે કાકા કહેતા તે જિલ્લો રાક્ય ગણાય છે

દીર્ઘજીવના આવા ખુશ વચન સાંભળી યશોદા કપાયમાન થઈ ગઈ અને તેણીના મનમાં ઘણાં જિજ્ઞાસુ અને કોપ ઉત્પન્ન થઈ આ યો યશોદા મુનતી મુનતી મોલી—

કાકા, તમે વિચારીને મોલી છું તમારું વદનને ડેડાળે 'કુ પુત્રીની આગળ પિતાએ અધોન્ય વચનન મોવવાનો ઇર્થ જે ધાન્ય તમે ગણી છે, તે કદિપણ પાત્ર પડવાની નથી છું એક કુળવાન આવકની પુત્રી છું, કુલીન આવકમાંના એક પતિને છોડી મીઠા પતિને કેમ વરશે? આવકની મુતા મીલવતી મતી હોય છે અને મતી મી પોતાના પ્રાણનો નાશ થાય તોપણ પોતાના જીવનો ભગવતી નથી કાકા, તમારું નમન કર્મ ઉદય આવ્યા નાગે છે, કે, જેથી તમે આવા નિષ્ણત વિચાર કરો છો તમે ધર્મપૂર્વ વિચાર કરો મન, વચન અને કાયાવી બીજને રહેલી બાળાને પગલુવાની ધારણ કરવી એ જરૂરજ બલિચાર છે તમે આવક થઈને જોયો અભિચાર કરો નહીં એથી તમારા કુળને, તમારા ધર્મને, તમારી માતિને અને તમારા કુટુંબને મોટું કલક લાગશે કાકા, આપણા જનધર્મના તત્ત્વવાનનો વિચાર કરો આ ભવ વિનામલિ સમાન છે, તે જન્મમાં લેટના મત્કર્મ કંગાઈ,

ત્યા વગર તેમ છે અને તેનાથી કાર્યનિહિ પણ મત્વ થઈ  
 ગઈ છે, એ અમત્ય મનુષ્ય જન્મને કૃતાર્થ ક્રિયાને ધર્મતા અને  
 વ્યવસ્થાગત કામ કરે. આવા અધર્મના વિચાર કરે નહીં તમારે  
 એ પુત્ર પુત્રીનો પરિવાર છે, તમારા વગ ચાલે છે, અને તમારા  
 વંશના વાગ્મ વિદ્યમાન છે, તે છતાં આટલાં મોટી વયે શામાટે  
 ન માગના તમા હું ખની ખાણુમા પડે છે? તમારે પરણવાની કાંઈ  
 પણ જરૂર નથી તે છતાં જો તમે મોહ તમા કામને વગ થઈને પ  
 ણવાનો વિચાર કરના હો તો ખુશીથી પરણો, પણ માગ જેવી પ  
 રના ઉપર એવી નાની વૃત્તિ કરો નહીં આવા પાપના માર્ગને  
 અનુમરો નહીં તમારો જેવા ગૃહસ્થ ત્રાવકો જો આવા અધર્મના  
 માર્ગને અનુમરો તો પછી ન ધની, સાતિની અને કુળની મર્યાદા  
 ગી રીતે ગહેરો? કાન, હું તમને વિનિતિપૂર્વક જણાવુ છું કે,  
 તમે આવા અધર્મ કર્યો નહીં તેમજ આવા વર્મવિરૂદ્ધ કામ  
 કરવાને માગ પિનાના જેવા બોળા દિલના માપુસોને ગ્રેગો નહીં

યથોદાના આવા વચન નાભળી રૂકીચ્છદ મનમા હોલ રામી  
 ગયો તોપણ તે મોહને વગ થઈ પાછી હૃદયમા આગા  
 રાખી બોલ્યો—

બાળા, તમે આગ્રહી જણાઓ છો તમારો એક વચન  
 વિચાર વગરના છે મારા ઘરમા પુત્ર પુત્રીનો પરિવાર છે, પણ  
 સ્ત્રી વિના મારી છ દગી પરમીન છે તેમજ મારા ધનાઢ્ય ઘરમા  
 અનેક જાતની સ્ત્રીએ રહેલી હોય છે, તે ગૃહસ્થામિની વિના કોઈ  
 સ્ત્રી સલાખી શકાતી નથી, તે શિવાય મારા ઘરની લક્ષ્મીની  
 મા સ્ત્રી વિના મારી લાગતી નથી અને મારા મતાનોની મલાખ  
 હું સ્ત્રી વિના લઈ શકતી નથી, તેથી મારે સ્ત્રી પરણવાની પૂર-  
 વગ આવશ્યતા છે બાળા, તમે મારી નિયતિ જાણતા નથી, તેથી  
 તેનાવું બોલો છો, જો તમે મારી નિયતિ જાણતા હોત તો નિ

પણ આવો વિચાર જણાવત નહીં હું તમારો જેવી મુલક્ષણા  
 સ્ત્રીને પરણવાની ઇછા મળુ છું, તમારા જેવી સુદર અને સુલ  
 ક્ષણા સ્ત્રી હોય તો મારી છે ત્રી અવગ્યા સુધરી શકે તેમ છે જ  
 તમારી ઇચ્છા હોય તો મારે તમનેજ પરણવું છે, તમારો શિવાય  
 બીજા બાળકાવિકાની માથે વિવાહ કરવાનો મારો વિચાર નથી  
 બાળા, તમે કૃપા કરી મારે મળધ કરાવ કરાવે તમારા પિતા  
 ની મારી તરફ પૂર્ણ લાગણી છે, વળી મારી માથે મળધ જોડ  
 વાથી તમારા પિતાને બીજા પણ નાગે લાલ મગે છે જ તમે હા  
 કરી મારી માથે પરણવા તૈયાર નહીં થાઓ નોપણ તમારા પિતા  
 તમને પરણાવ્યા વગર સ્વેચ્છા નહીં જ્યાં તમારા પિતાની ઇચ્છા  
 થઈ તો પછી તમારો જેના બાળકનું શુ ચાલવાનું છે? તેમ વળી  
 તમે સ્વતંત્ર સ્વેચ્છા નહીં જો કે તમને તો તમારા પિતા મારા  
 સુખીગૃહમાં આપવા તૈયાર થયા છે, પણ જો હાલ તેઓ કોઈ  
 ગરીબ નિર્ધન કુટુંબમાં તમને આપવા માગે તોપણ તમારે જણ  
 પડે આપણામાં કહેવત છે કે, “ગાય અને દીકરી હોય ત્યાં જાય”  
 તેથી હે બાળકા, તમે લાગો વિચાર કરી મારે મળધ મળુલ  
 કરાવે કોઈ જાતનો દુઃખદ શખશે નહીં તમારા પિતા દેવચંદ  
 ની આજ્ઞાને તાબે થાઓ, તેમજ પિતાના પવિત્ર વચનને માન આપજો

ફકીરચંદના આવા કોમળ પણ કઠોર વચનો માલખાં યશોદા  
 વધારે તપી ગઈ અને તેણીએ પોતાના પવિત્રહૃદયનો આવેશ  
 બાહ્યે ગાળ્યો અને તે ઉચ્ચે સ્વરે બોલી—કાન, આ શું બોલે  
 છો? જમે તે ધાય તોપણ એ વિપરીત જાન જનવાની નથી મારા  
 પિતા મારે માન્ય અને પૂજ્ય છે, અને તેમની આજ્ઞા મારો  
 મન્ત્રકપર ચક્રાવર્તી થાય છે, પણ જો તેઓ મારા વિપરીત વિચાર  
 કરતા હોય તો હું તેમનાથી જુદી પડીશ અને પિતાના વિપરીત  
 વિચારને ફેરવવાનો યથાશક્તિ પ્રયત્ન કરીશ તેમ જ તમે જો તેમને

નહીં માને તો પત્રી આ બાળિકા પોતાનું હૃદયબળ પ્રગટ કરી તેના આત્માને અધર્મના મહાપાપમાથી બચાવશે એ કોઈ ગીતે તેનું બળ ચાલશે નહીં તો છેવટે આત્મઘાતના મહાપાપને પણ તે બોલી લેશે કાકા, તમે એવી નકારી ધારણા ગખશો નહીં હું તમારી પુત્રી છું અને તે કાયમ પુત્રીવત્ રહેવાની છું મારી ઉપર બીજી દષ્ટિ નાખશો નહીં તે વિષે હું તમને વધારે કહેવા ઇચ્છતી નથી હુકામા નમજી લેજો

કાકા, આ ત્રાવક બાળિકાનો જે પુત્રપત્ની સાથે મળાવ થયો છે, તેજ તેનો મન, વચન અને કાયાની સુદૃઢી શુદ્ધપણે વરેલો પતિ છે, તેજ આ બાળિકાના જીવનનો માલીક અને નિયંત્રક છે, તેની પ્રમથ મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા આ બાળિકાના મનોમદિરમા વધુ સુદૃઢ છે હું તે મૂર્તિ તે મનોમદિરમાથી કદિ પાડી ખસવાની નથી તેમ બીજી કોઈ મૂર્તિને તે મદિરમા જગ્યા મળવાની નથી કાકા, કદિ તમારા જેવા કોઈ સ્વાર્થી માણુમે મારા પિતાને સમજાવી અવળે માર્ગે ચડાવ્યા હોય તો વળતે તેવે માર્ગે તેઓ ચડ્યા હશે, પણ મારી પવિત્ર માતા કૃષ્ણી તે વાતને કદિ પાછું ટેકો આપશે નહીં મારી માતા કુલીનધ્રાવકની પુત્રી છે અને આર્દ્રત ધર્મના અને નીતિના નવરૂપને બાળનારી છે તે મુશિક્ષિત માતા માતા અધર્મના કામમા કદાપિ સામિલ થશે નહીં, એ મને પૂરે પૂરે ખાતરી છે

ચરોદાના આના વચનો અને વારંવાર તેણીએ કહેલ કાકા જેવા શબ્દો સાંભળી કૃદીરચદ પાછો વિચારમા પડ્યો અને તેની માથા જરા મદ વવા લાગી તથાપિ મોહનીબળમા સપડાએલો કૃદીરચદ પાછો જરા મદગરે બેઠ્યો—બાળા ચરોદા, તું ખરેખર હૃદય લાગે છે તારા વચનો કેટલાએક ધર્મને લગતા છે, તે ઉપરથી તું એમ કહેવા માગે છે કે હું ખરેખરી ધર્મીધ્રાવક-

બાળા છુ, જો તુ ધના હાય તો તારા પિતાની આના નાતરી  
જોએ માતાપિતાના કહેના પ્રમાણે વર્તે, જો ઉત્તમ બાળકો  
કર્તવ્ય છે તો જો તુ તારા પિતાની અવળી રીતે રત્તી નો પછી  
તને વર્માશ્રમમાં બાળા કોણ કહેશે ? રાત્રી પોતાના પિતા પછી  
હોય તે રખતે પ્રજા છોકરીએ તેન સદાય આપરી જોએ, તો  
જોતુ તો ! પિતાને નરાય નર્મ માપ તો તુ જગતના ફરિત  
સાધક અને નોકમા નિહા સાર જાની ન કરીશ ના આરા વચન  
નાની યજ્ઞના નાવળી મોની ની ઠગ, નમાડ કહેતુ બરામ  
છે માતાપિતાની આના મ નરી જો મતાનોની કરજ છે, પા. તે  
માના ટી પારી તેઈએ ? જ આજ્ઞા ધર્મની રિતેલ ન હોય અને  
જેથી મી તને જાનિ રાય તેવી ન હોય, તેની આના પાપવાના ન  
નાનાબુ ન ન છે, પણ જો માતા ધર્મ વિરુદ્ધ અને જી તને જાનિ  
કાન હોય તેની આના પાપવાને ન લાનો મઈ જાણોના નથી  
કાન વળી માવી આના ન પાપવાયા માન પિતાન ની જાનિ  
થવાની છે ? અને તેની તેમને મદ્દાન મી ની રીતે ન હોવાય ?

ક્રીડા દ્વય—યજ્ઞો ૧, હુન માં તને ૪ બડ કોણુ પડે  
તાન પિતા દેવવંદ અપાને પછી અવધામા ઇ નને પૈનાની  
પૂરેપૂરી જરૂર છે જો તે મારી સાથે તારો નબધ કહે તો  
હું તેને તો ! બદલાયા સ્મા પી મોની રત્તમ આપવાનો પૂ જોયા  
તા ! પિતા સારી નિયતિના માની મુખી થય જો તુ નેતની  
આના નર્મ માન તો તારા પિતાને તે વક્રમ નાજો નર્મ અને તેથી  
તે પછી કહેશે બાળા, મા રાતનો પૂ-પૂના રિત્તમ રજો અને  
તારા પાપારી પિતાને સદાય આપવાને નવર નયાન થઈ જશે  
પિતાને મદાય આ રવી જો છોકરીની પવિત્ર કરજ ક્રીડા દ્વય દના  
આના વચન આપવાના યજ્ઞો ૧ હૃદયમા અમકી મઈ તરતજ તે  
જીના નેનનાથી માસુની ધાન આવવા લાગી અને ને દેધ તથા

શોકના આવેશથી બોલી—અરે શેઠજી, હવે હું તમને ઠાઠ પાત્ર  
 નહીં ઠહું, તમાગ જેના અવર્તી માણુમને કાકા કહેવા તે પાત્ર  
 યોગ્ય નથી શું તમે મારા પિતાની પાનેડ્યાવિહય ઠનમે છે ?  
 એ ઘણાજ અકુશાપની વાત છે ! શેઠજી, વિચાર કરો આવી  
 વિપરીત બુદ્ધિ કેમ કરો છે ? તમે પોને નાગકીના અધિકારી થઇ  
 મારા પિતાને પાત્ર ગામાટે નાગકીના અધિકારી કરો છે ? અમ-  
 ગ શુદ્ધ શ્રાવકકુળને કલકિત કરો નહીં આવા ઉચ્ચકુળમા  
 અધર્મનું વૃક્ષ ગેપાવો હીં જે કુળમા કે ગોત્રમા ઢોઇ પાત્ર પુ-  
 રુષ ઠન્યાવિહય કર્યો નથી, ઢોઇ પલ્લુ પુરુષ બીજાની પેવિશાળ ઠરેથી ઠ-  
 ન્યાને પરચો નથી, અને ઢોઇ પુરુષે જ્ઞાનદ્રવ્ય, જે દ્રવ્ય અને નાર્વજ  
 નિઠદ્રવ્ય ખાધુ નથી, તેવા પવિત્ર કુળને મલિન કરવાને તમે ગામાટે  
 નેયાઠ થયા છે અરે વૃદ્ધપુરુષ તમારી, આની વિપરીત બુદ્ધિ  
 કયાથી યઇ છે ? મને લાગે છે કે, તમાગ ઘઠમા અન્યાયનું, દેવનું  
 જ્ઞાનનું કે ઢોઈ ગુણ જ્ઞાતાનું દ્રવ્ય આજ્યુ હશે એ દ્રવ્યના  
 અક્ષપુત્રી તમારી આવી મગિન બુદ્ધિ નાજીલાગે કે અરે મને  
 પાત્ર લાય લાગે છે કે, મારી બુદ્ધિ રજોને વિપરીત થઇ જાય, કાઠ  
 પુ કે, તમારી હીઠરી અદ્વનના મદવામથી મે ઘણીવાર તમારા  
 ગનું પાણી પીધેલું છે હે જૈનગામનજેવના ! મારી રચાકરજો  
 મારા હૃદયમા કે મારી બુદ્ધિમા મલિન વિચાર લાવવા દેશે નહીં  
 આ તમારા આડનધર્મની કુળ બાળિકાને અધર્મના કામમાથી બ-  
 ચાવને શેઠજી, તમે મારી મળી અદ્વનના પિતા થયા છે તેમ વ-  
 જી મારાથી વયોવૃદ્ધ છે, તેથી હું તમને વધાર કહી શકતી નથી,  
 નયાગિ હૃદયની બગતગથી એટલું તો કહેવું પડે છે કે, તમાગ જે-  
 વા નકાગ વિચારવાળા પુરુષો આ જગતમા જન્મતા ન હોય તો  
 જૈન ગાનનનો ઉચોત વધારે ધ્યાન તમારા જેવા ધનાઢ્ય શ્રાવકો  
 આવા વિપરીત વિચારકરનાં હોવાથી જૈનસ ઘની ધર્મમર્યાદા રહેતી



નથી કાળજી, ધનાદ્યપણાને લઈને તમા ન ધના આગેવાન થી  
ગકો હો, જ્યાં તમાગ જેવા આગેવાનો ન ધના દોગનાર થાય તે  
પાત્રી તીથકપ ચતુર્વિધમ ધની મયાના ગીતીને ગહે? પત્રી અધર્મ  
અનીતિ, અને અકાર્યને ઉત્તેજન મળે છે શેડીઆ, તમ  
વધાને શુ કહેવું? પણ જશુ માગ પિનાન મારી ભુદ્ધિ બાપી અધ  
ર્મના માગમા જતા અકાર્યો તો રધા નાઈ તેમ કવવાવીતર  
કરેલા પાપની આવોયણા થયે અને મારા પિતા કે યાવિક્યના મ  
દાપાપમાથી બચી જશે કન્યાવિક્રયનો કુરીનાજ માનધર્મની  
મતિને તોડનાર, અને નીતિના ઉજ્જવળ માર્ગને મલિન કરનાર  
કે વૃદ્ધવરની પાસેની ભેઈના નાણા વધ પડુની જેમ હીંગીને રે  
ચનાગ આવ-માણામે કનાઈના જેવાજ કે તેઓ દયાધર્મના ધા  
ગક જતા નિર્દયકામને કરનારા, અને કુઠર્મથી ન્વાર્થને તાધનારા  
કે જે શ્રાવકમાળા આકેળવાલી વધ ચાતુર્યવાળી અને રનાના  
પૂણ સુખની અધિગાંઢી થઈ હોય, તેવી મુગ્ધ બાળિકાને ભગ  
બળને જેઓ વૃદ્ધવરને વેચી દે છે અને તેણીના મધા ન સા નુખને અ  
ને સ સાગનાધર્મને બાળી તોડીના ત્રી જીવનને નડામુ ડગી રે છે,  
નેવા માણાપે તે પુત્રીના પાળક નરી પણ તેની પ્રાણવિયોગ કરવા  
વગરની પિતા કરનાગ કનાઈઓ છે વળી જે ધનાન્ય વૃદ્ધપુત્રો,  
પોતાના ધનના બળથી તે માગાપો તે ધનમાં જન્યાવી લેમની મુ  
ધ બાળિકાઓને ખરીવા આગળ રહે છે અને તે બીચારી બાળા  
ઓનો ભવ બગાડે છે, તે પુત્રોપત્ન ધણાજ નિર્દય અને પાત્રી છે

ગોંજ, તમે તેવા પાત્રી ગામારે ચાઓ છો, ભોળા દિનના  
મા પિતાને ગામારે ભમાના ગે? હવે દૃષ્ટા કરી મા રિપરીત  
વાન ઠોડી દો અને આહુત ધર્મની ઉત્તિના શિખરને તોડવાના  
પ્રયત્ન કરે નહીં

આ પ્રમાણે ઠહી મચેલા ત નજ કાલ્યદની મેડી ઉપરથી

તત્વાલાગી, તેણીનો દહ નિશ્ચય જોઈ ફફડી ગયું એવો ઝાખો પડી ગયો કે, પછી તે જગ બોલી ગયો પતા નહીં ફફડી ગયું હતા એના જગોના નીચે ઉતરી એટલે તેણીની ગાંધે જોઈ બેઠી ચઢત તેની નામે આરી બોલી—ખેન યગોદા, ઉભી ગે આટલી વાગ તા તું મારા બાપાની માથે ઝાઝાની હતી, તેમા મને શા લાભ? હવે ઘોડીનાગ મારી પામે બેગ અને વાતચિત કર્ય

ચઢત એક મદ્યુરણી અને ડાકી ઝાકરી હતી, પાતાનો બાપ ફફડી ગયું ઝીવાગ પગો છે, એ વાતની તેને જગ પણ ખાગ ન હતી તેમા વળી આયગોદાની માથે તેના ન જ ધની વાત ચાલે છે, એ વાતની તો તેણીને ખીલકુલ ખમગ ડ્યારી હાય? પાતાના પિતા ફફડી ગયું યગોદાની માથે આટલી બધી શી મશકત કરી હશે, એ વિચાર ચઢના નમતુ હૃદયમા આવેલા, પાતું તે નિર્દોષ બાલાના મનમા તેના પિતાના વિપરીત બાતની હાયા પણ પડી ન હતી તેણીએ એમજ બોલેલું કે, માગળાયાયગોદાને તેના વરની ડાક જાનગી વાત જાણવાને પુગતા હશે વળી તે માણી એકરી એટલું પાતું સમજની હતી, કે કોડએ ટુપી ઝીને ગેહલી વાત, જાણવાને કોઈને પૂગતું ન તેમજ તેમજ ખીલતની બની વાત જાણવાની ધગ પણ ન ગખવી જોઈ આવી નારી મમજાગને લાગને ચઢને યગોદાને તે મળી ડાક પૂગતું ન હતું

ચઢના રથન સાલગી યગોદા ખેનહિત બોલી—ખેન ચઢત, મને આડી આગ્યા ઘણી વાગ વર્ગ છે, તેથી મારાથી હવે મોકાડા રાકાએ નહીં માટે મને જલની જવાહે

ચઢત—ખેન, ના એમ ન વય, ઘડી વાગ બેમ, અને પાણી તો પી

યગોદા—ખેન ચઢત, માગે પાણી પીવું નથી મારે જવાની જાવગ છે માન મનમા મોટા ઉઘાટ પગી ગયા છે, તેવી મને જયન પડતું નથી

ચ દન—જેન, એના શા ઉચાટ તારા મનમાં પડા છે? આ પણ દીકરીઓને વગી ઉચાટ શા? જરણકે જ્યાસુધી આપણી ઉપર આપણા નીકો છે, ત્યાસુધી આપણે શેના ઉચાટ ગળવાના છે

ધરોહા—જેન એ ખરી વાત છે, માટે જઈ ઘડના વિચાર નથી પણ મારી પોતાની જાતના ઉચાટ છે

ચ દન—જેન, તારી જાતના તારે શા ઉચાટ હોય? તારે તારા તારી માટે જ્યાસુધી માથા ઉપર મા છવતી હોય, ત્યાસુધી દીકરીને ઉચાટ શેના હોય? કદિ જો ઉચાટ હોય તો મારે હોય, જરણકે, મારે મા નથી હું મા વગરની દીકરી છું મા વગર દીકરીને કેટલું હું ખ પડે છે, તેના મને પૂરેપૂરો અનુભવ છે માન જાપા મને ગમે તેટલું રાખે તોપણ મારી માની ખોટ કોઈ ગતે પૂરાતી નથી જેન ધરોહા, સારે નગીમે મારા પિતા ફરી વાન પગલા નથી, એટલું સાફ છે, પણ જો તેઓ ફરી વાર પરણે તો પડી માન શા હાવ થાય? અપરમાતાનું હું ખ ઘણું ભોગવવું પડે છે જેન, જો કોઈ સારા કુળની દીકરી કેળવાઈ પામેલી હોય, તે પિ સાથે પિતા પછે તો કદિ તે હું ખ ન આપે, પણ જો કોઈ નરાગ કુળની અને કેળવણી વિનાની દીકરી આપને પરણી ઘરમાં આવે તો ઓગમ ન દોડરીના પૂગ ભોગ મળે છે ટોઈ મા વગરની દીકરી ઘરો નહીં પોતાની જાતના જેવું કોઈ ખીછને હેત આ વતુ નથી દીકરીને ખરેખરે આશ્રય માળાનો છે માતાની શીતળ છાયામાં રહેલી દીકરી પૂર્ણ સુખ પામે છે અને અનેક જાનના લાભ ભોગવે છે, જેન, તે વિરે તને હું નધાર શુ ઝડું જ્યારે તેના અ વળા વિચારમાં માફ મન ચડી જાય છે, ત્યારે મને ઘણાજ અફ ગોપ વાય છે મારા ડરતા તુ સો દનને સુખી છે તે છતા તુ કહે છે કે, મને મારી જાનના ઉચાટ વાય છે, તેનું શુ કારણ? તે ગમતનું નથી

અદનના આવા વચન સાલગી યગોના લાગો નિશ્વાસ મુકીને  
ખેલી —

યગોના—જેન અદન, તાગી માનનાલગી અને ઘણોજ અ-  
દગ્રાપ થાય છે તારા જેની નજીવણી બાળકાવિન દુનન પ એ  
એવી હુ હજી ગભુ છું

આટલુ કહી યગોનાએ મનમાં વિચાર કર્યો કે આ સીંગની  
તેના પિતાના નાશ વિચારથી અજાન છે તેને તેણીન તનાવિ-  
નાના કુવિચાર જાણુ તો તેને તમારે અદગ્રાપ થાય તમા તના  
પિતાની વાન તદેહ કરવાથી લોકોમાં મારા, માન રિત કેવલ-  
ની અને અનાગ કુટુંબની નિદા થાય, માટે આરિયાનેનીઆ-  
ના પ્રગટ કરો થોડા નથી

આતુ વિચારી યગોના બીજુ કાંડ ગોલીનહી અને તરન ત્યા-  
વી થાયવા લાગી—યગોનાને આવતી ભેષ અન મોલી—જેન,  
વડીલા તો ગેગ અત્યાદે મને માગી માયાતુ માના સાલગી આ-  
વી છે, તેની માટે જીવ બળે છે આતુ જ્ઞેનાજ અદનની આખા-  
નાથી આતુની ધાગ થાવી—

અનને ટાલી તેજ યગોનાને ય્યા આની અને તે ખેલી—  
જેન અન, દુ અ લગાડ નહી આ ન નાગ બધો હુ બદાય છે  
આ જગતમાં તાન જેની અનેક હીન્ડીઓ મા વગગની અને અનેક  
પુત્રો પિતા વગગના ને છે કે કોને નર્વ જાતલુ મુખ હોતુ નથી  
નિર્મન ધનને માટે, ધનવાન ગરીબના મુખને માટે, બાળવાન ન ત-  
નિને માટે, નિર્મળ આશ્રયને માટે અને અજાની જ્ઞાનને માટે અને-  
ક પ્રગળના શોડ કર્યો કર છે જેન, તેનો અદગ્રાપ કડીગ નહી  
કોડ પા પુત્ર કે પુત્રીના માતાપિતા કાયમ જેના નથી પુત્ર પિ-  
તાના મૃદવેશનો ત્યામી વધ મિતાને ભુલી લાય છે અને પુત્રી  
પનિમૃદની મેલણી વધ પોતાના પિયરને ભુલી લાય છે જેન, આ-

પણો શ્રીએનો અવનાર પસાધીન છે આપણી જન્મભૂમિએ આ  
 ૧૫ નિયમ સ્થાન નથી આપણું નિયમ સ્થાન તો સંતુ ધર છે  
 જ્યાં આપણે જન્મ્યા છીએ, ત્યાં આપણે મૃત્યુવાના નથી આપણી  
 છ દીનીની શરૂઆત અને તેના અંત મૃત્યુ-રૂપે આપણે ધરાનો કે  
 મૃત્યુ અંત, તુ ખરે યાજ માનના વિરાજિત ઘર ગામને જહશ  
 નારી વિરાજી છુ-ગી રમાસ રાત્રી એ તે રી રૂપે તારે ન  
 નાના મુખના આવની નમાસિ રાના રાત્રી માં એ દહિનાન  
 વિના શ્રીછ શ્રી રાજા તોપાતા વચન-રૂપે મળે ૧૫ ની રી  
 રાજાએ, પતિમૃદુમા જાણી નારી નયારી કે માટે એ ન મરી  
 અક્ષય કહી નારી

પણો ૧૫ માવા નવન રાજગી અવનાર મનમા જગ રીજ  
 આવી તોપણ તેણીએ જણાવ્યું કે, મૃત્યુ અંત, ત્યાં મૃત્યુ રૂપે  
 અંક ધરને આપનાર કે મૃત્યુ તથાપિ મા-જણાવતુ જણએ કે,  
 નામને ગયા પછી નીકરીને કાર્મ માતાના મુખની નમાસિ વળી ન  
 શી માનરી મામા પણ અનેક જાનના રૂપે ઉભા થાય કે, નાન  
 નપુદ, જોગણી અને દેરાણી તરફથી વળી વા-એ ના રૂપે વાય કે  
 કે, જેને માટે આપણે ઘણા કુટુંબોમા સાભગી અ-શો-રીએ છીએ  
 આવા રૂપે અને રૂપે દીકરીને સહાય કરનાર એક જનના રૂપે  
 પડે છે દયાળુ અને માયાળુ માતા પાતાની દીકરીના મામુ મુરે કે  
 અને તેણીના મુખને માટે ઘણો પ્રયત્ન કરે કે જ પ્રયત્ન વિના  
 નારી કે બીજા કોઈ નેહીથી વધુ શકતો નથી મૃત્યુ અંત, મુ  
 ખ-રૂપે ન લાણ લેનારી જનેતાવિના દીકરીને મીતાજાયા મ  
 જાની નથી કનિ કર્મયોગે જો નાગે દુર્ગુણી રાત્રિ મર્યો હોય અ  
 ને તેના તરફથી શ્રીને લા-નકર વતુ હોય, તે વખતે માયાળુ મ  
 ના પાતાની દુહિતાને જે સહાય કરે છે, તે અવર્ણનીય છે વગી  
 જો કોઈ દીકરી કેળવણી વગરની અને અણસમજુ હોય અને તે

શ્રી કૃષ્ણને જો તે નાનડી-આમા દુઃખી થતી દોષયતો માત્રા તેના દિવને  
માનવ કૃષ્ણને દુઃખી શિ ગામણુ આપી મનલવે ડે અને તો પિના  
મત્રા ગૃહ—ન નાગને મુધાગના પ્રયત્ન કંઈ છે

મહેન યગોના, આ સિવાય માતાના જેવા વળાણુ કૃષ્ણને  
જવા દોષા કે તેને માટે આપણા જ્ઞાનગ્રામમા જોડ જોડાડ કે, કે  
જે મે માગ શિ ર- પાનેથી નાનડ્યો છે

યગોદ્ધા—ને ડ્યો / સોડ કે? તે હું જોજો?

અ દન—મને ને / સોડ આવજો નહી, પા તેના બાર ન  
યાન કે

યગોદ્ધા—હું મો ભાવાર્થ કે?

અ દન—ને / સોડના એના ભાવાર્થ કે કે, આ જગતમા ન  
નુ ર પ્રાપ્તિને પાવનાના મુદ્રી ગગથ તેવા નથી જનની, જન્મભમિ,  
પાના પોહાગની નિદ્રા, છદ—મિત્રતા યોગગન નાટી ગાદી—  
એ પાવનાના દુઃખેનિ—દુઃખથી મુદ્રી ગમથ તેવા કે

યગોદ્ધા—એ જોડતો મ રણીના નાનડ્યો કે અને વાગ્યો  
છે તે જોડ ઉપગતી જોડ ગુજગતી ઢવિના પણુ જાનેવી કે મન  
તે મને યાદ કે

પ્રેમદા હું કે, હું મહેનો, ન પછી યગોનાએ અ દનની  
આગળ તે ઢવિના ઢદી મનાવી હતી

અ અળ—પ્રેમના ભાભ, તે ઢવિના કેવી હતી? તે અમને તો  
ન ભળાવો

પ્રેમદા—હું અગળ સોવેલી નથી, તેથી મને ને યાન ગદી નહી

સલિના, અ અળ મહેન, એ કવિતા તો આપણે આપણે, એક  
વળને માગ આપણે આપણે મનેને શીખવી હતી

અ અળ—વવિના મહેન, હું જો જોજો? તે હું ઢવિના?

હસિના—ને મૂળ મન્દુના છે અને તેનું પ્રવિતા એ બાવ  
ના છે

ચંચળ—નાનાર ક્યા ગમમા છે,

હસિના—ને ગીતિમા ગવાય છે

ચંચળ—હા, મને તે યા આવ્યું

હસિના—ચંચળ મહેન, ત્યાં ગાઈ બનાવે જોઈએ

ચંચળ—પ્રવિતા મહેન, મને યા આવતું નથી, મા  
તમે જ ગાઓ જોઈએ

હસિના—નીચે પ્રમાણે પ્રથમ કથોડ મેલે છે—

મનની જન્મજુમિથ નિદ્રા પશ્ચિમ શત્રિજા

દૃષ્ટ્યંગ મુગોષ્ટીચ હુર્માચા પચ દેહિનામ્ ॥ ૧ ॥

“મનની જન્મજુમિ, પાછલી સતિ નિદ્રા, હૃદ-નિ નો થોગ  
ન ની ગોષ્ટી —એ પાંચ પ્રાણી પ્રાણી દેહિનામ્—૮ ખ મુદી મધ્ય  
મેલા છે”

ચંચળ—મહેન, પ્રવિતા, હા, મને તે કથોડ અને પ્રવિતા  
બનાવર યાદ આવી

હસિના—ચંચળ મહેન, યાદ તના બાવાનની કવિતા તમે  
જ ગાશે

ચંચળ—નીચે પ્રમાણે મેલે છે

ગીતિ

જન્મજુમિને જનની, નિદ્રા પશ્ચિમ નિદ્રા તત્તી નારી,  
મિત્ર થો ન ગોષ્ટી, એ પાંચ નર મધ્ય પ્રાણીયા ૧

પ્રેમદા—ચંચળ મહેન, પ્રવિતા મન્દુ નારી છે આ પ્રમાણે  
યજ્ઞેન ચંચળની માતા પેલી હતી

ચ ચળ—પ્રેમના લાગ, તે પછી તુ બન્યું ? તે વાતની આગળ ચલાવે

પ્રેમદા—તે પછી ચ દનને ગાત કરી યગોદા જવાને તૈયાર થઈ, એટલે ચ દન બેઠી—જેન જન જે રી રૂણી પી અને જાદ-  
વ મુખવાન પણ લે એમ જી ચ દને કંટવોડ આગ્રહ કરવા માડ્યો, એટલે યગોદા ગાલી —

યગોદા—પ્રિય જ્ઞેન ચ દન, મને તૃપા લાગી નથી, તેમ માને મુખવાન પણ લેવો નથી

ચ દન—જ્ઞેન, શામાટે આમ કહે છે ? શુ ત માગ ધની ચીજોનો લાગ કર્યો છે ?

યગોદા—જ્ઞેન, એવી કાંઈ ન કા ગળીરા નહીં માને અ ત્યાં કાંઈ ચીજની જરૂર નથી

ચ દન—જો એમ હોય તો માનવચનની ખાતર ચોડુ પાણી પી અને જગ મોખારી લે

યગોદા—ના જ્ઞેન, એવો આગ્રહ કરી નહીં માનથી અ ત્યાં કાંઈ કાંઈ શકાય તમ નથી

ચ દન—ના એમ નહીં વાય, કાંઈ પણ લેવું પડશે

યગોદા, તુ જમે તેમ જીશ તો પણ મારાથી તાન ધરની ચીજ અન્યાં લેવાય તેમ નથી

ચ દન—તેનુ શુ કારણ ? શુ મારા બાપાએ તને કાંઈ કહ્યું છે ? કે જેથી તુ રીનાણી છું

યગોદા—જ્ઞેન, તે વિષે મને પુછી નહીં અને તેનો ખુ લાભો પણ કાઢી નહીં

ચ દન—જ્ઞેન યગોદા આ બાબતમા મને ઘણો વેહેમ પડે





હુ તા- ઘેર ફરી વાર આવવાની નથી અને તેનું કારણ પણ કહે-  
વાની નથી. ખેન, આપણે હુમેશા કન્યાશાળામાં મજીશું અને કો  
ઈ વાર તુ માટે ઘેર આવીશ તો આપણુ માથે જેમી જ્ઞાનવાર્તા  
કરી આનંદ પામીશું.

યશોદાના આ વચન સાંભળી ચંદનને વધારે વેલેમ પડ્યો.  
તો પીના મનમાં નિશ્ચય થયો કે, આજે જાપાએ યશોદાના મનને  
વધારે હુલસુ લાગે છે. ગમે તે હો પણ તે વાત કાંઈ વિપરીત  
મની છે. હુને યશોદાને કોઈ જાતનો આગ્રહ કંઈ ચોખ્ખો નથી.  
કેટલો જો આ વાર્તા તેની મેજેજ જણાઈ આવશે. આતુ ચિંતવી  
ચંદન કાંઈ બોલી શકી નહીં અને ચંદન ત્યાંની ચાલતી થઈ.  
યશોદાની ઉપર ચંદનના ઘણા પ્રભુત્વો. યશોદા હંમેશા ફરી પા  
તાને ઘેર આવવાની નથી, એનું જાણી તેનીના નેત્રમાં આમુની  
ધારા ચાલવા લાગી અને જ્યાંયુપી યશોદા જતી દેખવામાં આવી  
ધાનુષી તે આમુ બંધી આજે તેને જોઈ નહી.

મેમદા કહે છે—ખેના, તે ૧૩૧ યશોદા પોતાને ઘેર આ  
વી અને તેણીએ કકીચંદની નાચે બનેલી બધા સાત પોતાની  
મા કાળીને જણાવી કાળી તે વાત જાણી ઘણીજ દિલગીર થઈ  
અને ૫૩૧ પોતાના પતિ દેવચંદની પાસે એકાને આવી તે નીચે  
પ્રમાણે કહેવા લાગી —

સ્વામી, તમે શું કહેવા ધાન છે? તમારી આતી વિષમીન  
બુદ્ધિ કયાથી વધ? શું તમે કન્યાવિક્રયનું મહાપાપ કરના ધાર્મિક  
છો? અરે સ્વામી, તમે કોણ છો? તેના વિચાર કરો તમે ધર્મવીર  
મહાવીરના ધર્મપુત્ર છો તમારું કુળ આયકુળમાં મરોત્તમ ગણા  
ય છે શ્રાવકકુળના સત્તાનોએ જે ધર્મકીર્તિ મેળવી છે, તવી ધર્મ-  
કીર્તિ ભારતવર્ષની ભૂમિ ઉપર કોઈ પણ આર્યના તાનોએ મે  
ળવી નવી. અરે નાથ, કન્યાવિક્રયના મહાપાપથી હજાર ગાંઠ દૂર

રહેજે એ મહાપાપ નાત નાગરીની પીડાઓના કારણે અને ઘોર કુરકર્મનું પ્રગટ છે જે કુટુંબ કન્યાવિક્રયરૂપ પ્રચલિત નશ્વરના પત્નિમા માન્યુ છે, તે કુટુંબ મનન ગણી પાયમાલીને પ્રાપ્ત છે જે તમારે તમારા જીવનનો માર્ગ મરિન કર્યો હોય, જે તમારે તમારા આત્માને અધોઝનિયે પોહોચાડ્યો હોય તો, અને જે તમને આ અનન્ય સંસારના મકાદોને નહીં કરવા દોય તે તમે કન્યાવિક્રયના મહાપાપને અગીકર કરજો

સ્વામી, તમે જે એકવાર એ મહા પાપનું ગીત સાંભળ્યું હોય તા તમને માવમ પડ્યો કે, કન્યાવિક્રયનું મહાપાપ કયું છે? તે વિષે હું તમારી આગળ વધાઈ કહેતી નથી. સ્વામી, આ પ્રસંગે મારે તમને સ્પષ્ટ રીતે જણાવવું પડે છે, તમે પમાના લોભથી કન્યાવિક્રયનું મહાપાપ કરવા તૈયાર થયા છો, પણ જ્યાં સુધી મારા શરીરમા પ્રાણ છે, ત્યાંસુધી હું એ મહાપાપને કહિયેલું વધા નહીં દઉં હું તમારું જેવા કુટુંબ આગળની સી છું, કુટુંબ આગળની મુલાકા અને ધર્મથી વીગ્નનવાનના ચતુર્વિધ સંઘર્ષ આવિકા છું મારી નજર એ ઘોર પાપકહિયેલું જાનશે નહીં મારી ચશોદા આવક કુળની જાળિમ છે, તો શાનિલાવ જેવા મુદ્દા આવને વગી થુકી છે તેમા કાઈ પણ કારકેર થવાનો નથી પ્રિયનાથ, હું તમને વિનિપૂર્વક જણાવું છું કે, એ અધર્મમા પ્રવૃત્તિ કરશો નહીં ઘેર ઘર ભીખ માગીને ઘર વ્યવહાર ચલાવજો પણ કન્યા વિક્રયના મહાપાપથી રેનાના થશે નહીં એમ કહેતી તે સી કાઈ પડી

૩૭મીના આવા આવેગ બહેલા વચન સાંભળી દેવચ દશ-માઈ ગયો અને તેના હૃદય ઉપર તેની મારી અમર થઈ આવી ત્યારથી દેવચ દના વિચાર બદલાતા ગયા અને આખરે પોતાના વિચારને મારે પશ્ચાત્તાપ કરવાનો તેને વખત આવ્યો

પ્રેમદા—ખેનો, તે પત્રી કકીરચ દના વિચાર પણ કરી ગયા  
 યગોદા ન વચન માલગી તેના મનમા મારી અમર થઈ હતી  
 તેથી તેણી કરી નાર પગુનાનો વિચાર માટી વાળ્યો આખરે  
 ગુણી યગોદા ગાનિવાલની સાથે પરણી હતી ગાનિલાલનો  
 બધ મુનય છે અને તે સનેવી કન્યા કકીરચ દ પગલું છે, આ  
 બધ ગામમા કેલાઈ ગઈ અને તેથી દેવચ દને અને કકીરચ દને  
 રા મારા ગૃહુઓએ કપડો આપ્યો ખેનો, તે વખતે હું માન  
 શાળમા હતી અને આ રાત મે મારી મામીના મુળથી માલગી  
 ની મારી મામી કૃષ્ણને સગી થતી તેથી તે રાત તેણીએ બન  
 નાલીને મને કહી મ ભાગાવી હતી

ચચળ—પ્રેમના ભાભુ, તમે જદું છે કે, કૃષ્ણએ પાતાના  
 મામી દેવચ દને કહ્યું હતું કે, “તમે જો એકવાર એ મહાપાપનું  
 ન સાબળ્યું હોય તો તમને માલમ પડશે કે, કન્યાવિક્રયનું મહા  
 પ કેવું છે? તો ભાભ, એ કન્યાવિક્રયનું જીત કયું? તે તમે  
 જાણો છો?

પ્રેમદા—ના ખેન, મને એ ગીતની ખબર નથી

લલિતા—કેમ ચચળ ખેન ભુલ્લી ગયા? એ ગીત જે આ-  
 પાનું આવું છે, તે હશે

પ્રેમદા—ખેનો, જો તમે એ ગીત જાણતા હો તો અમને  
 માઈ મ ભાગાવો

પત્રી લલિતા અને ચચળ નીચે પ્રમાણે કન્યાવિક્રયનું ગીત  
 ગાય છે —

## કન્યાવિક્રયનું ગીત

૧૦૦લી વનમાવધવલે એ રાહ.

આશો જીવમર્જનજી ધુઓ, નાજી જીવાને લગાર,  
 ૧ વિક્રય કન્યાનો કરી, પાપી થાઓ અપાર આશો (૧૩)  
 ઉત્તમ કુળમાહે અવતરી, કરો હલકા કામ,  
 કામ ઘડો દુહિતા નણા, ૨ જાજો શ્રાવડ નામ આશો ૧  
 આજા વધની જે બાળકી, વેચો વૃદ્ધને દાગ,  
 બાળવયે વિધવા બને, પામે કદ અપાર આશો ૨  
 છવ દયાના પાવ થઈ, કરો હિ મક કામ,  
 નાજી મુતાને ૩ કુપમા, કન વૈલવ ૪ ધામ આશો ૩  
 ભારતના નહુ ધર્મમા, જન શ્રેષ્ઠ મળાય,  
 શ્રેષ્ઠ જનીને ૫ નેહના, કામ તેમા શુ થાય આશો ૪  
 ૬ નીર ભરીને નેરમા, બાળા હે નિત્ય માપ,  
 પાપી પિતા નરકે જશે, કર્યું આ મહાપાપ આશો ૫  
 ધિક પિતા ધિક માતન, મેચે જે મતાન  
 નિર્દય નિર્લજ તે જની જોવે શ્રાવડમાન આશો ૬  
 આલોચણુ કહ્યા પાપના, જૈનમતમા અનેક,  
 આલોચણુ નહીં જેનું તે, કન્યાવિક્રય એક આશો ૭  
 સ્હાય કરો ૮ શાનનપતિ, પાડો ધર્મની ડાપ, ૮

૧ વેરાળ ૨ પૈમા ૩ પીડરીના ૪ શ્રાવડનુ નામ ૫ જાજો છો

૬ કુપમા ૭ દી રીના પૈસા ૮ પૈભર તથા ઘર ૯ ૧૦ હાગત

૮ પાપી—આમુ ૯ જૈનમતમા અનેક પાપના આનોચણુ મહેન છે, એ  
 ગીત બુને પાપો આનોચણુ નેચથી જાર છે, પણ એક કન્યાવિક્રય પા  
 એનું છે તેનું આનોચણુ નથી એટલે તે આનોચણુથી પણ ન  
 તેનું નથી ૧૦ જે શાસન દેખા.

પ્રગટ થયુ જૈનકોમમા, કન્યાવિક્રય પાપ આશો ૮  
 શરણુ કરો મુનિગજ 'સા, આપો અતિ ઉપદેશ,  
 પ્રભળ વધે દુરાચારનુ, ગ્હેશે ધર્મ ન લેશ આશો ૯  
 શ્રવણુ કરો નાવધાન થર્, મર્વે શ્રાવકનાર,  
 શ્રાવકના સ સારમા, મહાય કરો આવાર આશો ૧૦

આ પ્રમાણે કન્યાવિક્રયનુ ગીત ગાયુ એટલે પ્રમદા ઘણીજ મુગી થઇ ગઇ પછી ચ ચળે વિનયથી જણાવ્યુ, કે પ્રેમદા ભાભા! પછી તે યશોદા અને ચંદનનુ શુ થયુ ? તે કહો, યશોદા શાંતિલાભે પરણ્યા પત્રી મુખી થઇ હતી અને તેનીએ આખા ઉદારપુરમા એક સતીશ્રાવિકા તરીકે નાગી કીર્તિ મેળવી હતી અને કુદીરચ દેવતાની દીકરી ચંદનને સ્વાર્થમા અધ થઇ એક હલજા કુળના અને દુનયાગી પતિ સાથે પરણાવી હવે તે આખી જીભી મુધી ઘણીજ દુખી થઈ પડી છે, એવા બળગ મે હમણાજ ભાળ્યા છે

ખેડેના, યશોદા અંગેજી દૃઢતાવાળી હતી, નહીં તો તેના ૫ પિતા તેને દુખની મોટી બાબતમા નાખી દેત દુષ્ટ બુદ્ધિવાળા ઘાબી દેવચંદ્રે એ બીચારી બાળાને દ્રવ્યના લોભથી કુદીરચ દેવા ન્વાર્થી અને લગ્ન પુરૂષને આખી હોત તો એ બાળાની પછી જી દની દુખમય વધ જાત ખેડેન ચ ચળ, આ પ્રમાણે મર્વે કન્યાને નકામે રીવાજ આપણી શ્રાવકકોમમા કોઈ કોઈ જ વાચ્યે ચાલે છે, એ કુરીવાજથી જૈનપ્રજા આર્યપ્રજામા અતિ કાય વગોવાય છે તેવાજ બનાવ આ માગ પોતાના પતિને બન્યો. જ આનંદા ખેડેનના મહુવાનથી પોતી મુધગી ગઇ એટલે તેણીના નાચરીઆમા તેનુ માન થયુ અને તેના પતિને તેની સાથે બનાવ થયો, તેથી તેણે તે નવેલી કન્યાને છોડી દીધી છે, આથી મારી

પોતી શોકયના માલમાથી મુક્ત થઈ કે મૃત્યુ ન થયળ, એથી મે  
કહ્યું હુત્તુ કે, પોતીના ભાગ્યનો ઉદય થયો છે એ બધો આનંદ  
ખડેનનોજ પ્રતાપ છે

ધર્મદાસ શેક જુ છે—હે ગ્રામિણ્યો, પ્રેમદાએ કહેવી આ  
વાત માલગી બધી સ્ત્રીઓ ખુની વધ અને તર્યા પ્રેમદાની આનંદ  
જા પોતાનો હુર્ષ જન વા લાગી પછી આનંદાએ પાતાની ઉપેક્ષા  
વાર્તા શરૂ કરી

આનંદા કહે છે—ખડેનો, આજે હું તમને પમામ બધી આપ  
આપીશ મૃદુસ્થ પુરુષ વા સ્ત્રીએ પનાની જાળનમા કેવી રીતે વ  
ર્તવું જોઈએ? તે વાત લક્ષ્મી ગણવાની છે આપણા જૈન શાસ્ત્રમા  
ધર્મખંડુ નામે એક ગ્રંથ છે, તે ધર્મ તથા વ્યવહારના બાધમા  
ઘણાજ ઉપયોગી છે તેની અદર મૃદુસ્થનો નામાન્ય ધર્મ અને  
વિશેષ ધર્મ જતાવેલો છે તેમા લખેલું છે કે, મૃદુસ્થે ન્યાયમા  
ધન મેળવવું, પોતાની ગણિત પ્રમાણે તેનો ઉપયોગ કરવો અને  
તેનું મક્ષણ પણ જવું કેટલાએક પુરુષો અને સ્ત્રીઓ ઘણી દુષ્કૃતતા  
રાખે છે, તે અયોગ્ય છે છેડ દુષ્કૃત પદ્ધતિ રાખી ધનનો સંચય ન  
કરવો જાણીકે, તેમ કરવાથી આ લોકના અમીરિતિ થાય છે  
અને આપણને મળવા યોગ્ય સુખ મળતું નથી ખડેનો, કેવળાએ  
એવા લોભી હોય છે કે, તેઓ પોતે માગી રીતે જાતા પીના નથી તેઓ પો  
તે તથા પતાની પ્રાપ્તિને પણ સાદું ખવડાવતા નથી નાગ વગેરે કે  
દેખા પેરેરતા નથી, કેવળ પનાને વધારવાના હેતુથી તેને એકા  
કરી ખીજને ત્યા વ્યાજની લાલચ મૂકે છે અને જાતને ધારે છે  
તે વ્યાજનો વધારો પણ પાડે મુદ્દવમા મેળવી વળા વ્યાજ આ  
લતુ કરે છે, અને તેનાથી પાતાના ખર્ચ સાડ દંડિની પેઠે થેડું  
રાખે છે, તે પણ ઘણા ક્યેશરી વાપરે છે અને પાતાના ધનના  
માનના દુષ્કૃતિ લોકોને છે માત્ર હું જ લોકગતતા કેવળે કાંઈવાર તેણે

ધીરલા નાણા કોઈ ખોટા કરે ત્યાં તે પાડે ને પોકે રહે છે તોપણ  
 આકીના નાણા પાત્ર તેજ ન્તે આપે છે હે લીકરી, આવા લોહી  
 લોકો પાનાના પનાથી પોને મુખ ભોગવના નથી અને આખી  
 હૃદયી મુધી હુ ખી ધાય કે યમની જેમ ધનતુ અમલુ કરનારા  
 અને ધનના નાગની ગોક કરનારા એના મદ જોને આપણા શા  
 એએ અને નજરનોએ ધિાના પાત્ર જાયા કે એવા લોકો  
 નો મનુષ્યજન્મ નિગ્ધક આપ્યો તથા કે અને લોકોમા તેઓ જાને  
 ખરા નિનાપાન અને કે માણુમ ના હોય કે દુષ્ટ હોય પણ  
 આરે, દેવે નધો અને કેવે અમે વાગય તો દ્રષ્ટ ગણાય એ  
 વાન ન લાગના હોય તો તે નિગ્ધમનો પાત્ર છે, કેમકે ઉદારતા અને  
 દુષ્ટતા ને મર્યાદાની અધિક ધાય તો તે દુષ્ટ આપનાર ધર્મ પટે  
 છે ધાની દુષ્ટ સ્વભાવની શીઓ હોય કે, તે તો નજરનોઈમા  
 પણ કરકસર રહે છે કેટલીક વોખી શીઓ પોનાના ઘરમા એટલી  
 બધી દુષ્ટતા કરે છે કે, પોનાના ડોકશની વહુ ને વડા ખાનારી  
 હોય તો તેના ઉપર દેખ રહે છે અને તેને ડસગવી આણુ જમા  
 છે તેથી કદાપિ ને તે ગીચાની ગીચ અને સગમાજ સ્વભાવની  
 હોય કે તો કાજ થોડી ભુખી હો કે, એમ નજર ભુખ મેડી વેડીને  
 તે સ્ત્રીજ દુષ્ટતા રાધ તથા છે અને તે દુષ્ટ માસૂ તેવી દુર્મજ  
 વાડની પાસે વડા કામ કરાવે કે, તેથી તે ભુખ તથા હુ બધી રી-  
 ખાડને નાગની ભોગ વડે પટે છે અને ઠોગવા પીડાને મરી પણ  
 તથા કે ને તે વહુ આકરા મર્યાદાની હોય તો પોતાની નામની  
 માથે લે છે અને તેથી મામૂ વહુની વચ્ચે નજર મોટી વડવાડ  
 થયા રહે કે, તેથી પરસ્પર દેખ વધવાથી આખરે તે ઘર ભાગે કે  
 કેની વાર તે એકઠા ઘરમા તેવા કકાસવી માસૂ અને વડના  
 વુદા અથવા મજા છે તે ઉપરાંત ઘણી ઘણી ફેરેલી થાય છે ને  
 તીખા સ્વભાવની વહુ હોય તો તે માસૂની નિંદા કરે છે અને લોકો-  
 ની આમાજ કહે છે કે, મારી માસૂ મને પૂર ખાના રેની નથી,



હું હમેશા જુએ મરુડું હું હુંએ જોલા આવા વચનો ન્યાયે તેની નામૂના નાબળામાં આવે છે, ચારે તે હુંની નાથે મોગી વડવા કં છે અને એ વાત લોડાના જાણવામાં આવે છે જો તે વહુનો પતિ સ્વનત્ર સ્વલાનનો અને ન્યાયી હોય તો પાનાની માને અને પોનાની રૂને—મન્નેન નમાધાનમાં રાખવા ચલ કં છે, પણ ટેવ્યાએક કારણથી તેનો ચલ નિષ્કળ થાય છે પ્રથમ તો તે છેકગની મા પોતાના નગરા સ્વલાવને લઈને પોનાની વહુના નાના મોગા ગેપ તે નીડગની આગળ ડહા કં છે, ન એવી આશાથી કે, ને છોડીને હુંને તારવાર શિખા કં પલાને ને છેકગ ન્યાયી હોય તો પોનાની માના વચનો નાબળા પોનાની વહુને પુછી તેની ખાત્રી કં છે અને પછી જો પોનાની માનો ગેપ લાગે તો તે નમ્રનાથી પોનાની માને આગ વચનો જોવા જાય છે, પણ તની મા તે વખતે રોતાના તુલ્ય સ્વલાવને લઈને જાતી નીચરને કાંને આવે છે—

‘ અને મૂખા, તાગમાં ગર્જા રજુ માન નથી, તુ નમાલો છે, તુ સ્ત્રીનો નેચાણ થઈ ગયો છે, તુ તો ખાચીની આખેજ જુને જે ખાચી કહે એ તુજ કં છે, એ છેકેલીને તુ નાઈ પણ કહી ગમ્ને નથી તે અને મથે ચાલી જે, તેમાં તે કોઇનું જેતું કેમ માને? એ બધવા, નંન એલો આધગો કંની મૂક્યો છે, પણ તુ મને એજાએ છે, હું એના જેવાં દશ નાનને પરજુવાને વાણ એવી ક, મખાં વિચાર કર, ને તો જોએ તેની મજે પણ મા ફરીને મજાનાની નથી મેરીનું કપરાણ લઈને તુ મને મી મામલ હેવ આવે છે, પણ તારી એ શરને કેમ લમ હેતો નરી? ” આવા આન વચનો સ્ત્રી દી ગને શરમાવી દે છે વળી કોઇવાર એવું પણ કં છે કે, ‘ હીમગ, મે તને ઉછેરી મોટો કર્યા, તેનું આવું કાળ હોય નહીં બાળપણમાં બીનેથી કોરામાં સુવાડ્યો, અને તારા વિદ્યા મઃ ધાયા—એનો બધવો તુ આગે આવે છે એક જ બદામની ઝેરીને પક્ષ ફરી આ તારો જનેવાનું અપમાન કરે છે, એનો જરા વિચાર

ર્ષ દીકરા, જે તને હું ગમતી ન હોઉં તો માત્ર અહીં કામ નથી  
અમે અમારું મુજતુ કરીએ ત્યાં પારડી વણીના ટુણા ખનામે  
નહીં” આવા માના વચનો નાણાં તો પુનઃ બીજાને શરમાઈ  
ત્ય એ અને ડરવા ધડવા મમાધાનીના પ્રયત્નના નિર્દાશ  
થાય છે

જે ઝાલી ડીને તે પોતાની વાન કહેવા ત્ય તો જ તે ના-  
ની સી હોય તા તે યજ્ઞ પોતાના પતિને એવા વચનો જણી પાછો  
પાડી દે છે અને તણા નાના અને ડોર વચનો મ ભાગાવી તેના  
હૃદયમાં ખેદ ઉપજાવે છે આથી ડીને તેના ઘરમાં કવેશ વચનો  
ત્ય છે અને તેથી તેના ન સાર ટુ ખડપ થાય છે જો તેની સ્ત્રી  
ટુણવણી પામેલી કે ભક્તી હોય તો તે નાજુ નહન કહે છે અને  
પતિની આજ્ઞા પ્રમાણે ર્ષી હું ખ વેડી જિવમે જાણે છે પણ જોને  
નાજ અવસાનની હોય તો તે ગીમાંડને પોતાને પિયર આસી ત્ય  
કે અને પિયરમાં રહી દુર્ગુણી અને દુ ખી અને છે આ દુપણના  
અખવાથી એવા નાશ પગિામ આવે છે તેથી હુ દીકરી, સ્ત્રી  
દુપણના કષ્ટિ પાતુ નાખની નહીં જેની મા દુપણ હોય તેના દીક  
અને ડોઈ દીકરી પણ પગણાવતુ નથો લોભી માણુનની જગતમાં  
અનિદા રહેતી નથી લોભીપણાની હલકી ટેવ પરવાવી ઘણાના  
દુગ ઉચ હોય તો પણ નીચા ગણાય છે ટુણવાન માણુસ પણ  
જો લોભ ગમે તો તેની લોભમાં એવી અવગણના થાય કે જે, ડોઈ  
પણ માણુસ તેને માન આપતુ નથી કદિ તેનામાં કુલીનાજી, વિ  
ગા, અને બીજા સદગુણો હોય તો પણ લોકોમાં તેની હલકાઈ વધે  
છે કેટલાંક લોભી માણુમો માની નિયતિના હોય તો પણ તેમના  
આગ્રહ કુ વાગજ મટે છે જોનો, નમે એ લોભના દુર્ગુણને કષ્ટિ પણ  
ધાગળ દરમે નહીં તમારા હૃદયમાં ઉત્તમનાના મહાનગુણને ગખી  
નમે લોકોમાં સારી કીર્તિ દેવાવળે જે સમજણી નાસ હોય તેણે

આવા દોષોને ત્યજવા જોઈએ અને આપણા ઘરમાં આવેલી પાગલો  
 ત્રીકરીને ખાવાપીનામાં મુખ આપણુ જોઈએ તેમજ જે શાહી  
 ચહુ હેય, તેજે કદિ પણ પોતાની નામના દોષો હોય તો તે વિશે  
 કંઈ નહન કરના જોઈએ પણ બહુગતા લોકને જણાવી તેની ક  
 જેની ન કરવી જોઈએ

હું હીંતી કેટલાંકેક લોહી માણસો બનને માટે પણ હવમ  
 વિચારના હોય છે, જ્યાં પોતાને ઘર ડોઁ મીઝમાન આવે ત્યારે  
 તે ઘણા દિવસો થાય છે તેમને ખવનવનામાં ઘણોજ સઠાર  
 રાખનામાં આવે છે તેથી ડોઁ ડોઁ વખતે તે મીઝમાનો ભુખ્યા  
 પણ રહે છે તેઓ મનમાં મતાપ પામી એક ધારે છે કે, 'મા  
 મીઝમાન બને ઘરમાં જાય તો વધારે નાક જો મીઝમાન પોતા  
 ના નામ પ્રસંગે આવેલ હોય અને તેથી કરાને તે જો એક વિષમ  
 વધારે મેઝાય છે તો તે દૃષ્ટિ માણસના મનમાં ઘણોજ પરિનામ  
 થાય છે કે નીક વાગે તો તેઓ તેના મીઝમાન તરફ ખુની રીતે  
 અણગમો મનાવે છે વળી ઘરમાં બધા માણસોને ગાળો આપી  
 આડગાળી રીતે તે મીઝમાનને મલગાય છે અને હલકા વચનો  
 બોલે છે હું ત્રીકરી, એવા નગરા ટુંચાથી લોકો તેની ઘણીજ  
 હામી કરે છે માટે એ દૃષ્ટાન્તના મવણુ હમેશા છોડી દે'તો  
 જોઈએ દૃષ્ટાન્તપણથી બીજા ઘણા અવશુના આપણામાં આવે છે  
 ચોકોમાં જોવા છે કે, 'લોભ પાપનુ મૂળ છે' એ ખરેખર છે  
 એક લોભના ટુંચાથી ગીત ઘણા દુર્ગુણો ઉત્પન્ન થાય છે જેના  
 દુર્ગુણમાં પાપના મૂળરૂપ લોભ ઉત્પન્ન થયો તેનામાં અદેખાઈ  
 પણ હોય છે અને અદેખાઈથી તેનાથી ડોઁનુ માઝ દેખી ખમાનુ  
 નધો તેથી તે મૈત્રી નિંદા કરે છે, અને બીજાની નિંદા કરવી એ મો  
 ગામાં મોટું પાપ છે, તેથી નિંદા કરનાર માણસ મોટું પાપી ગ  
 લાય છે વળી જે માણસ નિંદા કરે તેનાથી નપાન પીને જેવાલુ

નથી, તેથી તે બધાની નાથે વિરોધ કરી એકલા રહેવા કહે છે,  
તેથી તેને ઘણા માઠા પશ્ચિન્નામ નહન કરવા પડે છે

હે શાણી મુતા, એથી તમારે જિ પપુ લોભ નામના દુર્ગુ  
ણને ધારણ કરવો નહીં હૃદયમાં ઉદાગતાનો ગુણ ધાન્ય કરવો.  
જેનામાં ઉદાગતા છે, તે માણુમ માગી કીર્તિ મેળવી શકે છે ઉદા-  
ગ હૃદયના માણુમોની ઉપ-નર્વની પ્રીતિ વાય છે, બધા લોકો  
ઉદાગ માણુમને આદરે છે જેઓ ઉદાગ હોય છે, તેઓના નિવાર  
પશુ ઉદાગ હોય છે, તેથી ઉદાગતાનો મહાન ગુણ હૃદય મનુષ્યોએ  
ધારણ કરવો જોઈએ અહીં એટલી વાત યાદ રાખવાની છે કે, ઉદા-  
ગના નામવામાં આપણી શક્તિ અને યોગ્યતાનો વિચાર કરવો જે  
શક્તિ ઉપરાંતની ઉદાગતા છે, તે ઉદાગતાને બદલે ઉદાગ પણ કહે  
વાય છે ઉદાગતા અને ઉદાગપણમાં ઘણો તફાવત છે ઉદાગતા  
જેના મોટો ગુણ છે, તેનાજ ઉદાગપણ અવગુણ છે ઉદાગ શ્રી કે  
પુરુષ મ સાગમાં દુખાં થાય છે તેમાં ખાન કરીને સ્ત્રીતિએ તા  
એ દુર્ગુણથી સર્વદા દુઃ રહેવાનું છે જેની સ્ત્રી ઉદાગ વાય તે પુરુ  
ષના ઘરની સ્થિતિ ડગલી વધ જાય છે ઉદાગ અણગાનો પતિ  
જિ પણ માગી સ્થિતિમાં આવી નહતો નથી ઘરના બધા કુટું-  
બનો નિર્વાહ સ્ત્રીને હાથે વાય છે, પુરુષ તો માત્ર પેદા કરી  
દુઃ રહે છે પોતાના ઘરની સ્થિતિ વિચારીને સ્ત્રીએ ઘરમાં વર્તવાનું  
છે કરકસર કરવી અને થોડામાં પૂરૂં કરી માત્ર બનાવવું, એ સ્ત્રીનું  
કામ છે કહી પોતાની નારી સ્થિતિ હોય તો પપુ સ્ત્રીએ ગેરના  
જળી રીતે ઉદાગી વધાને ખર્ચ ન કરવો જોઈએ ડાગાકે, પૈસાનો  
નડારો ઉપયોગ કરવો, એ નીતિથી વિરુદ્ધ છે માગી સ્થિતિવાળા  
શ્રાવકે સાત દેત્રોમાં પૈમે ખર્ચા પુણ્ય બાધવાનું છે, સાત દેત્રો  
શિવાય બીજે માગ પૈસો ઉગવવો એ અનીતિ છે અને તેવી અ-  
નીતિથી શ્રાવકસ મારમાં નડારા પશ્ચિન્નામ આવે છે

હું દીકરી આ પ્રસંગે મારે તને ખીણ એક ખાગ વાત કહે-  
 વાની છે, તે તુ સાવધાન થઈને સાબળજે કેટલીએક વહુઓ  
 એવા સ્વભાવની હોય છે કે, જ્યાં પોતાનો ધત્તી કમાતો થયો  
 એટલે તેણીના મનમાં જુના વિચાર આવે છે તે આપનાર્થી  
 શ્રી એવું ધારે છે કે, મારો પતિ સારી કમાણી લાવે, અને ત  
 કમાણીનો પૈસો ઘ ના બધા માણસો ખાઈ જાય છે તેથી અ પછે  
 આપણા ઘટીને તેના માળાગ તથા બાઈબાડુથી જુદો કાવવા કે  
 જેથી પછી તેની કમાણી આપણા તાળામાં રહે અને આપણે ઘર  
 માસ્વત ર થઈએ આ માગ ધજી અને ક્રીમતી વસ્તો ખરીદ કરા  
 વી પેટુગીએ એદીએ અને મોને પુછીને ખાઈએ પીએ આવા  
 વિપરીત વિચાર કરી તે વહુ પોતાના ઘણીને આ પ્રમાણે બોધ  
 કરે છે—“જુઓ, તમને કશી વાતની મમજબ નથી, આ ઘરના  
 બધા માણસો ખાઈને તમને ખુવાર રવા બેગ છે તમે એકલા  
 કમાઈને લાવો છો, તે તમારી કમાણી ચટલીની પંડે ઉડી જાય છે  
 આવી રીતે વધારે દાહાજા કહાડ્યો તો તમે વધારે ખુવાર થઈ જ  
 ગો તમાર કંઈ પણ ઉંચુ આવવાનું નથી વળી તમે વિચાર કર  
 ને કે, જ્યાંસુધી તમે કમાઈને લાવશો, ત્યાંસુધી તમે એમને વહા-  
 લા લાગશો જો ભોજયોગે તમે માદા નાત થયા તો પછી કોઈ  
 તમારી કલા ર લેવાનું નથી, એ કોઈ જાકનો પૈસો તમાન વાન્તે  
 સોટ તેવું નથી એ તો ના મતલબનું નવું એકદુ થયું છે જો  
 ભોજયોગે મારા રાશના દુર્ભાગ્યે તમાર માનુ દુખ્યુ તો મારા  
 પૂરેપૂર્ણ ભોગ મળવાના બધા ન્વાર્થ માણસો ઘરમાં ભેગા થયેલા  
 છે, તેથી જો તમે માડ કહું માનો તો અત્યા થીકડિયેનો આખો  
 જંગમારો કાઈ કમાવા જવાનું નથી તેથી જો આ વખતે પાથ પ  
 ના મ ધયા હશે તો પરિણામે આપણને ફાયદો થશે અને આ તો  
 ના ખાઈ ખહોડીને આધા ખરી જશે માટે જો તમારા જ્ઞાનમાં  
 મારી વાત ઉતરે તો આજથીજ મેં માનું જુડુ કરી દેશે અત

મા ભાઈઓ મગીને માળાપને ખરચ આપે છે તેમની મેળે સુખે  
કાંડા કાંડે જે આમ કરશે તો મૈત્રેય કાળજી પેત્રમે અને પોત  
તાનુ ઘર વળગશે એટલે એની મેળે જાત તોડીને મેહેનત કરશે  
ને જ્યાં તેમને માથે આવી પડશે અને ઘર ચલાવવું પડશે  
શું નેચો પણ જાણશે કે, 'આટલી વીજે મો વાય છે'

હું દુહિતા, આ પ્રમાણે તે સ્ત્રી પાતાના પતિને સરજા તેવા  
કર્મનો અભ્યાસ છે તેથી દિનપ્રતિદિન તેના પતિના મગજમાં એવા  
અન્યાય બધાં જાય છે, કે જેથી તેનું મન પોતાના કુટુંબના ઘર  
થી જુદું પડે છે પરિણામે તે પુરુષ સ્ત્રીના હિસાબના ભલે રવાથી પો  
તાના માળાપ અને ભાઈઓથી જુદો થવા નિશ્ચય કરે છે અને  
આખરે તે કુટુંબથી જુદો પડે છે જ્યાં તે કુટુંબના ડમાલા  
પુરુષો પોતાની સ્વતંત્ર ડમાલીનું સુખ લેવા જુગા થાય છે ત્યારે  
ડમાલાને અસમર્થ એના કુટુંબના ખીજા માણસોને નિગથિતપણે  
દુખ વેઠવું પડે છે આ ધાતુનું દુખદાયક છે જોનો, તમે વિચાર  
કરો કે, જે માળાપે આખર અવધ્યાએ પોતાને આધાર આપે  
તેવા વિચારથી પોતાના પુત્રને ડહેરી મોટો કર્યો હોય અને તેને  
સારી વળવણી આપી દુનિઆરકીના હોય, તે પુત્રજ્યારે પોતાની  
સ્વાર્થી સ્ત્રીના ભલે નથી તે માળાપથી જુદો પડે અને જેના પ્રતા  
પથી પોને કમાના શીખ્યો છે, તે માળાપને તગછોડી પોતાની ક  
માળી જુદી ગણવાને કુટુંબથી જુદું ઘરમાં રહે અને ડમાલાને  
અગત્ય થયે ન માળાપ દુખી થાય, એ ડુગેવાનું જીવે નાથ ?  
વ્યવહારમાં કુશળ અને વિવેકી પુરુષો આવી ગીતને હૃદયથી ધિ  
કાર છે, માટે હું જોનો, તમે કદિ પણ તમારા પતિને એવો ઉપ  
દેશ આપશો નહીં પણ ઉતરો તેના ઉપગ્રસ્ત માતાપિતાની એવા  
ગુનાનો અપદેશ આપજો કુટુંબથી જુગા રહેવાને હોવું, એ ઉ  
પદેશ સ્ત્રીનો ધર્મ નથી માળાપનો આપણી ઉપર કેવો અને કેટલો

નિર્મીલ ચલાવતો હતો તે ઈ શ્રી વાણી ડેળવાળી પામેલી હોવાથી  
 ઘર—સમાજ ચલાવાની સાગી તાલિમ તેણીને મળી હતી પોતાના  
 પતિને જે પગાર મળતો હતો તેમાંથી ડરડસગથી ઘરનો ન્યવહાર  
 ચલાવી તે નતુર ગ્રામિન વર્ણની મામળે ચોજા ધણી પના ણચાવની  
 હતી કન્યાલ પોતાની શ્રીની તે પદ્ધતિની ઘણું છુની ગેરેનો મને  
 આવી મુશ્કેલી અને ગાલાક શ્રી પોતાને મળી તેને માટે તે પોતાના  
 આત્મને ભાગ્યશાળી અને દુનિયાથી માનતો હતો પોતાની શ્રીનું  
 આવું તત્તમ નર્તન રણી તે પોતાનો ખરો પગાર શ્રીને સોંપી દેતો  
 અને પોતે ઘર—ન્યવહારના ઠ મગા ધરોજ નિશ્ચિત ગેરેનો હતો  
 ઘરમાં જે કાંઈ શ્રીજ ભેડે તે પોતે જાનવરમાંથી લાવી માપતા  
 અને તે પ્રિમાળ પોતાની નિહાન અને વિશ્વાસપાત્ર શ્રીન  
 જલાવતો હતો

વાણી એ જરેખર વાણીકાર હતી જેવી તે વિદા હતી,  
 તેની તે વિનયવાળી અને મુશ્કેલી હતી તેણીએ પોતાની ત્રીન છુ  
 દિના પ્રત રથી ધમ, નીનિ અને ગૃહ ન્યવહાર પાડ ના મેળ  
 વધુ હતું જે દારૂ નવું પુખ્ત લાપવામાં આવે અથવા માનવવામાં  
 આવે તો તે શ્રાવિત ઉમ યાં વાવની અને નેમારી નાગે જોડ  
 લેતી હતી આ પ્રમતો ક સાગ અને રાણ પેનાનો મરોળ ન  
 માર પના ના ના અવડ પ્રમતે જના રણી તેમથી ડરડસગ  
 કરી તેઓ વેકુ ધમ થય રવા પ્રસન્ન ગતા પાડ ટોડનાં વેકુ  
 થયતું અને ટોડનાં જીનદુ ન થયતું—એમ તેમના ગૃહ—ન  
 વહારની ગાંઠી આ રણી હતી એમ જગત નાણી નગના ધમ  
 ધણા વડા વાટ જોડસવી આ મે જગત પોતાની પંખી મેળવનાને  
 ભાગ્યશાળી વચો હતો

ચોથ સમય આ થો એટલે વાણીએ એ પુત્રો જન્મ આપ્યો  
 પુત્રનો જન્મ સાભળી સૂતિમગૃહમાં સૂતેની વાણી અને ગુલ  
 જન્મની શકુને જિગડે રહેવા કન્યાલના ગાન હતો પાર રહેવા નહીં

સંધન અને નિર્ધનનો સ સાર હુઈ અને આનંદ મેળવવામા નમાન છે પુત્ર-જન્મ, વિવાહોત્પત્તિ અને બીજા શુભ નમયમા જે આનંદ ધનાઢ્ય કુટુંબમા પ્રવરે છે, તેવોજ આનંદ ગરીબ કુટુંબમા પણ પ્રવરે છે પોતાના સતાનને અનેક બાતના વેલવ સુખ આપ વાની આશામા તદ્દતીન થયેલો એક ધનાઢ્ય અને માડ માડ કુટુંબનો નિર્વાહ કરનાર એક ગરીબ નરખો આનંદ મેળવે છે જે માનુષના નિર્વાહ જેટલુ કમાઈ યાગનાર માણસ ત્રીજા જન્મેલા બાળકથી શામાટે ખુશી થતો હશે? એવી રાજા હૃદયમા ઠરવાની નથી પ્રત્યેક મનુષ્ય પ્રકૃતિ પોતાને પૂર્ણ માની આનંદનો અનુભવ કરી રાકે છે પ્રેમ એ શબ્દ હજેક પ્રાણીમા સરખી રીતે રહ્યો છે 'આ ઉત્તમ અને આ નીચ આ ધનાઢ્ય અને આ ગરીબ, અને આ વિદ્વાન અને આ મૂર્ખ' —આવો લેખ પ્રેમના પવિત્ર પ્રભાવમા રહ્યો નથી પ્રેમનુ જીવન પ્રત્યેક પ્રાણીના જીવનની માથે મમાન રીતે મિશ્ર થઈ રહેલુ છે

વાળીને પુત્ર થવાથી કન્યાણુ આવડ ઘણેજ ખુશી થયો સમાગ્ના મોહથી તે પોતાના જીવનને વૃત્તાર્થ માનવા લાગ્યો તેમજ હવે પોતાનો મોટો ઉદય થવાનો છે એમ તે હૃદયમા માનવા લાગ્યો કન્યાણુ મુજ હોવાથી એમ પણ સમજતો કે, મારી ગરીબ સ્થિતિ છે, અને મારા નિર્વાહ માડ માડ ચાલે છે મને મારા સમાગ્મા સુધક સ્ત્રી મળી છે, તેથી આ વગતરૂપ સમુદ્રમા માફ ગ સારનાવ મારી રીતે ચાલે છે જે આયુષ્ય ચેગ આ પુત્ર મોટો થશે, તે હું નેને મારી શક્તિ પ્રમાણે વિગા લાગવી એક સારો વિદ્વાન કરાશે વિદ્વાન થયેલો એ પુત્ર મને વૃદ્ધ અવસ્થામા એક મહાયત્ત્વ થઈ પડશે

આવા વિચારથી કંઈ પણ અને વાણી બન્ને સ્ત્રી પુરૂષ આનંદમા મગ્ન થઈ એ પુત્રને ઉછેરવા લાગ્યા પુત્રનુ નામ વિનોદચંદ્ર



પાડયુ અનુક્રમે તે પુત્ર ગુહલપક્ષના ચ દ્રની જેમ વધવા લા ચે.  
વિનોદચ દ્ર આવચયથી જ ચાલાક અને ચતુર હોય, જ્યારે તે ચે ચ  
વચનો વચો એકલે તેના હોસીલા પિતાએ તેને ઢેળવણી લેવાને  
પાડનાળામા બેસાર્યા ચતુર વિનોદચ દ્ર થોડા વર્ષમા સાગી કળ  
વણી લઈ તેયાર થયો.

તે રાજનગરમા લાંબીચ દ્ર નામના એક ધ્રાવડની જડાવ  
નામની એક ડાંચાની નાથે વિનોદચ દ્રનો નળ ધ વયો લાંબીચ દ્ર  
પણુ એક ગરીબ સ્થિતિનો ધ્રાવડ હોય, તેણે ડાંચાના ધગની  
ચિનિનો વિચાર કયા નહીં પણ મૂરલીઓ સાગે જોડેનેજ પાતાની  
કે કરી તેના ધગમા આપી જડાવ ગતુર હતી, પણ તેો માન  
ઉપર ઉપગની ઢેળવણી લીધી હતી ધર્મની તથા નીતિની સગીન  
ડાંચાની વિનાની તેણી ઢેળવણી ડેવડ મુકી હતી તે વાચતા  
લખતા ગીખી હતી પણ તેણીએ જોઈએ તેવા મારા બોધક પુસ્તકો  
વાંચના નહતા, તેમજ તેના માતા તરફથી પણ જોઈએ તેવુ શીજી  
સાદ ગિલણ તેણીને મળ્યુ નહતુ આવી જગનના હૃદય ઉપર  
ઉત્તમ પ્રકારની ઢેળવણીની છાયા પડી નહતી નુકસ કળવણીને  
લઈને જોડે તેના સાગ મન્યરો જગવ મેળની શરી નહીં, તેથી  
તેણીના હૃદયમા નાર્યદૃષ્ટિ લેતા અને અહુ ડારપણના હુર્ણ  
રોએ આવી નામ કરે.

વિનોદચ દ્રની માન જગવનો વિવાહ વયો જડાવ વયમા  
આવી એકલે તેણીને નાસડે મોકલનામા આની પતિશૂદના ઠારમા  
આવ્યા પડી જડાવના પ્રતિમા વિમગ થવા માડયો અપૂર્ણ ઢેળ  
વારી તેણીના સ્વાર્થી વિમરોને દબાવી શકી નહી.

વિનોદચ દ્રની વિદ્યા જોઈ રાજનગરના એક મનાદર વેપારીએ  
તેને પાતાની વેપારની પેગીમા નોકર ગણ્યો અને તેને સારો પ  
ગાર કરી આપ્યો આ વખતે તેનો પિતા કયાલ વૃદ્ધ વચનો થઈ

જયે હતો વૃદ્ધ વયને લઈને તેની તળીયત લવડતી ગઈ હતી અને સારીરમાં ઘણીજ અગતિ ગ્રહેતી હતી ન્યાગે ચોતાનો પુત્ર ડમાવા લાંડ્યો એટલે તે વૃદ્ધ પિના ચોતાની મોઝી છોડી મતોર્ષ માની ગેઝ એઝ અને તે ચોતાના પુત્રની ડમાણીમાધી નર્વ જાતનું મુખ મેળવવા લાગ્યો તેની શ્રી વાણી પણ ચોતાના પુત્ર વિનોદ-ચક્રને નારી સ્ત્રિનિ ઉપર ડમાતો જોઈ પાતાના પતિની એવા ડગી ને જાને તે નના ડામ ડગી મુખે રહેના લાગી

પિનાચક્ર મનાપિતાની લગ્નિ ડગવામા ન પગ ગ્રહે તેવો હતો પણ તેનામા દંદનાનો મુખુ ખીલકુલ નહતો પાને પોતાના વિચારમા એક નહી નકનો નર્વી ખીજના દોઝ ઉપર ફેરાઈ જવાના તેનામા સ્વભાવ પડી ગયો હતો તે નાથે તેના હૃદયમા ધર્મની નાની ડાન પણ પડી નહતા ધર્મના પવિત્ર મન્દાગેમ્ તેના હૃદયને મુવામિત ડગેલુ નહતુ આવી તેના હૃદયમા દંદતાનો મુખુ ટકી નકતો નહતો

પિનાચક્રની પામે તેની વહુ જડાવના પ્રનગ વવતો ગયો તે જાને મુવડ પતીમા પ્રેમના ખીજ ગેપાવા માડ્યા પતિની નાગી ડમાણી જોઈ જડાવના હૃદયમા સ્વાર્થના ખીજ ગેપાયા અને એક વખતમા તો એ સ્વાર્થનુ મોટુ વૃક્ષ નવપલવિત નઈગયુ

આનદા કહે છે—હુ મેનો, હુદે આ વાત્તાને નાવધાન વઈને સાભાગે અરાળગ માગી ડગવણી લીધા વિના શ્રીઓ ડના અનીતિ ના ડામ ને છે? અને કેવી હલકી વૃત્તિ, તવા કેવુ એડલપેટાપાડુ અતાવે છે? તે અડી જાણવાનુ છે

સ્વાર્થને સાધવામા તત્પર અને મનની દલડાઈ દર્શાવનારી જડાવના મયિન હૃદયમા વિચાર થયો કે, માગે પતિ આગી ડમાણી લામે છે અને આ ડોમો ડોગી પડ્યા પડ્યા ખાય કે, એ કેવી વાત કહેવાય? ‘નાઠે ખુદ્દિ નાઠે’ એ કહેવત પ્રમાણે માગ સામ

પાડ્યુ અનુક્રમે તે પુત્ર શુશ્રવણના ચક્રની જેમ વયવા લા થે.  
વિનોદચક્ર બાલવયથીજ ચાલાડ અને ચતુર હોય, જ્યાં તે યોગ્ય  
વયનો વયો એટલે તેના હોસીલા પિતાએ તેને ઢેળવણી લેવાને  
પાઠગાળામાં બેસાડ્યો. ચતુર વિનોદચક્ર થોડા વર્ષમાં સારી કેળ  
વણી લઈ તેનાર થયો.

તે રાજનગરમાં લક્ષ્મીચંદ્ર નામના એક શ્રાવણની જડાન  
નામની એ-કન્યાની માથે વિનોદ ચક્રનો નબધ થયો. લક્ષ્મીચંદ્ર  
પણ એક ગરીબ સ્થિતિનો શ્રાવણ હતો, તેણે કન્યાગણના ઘરની  
સ્થિતિનો વિચાર કર્યા નહીં પણ મૃતીએ સાકેતે દિનેજ પોતાની  
કેકરી તેના ઘરમાં આપી. જડાન ચતુર હતી, પણ તેણે માન  
ઉપર ઉપરની ઢેળવણી લીધી હતી. ધર્મની તથા નીતિની સગીન  
ઢેળવણી વિનાની તેથી તે ઢેળવણી જવા સુધી હતી. તે વાચતા  
લખતા શીખી હતી પણ તટલિએ જોઈએ તેવા મારાબોધક પુસ્તકો  
વાંચા નહતા, તેમજ તેની માતા તરફથી પણ જોઈએ તેવું બીજું  
સાકેત ગ્રંથો તણીન નજર નહતું. માથી જગવના હૃદય ઉપર  
ઉત્તમ પ્રજાની ઢેળવણીની છાયા પડી નહતી. છુડ કળવણીને  
લઈને જોઈએ તેના સાગ મનમાં જડાવ મેળવી શકી નહીં. તેથી  
તેણીના હૃદયમાં સ્વાર્થવૃત્તિ જનતા અને અહુતરપાળના દુર્ગુ  
ણોએ આવી વાન કરે.

વિનોદચક્રની માને જગવનો વિવાહ વયો. જડાવ વયમાં  
આવી એટલે તેણીને નાસરે મોકલવામાં આવી પતિગૃહના દારમાં  
આવ્યા પછી જડાવની પ્રકૃતિમાં વિમળ થવા માડ્યો. અપૂર્ણ ઢેળ  
વાની તેણીના સ્વાર્થ વિચારોને દબાવી શકી નહીં.

વિનોદચક્રની વિદ્યા જોઈ રાજનગરના એક પ્રનાલ્ય વેપારીએ  
તેને પોતાની વેપારની પેઢીમાં નોકર રાખ્યો. અને તેને સારો પ  
ગાર કરી આપ્યો. આ વખતે તેનો પિતા કયાણુ વૃદ્ધ વયનો થઈ

ગયો હતો વૃદ્ધ વયને લઈને તેની તળીયત લવડતી ગઈ હતી અને ગરીબીમાં ઘાતી અશક્તિ રહેતી હતી ન્યાયે પોતાનો પુત્ર દમાલા લાંગ્યો એટલે તે વૃદ્ધ પિતા પોતાની નોકરી છોડી મતોજ સ્થાની ઘેર ગયો અને તે પોતાના પુત્રની કમાણીમાંથી નવ નાતનું મુખ મેળવવા શરૂયો તેની શ્રી વાણી પણ પોતાના પુત્ર વિનોદ-ચક્રને માગી નિનિ ઉપર માતો નેઈ પોતાના પતિની મેલા કરી ને જાને તે રૂના કામ કરી મુખે ગહેના લાગી

વિનોદચક્ર મનાપિનાની ભક્તિ ક્રવામાં ન પડે તેવો હુનો પણ તેનામા દદતાનો ગુણુ ખીવકુલ નહતો પાને પોતાના વિન્યાગમ ધ્યાન ગહી ગકનો નર્દા ખીજના દો-ઉપર દાસા જવાના તેનામા જ્વળન પડી ગયો હતો તે નાથે તેના હૃદયમા ધર્મની નાન જાપ પણ પડી નહતી કર્મના પત્રિન અગ્રાગેએ તેના હૃદયને મુવાનિન ગેહુ નહતુ આરી તેના હૃદયમા દદનાને ગુણુ ટકી ગકતો નહતો

વિનાચક્રની પામે તેની વહુ જલારને પ્રાગ વધનો ગયો તે જાને યુવક પત્નીમા પ્રમના ખીજ દાપાવા માધ્યા પતિની નાગી દમાણી નેઈ જલવના હૃદયમા ન્વાર્ધના ખીજ દાપાયા અને એક વખતમા તો એ ન્વાર્ધનુ મોટુ દુલ નવપદ્મવિન ગઈ ગયુ

આનંદા કેહે છે—હે જાનો, હવે મા વાર્તાને માવધાન વધને સાબાજને ગગળ માગી કેળવણી લીધા વિના શ્રીઓ દેવાઅનીતિ-ના કામ કે કે? અને કેવી હલકી વૃત્તિ, તમા દેવુ એ વધેટાપણુ ગતાવે છે? તે અહીં બલવાનુ છે

આ રિ સાધવામા તુ પડ અને મનની દલ દર્શાવનારી જલવના મલિન હૃદયમા વિચાર વયો કે, મારે નાગી દમાણી લાને છે અને આ યેસો યેશી પડ્યા પડ્યા પડે, એ કેવી વાત કહેવાય? 'આઠે બુદ્ધિ નાહે' એ કહેવાળું માગ મામ

ગને વચુ છે તે ઝમો પોતે થોડું ઘાડું ડમાનો હતો તે પચુ બધ કરી પોતાના દીકરાની કમાણી ઉપર તાગડધીમા ડરવાને ઘરમા પડ્યા પડ્યો ખાય છે, એ કેવી અનીનિ ડહેવાય તેમ રાગી મારી સાસુ પપા જાલ જોણતી નથી તે પણ પોતાના ઘણીને ખાવા પીવામા માગવી પોતે મનને પુછીને ખાય છે જો આ પ્રમાણે આપ્યા ડરને તો માગ ધણીની કમાણી જગાઇ આવશે નહીં પછી નવા નવા ધનના નવા સાસુ સાસા વસ્ત્રા લઇ પેહેન્વા ઝોલવાના મારા મનોરથો ડ્યારે સિદ્ધ વશે? મારા પતિનામા તેવી સમજણ આ વતી નથી તે તો પોતાના માખાપને કાઈ કહી ગયા નથી, માટે માગે તેમને કહેવું જોઈએ

હે બહેનો, આ પ્રમાણે વિપરીત વિચાર કરી જડાને પોતાના યતિ વિનોદન દ્રને તે વિશે ડહેવાનો નિશ્ચય ડ્યો એક વખતે રાને વિનોદન દ્ર પોતાની ઓ જડાવની પામે આપ્યો એટલે જડાવ પોતાનો ઇંગદો નરણ કરવા, ચિંતાતુર થઈ બેઠી જડાને ચિંતાતુર જોઈ વિનોદન દ્ર બોલ્યો—કેમ, આજે ચિંતાતુર દેખાય છે? ચિંતાતુર થવાનું શું કાગણુ છે? તે જરા જણાવતો ખરી જડાવ આજુજુ નાથે વિનયના રચનો બોલી—વાગી, શુ જણાવુ? કાંઈ કહેવાની વાત નથી મને તો આપણી મોટી ક્ષિર વડ ગઈ છે વિનોદન દ્ર એવુ શુ છે? એમ આમેપથી બોલી ઉડ્યો તને એવી મોટી ક્ષિર ગ થઈ પડી છે? આપણે આપણા જેવા સાચવાન ડોણુ છે? જડાને ડહુ, નામી, તમે તમારા આત્માને લા યવાન ગણો છો, પણ માંધારવા પ્રમાણે તમે સાચવાન નથી, કાગણુકે, તમારી કમાણી આપણા ઘરખર્ચ મા આવી જાય છે જ્યાસુધી તેમાથી બચાવ થાય નહીં, ત્યાસુધી બધી કમાણી નકામી છે દરેક ગૃહસ્થ માણુન પોતાનુ આધાર થઈ પેદા કર તેમા કાંઈ નવાઈ નથી કાગડા કુતરા પણ પેટ તો ભરે છે જ્યારે ઘરનુ ખર્ચ કાઢતા વધારે રહે અને

તે વધારામાંથી મારા સારા ઘરેણા અને વસ્ત્રો મને પહેલ્લા આપવા મળે ત્યાં તમારી જાગી કમાણી કહેવાય હું તો હજી સુધી અગ કપર અડવી છું કકત મારા પિયરનાં ઘરેણા મળ્યા છે, તે પહેરીને હું મારા મનને મતોષ આપું છું તમારા ઘર તરફથી મને હજી મારા દાગીના મળ્યા નથી અને જે મળ્યા છે, તે કાંઈલાં કીમતી નથી તેવા દાગીના અને લુગડા તો એક લીખારીની બેઝી પણ પહેલું છે પતિ, વિચાર કરો, જે મમજી પુરૂષ હોય તે તો પ્રથમ પોતાની વહુને યજ્ઞગારે છે જેની સ્ત્રી નવનવા નુદર ઘરેણા અને નુદર નાડીઓ પહેરી રહે છે, તેજ પુરૂષની લોકોમાં ત્રાગી પ્રગળા ધાય છે પેલા આપણા પાડોળી નાનચ દની વહુ કવો મનનો પોતાક પહેલું છે તેના જેવા ડમખા, ચણીઆ અને સાડીઆ હજી માગ અગને અડી પણ નથી જે પુરૂષની સ્ત્રીને નુદર પોશાક મળતો નથી, તે પુરૂષને અમારા બેરા લોકો નમાલો ગણે છે અને તેની બધે નિંદા ધાય છે તેથી સ્વામી, તમે જરા વિચાર કરો તમારી ડમાલી આપણા ઘરખર્ચમાં તણાઈ જાય છે આપણને તો કાંઈ પણ ખર્ચ નથી પણ તમારા પેનો પેગી પડ્યા પડ્યા નકામા ગાંધુ ખાઈ જાય છે તમારો ખાપ જે પૈમા ડમાતા તે પણ હવે જ ઘડી બેઠા છે કાંઈ પણ મેહેનત વગર મનગમતું ખાનાતું મળતું હોય તો પત્રી નકામી મેહેનત કોણ કરે? ફીડો અને અને આપ પડ્યો પડ્યો ખાય એ રીત તો મે તમારા ઘરમાં જોઈ છે તમારો જેવા હેયાકૂટા કોણ હોય? સ્વામી, હવે આ ગધો વિચાર કરી અત્યાચારી ચેતી જાઓ તો વધારે સારું, મારા જેવી મૈદી તમારો જેવા કાઠા પુરૂષને કેટલુંક કહે વગી તમે તમારા મનમાં એવું ધાન્ટા હો કે, આપણે આવી કાયમ ડમાતી છે તો શી હરકત છે? પણ તેવું ધારણો નહીં વાદળાની છાયા કાયમ રહેતી નથી તેમ વગી નડીગો કાંઈને બરૂંઓ નથી કોઈ વાર ચરીર માંજી

માહુ થાય તો જો પામે હોય તો ખાદલે પડ્યા ગળુ ખવાશે તે વખતે માખાપ લામમા આગે નહીં સહુ સ્વાર્થના મગા છે

જડાવતા આવા વચન સાંભળી વિનોદચંદ્ર હૃદયમાં વિચાર કરી બોલ્યો—પ્રિયા, આ તાડ કહેતું મને ચોંચ લાગતું નથી મારા માતાપિતા હવે વૃદ્ધાવસ્થાને લઈને અગત્ય થયા છે હવે તેમની નેના જવાની જરૂર છે અથવા જે તું આવી જાગી ધિનિમા આ બોલે છે, ત પ્રનાય મારા માતાપિતાનો છે જો પિતાએ મને સારી રીતે લલાવ્યો. દરોગ તો મને આવો મારો પગાડ ક્યાંથી મળત? માળખાથી ઉછેરી મોઝે કરનાર અને પત્રી કેળવણી આપી ધધે ચક્રાવર્તના માતાપિતાનો ઉપમરપુ થી કદી પણ બુદ્ધાય તેમ નથી પુ. માતાપિતાનો યાવજીવિન મુધી 'મહી' છે માતાપિતાના જવા ઉપકારનો બદલો પુ. વાં કદિ પણ સાળાં જડાય તેમ નથી પ્રિયા એ માતાપિતાના ત્યાગ ખાપણાવી ગી રીતે ધઈ શકે? તાન દોરા ઉપરથી એવું સમજાય છે કે, મારી કમાણીનો મોઝે ભાગ માતાપિતાના અર્થમાજ રચનાઈ જાય કે, પણ તે રાત આ રજાથી બની ગઈ નેમ નથા. રાગી જો અથારે ઘડપણમા તેમ નાવી આપણે જી. રહીએ તા બેકોમા માણી ઘણીજ નિંદા વાય અને વગી માન માતાપિતા ઘણાજ દુખી થાય, માટે તેને હુદયના વિચાર ક્યો મને ચોંચ લાગતો નથી આણી કમાણી માધી બરાવાનું હોય તે બચ્ચ અવના ન બચે, પણ આસારે માખા પથી જીવન રહેવું, એ મન સ્થિત વાગતું નથી પતિના આરા વનત સાંભળી જડાવે જન ગુસ્સા કરી કહ્યું, મે તો પેહેવેથીજ નામુસુ હવે કે, મોને ધણી નમાયા છે તેનાથી કાઈ પણ બનવાનું નથી હું રા. દેશન વાજ, તેમા ગમ રે ગાં લેવા દેવા નથી કદિ તમે તમાન માખાપથી જીવ ન થાએ તો તમારી મરજી, પતા

મારથી તો તેમની વઠ થઈ રહે તેમ નથી તેમને જીલરડી રા  
વી ખવગવવુ, પાણી આપવુ, તેમના વચનમા હાજર રહેવુ અને  
ખર્ચની ખુશીમા ઉતરવુ, એ માટે કદિ પણ પોસાયતમ નવી

વિનોદ્યક—અને લડી ગી, જન વિચાર કે માગ્યા તે  
વાત શી રીતે અને ? જો તારે દળવા લરડવામા મહેનત પડી  
હોય તો તે કામ હુ દોડીની પામે ઠગવીશ કહત તાર તો તેમને એ  
મોઢ ઠગી આપવી, ખીનુ કાલ કરવુ નહી

જડાવ—જો તમે ઘડના ખધા કામ પમાવી કરાડો તો પડી  
ખર્ચ વધી જશે અને તમારી કમાણી ધુણધાણી થઈ જશે તમે  
હૃદયથી વિચાર કરો તમારી ખુદ્દિ આવી વિપરીત કેમ થઈ ગઈ  
છે ? કમાણીના તોળે જિન્મ છે, પછી ઘણા પન્તાવો કરવો પડે તમે  
માળાપ માળાપ કરીને ખુશ થઈ જશો પડી કોલ તમારો વડો  
કરશે નહીં તેમ કરતા જો તમારે તમાન માળાપ ઉપર માગવી  
વધારે હેત આવતુ હોય તો હરે મને બોલાવશે નહીં તમાગ  
ઘરનુ કાંઈ પણ કામ હુ કરવાની નથી હું નાહકની શામાટે દુખી  
વાઈ જો તમારી મારી ઉપર લાગણી ન હોય તો પડી માન પ  
શણે પડેતુ રામાટે આપવુ જોઈએ હુ જે તમને કહુ છુ, તે કાંઈ  
મારે માટે કહેતી નથી, પણ તમાગ હિતની ખાતર કહુ છુ તમે  
જો તમારી કમાણી આમ ઉડતી દેવો તો પડી આખરે દુખી  
પડાનો વળત આપશે હે મામી ! પડીથી મન ન લાગ્યો

જડાવના આવા વચન નાભળી વિનોદ્યક વિચારમા પડી ગયો  
તોપણ પોતાના માળાપને તરછોડવા એ તેને થોડા લાગ્યુ નહીં,  
તેમ પોતાની ગીનો અનાદર કરવો તે પણ ઘટિત લાગ્યુ નહીં  
આ પ્રમાણે શુ કરવુ ? એ વિચારમા તે સુથાઈ ગયો ઘણી વાર  
સુધી વિચાર કર્યો, તોપણ તેનુ હૃદય નિર્ણય ઉપર આગ્યુ નહી  
કેવટે મુગાઈને તેણે નિશ્ચય કર્યો કે, જનતા સુધી ગીને સમન્તવધી



તેમ છતાં જો તે ન સમજે તા પછી માળા અને ચમત્કવી તેમનાથી  
જુદુ રહેતુ અને આખરે સ્ત્રીના વિચારને ન કુટકે અગીકાર કર-  
વો આવો નિશ્ચય કરી વિનોદચ દ્ર જોયો —

વિનોદચ દ્ર—ત્રિયા! તારૂં કહેવું જગજર છે પણ માણુમ  
માત્રને દુનિયાના વેહેવાનમા રહેવું જોઈએ લોકોમા નિંદા વાય  
તેવી રીતે ગૃહ—સમાનમા રહેવું, તે માત્ર ગણાય છે જો આપણે  
આપણા ઉપગતી મામાપતી જુદા ગૃહીશુ તો લોકો આપણી ભાગે  
નિંદા કરશે અને આપણા મગાબ્દાસ આપણને કહો આપનાને  
આવશે, તેથી જો કામ લાગે વિચાર કરીને કરવાનું છે

જડાવ—લોકોમા આપણી નિંદા વાય, તેથી ગુ થયાનું છે ?  
તેવી નિંદાની ખીડ રાખીને ઘરમા નુકસાન કરવું, જો યોય કહે  
વાય નહીં કહિ કાંઈ તેવા નિંદાજોર લોકો નિંદા કરે તેવી શુધર્મ  
ગયું ? પણ જો લોકો વ્યવહારકુશળ છે, તમા સમજે કે કંઈક  
માણુમ મુખી થવાને છડે છે પોતે કેવી રીતે મુખી વાય ? જો  
વાત ફરક માણુસે વિચારવાની છે માણુસને ત્યારે કમાણી હોય  
ત્યારે તેણે કમકસત કરી નાનો ખચાવ કરેલા જોઈએ જેટલી આ-  
વડ હોય, તેનાથી જોધુ ખચ રાખવું જોઈએ આવડવી વધારે  
મવવા આવકના જેટલું ખર્ચ રાખનારા માણુસો નીનિ વિરુદ્ધ વ  
ર્તનારા અને મૂર્ખ ગણાય છે જો માણસ પોતાની આવકમાથા  
જોડુ ઘણું ખચાવે છે, તે માણુમ આખરની અનિચ્છામા મુખી થાય  
છે

વિનોદચ દ્ર—અરે શ્રી, તે કહ્યું તે જગજર છે આપણે જો  
કમાઈએ છીએ, તેમાથી ખર્ચ કાઢતા ખચાવીએ છીએ તેથી માપ  
ણે હવે વધારે કમકસત કરવાની જરૂર નથી

જડાવ—તમે કેટલું ખચાવો છો ?

વિનોદચંદ્ર—આપણા યજ્ઞો જર્થ ઝડતા દર વર્ષે સો  
રૂપીઆ બચે છે એટલેથી આપો ન તોય માન્યો જોઈએ

જડાવ—નામી, જે આપ । જુના ગદીએ તો સોન જન્મે  
દર વર્ષે થયે રૂપીઆના રધાગે જે અને તેટલો વધારો વધારી  
દ । વર્ષે આપણી પાંચ મે હવે રૂપીઆની પુણ માય

વિનોદચંદ્ર—માણાપણી જુદા ડી એટલી પુણ મેળવવી  
તેના કુળના માણાપણી માટે ગદી ગર્વી પુણ મેળવવી, તે વધાર  
સાડ છે લગ્નજીવે, મામાપ દુ ખી વાય અને ડોકર પ્રમાદારજને  
એ ગર્મ અને નીનિની વિરુદ્ધ છે એવું નહીં પણ તેમ કુળના  
લોકામા ડોકરની નિંદા ગાય છે

જડાવ—નામી, લોકાની એવી નિંદાની કની ખુબા થયું,  
એ ॥ ગમતું ? લોકો તો મે મોઢે જાય છે ન તમે માણાપણી  
પાછળ ખુબા વળો તો લોકો એમ પણ મોક્ષને, ડોકરને ડોકર  
નમ લોકો વળે, જે ખો મામાપ માણાપ ગદીને ખુબા વડીયો  
તેણે ખધું ગળ્યું ખાયું મામાપણી પાછળ હાવી દીધું, તેવી લોકો  
તો ના વહેના ઉપર જન લડેલો રાખ્યો નહીં લોકો તો લોકોને  
મોઢે જાય છે

વિનોદચંદ્ર—મને શી ? એ વિચાર તન વિપરીત છે તેની  
ગીતે જોલનારા લોકોને મૂર્ખ મમજવા જેઓ પ્રમાણિ અને ની  
તિવાળા છે તે એમ કહે નહીં મામાપને દુ ખી કની પોતે મુખી  
થનાના છોડનાઓ હવે પણ આરા વહેવાના નથી

જડાવ—જન, માને હવે તમને રધારે કહેવું નથી તમારા  
ખુદ્ધિગ કની ગડ છે જે માણસ પોતાનું હિત ઠગ્યો નથી, તેમ  
સમજતો નથી, તે પ્રભુ મૂર્ખ ગહેવાય છે સ્વામી, વિચાર કરો  
પાછળની જ્યાં પચ્ચાથો ત્યારે મ લારજો છે, બિચારી મારી ની  
મારા લક્ષને માટે કહેલી તે ખરી વાત હતી ખરી વળતે તમારા

મળાપ તમને નહીં હોય તમારા સુખ દુઃખમાં મ  
રોજ ભાગ્ય છે હું જે કહું છું, તે તારું મન ન્યાયને માટે કહેતી  
નથી, પણ તમને હિતની ખાતર હું તમારું હિતમા માફક  
મમાયેતું છે ખતિ, તારા હિતની વાત હું તમારું હિતને  
ન માનતા લવિયના મુખને માટે માનવાનું જેવાની છૂટ કરે

જાન હા કહે છે—હું પુત્રીઓ, જગતના માનના નવન નાલગી  
વિનોદ્યના વિચારમાં કેટલાક વધે ગયો તે વખતે માળાપરી  
તું રહેતી તો લોકાપના થી જેટલો જીનો હતો, તેટલો તે અ  
ધર્મ કે અન્યાયથી જીનો ન હતો તો વિનાયુ કે આ શ્રી જે  
કહે છે, તે માગ હિતની ખાતર કહે છે, મેં તારા જગત છે આ  
મન જે તે જમાણીમાં જગત જેવા હોય તો તે તારા જગત દુખન  
પ્રસંગે ઉપયોગમાં આવે જરા ભેદે માગાપને દુખી કરવા તે  
નાહી ન કહેવાય, પણ સુખ મામાપે વિચારતું ભેદજે કે, માગ દીક  
રાને જે દિવસની કમાણી છે, તો તેને માપતું જનની મીતે સદાય  
કરવી ભેદજે તેના માથા ઉપર બોલે રૂપ થઈ પડતું ન ભેદજે  
ન્યાયથી હાથ પગ હાલે ત્યામુધી પિતાએ પાતાના પુત્રના ઘરે  
દેવામાં અને તેની મન આપવી ભેદજે માગ પિતાએ તેમ  
કહું નથી, તે જેવાજની વડું છે મા વિરમને પેટુવા તો વિપરીત  
લાગતું ન હતું પણ લાણે વિચાર કરતા જણાય છે કે, આ જા  
જન મને નુકસાનકરક થઈ પડે તેવી છે મરી શ્રી જગત જે કહે  
છે, તે જાજની છે તેની જાથી વાત મારા હિતની છે તે જાથી  
સીને મેં પાછી પાડી હતી, પણ છેવટે, તે માગ હિતમાં પૂરેપૂરી  
છે, એમ મને ખાતરી થાય છે, માટે હું મારે મારા પિતાને કહેતું  
ભેદજે કે, ‘ ભે તમે મને મદદગાર નહીં થાઓ અને પડ્યા પડ્યા જા  
વાનીજ છૂટ સખથો તો હું તમારાથી બુદ્ધો રહીશ. ’

આ પ્રમાણે વિપરીત વિચાર કરી વિનોદ્યને પોતાની શ્રીને

હું, પ્રિયા! તુ જે કહે છે, તે મને ખરાબર યોગ લાગે છે તાગ હૃદયમા માગ તગકની લાગાલી ધામી છે, એવો મને હવે નિશ્ચય થયો છે હે બહી સ્ત્રી, તાગ બાગ વચનો કે જેને મેં તોડી પાડવા યત્ન કર્યો હતો તે હવે મને ખગેખગ સોનાના અક્ષર લાગ્યા છે પ્રિયા, તેને માટે તુ મને ક્ષમા આપજે માગ માળાપ કે જેઓને હમેશા માગ હિતમા રહેવું જોઈએ, તેઓ પોતાની પાસે વિગ કગવી ચુકી ગયા છે અને મને જોતડપ થઈ પડ્યા છે

વિનોદચંદ્રના આવા વચન માલગી જતા જોગમા આવી ગઈ અને પોતાનો ઇગદો પાર પડ્યો તેને માટે તેના હૃદયમા ધણોજ હર્ષ ઉત્પન્ન થયો પછી તેણીએ હર્ષલેગ જણાવ્યું સ્વામી આપે માગ વિચારેને માન આપ્યું અને તમાગ વિચારેને દર મુકી દીધા, તે બહી મને ધણોજ હર્ષ ગાય છે

સ્વામીનાથ, જો તમારા મનમા બધી વાતની ખાત્રી થઈ હોય તો હવે તે પ્રમાણે કરો તેમા જેટલો વિલખ થાય છે, તે ટલી આપણને નુકશાની છે

વિનોદચંદ્ર—પ્રિયા! હમણાજ હું તે વિષેની ગોઠનણ કંઈ નહીં તમે હવે તે વિષે જગપણ ચિંતા ગમશે નહીં

આનંદા—કહે છે, હે ખહેનો, પછી સ્ત્રીના વચનને તાગે થઈ ગયેલો વિનોદચંદ્ર પોતાના વરમા લ્યા તેના પિતા જોડા હતા, ત્યાં આગ્યો કન્યાણને ખગેખગ ઘડપણ આવ્યું હતું તેની દૃષ્ટિ તદન જાખી થઈ ગઈ હતી શરીરના બધા અવયવો શિથિલ થઈ ગયા હતા ખગમા કળતર થયા કગતુ હતું જોમતા અને ઉડતા તેના શરીરમા મુજ ચાલતી હતી તેની પામે વિનોદચંદ્રની માતા વાણી ઉલી ગઈ તેની મારવા કંઈ હતી તે વૃદ્ધ કન્યાણ જે કઈ મામે તે તલ્લાગ લાવી આપતી અને વાગ વાર તેની ઇચ્છા પુછ્યા કગતી હતી.

આ વખતે ત્રીએ બલેંગેલા વિનોદચંદ્ર ઉતાવળે ઉતાવળે પોતાના પિતાની પસે આગ્યો. વિનોદચંદ્ર અત્યારે ડેવો થઈ ગયો છે, તેની પ્રકૃતિમાં કેટલો ફાગેર થઈ ગયો છે, એ વાત ત્યાણ અને તેની ત્રી વાણી બીનકુલ બાણતા ન હતા. વિનોદચંદ્ર તે આવેલો જોઈ પાનાએ કપાળ પર હાવની છાયા કરી જોયું, તોપણ તેની નજરે વિનોદચંદ્ર ઝાળખાયો નહીં. પત્ની તે બોલ્યો એ ડોળ આયુ ? વાણીએ જવાબ આપ્યો એ તો આપણે વિનોદ છે. વિનોદનું નામ સાલગી પ્રમત્ત વયેલા ટોસાએ કહ્યું, કેમ બેટા વિનોદ, કયાથી આવે છે ? વિનોદચંદ્ર ઘડીવાર બોલ્યો નહીં. ફયાણ અને પ્રેમી પિતાએ ફડીવાર પૂછ્યું, તોપણ તેના અવિચારી પુત્રના સુખમાથી કાંઈ પણ ગળદ નીકળ્યો નહીં. જ્યાં ત્રીણ વાર પૂછ્યું કે, બેગ કેમ બોલતો નથી ? ત્યારે વિનોદચંદ્ર આપેલ જોતો બોલ્યો—બાપા, શું બોલો છો ? મારે આવે ઘણું બોલવાનું છે અને તમારે ઘણું સંભળવાનું છે. બેટા બોલવાનું હોય તે બોલો, એમ નિષ્કંત્રી ટોસાએ આનંદથી જણાવ્યું. વિનોદચંદ્ર બોલ્યો—બાપા તમે આવો દિવસ પ્રેમી બોલો છો, તેથી જો જરા કામ ધંધા દેરા તો મધ્યે નાફ બેડા બે. આવું એ આળસુ અને અવિચારી ચાલસનું કામ છે. વિનોદચંદ્ર જેવા આનાકિન પુત્રના સુખમાથી આવે શબ્દો સાલગી તેના પિતા કદમાણને ગ્રોહ અને આસ્થા લાગ્યું તેના હૃદયમાં અનેક જાનના વિચારો શ્રેણિબધ ઉત્પન્ન થવા લાગ્યા. વિવિધ જાનના મકંપ વિકાસો તેનું મન શુચવાઈ ગયું. લણવાર પત્ની કંઠાણ બેદસહિત બોલ્યો—બેગ વિનોદ, તું મારી નિયતિ નજરે જુવે છે. દહાડે દહાડે મારું શરીર ફાણ અને અશક્ત થતું જાય છે. આવે શરીર માગથી ત્રી રીતે કામ ધંધા થઈ શકે ? આ તારી માતા મારી સેવા કરે છે અને મારા શરીરની તજવીજ શખ્યા કરે છે, તેથી મારાથી જરા જરા ઉપયોગ બેસાય છે. બેટા, મને આજસુ નથી

ત્યામુધી માગ હાવખન ચાલ્યા, ત્યામુધી હુ ઘરનો વ્યવહાર  
 ચલાવનો પણ ત્યાગે હવે અસપ્ત થઈ પડ્યો, ત્યાગે હવે માગથી  
 કાંઈ વડગડે તેમ નથી બેટા વિનોદ, તારા મુખમાથી આવ્યા  
 ગળદો નીકળે છે, તેથી મને ઘણું જ આશ્ચર્ય ત્યજાય છે તારા  
 જેવા મુપુત્રના મુખમાથી આજ મુધીમા કદિ આવ્યા ગળદો નીક  
 ળ્યા નથી, વિનીન પુત્ર ત્યાગે અકસ્માત અવિનીત થઈ જાય, ત્યા  
 ગે તેના પિતાને યદુ જ હુ ખલાશે છે બેટા, હવે માગથી ગી  
 રીતે ધરો વધ ગઈ? હવે તો અમારે તારો આધાર છે માત્ર  
 વિનાને વૃદ્ધાવસ્થામા પુત્રનો આધાર છે, એ વાત ધર્મ અને ની  
 નિમા જાણેલ છે પિતાના આવ્યા વચન માલગી વિનોદનદ બો  
 લી કહે—માતા, એવા ઢોળ ન્યો ત હવે નહી ચાલે, હું યદુ  
 દિવસ મુધી તુડાની બન્યો છું આજ મુધી મે માગી કમાણી  
 પાયમાલ કરી, તોપણ તમારી આખા ઉંડી નહીં જે માગાપા પો  
 તાના પુત્રોને બોતરખ થઈતેની કમણીને પાયમાલ કંઈ છે, તે  
 માતાપિતા તે પુત્રોના પૂરેપૂરો મનુ છે બાપા, તમે માગહિતનો  
 વિચાર ક્યોજ નહી પુત્રના પૈમામાથી મનગમતુ આવતુ ગમે  
 છે અને આખો દિવસ એકીની પઠે પડી ગયેલ નાહ લાગે છે, એ  
 દન બનવાનું નથી તમાગ જેવી ખગળ જાનતના પિતા કોઈક  
 જ હશે બાપા, હું હવે આજથી જુદો ગયેલા મનુ છું તમે જા  
 પો અને તમારો જાજો જુદા પડ્યા નિવાય તમે મમજ્યો નહીં  
 ત્યાગે તમે જુદા ગયેલો એટલે પડી કમધધો એની મેજે મુજો  
 માથે પડ્યા વિના કોઈની આજીવકતી નથી બાપા, હવે માગ  
 તન્દની કાંઈ પણ લાલચ રાખશે નહીં મે ઘણા દિવસ મુધી  
 તમારી મેવા કરી છે તમારી સેવાનુ કળ મને મળી મુડ્યુ છે  
 આજ મુધી કંઠી કમાણીમા મને જે તુકથાની થઈ છે, તે તમારી  
 સેવાનુ કળ છે, તમે મોટા અને વડિલ છો, તેથી તમને વધારે કહી  
 ચડનો નવી અનદા વહે છે, હે જુદો, સ્ત્રીની જુદિએ ચાલના

મ પાપી પુત્ર વિનોદન દ્રના એના હૃદય વચનો - સાલજી તેના પિ  
તા ક'નાણુને ઘણું જ દુઃખ લાગ્યું તેના વૃદ્ધ નારી-મા કપાળી  
કુટવા લાગી અને આખોમાથી આમુની ધાગ ચારી પુના  
વચનો તેને સજ્જના ધા જેના લાગ્યા અને તે હાણવાર તો મૃતિ  
થઈ ગયો પછી તે જગ નાનધાન થઈ નીચ પ્રમણે જોયા—

જેગ, આ શું જોલે છે? વિનોદના મુખમાથી આવા વચનો  
પીકજા ન જોઈએ પુત્ર! તારી પિતૃભક્તિ કયા ગઈ? તારી નિ  
ર્મળ બુદ્ધિમા આની ભલિન દાયા કયાથી પડી? અગે દીકરા, જગ  
રિચાર ઠર તારા મુખમાથી આવા! અવગતિ વચનો નીકળે અને  
આ મરણ પધાગીએ પડવાને થો ય એવો પિતા સાલજે, એ જ  
નાવ તારા જધા હવનને કવડ લગાડનારા છે વ મ' તાન કેમજા  
હૃદયમા આવી નિર્દયતા વ્યાપી આવી? બહાલા પુત્ર, લામો વિ  
ચાર કરી જો જેગ, હવે અમે તારાથી જુદા ની ગીતે ગી રાત્રીએ  
મારા શરીરમા જરા પાપુ તાકાત નથી, માગથી મરિપણ ધ ધો  
થઈ ગઈ તેમ અમારી નર્મ સુડી અમે તને મોળી દીધી છે તેથી  
અમારી પામે હવે ઠાઈ નથી જેટા, તારી ઉપગ્ર અમારો મા  
ધાર છે તુ હવા તો અમે હવનાના ડીએ નહી તો અમારા  
ભુડા હાન વનાના છે આ તારી મા પલ અગત વર્ગઈ છે,  
તોપણ તે ખીચાઈ ઘનમા જે અને તે ઠામ ક છે તેનાથી પાન્કા  
ઘનના ઠામ વર્ગઈ તેમ નથી બહાલા ભાઈ, જરા હૃદયમા  
દળ લાવી આ જગ છાર માળાપને આશ્રયઆપ લોકો વૃદ્ધા  
વસ્થામા મુખી થનાન માટજ પુત્રની ઇચ્છા નજે છે અને અનેક  
જાતના દુઃખ પેડી પુત્રો ઉઘેરે છે અને તેને નારી કળાતી આપ  
છે જેટા, તે ઉપકરના બદલો આપે ન દોવા જોઈએ ઉપકારી  
માળાપના ઉપારનો જલવા પુત્રથી કોઈ રીતે રાતો નથી, એ  
વાત તાન જલવામા છે અને તે ધણીજા અમારે મોઢે જણાવવ  
યજુ છે દીકરા, તે વચન ફરીવાર યાદ કર અને અમારી મલાળ

વેવા તૈયાગ થા જો તને અમારો ખર્ચ લાગે પરંતુ હોય તો અમે  
ઓછો ખર્ચ કરાવીશું. અમને હલકી વાનનો ખોજડ આપ? જે  
કાંઈ જરૂર પાડે તેને તે જાણે અમે અમારો મનને  
અતોષ નાનીશું. એટલે, હવે અમે ક્યા જઈએ? અને શું કરીએ?  
અનામનનુકૂળતા કાઢી ઉપર બેઠેલા અમોને હવે દુષ્કાળ પડે તો પરીથી  
લોકોમાં તારી નિંદા વશે પુત્ર, તારી નિંદા એ અમારી નિંદા  
કે અકીર્તિનાળા પુત્રોના જીવનથી માન્યપણું જીવન નાથક  
જણાય છે.

—પાણુના આવા વચન નાબળીને પાણુ વિનોદચંદ્રના હૃદયમાં  
તેની ઝાંઝા પડી અને એ વાત નહીં.

આનંદા કહે કે, હે હોના, જે પુરુષોના હૃદય દૃઢ હોતા  
નથી, તે પુરુષો વળા કલાં હૃદયના નહીં જાય છે. એ હૃદયના પુરુ-  
ષો પાતાની સ્ત્રીના વચન પર હોમલ જાય છે, સ્વાર્થી સ્ત્રીઓ  
પોતાનો સ્વાર્થ માધવાને પતિના કાન ખોલી રીતે ભલે કે અને  
પત્રી પોતાના સ્વાર્થ નાધી લે છે. અપ્રજ્ઞાના પુરુષો સ્ત્રીના  
મોહપાત્રમાં અપજાઈ જાય છે અને પત્રી લોકોમાં નિંદાના પાત્ર  
બને છે. શ્રિય પુત્રી, વિનોદચંદ્ર પત્ની તેની રીતે પોતાની સ્ત્રી જા  
વતા મોહપાત્રમાં ન પડે. એ હોતો તે મોહને લઈને તેના નાગ  
વિદ્યાએ બંધાઈ ગયા હતા. પોતાના ઉપકારી માતાપિતાના ઉપ-  
કારને ભુલી જઈ તેમને દુષ્કાળ આપવાને તે કલોચ્ચે હોતો અહા!  
કેવી અવમતા? કેવી અનાય જગા? વૃદ્ધ અવસ્થાએ અનુકૂળ થઈ  
પડેલા અને તેથી કન્યા પોતાના અપજાઈ માળાને તરછોટી  
દુષ્કાળ આપવાને તૈયાગ થયેલા વિનોદચંદ્રને હજાર વાગ ધિક્કાર  
હોતો. તેના જેવા મહાન પુત્રોનો જન્મ થયો નહીં તેના પુત્રોના  
કળા વાઝીયા ગ્રંથે હજાર ગ્રંથો માં છે વળી જે સ્ત્રીઓ સ્વા-  
ર્થને માટે પોતાના પતિઓને એવા અવળા વિદ્યાગ આપી પાતા-



ના માતા પિતા જેવા માનુષ્યમગને દુઃખ અપાવવા તયાર વાય છે, તેવી આર્થા નીચ નારીઓને પણ હજીવાળાં ધિક્કાર છે । તેવી નીચ નારીઓનો જન્મ બીજાને દુઃખ આપવાને માટે જ વાય છે । આ જગત્માં એવા અધમમાર્ગને પ્રવર્તાવનારી અને અનીતિ નથા અધર્મને વધાવનારી સ્ત્રીઓનું જીવન કલકિત છે હે જાહેનો, તમે તેવા યશો નહીં અને તમારા વ્રાવિજાનનને ડોડીતે કલકિત કર્યો નહીં તમે તમારા મનને તેવા માતાપિતાની એવા કષ્ટાનો ગોધ આપજો માતાપિતાની એવા કરવાથી મતાનો નાશ પુણ્ય બાર છે અને તેમનો અનાદર કરવાથી નમન કર્મ બાધ છે, આ વાત મનમાં લાવી તમે તમારા પતિને તેવી જ મૂંઝવણ આપજો નામૂ મને સમરો એ માતાપિતા સમાન છે તેમની ઉપર માતા પિતાની જેમ પૂજ્ય બુદ્ધિ રાખવી જોઈએ જાહેનો, આ વાત જ જમા રાખી તમે તમાગમ્બીજીવનને સુધારવા પ્રયત્ન કરજો જીવવા જેવું પાપી હૃદય ગળશે નહીં પોતાના નવાથને માટે જકારે જે દુરાચાર ક્યો, તે તેના જીવનને કલકિત કરનારો જે વૃદ્ધ અને અગમ્બ જગમ લીયરૂપ માતાપિતાનો અનાદર કરવાને માટે જકારે પોતાના પતિને જે ભલેગી ઉઠકયા, તે તેટલીએ મોનામાં મોટો ભવિન કર્મનો બધ કયા વ્રાવિમ થઈને એના નાગ જમમાં મામિવ થયું, એ ઘા જ રિપરીન ગળાર છે જીવ દયાના ધર્મને રાખનાર વ્રાવ નાં મુતા પોતાના વૃદ્ધ સાસુમસુરાને દુઃખ આપવા ઉભી થાય, એના જેવું બીજું નીચ જમ કયું કહે વાય? એવું ઘોર કૃત્ય કરનારી સ્ત્રીને વ્રાવિજા જાહેવી, તે ડોડી જીન થોડ નથી, તે તો માનુષી રાખલીજ છે તેવી અધમ અગળાની અનુવિધ ન થમા જણવી કનિયણ થઈ શકે નહીં

માનદા કહે છે, હે જાહેનો, વિનોદય દ્રવ્યને નેના પિતા કયા પુત્રી વ એ આવી ગીને થયેલી વાતચીત વિનોદય દ્રવ્યની માતા વાલી

હલી હલી માલખતી હતી વિનોદના વિચરીત વચન માલખી એ  
 મનગુણી શ્રાવિકા ચઢિત વર્ષ ગર્ધ હતી અને તેના મનમા અનેક  
 નતના સકરપ વિકરપ કરતી હતી પોતાના પતિકટયાણે ડગડગને  
 વિનોદચક્રને જે વચનો કહ્યા, તે માલખી વાણીના હૃદયમા એટલી  
 બધી અનુ વર્ષ ગર્ધકે, તેણીના નેત્રમાથી અગુની વાગ પ્રવા  
 હની જેમ ચાલવા લાગી અને તે ડોમળ વૃદ્ધાની ગયા કપવા  
 લાગી તે વિચાર શીવ વયોદ દ્વાએ હૃદયમા તાલી લીધુ કે, માથે  
 પુન વિનોદચક્ર આવા વચન ઠદિ પણ જોલે તેને નહુતો તે મુપુ  
 તના મુખમાની આવા અગતિ ઉદગાર નીકળે નહી આ બાળતમા  
 તેની સ્વાર્થી આ જગતનો દાથ છે ઘણુ દિવનથી જગતની વર્ત-  
 લુક જુગી રીતની દેખાતી હતી તર્ષણુ ડામ જનાવીએ ત્યારે તે  
 ઠણુન કરતી અને મોઢુ ચગરતી હતી આજે તેણીએ પાતાની  
 હલકાર જનાવી દીખી માગ મુખુદ્ધિવાળા પુન વિનોદના મનમા  
 અમારી ઉપર અમાર ડગનો દીધા આવી નીચ ગડોને લડિને  
 જગતમા સ્ત્રીજાતિની હલકાર કહેવાય છે “સ્ત્રીજાતિ નીચ અને  
 વિચારપાત્ર નથી” એવુ હલક આની અધમ સ્ત્રીઓએ જ લગા  
 ટેલુ છે આ રખતે માગ વૃદ્ધ પતિની દયાનનક ન્થિતિ છે ખર  
 બ આણીને વખતે તેમની ઉપર વિપત્તિ આવી છે વિનોદે કહેલા  
 વચનો જોતનારે વિનોદ પાત્રે સુધકે અને માણાપનો લગત વાય,  
 એ નાત પાત્ર અગકય કે, ત હના માથે એકવાર વિનોદને  
 મમ તરવો જોડો

આ પ્રમાણે વિચાર કરી વાણીએ વિનોદને કહ્યુ, દીકરા? આ  
 તુ તુ જોલે છે? તારા નસાવમા અચાનક આનો મો ફારેન્ક વર્ષ  
 ગયો છે? પુન હૃદયમા વિચાર કરી જો તુ કોણુ કે? અને તારી  
 જાતિ કેવી છે? અરે દીકરા, શ્રાવકકુળનો બાળક આવા અવિ  
 ચારી વચનો જોલે, એ કવી દિલ્લીનીની નાત? આ નાગ પિતાની  
 ન્થિતિ જો, આવી હાલતમા તુ તેમને છોડના માગે કે, એ ત ની

તેની ડર ન છે? બાપુ, વિચાર કર આ તારા વૃદ્ધ પિતાને તરછોડી તું  
 જુદો થવા તૈયાર થયો છે, એ તારા અવળા વિચારને માટે મને  
 ઘણો ગોઠ થાય કે અમે માળાપો તાન આધારે જીવીએ છીએ  
 તને કોઈ મોઝે આ મન કેળવણી આપી મુકાયા, તે શાને  
 માટે? ભવિષ્યમાં અમારી વૃદ્ધાવધાને માટે જોગ, અત્યારે અમે  
 આ ન સારમાગને કોઈ પ્રેક્ષા છીએ હવે થોડા વડમા અમારા  
 આશુરના છોડે માનગે ચાલુધી નાં અમને નલાવવા ભેઈએ  
 આ માળાપો આખા અવધાને માટે જ પુનઃ જોગ ગમે છે  
 ભાઈ વિનોદ, જન મનમાં વિચાર કર આ તારા વૃદ્ધ પિતાની  
 માનવ ભેડ તેમની ઉપર ઠડવા કર

વાણીના આ તા કડવા ભાવે વચનો સાભળ્યા તોપણ વિનોદ-  
 ન દ્રના હૃદયમાં જરા પણ અનર થઈ નહીં તેની વજનતા જેની  
 ઠોઠ છાતીમાં જરા પણ કોમળતા આવી નહીં તે અગે વધારે  
 અંકગતિ ગોથો—'બા, તમે જોગે દેવ કન મને દેવભાને  
 ડો, પણ હું દેવે આગમમથુ નથી હું બધું નમતુ છું તમે ગમે  
 તેટલો દેવ કંગો, તોપણ મારા હૃદયમાં તેની કંઈ પણ અનર થ  
 વાની નથી હું ઘણો વખત બોળવાયો કે મારી પિત કિંઠનારી  
 બીએ મને બગબ નમત થો છે તમારા અગત્ય ભરેલા વચ  
 નોથી ભરે હું જરા પણ કંગવાનો નથી મા, વધારે જુદું જોલશે  
 નહીં હું જુદો રહીને એવે મારા માનસ તમે થયો ન્યામુધી  
 મફતનું ખાવા પીનાનું મળતુ જતુ, ન્યામુધી તેઓ કદ, ગેગી અને  
 અગત્ય થઈ પડ્યા હતા, ભરે તેમનામાં એની મેળે પાછી રક્તિ  
 આવશે તો, જે વધારે સાર કો નહીં મારે પછી નોકરીએ  
 જવાનું છે તમે જની મારો કડોડી દો, અંતે હું મારે  
 અંતે પડું

વિનોદન દ્રના ખાવા વચન સાભળી ન્યામુ અન વાણી બને

નિરાશ થઈ ગયા, પત્રી વાણી છેવટે બુઝામા આવી. જઈ અને તેણી પોતાના પુત્રની મીને સિંચામણુ કેપે એક ડવિતા મલખાવી અને છેવટના વચનો કહી તે ગેતી રેતી ઘરમા ચાલી ગઈ.

પ્રેમ—આનંદ મામી, એ ડવિતા કેવી હતી? તે જો તમને યાદ હોય તો અમને દૃષ્ટા કરી મલખાવો.

આનંદ—જેનો, એ ડવિતામા દીકરાની વહુએ કેવી રીતે વર્તતું જોઈએ? તે જાતાવી નાનૂનમગને દૃષ્ટા આપનાને વહુને ધિક્કાર આપેલા છે.

પ્રેમ—અનંદ મામી, યાદ તો અમારે એ ડવિતા જાણવી જોઈએ.

આનંદ—તે ડવિતા વવિનાન અને ચચળને આવડે છે.

પ્રેમ—લલિતા જોઈને, તમા નચળ જોઈને, એ ડવિતા અમને કહી મલખાવો.

લલિતા—જોના, અમે ખુશીથી કહી મલખાવીશું તમે જાણા એક ચિત્તે જાબજાને.

ચચળ—તે જાબજાવાની છે એવું નહીં પણ તે જાણવાની પણ છે.

પ્રેમ—ચચળ જોઈને, પત્રી અમે તે ડવિતા લખી લઈશું અને મોઢે કરીશું.

લલિતા—ચચળ જોઈને, પહેલા તમે તે ડવિતા ઉપાડો પત્રી હું તમારી સાથે જવું પૂગવીના.

ચચળ—ના, એમ નહીં, પહેલા તમે ઉપાડો પત્રી હું તમારી સાથે જવું પૂગવતી જાણી.

પત્રી લલિતા નીચે પ્રમાણે ગાય છે અને ચચળ તેની સાથે જવું પૂગવે છે.



પુત્રવંશ્યે કેવી ગીતે વર્તવું જોઈએ ?



કવિતા

“નાય કેમ ગમકો બાંછોડાયો” — ગાથ

મુજો વહાની પુત્રવધૂ હિત વાણી  
 નિત્ય સદ્ગુણ ધરજો ગાળી મુજો એ (૮૦)  
 સાનૂ જાને નગરાની સેરા,  
 નિર્મળ મનથી કરજો,  
 માતપિતા પ્રેમ ધારી તને,  
 હેન હૃદયમા ધરજો મુજા હાલી ૦ ૧  
 જેઠ જેઠાણી વડિલ ગણીન,  
 તે સાથ વિનયથી રહેજો  
 બિર હેરાણીપર પ્રેમ ગાળી  
 મુખ દુખ નાયે રહેજો મુજા વહાલી ૦ ૨  
 લાજ ધરીને ઘરમા જહેવુ,  
 પાંચઠ નહીં અડકાવુ,  
 આપ મતિ નન ગાનુ મુજો વહાલી ૦ ૩  
 માનુ નણુ દ કહે ‘જુ’ પ્યનો,  
 તોપણુ સાનુ ન કહેવુ,

૧ માતાપિતા નુ પ્રેમ સદન જોઈ જાનાની જુદીએ ગયા ના  
 ૪ - ૧૧ વા

માન ધરી મનમારિ વડિલનુ,  
 મહન ડીને ઝેલુ મુલો બહાલી૦ ૪  
 હાય પતિ રત્ન ન દિ નો  
 આધીન વાના ન કેલેલુ  
 નહીં પ્રિરોધ કમના તેને,  
 વિપરીત શિક્ષણ દેલુ મુલો બહાલી૦ ૫  
 ઉચે આવે ન બે લવી વાણી,  
 વિનયથી વચા કચરવા,  
 દુર્ગુણ નારી ન મ ન કરો,  
 વ્યમન બધા દૂર કરના મુલો બહાલી૦ ૬  
 રનેરી મ બધી સર્વે મગામા,  
 ન પ ધરીને ઝેલુ,  
 આધર્મી ઉપકારો નના,  
 તત્પર થઈ દુ ખ ઝેલુ મુલો બહાલી૦ ૭  
 જે છે અધમ અગાળા અરિયાની,  
 માસરીઆને ન તાપે  
 તે નવ પામે આ લવમા મુ મ,  
 વાય દુ ખી નિજ પાપે મુલો બહાલી૦ ૮

ધર્મદાન ઝેલે છે—હે શ્રાવિજાઓ, આ તમાણે જ્યારે લલિ  
 નાચે અને ચાચે તે કવિતા ગાઈ જનાવી તે આવળીને બધી શ્રા-  
 વિજાઓ ઘણીજ ખુશી થઈ ગઈ

આ વખતે મલિએ વિનયથી જણાવ્યું, ધર્મ પિનાછ, આ  
 ખિના ઘણીજ બોધક અને આલુવા લાયક છે, માટે મને બધા



પુત્રવત્સલે કેવી ગીતે વર્તેલું જોઈએ ?



કવિતા.

“નાથ કેમે મજકો બાપ છોડાયો”જો - ૧૩૬.

મુણો બહારી પુત્રવત્સલ હિત વાણી  
 નિત્ય સદગુણ ધરતો ગાણી મુણો એ (૧૦)  
 સાનુ અને નમરાની પેના  
 નિર્મળ મનથી કરતો,  
 માતપિતા પ્રેમ ધારી તેન,  
 હેત હૃદયમા ધરતો મુણ બહારી ૧  
 જેઠ જેડાણી વણિત ગણીન  
 તે માથ વિનયથી ગહેતો  
 બિયં ફેરાણાપર પ્રેમ ગણી,  
 મુખ દુ બાથે નહેતો મુણ બહારી ૨  
 લાગ ધરીને ધગમા નહેતુ,  
 પ ધર નહીં અડાણુ  
 આપ મતિ નવ વાણુ મુણ બહારી ૩  
 સાન નણુ દ કહે ‘હટુ નવનો,  
 તોપણુ સામુ ન કહેણુ

૧ મ તારિલા ન ૨ ન સહન મો ન પાતા ૧૧ બુદ્ધિએ નાન ૧૧  
 ૪ - ૧૧ ૧૧

માન ધની મનમાલિ વડિલુ,  
 નહન કીને નેહુ' મુલો બહાલી૦ ૧  
 હાથ પતિ પગ ન કદિ તો,  
 આધીન આના ન કેલેલુ,  
 નહીં વિરોધ કરના તેને,  
 વિપરીત ગિયલુ તેવું મુલો બહાલી૦ ૫  
 ઉચે જવે ન જોલરી વાણી,  
 વિનયથી વચન કિયત્વા,  
 'હુરુલુ નારી મગ ન કરો,  
 વ્યમન બધા દૂર કરવા મુલો બહાલી૦ ૬  
 રનેહી મ બધી સર્વ નગામા,  
 નય ધરીને રહેલુ,  
 નાધર્મી ઉપકારો નના,  
 તત્પર વધ હુ બ રહેલુ મુલો બહાલી૦ ૭  
 જે છે અધમ અજાણા અરિયાની,  
 માસરીઆને અતાપે,  
 તે નવ પામે આ ભવમા મુળ,  
 માય હુ બી નિજ પાપ મુલો બહાલી૦ ૮

ધર્મદાસ કહે છે—હે શ્રાવિજાઓ, આ પ્રમાણે જ્યારે લલિ  
 નાએ અને ચચળે તે કવિતા ગાઈ જનારી તે આબળીને બધી શ્રા-  
 વિજાઓ મણીજ શુશી થઈ ગઈ

આ વખતે મણિએ વિનયથી જણાવ્યું, ધર્મ પિનાજી, આ  
 શ્રવિના ઘણીજ જોધકે અને જાણવા લાયક છે, માટે મને પાર્શ્વ



શ્રાવિકાઓને મોઢે કચ્ચા લખી આપશે તો ધણેજ કાયદો થશે  
ધર્મદાસ શેઠ કહે છે—જેનો, એ કવિતા અમારી શ્રાવિકા (ગ ગા)  
તમને લખી આપશે પછી જ ગા બોલી—જેનો, આવતી કાલ  
એ કવિતા હુ લખીને લેતી આવીશ, પછી તમે બધા લખી લેજો  
પછી ધર્મદાસ શેઠે પોતાની વાર્તા આગળ ચલાવી જેનો, પછી  
લલિતા અને ચચાના મુખથી તે કનિતા સાંભળી બધા ધણેજ  
ખુશ થઈ ગયા તે વખત પ્રેમદા નીચે પ્રમાણે બોલી —

પ્રેમદા—આનંદા જેન, આ કવિતા જો લલિતા જેન  
લખી માપશે તો હું મારી પોતીને તે મોઢે કરાવીશ

આનંદા—પ્રેમદા જેન, ખુશીની લખી આપશે

લલિતા—નમ । બાબુ, પોતી જેનને મોઢે તો હુ જરૂર  
લખી આપીશ, પણ બીજા જે કોઈ જેનને શીખવી હશે તેને  
પણ હુ લખી આપીશ

પ્રેમદા—લલિતા, તુ બેબરી પરાપક્ષી છે જે બાળિકા  
પરાપક્ષી હોય તે આજના જતા એક સંસુખા શ્રાવિકા બને છે  
જેન, લલિતા, તુ બલિધ્યમા તારી માતા આનંદાની જેમ પરા  
પક્ષી અને નસુણી શ્રાવિકા બનીશ

લલિતા—એ બધું મારી માને ઘટે છે, હું તો હવે એક  
છાંદી છુ તમારા જેવા રડિલોની આશીષ મળી હોય તો બધું  
સાફ થાય

પ્રેમદા—જેન લલિતા, તારી ઉપર અમારા હૃદયની આ  
ગીધ જે તુ હમેશા મુખી થા અને બીજાને મુખી કર તે માથે અમે  
નેનશાસનના દેવતાને પણ પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે, શ્રાવિકાના  
ધરમા તારા જેવી અનેક સંસુણી બાળિકાઓ પેદા થાય અને તેમની  
શ્રાવિકાના નસાણ મુશોભિત થઈ જાય

આ પ્રમાણે કદી પ્રેમમાં આનંદને ઠણું, આનંદ પડેન, હવે તમારી વાર્તા આગળ ચલાવો વિનોદચંદ્રના વિષગીત વચન સામળી શોકાનું અનેલા તેના માતાપિતા કહ્યાણ અને વાણીનું નું વયુ ?

આનંદ કહે છે—હે મહેનો, પડી વાણી પોતાના હૃદયના ઉભરાને કનિતાથી ખાંહે જાદી વચ્ચે આવી જઈ અને વિષગીત વિચારને વિનોદચંદ્ર તરત ત્યાંથી ઉઠીને જે ઠેકાણે પોતાની સ્ત્રી જડાન હતી ત્યાં ગયો અને પોત ટેલી ખાંડુરી જડાવની આગળ ઠહી મ ભળાની સ્વાર્થી જડાવે પોતાના પતિને સાળાગી આપી, તેના વિષગીત વિચારને ઉત્તેજન આપ્યું પડેનો, તે પડી તગત-વિનોદચંદ્ર પોતાની સ્ત્રીની નાવે પોતાના વૃદ્ધ માળાપથી ખુટો વયો જ્યારે વિનોદચંદ્ર જુદો વયો ત્યારે જુદાવચ્ચાથી અશક્ત વધ ખાટલે પડેલા જડાણને ઘણો શોક થના માડ્યો હવે પાતે ડેવી ગીતે નિર્વાહ કરી શકશે ? તેને માટે તેને ભાગે ચિંતા થઈ પડી પોતાના વૃદ્ધ પતિને ચિંતાતુર જોઈ પવિત્ર વાણીને ખોલનારી શ્રાવિત વાણી આપ્રમાણે ખોલી—સ્વામી, આમાટે ચિંતા કરો કે ? વિનોદ પોતાની સ્ત્રીના કહેવાથી આપણને તગેડી ચાડ્યો ગયો, તેથી શું થયું ? હૃદયમાં હિંમત રાખો કદિ તે પુત્ર આપણને છોડીને ચાડ્યો તેમ ખીનતરે પણ આપણને છોડીને ચાડ્યા જશે, પણ તુ આપણો ધર્મ આપણને છોડીને ચાડ્યો જવાનો નથી આપણે પુત્રને ચાહીએ છીએ તે છતાં પુત્ર આપણાથી દૂર થઈ ગયો, પણ ધર્મ, જો આપણે તેને ચાહીશું તો તે કદિ પણ દૂર થવાનો નહીં જેમ જેમ આપણે ચાહના રાખી ધર્મની આગધના કરીશું, તેમ તેમ એ ધર્મ આપણી તરફ વધારે વધતો જશે. પુત્ર કદિ આપણી તરફ આવશે, તો તેનાથી આપણું ખોપણુ થશે અને તેથી કદિ આ લોકમાં આપણું શરીરનો નિર્વાહ થશે, અને ધર્મ જો આપણી તરફ આવશે તો તે-

નાથી આપણા આ લોક અને પરલોક જન્મે સુધરશે અને આપણા આત્માને ઘણીજ શાંતિ પ્રાપ્ત થશે. સ્વામી ! પુત્રે કરેલી નીચતાને માટે વિશેષ અપગ્રોહ કરશો નહીં હવે આપણુ નવીન આપણી આગળ છે જૈન ધર્મના પ્રસાદથી આપણો નિર્વાહ પણ ચાલશે જૈન ધર્મ ઉપવૃક્ષ છે તેની ગીનજ છાયામા રહેવા જન પ્રાણી એ પરમ મુખ મેળવી શકે છે તેથી આપણે મન, વચન અને કાયા શુદ્ધ કરી જૈન ધર્મની ઉપાસના કરવી દેવ, શુદ્ધ અને ધર્મને શુદ્ધ લાવથી આરાધના કરનાર આવક અને આવિકા કદિ પણ દુખી થતા નથી સ્વામી, આપણને પુત્ર હતો, તેથી આપણે તે ની ઉપર આધાર રાખી બેઠા હતા, પણ જેઓને પુત્ર નથી તેમ પૈસા નથી, તેવાઓનુ શુ થતુ હશે ? જગતમા બધાને નિર્વાહ કાઢી પુત્રથી થતો નથી તેથી સ્વામી, ભગવાન અરિહંત મુનિનુ ધ્યાન ધરો અને શ્રાવકની શુભકરણી આવરો જો કદિ આપને નિર્વાહ થવામા શકા રહેતી હોય તો, હાલ તુરત મારી પામે નિર્વાહ ચાલે તેવા થોડા ધણા સાધન છે માર પિતાએ કન્યાદાન આપતી વખતે તે સ્ત્રીધન તરીકે જે દાગીના આપેલા છે, તેમજ તમે પોતે પણ એક બે નાના દાગીના કરાવી આપ્યા છે, તે આપણે વટાવીશુ એ દલે આપણો નિર્વાહ હાલ તુરત તો ચાલી શકશે

વાણીના આવા વચન સાંભળી કલ્યાણ મદ સ્વરે બોલ્યો—હે સાધવી સ્ત્રી, તે આવે દુ ખને વખતે જે હિંમત આપી, તેને મારું હું તને પૂરો ધન્યવાદ આપુશુ, તેમજ મધુર સંબોધી તે જો ધર્મનો ઉપદેશ કર્યા, તે સાંભળીને મને ઘણોજ આનંદ થયો છે પણ વિનોદની નિર્દયતા તરફ વિચાર કરતા મને ઘણોજ અપગ્રોહ થાય છે હે સદ્ગુણી સ્ત્રી, આપણા સ્વાર્થ કરતા વિનોદ પોતાના કર્તવ્યથી ગ્રાહ થયો, એ વિચાર લાવતા મને ઘણોજ દિલથીરી થાય છે શ્રાવકનો પુત્ર જીવદયાનો પાળક અને પોતાના કર્તવ્યને

અનુનરનાગે ન થાય એ કેવો અધર્મ ? એવા પુનઃ નકારી ગતિને પાત્ર થાય છે માગ ધરમા અવતાર લઈ વિનોદ દુર્ગતિના પાત્ર થાય, એ માગ મનમા વધારે દુઃખ થાય છે

વાણીએ જહુ, સ્વામીનાથ, જેવી તમને વિનોદની પ્રિતા થઈ પડી છે, તેવીજ મને તેની વહુ જડાવની પ્રિતા થઈ પડી છે જડાવ એક સારા શ્રાવણની નીકડી છે, તે પોતાના ધણીને ભભેરી અવળે માર્ગે ચડાવે છે અને પોતાના માળાપ જેવા માસ મસગને દુઃખ આપવાના ઉપાયો કરે છે, તો તે ખીચારી પામર સ્ત્રીની શી ગતિ થશે ? સ્વામીનાથ ! મેં એક સાવ્વીજની પાગેથી માલજ્યુ હતું કે, જે સ્ત્રી પોતાના ધણીને અવળે માર્ગે ચડાવી માસ મસગને દુઃખ આપે, તે સ્ત્રી દુર્ગતિમા પડે છે આવા તે આ સીજના વચન મને વાગવાર યાદ આપે છે અને જડાવ વહુને માટે દયા તથા અપશોષ થાય છે દરેક શ્રાવિકાએ પોતાના ધર્મનો વિચાર કરવાનો છે જે શ્રાવિકા પોતાના ધર્મથી ચુકે છે, તે આ લોક અને પગલોડ બન્નેમા નિહા અને દુઃખનું પાત્ર બને છે સ્વામી, હવે તે વિચાર છોડી દેા હું પણ છોડી દઉં છું, એવા નકામો અપશોષ કરવાથી આપણને નકારૂં ધ્યાન થયા કરશે અને તની આપણા આત્માનું સાધન વધે શકશે નહીં

, કન્યાણે કુત્રીથી જણાવ્યું હે માદની સ્ત્રી, તમ કે કહેવું બરાબર છે, વીજ્ઞાસનના દેવતા આપણ અને તે વિનોદ તથા જડાવનું કાર્યાણ કેને વિનોદના હૃદયમા સારી ભાવના પ્રગટ કરેા હવે આપણે આપણું કર્તવ્ય કુત્રીએ હે શાણી સ્ત્રી, તારા સ્ત્રીધનમાથી નિર્વોહ કરવો, એ મને જગ પણ રૂચતું નથી પણ નિઃપાયે તે કે રહુ જોઈશે શ્રાવિકારત્ન, તને માળાગી ઘટે છે તાગ જેવા સ્ત્રી રત્નો યોરા હશે સ્ત્રીધનની માલિકી સ્ત્રી શિવાય ખીજની હોતી નથી, તે ધન ઉપર દોષનો હાથ નથી, તે છતાં તે ઉપગ્રથી મોહ

ઉતારી આપત્તિને વળે તે ધન આપવાને તુ તમારું થઈ, તેથી તન ઘણું જ ધન્યવાદ ઘટે છે તાન જેવી શ્રાવિકાઓ જગતમા શણ ગાગરૂપ છે

કથાણના અવા વચન નાભળી વાણી વિનયવી બોલી—સ્વામીનાથ ! આ શુ બોલો છે ? તમારે એના વિચાર લાવના જ નહીં સ્ત્રીની પામે જે હોય તે બધાનો માલેડ પુરૂષ છે સ્ત્રીધન ઝાંઘ સ્ત્રીએ પોતે કંઈ નવી તેમ જતા ઠઠિ તે સ્ત્રીએ પોતે ઠરેલુ હોય, તોપણ તે પોતાનુ નથી, એમ જણવાનુ છે સ્ત્રીનુ સર્વસ્વ તેના પતિનુજ છે સર્વસ્વની વાત તો એક તરફ ચૂલી પણ સ્ત્રી પોતેજ તેના પતિને લાગે રહેનારી દાસી સમાન છે જે સ્ત્રી પોતાના પતિને છેતરી પોતાનો નાર્દ નાધવાને તત્પર રહે છે, તે સ્ત્રી દુર્ગા નિનું પાન બને છે સદ્ગુણી સ્ત્રીએ તન, મન અને ધનથી પતિની સેવા કરવાની છે પતિએ સ્ત્રીને પૂજના યોગ્ય, માનવાયોગ્ય, અને એવવા યોગ્ય દેવ છે સ્વામી આપને તે વિષે જરા પણ નકા મળખાની નથી આના આપત્તિના વળતમા બે માણુધન ઉપયોગમા ન આવે તો પછી તે શા ઝામનુ છે ? એની બધમસી ડોણ હોય, કે જે પોતાના પતિન આપત્તિના વળતમા મહાયજૂત ન થાય ?

વાણીના અવા વચન નાભળી કંઈકો નિમાસો નાખીને કહ્યું, શ્રાવિકારતન, તમે તમારી પવિત્ર કૃત્ત બજાવી, તેને માટે મને પૂર્ણ સંતોષ વાય છે તથાપિ ના । મનમાથી હજી ચિંતા તદન દૂર થતી નથી

વાણીએ વિનયથી જણાવ્યું, સ્વામીનાથ, હવે શી ચિંતા છે ? તે કૃપાથી જણાવો

કથાણ આખમા આમુ લાગી બો યો—હે વમાનતાર શ્રાવિકા, આ વખતે તમે તમારું સર્વસ્વ આપના તૈયાર થના છો, પણ

જો આપણુ આયુ-ય લાગુ હશે તો આટલુ દ્રવ્ય આપણે વર્ષ જે વર્ષમા ખર્ચી જઈશું પછી પૂરેપૂરી વૃદ્ધાવસ્થામા આપણે નિર્વાહ કેમ ચાલશે ?

વાળી હિંમત લાવી જોલી—સ્વામી, કર્મની નત્તા ઉપર આ-ધાર ગણો તે રખને જે જનનાનુ હશે તે જની જેટલે આર્હત વર્મની આરાધના કરો તેન વર્મના જ્ઞાનનદેવતા આપણને મહા-ય આપશે ધર્મનો પ્રભાવ અદ્ભુત છે તે ઉપર મારી માતાએ મને એક ગીત ગીતવ્યુ છે, તે આપ એક ચિત્તે સાલજો.

જ્ઞાનદા કહે છે—હે જ્ઞેનો, પછી વાણી પોતાની મધુર વાણી-થી ધર્મના પ્રભાવનુ મુખ જીત ગાર્જ બતાવ્યુ હતુ

ત્રેમદા—જ્ઞાનદા મહેન, એ ગીત અમને મળાવો.

ધર્મદાસ ચોં કહે છે—હે શ્રાવિકાઓ, પછી જ્ઞાનદાએ ધર્મના પ્રભાવનુ જે ગીત ગાર્જ બતાવ્યુ હતુ તે ગીત અમારી શ્રાવિકા તમને ગાઈ સંભળાવશે

મણિ રંગે—ધર્મમાતા જ ગા જાકી, તમે એ ગીત અમને ગાર્જ મળાવો

પછી ગજાએ નીચે પ્રમાણે તે જ્ઞાનદાના મુખનુ ગીત ગાઈ બતાવ્યુ હતુ

ધર્મના પ્રભાવનુ ગીત

અગ્રંથ નામની વાવ

વિચારી ધર્મનો પ્રભાવ ધર્મને પધરે,

ધર્મથી મદૈન નાર્યજન્મનેડે

૧

ધર્મથી મુકપ મ અ જમા મળે,

નેજ દોષ બીનિ ત્રી ધર્મથી ટળે વિચારી

૨

૧ પા ૧૫ કો ૨ ૨ મગા ૩ આર્થ ૪ ભા ૫—ગી-

ધમથી ધગાવિયે <sup>૧</sup> મુકીતિ મેળવે,  
 જ્ઞાનને કળા મુધમ ધારી કેળવે વિચારી ૩  
 ધમ કે પવૃત્ત <sup>૨</sup> પૂણુ 'વાઝિનો કરે,  
 ધમથી નપેત છડી શાંતિમા દરે વિચારી ૪  
 ધમ 'અતરાય મવ મૂળથી હરે,  
 ધમ દાર્ય ગિદ્દ <sup>૩</sup> 'સડ વેગથી કરે વિચારી ૫  
 ધર્મ માન ધર્મ નાત ધમ કમ છે,  
 ધમ બધુ ધર્મ નાન સડ ધર્મ છે વિચારી ૬  
 ધર્મથી <sup>૪</sup> મુરશ ચકવર્તી વાય છે,  
 ધર્મથી <sup>૫</sup> નિનેડ બની મોહાવય છે વિચારી ૭  
 તેથી રૂવ ભલ્લ છવ ધમ આવશે,  
 ધર્મકેવ નાવથી <sup>૬</sup> ભવાધિ આતરો વિચારી ૮

ગ ગાય ધર્મના પ્રભાવનુ ગીત ગાયુ, તે માલગી ધારિક  
 ગાણાની મરી ધારિગઓ ધારીજ ખુશી થઈ ગઈ પછી ધર્મદામ  
 ગેઠ કહે છે—હે માતાઓ અને બહેનો, આ પ્રમાણે આનંદાએ  
 ધમના પ્રભાવનુ ગીત ગાયુ તે માલગી પ્રમના પાતી, લલિતા,  
 ચન્દા, જયા, પ્રમ અને પુત્રી વગેરે ઘણાજ ખુશી થઈ ગયા  
 પછી લલિતાએ પોતાની માતા આનંદાને કહ્યુ, જા તમે મન આ  
 ગીત કેમ ગીખાચુ નથી?

આનંદા—પુત્રી, એ ગીત ગીખવનાનુ રહી ગયુ છે મારા  
 મનમાજ હતુ ઠ, હવે એક બે દિવસમા એ ગીત લલિતાને ગીખ  
 વયુ છે આજે કયાણ અને વાણીની વાતોને પ્રમ ગે પાછુ યાદ  
 આવ્યુ છે, તેથી હવે હું તને આજેજ રાત્રે ગીખવીશ

ચ ચણ—આનંદા કાકી, ત્યારે મને કયાઁ ગીખવશે?

૧ મારી કીર્તિ સા. ૧ ધમને ધારી ૨ માલમ ૩ પ. ૧  
 ૪ ત્રિગુણ ૫ વિનો ૬ લક્ષ્મણ

૭ ૧ ૮ તીથકર ૯ ધર્મ ૫ નદાપુરી ૧૦ આ ચ સારમાગ ને

આનંદા—હું લલિતાને ગીખવીશ એટલે પત્રી લલિતા તને ગીખવશે

પ્રેમ-પુતળી—આનંદા માત્રી, અમારે પણ ગીખવુ છે

આનંદા—જેનો, જેને ગીખવુ હોય, તે બધા લલિતાની પાસેથી ગીખી લેજો

પ્રેમદા—આનંદા જાહેન, કહો પછી કયાળ અને વાણીનુ શુ થયુ ? તેમજ વિનોદ અને જડાવેશુ ક્યું ? એ વાત બાબત ચક્ષુએ

આનંદા—જાહેનો, વાણીએ ધર્મના પ્રભાવનુ ગીત સભા બાળ્યા પછી કત્યાણના હૃદયમા ધીરજ આવી અને તેને વર્મ ઉપર નહ આસ્તા રાખી, નિર્મોહની ચિંતા છોડી દીધી પણ વિનોદ અને જડાવ તેમના ઘરમા જુના રહ્યા નિર્મય વિનોદચક્રના હૃદયમા પોતાના માતાપિતા ઉપર દયા આવી નહી પોતાની આ જડાવની વિપરીત મલાહ તેણે માન્ય કરી, જે પોતે કમાતો તેનો સમકુ કરના માડયો

પુત્રી લલિતા, જેને માતાપિતાએ ઠેકેરી મોગે કયો અને બાળી કમાતા ગીખવ્યુ તે દુષ્ટપુત્ર વિનોદચક્ર જુના ગદ્યા પછી પોતાના વૃદ્ધ માબાપની સલાહ પણ લેતો નહી પુત્રનત્વસ પિતા અને માયાજી માતા પુત્રના અપરાધ મનમા ન લાવતા તે પુત્રનુ મુખ જોવાને ઘરમાથી બોલાવતા, તોપણ કૃતક્રી વિનોદ જડાવના દબાણથી પોતાના માતાપિતાની પાસે પણ આવતો ન હતો

જાહેનો, આ ઉપરથી તમારે ઘણીજ નિદ્રા લેવાની છે, તમે જાણુ જડાવના જેવુ કૂર હૃદય ગખશે નહીં આસ મસરાને માતા પિતા સમાન ગણી તેમની એવા કગ્ગે એ નામ મસરા તમારા પતિના કેટલા ઉપકારી છે ? તેનો વિચાર કરી તમારા પતિને તેમની ભક્તિ કરવા પ્રેરણા કગ્ગે તમારા પતિ તરફથી તમને જે મુ



જા મને છે, તમારા ભાવનાથી જે વૃદ્ધિ થાય છે, અને જા મ મા  
રના લાવને જે તમે મેળવો છો, તે જાણો તમારા સાનૂ સમગ્રને  
પ્રતાપ મમજાને, એ પૂજ્ય અને પ્રેમવાળા માતાપિતાએ તેમના  
પુત્ર અને તમારા પતિ ઉપર જે ઉપકાર કર્યો છે, તેનો જાહેરો કે  
ધનાથી વાળી ના ય તેમ નથી જાહેરો, આ જાણો વિચાર કરી તમે  
તમારા નાસ સસરા તરફ પૂજ્યભાવ રાખજો અને તમારા પતિ  
હૃદયમાં તેના પૂજન માતાપિતા તરફ તેની ભક્તિ રહે તેથી પ્રેમ  
કુમેળા થઈ જશે જાણી અર્ચાઓમાં આપણે શ્રાવિકા પ્રેમ  
તે તરફ વિશેષ ધ્યાન આપવાનું છે આપણા ગામમાં કમના જા  
ઢેલી રીતે વાળ? તે વિશે ધ્યાન નમત યુ છે ઠાઈ પણ ન જા  
વગરના ખીન ઠાઈ પણ પ્રાણીઓને જો માત્રો દુષ્ટ માપીએ  
દુભાવીએ કે તેમનું અહિત કરીએ તો આ તાને કર્મનો જાણ થા  
ય છે અને તેથી આ જનત ન મારમાં માની તેના અનેક જાતના  
કડના કરો ભોગવના પડે છે, તો જે પ્રાણી આપણા સળખી છે  
આપણા પૂજ્ય છે, તેમને દુષ્ટી કરના, તેમના મન દુભાવવા એ  
થી આ સ્થિતિ કર્મના નહાન ફળ ભોગવવા પડે તેમાં શું કહેવું? જો  
નો, તમારા હૃદયમાં આ વાતનો વિચાર કરી તમારો તેના પ્રમથ  
મર્વદા દુષ્ટ રહેતું એવી રીતે જાહેરાવી તમે તમારા શ્રી જીવન  
વૃત્તાર્થ કરી માયો અને પરવોક જાનેમાં મુખ્ય મેળવશે તો  
નારી જાતિની આમાં ઉચ્ચ પ્રતિષ્ઠાને પ્રાપ્ત કરશે

જાહેરો, અને તે કરનાળુ અને વાણીની દુષ્ટ દુષ્ટ વાત  
ઠેકા લાવના દુષ્ટ દુષ્ટ તે તમે જાન હાંસિ નાજાજાને

પ્રાણી વિનોદવદ્રે પોતાની કુમતિવાળી શ્રી જગદની ગી  
વાળીથી પાતાના પૂજ્ય માતાપિતાને એવો અનાર કર્યો છે,  
કલિપર તેમની નજાળ લેવા ગયો નહીં મતીશ્રાવિકા વાણી  
પોતાના ઘરેણા વેચી વેચીને ઘરનો નિર્વોદ લાવવા માડ્યો

પાતાના પૂજ્ય પતિનો એક નિષ્ણથો એવા લક્ષ્મિ કરવા લાગી  
 રી રીતે જે વર્ષ પ્રમાણ કયા એટલે ધનમાથી જાધા વગેણા તેણી  
 વેચો દીધા પોતાના પતિને ચિના થાય, એવું ધારીએ પવિત્ર  
 વિકા વાણીએ ધનમાથી જાધા હાગીના ખુટી જયાની વાત પાતા-  
 વૃદ્ધ પતિને જણવી નહીં

એક વખતે હવે શુ કરુ ? ધનનો નિરાહ શી રીતે ચલાવ  
 ? એવી ચિંતા કરતી વાણી વગના દ્વાર આગળ બેઠી, તેણીના  
 ધનમાથી આમુની વાગ આલતી હતી આવી ચિંતા કરતા પણ  
 હતી તેના હૃદયમા ધર્મની અસ્તાને લીધે હીમન આવતી હતી  
 એટલે તે વિચારતી કે, જૈન ધર્મ કેટલું જ નમાન છે મન, વચન,  
 અને ઝયાની શુદ્ધિથી ધર્મની આગવના કરનાર ધારક કે શ્રાવિ  
 ને ઠાઠ નતનુ કુળ ગહેતુ નથી આ પ્રમાણે ચિંતવન કરતા  
 ના હૃદયમા પાછો હર્ષનો ઠલગ આવી ગયો

આ વખતે એક શ્રાવક ગૃહસ્થ ગાદીમા બેઠી વાણીના ધન  
 માગળ ઉભો રહ્યો ગાદીમાથી ઉતરી તેરો વાણીના ઠાગમા પ્રવેશ  
 થયો વાણીએ ઉભા વધ તેને માન આપ્યું તેણે નિનયથી પુછ્યું  
 વાણીના, ડગ્યાણુ શેક ઝયા છે ? વાણી તેને જવા પાતાનો પતિ આ  
 ગમ્ત વધ બેઠો બેઠો નોકાગ્યાગી ગણ્યો હતો ત્યાં લઈ ગઈ તે  
 હૃદયે આવી કથ્યાણુને માનથી બોલાવી પૂછ્યું કાકા, કેમ છો ?  
 માતા છે ? કનાણે લવાટ ઉપર આઠો હાથ કરી માડ માડ નજર  
 રાડી કહ્યું, આવો, તમે બોણુ છો ? તે ગૃહસ્થે જણાવ્યું, હું શીલ-  
 વદ્ર ગેકનો દીકરો દાનચદ્ર છું આપને મળવા આવ્યો છું કે  
 પાછો સશ્રમની કહ્યું, અહો ! તમે ઝયાથી ? પધારો આજે મારા  
 ન્ય ભાગ ! તમાગ જેવા પવિત્ર શ્રાવક મારા ઘરને પવિત્ર કર્યું  
 મારા પિતા શીળચદ્ર આપણા શહેરનું નાક હતા તેઓ મારી  
 પગ ધોઈ મને કુ રાખતા હતા તેમના જેવા દયાળુ અને ધર્મી

વહાણા નથી પણ શુરૂપ છે તે બાળકડપી કુમળા વૃક્ષો માતા પિતાના પ્રમાદ તથા મોહકડપી હાવાનજામા હજ્ય થઈ જાય છે

પ્રિય શ્રાવિકાઓ, વર્તમાનકાળે તેવા મેકડો માળાપો પોતાના ન તાનોની પાયમાલી કરે છે તેવા ન તાનોના રક્ષણને માટે ચ તુર્વિધ સ ઘે પૂર્ણ ધ્યાન આપવાનુ છે જેઓ પોતાના સાધર્મિ બ ધુઓનો તથા માધર્મિ ખેનોનો ઉદ્ધાર કરવા ઇચ્છતા હોય, તેમણે શ્રાવકન તાનોની સુધારણા કરવાનો પ્રયત્ન કરો નેઈએ એજ ખરેખર સાધર્મિવાત્સલ્ય છે એ સાધર્મિવા મન્ય કરવાને વ્યાધર્મી માળાપોએ અર્થ નાતપર રહેતુ નેઈએ

આનંદાના આવા વચનો સાંભળી પ્રમનના હૃદયમા ભારે અ સર વધ જઈ સાધર્મિવાત્સલ્યનો પૂર્ણ પ્રભાવ તેણીના પવિત્ર હૃદયમા નતમત થઈ આવ્યો તે ગદ્ગદિત વધ જઈ તેના શરીરના રૂનાડા ઉભા થઈ જયા મને નેત્રમાથી આનંદ ॥ આમુ આની ગયા પછી પવિત્ર પ્રેમવાળી પ્રમદાને જ્ઞાન દાએ વહુ, પ્રમદા ખેન, ત મારા હૃદયની ભાવના નેઈ અને તેની માથે થયેલી તમારા હૃદય પરની અનર નેઈ મને ઘણાજ આનંદ આવે છે જે ડોઈ શ્રાવિકા તમારા જેવી પવિત્રભાવના રાખી પોતાના માધર્મી બ ધુઓ અને માધર્મી ખેનોની ઉત્પત્તિ હૃદયથી ઇચ્છે છે, તે શ્રાવિકા ખરેખર ભારે પુણ્ય બાધે છે ખેન, તમે પણ અત્યાગે તેવુજ પુણ્ય બાધ્યુ છે આપા ॥ જૈનશામનમા હરકોઈનુ શ્રેય ઇ કરવાને માટે કહેવુ છે “જગતના જધા પ્રાણીઓ મુખી થાઓ અને જધા પ્રાણીઓ શાન્તિ સુખના મરિમરી ધઈ ડયાણુના અધિકારી થાઓ” એવી ભાવના જૈનશા મનમા ઉઠામા ઉઠી ગયેલી છે દરેક આવકે પ્રતિક્રમણ વળતે ઉચે સ્વે મોલવાનુ છે કે, “અમારા દેશને, અમારા દેશની પ્રજાને, અમારા રાજાને, અ ઘને અને બી ન જધા પ્રાણીઓને શાન્તિ મળે” આની ઉચા ભાવના બીન કયા ધર્મમા છે? ખેન પ્રેમદા,

જનધર્મની મહત્તા સંબંધિ છે સારતર્વણની આર્યવ્રત એ પવિ  
ત્ર ધર્મની આભારી છે જીવદયાના જેમોળીને કોઈ ધર્મ આર્ય  
વ્રતએ મેળવ્યો નથી

જેન પ્રેમદા, હવે ચાલતી વાતમા કહેવાનું કે, વિનોદચ દ્રની  
માતા અને કદયાણુ શ્રાવકની સ્ત્રી વાણી “શ્રાવિકાએ પોતાના સ-  
તાનોની સાથે કેમ વર્તવું જોઈએ?” એ વાત મારી રીતે નમજતી  
હતી અને તેથી તેણીએ પોતાનો પુત્ર વિનોદચ દ્ર પોતાની માથે  
ખરાળ રીતે વત્ત છે, અને પોતાને દુ ખ આપે છે, એ વાત કોઈની  
આગળ જણાવી ન હતી ઘરની મારી નરંગી વાત બાહર કહેવી,  
એ નકારામા નકારી રીતિ ગણાય છે, એ વાત પણ વાણીના લક્ષની  
બાહર ન હતી જે સ્ત્રી નકારી વાત બાહર ખુલ્લી કરે છે અને  
પોતાના ઘરનું વગોપું પોતાની જાતે કરે છે, તે સ્ત્રી ઘણી જ નીચ  
કહેવાય છે એવી સ્ત્રીની ઉપર કુટુંબના ડોલ પણ માણુનને પ્રીતિ  
આવતી નથી તેમજ તેના પત્યાર ( વિશ્વાસ ) પણ ગૂંટેલો નથી  
એવી અધમ સ્ત્રી ઉપર કુટુંબના માણુમોનો અભાવ આવી જાય છે  
અને મર્વ તેને ધિક્કારની નજરથી જુવે છે જેનો, વાણી શ્રાવિકા  
આ બધી બાબત મારી રીતે નમજતી હોવાથી તેણે કોઈની આ-  
ગળ પોતાના પુત્રનું દુ ખ જી બતાવ્યું ન હતું

વિનોદચ દ્રની સ્ત્રી જરાવ ઢે જેણે પોતાનો સ્વાર્થ સાવવાને  
પોતાના પતિને જીદ થવાની ઉન્કેરણી કરી હતી, તેણે જ આ-  
વાત બાહર પ્રગટ કરી હતી આડોળીપાડોળીમા જે પોતાની  
મહીયતે હતી, તેમની આગળ જરાવ પોતાના મારૂ સનરાની  
નિંદા કરતી અને પોતાનો ઇરાદો પ્રગટ કરતી હતી જરાવ ગૂંટેલી  
કે, જેનું માટે તો નાનૂ અને નમજનું મોટું નાલ થઈ પડ્યું છે  
પીડ્યો સાનરો મધ પણ રળતો નથી અને પડ્યો પડ્યો તેના દી-  
કરાની કમાણી બાંધ જાય છે તેમ મારી નામ પણ પોતાના દીક-

રાત્રી સાડાં ઇચ્છતી નથી જેમ આવે તેમ પૈસા હાથે છે પોતાના ધણીને સાડાં માડાં ખર્ચાવે છે અને પોતે પણ ખોટાને પુછીને ખાત્રી છે બળુ, અમારા તો પૂરેપૂરાં ભોખ છે સખી, તારો બનેલી બિચારો બલો છે તે પોતાના માળાપની આગળ કાંઈ પણ બોલી શકતો નથી આવા નમાલા ભાથડા હોય તે પોતે હુ ખી થાય છે અને પોતાની સીને પણ હુ ખી કરે છે જો તમે માદી શીખામણ માને તો એવા માળાપથી જુદા રહેવું વધારે સારું છે

જેન પ્રેમદા, આ પ્રમાણે તે અસાની જડાવ જ્યાં ત્યાં કહેતી ફરતી અને પોતે જુદી રહી એ વાત પણ તેણીએ બધાને જણાવી હતી, તેથી બીજા લોકોને તે વાતની ખબર પડી વળી કોઈ બહા માણસો પડોશમાં રહેતા હોય, તેઓ વિનોદચંદ્રને બોધ આપવાને માટે પણ આવતા હતા, તેમજ વાણી જે પોતાના હાગીના વેચવા બજારમાં કાઢતી તેણી જોકે ઘણીજ છાની રીતે વેચાવતી હતી, તોપણ તે વાત લોકોના બજવામાં આવી ગઈ હતી

જેન પ્રેમદા, આ ઉપરથી કંઘાણ અને વાણીની સ્થિતિ મઘના ઘણા માણસોના બજવામાં આવી હતી તેવીજ રીતે શીવ ચંદ્ર શેઠના પુત્ર દાનચંદ્રે પણ એ વાત બાંધી હતી વિનોદચંદ્ર પોતાના ઉપકારી માતાપિતાને વૃદ્ધાવસ્થામાં તરછોડી જુદો થયો છે અને તે વૃદ્ધ માતાપિતા હુ ખી થાય છે, આ વાત બધા પછી દાનચંદ્ર તેમને મદદ કરવાને આવ્યો હતો

આનંદા કહે છે—હે જેનો ! પછી દાનચંદ્ર જે દેગવી પોતે વસ્યાણને ઘેર આવ્યો છે, તે ઉદ્દેશ પ્રગટ કરવાને જોડ્યો—“કંઘાણ કાઝ, તમારે જેવો વિનોદચંદ્ર પુત્ર છે, તેવો હું પણ પુત્ર છું જેવી રીતે વિનોદચંદ્ર તમારૂં બરણપોષણ કરવાને બધાએલો છે, તેવી રીતે હું પણ તમારૂં બરણપોષણ કરવાને બધાએલો છું વળી તમે મારા પિતાના સ્નેહી હોવાથી મારા ધર્મપિતા છે, માટે મ

તમારા પુત્રની એક વાત માન્ય કરવી પડશે ” એમ કહી દાનચંદ્રે ખચસો રૂપીઆની કોથળી તેમની આગળ ધરી અને વિનંત્યે કહ્યું કે, કાકા, આ નાનકડી ભેટ સ્વીકારી તમારા પુત્રને કૃતાર્થ કરો

કહ્યાણે મગ્ગમથી કહ્યું, ભાઈ દાનચંદ્ર, આ શું કરો છો? આટલી મોટી રકમની ભેટ હોય નહીં બેટા, ધર્મોદ્દાની આવી મોટી રકમ ખાઈને જીવવું તે મને ચોખ્ખા લાગતું નથી જે ભાગ્યમા હશે તે ઘરે માટે આ રકમ પાછી લઈ જાઓ તમારા જેવા સાધર્મિ સેવકને પૂર્ણ ધન્યવાદ ઘટે છે તમે તમારા દાનચંદ્ર નામને દીપાવ્યું છે, સાધર્મી બધુએને મ પૂણ મહાય કરનારા તમારા જેવા ન રાજનગરના ન ધર્મા વિરલા હશે ભાઈ દાનચંદ્ર, હું તમારો મોટો ઉપજાર માનું છું તમે ખરી વખતે મને આવી મોટી મહાય આપવા આ આ તેને માટે હું ચાવજીવિત તમારે આભારી છું ભાઈ, આ ભેટ પાડી દ્યો, માટે માટે તમે આટલી તન્દી લીધી, તે ક્ષમા કરજો

જન્યાણના આવા વચન સાંભળી દાનચંદ્રનું મુખ ઉતરી ગયું અને તે ક્ષીથી આગ્રહ પૂર્વક બોલ્યો—કાકા, આશુ બોલો છો? પુત્રને ખુશી રાખવો એ પિતાનો ધર્મ છે હું જે આ ભેટ લાવ્યો છું, તે કાંઈ દેખાતો કંવા લાવ્યો નથી શુદ્ધ હૃદયથી આપવા આવ્યો છું વળી આ રકમ કાંઈ ધર્મોદ્દાની નથી, તે માગ પોતાના ખર્ચ આ તાની છે કાકા, એવી થકા રાખવો નહીં તમારા જેવા વહિવટની કૃપાથી મારા પિતાના નિર્ધારન કહેલા દ્રવ્યની મારી વ્યવસ્થા થાય છે તેમણે બુદ્ધ બુદ્ધ માત ભેગોમા દ્રવ્ય વાપરવાની બુદ્ધી બુદ્ધી ગોઠવણ કરેલી છે કોઈપણ એવનું ખાતું બીજા દોષના આતાની સાથે સોળભેળ ન થાય, એવી ચોજના કરેલી છે પૂજ્ય કાકા, આ પૈમા તેવા કોઈ ધર્મના ખાતાના નથી મારા ઘર ખર્ચમા આવી મોઘ લેવાય છે દેવદ્રવ્ય, કે જ્ઞાનદ્રવ્યમાથી આ રકમ આવી નથી

તેવા ધાર્મિક દ્રવ્યનો ઉપયોગ કરવાની નકારી ધારણા મેં રાખી નથી જે શ્રાવક તેવા ધર્મોદ્ધાર દ્રવ્યનો શ્રીજી રીતે ઉપયોગ લઈ પોતાના પવિત્ર આધર્મી બહુઓને છેતરવાની ધારણા રાખે છે. તેઓ પુણ્યને બદલે પાપના ઝર્મ બાધે છે કાકા, તમે તેવી બંતની કાંઈ પણ શકા રાખો નહીં હું આપને પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક કહું છું કે, આ શુદ્ધ દ્રવ્ય છે અને આ દ્રવ્ય લેવાથી આપને કાંઈ જાનનો હોષ લાગવાનો નથી કાકા, તમારા ધર્મબહુ અને મારા પૂજ્ય પિતા જ્યારે મરણની અલી ઉપર હતા, ત્યારે તેમણે મને પોતાની માધ્ય અવસ્થામાં બોલાવીને કહ્યું હતું પુત્ર દાનચક્ર, હું આ મમારમાંથી છું. પડી પરલોકમાં જાઉં છું જો કે તું મર્વ રીતે લાયક છે અને શ્રાવણના દીકરામાં જેવા શુણ્ણ જાણ્યે, તેવા શુણ્ણ તારામાં આવેલા છે, તથાપિ મારે છેવટ તને એક ખરી શી ખામણ આપી હોવાનું છે કે, આપણા કુટુંબનો બધો ભાર હું તારા શિર ઉપર મૂકું છું સર્વની માથે તું માયાશુપણે વર્તીને જનધર્મની જે પરિ. આજ્ઞાઓ શુદ્ધધર્મને મારે ઠેકેલી છે, તેને તું હમેશા યાદ ગણી તે પ્રમાણે વર્તીને જનધર્મના તત્વરૂપ સમઙ્ગિતને શુદ્ધ ભાવથી વારણ કરીને મલિન અને નરકને આપનાગ મિથ્યા વધી નહા ફૂગ રહેશે મર્વ પ્રાણી ઉપર દયા રાખીને અને મર્વની નાથે મરીલાનથી વર્તીને બેટા, તેમાં ખાસ ઠીને એક બાબત ઉપર તું વધારે લક્ષ આપીને તે બાબત એ છે કે, આપણા ઘરમાં જે લક્ષ્મી છે, તેના નદુપયોગ કરીને તે લક્ષ્મીને માત ફોટોમાં લાવી તેના મધુર ફળ આપીને મર્વ ફોટોમાં જ્ઞાન જોના અને ચતુર્વિધ સંઘના જોનાની સાની નવાળા લેજે જે શ્રાવક કે શ્રાવિકો દુખી હોય, તેને તન, મન અને ધનથી મહાય કરવાને દોડી રહે.

પુત્ર ! આપણે વક્ષીથી વલ્લભ લોગવતા રોક્યે અને આપ

જુ! સાધર્મી બધુઓ, સાધર્મી માતાઓ, અને સાધર્મી બહેનો  
આપણા દેશમા કે જામમા દુખી થતા હોય, અને આપણે તે  
નગર બેઠકાગર ગીઓ એ કેવો ભુતમ કહેવાય? પોતાના સાધર્મી  
બધુઓ, સાધર્મી માતાઓ અને સાધર્મી બહેનો દુખી થતા હોય  
તે તરફ હિપેક્ષા ગમી જે ધાવકો પોતાની લક્ષ્મીનો વંભન ભોગરે  
છે, તેઓ આ જગતમા નિંદા અને દોષના પાત્ર બને છે તંત્રા  
સ્વાર્થી અને એકલપેટા ધાવકોને હુજગ વાર ધિક્કાર છે

હે પૂન્ય ઠાઠ, આ પ્રમાણે શિક્ષા આપતાજ તેમને છેદવા  
શ્વાન્ન ચાદ્યા એટલે તેઓ પચપચમેટીને નમસ્કારગર નવકાર  
મન જાણવા લાગ્યા અને એ પવિત્ર મનનુ સ્મરણ કરતા કરતાજ  
તેમણે પોતાના પવિત્ર પ્રાણનો ત્યાગ કરી દીધો કાકા, એ પિતાની  
ઠેલી ચીખામણ માટે સર્વદા સ્મરણમા ગળવાની છે અને તે  
ચીખામણ પ્રમાણે ચાલવા હું ચાનજીવિન બધાએલો છું કાકા,  
દુષા ઠીને આ માની નાની બેટ અગીકાર કરો અને દુની વાગ  
ન્યાયે નકર પડે ત્યાં આ તમારા બાળકને સલામી બોલાવને  
અને તને કાંઈ પણ નેવા ભક્તિ કરવાની મૂચના ઠરજો આ પ્રમા  
ણે ઠી દાનચક્રે ઘણી આગ્રહ માથે આનક કરી તે ભેટ કરના  
જુન આપી પોતે દેવો થઈ જવાની રત્ન માગી

આન દા કહે છે— હે પુત્રીઓ, પછી કયાણચક્રે દાનચક્રનો  
ઘણો આગ્રહ તેણે તે ભેટ સ્વીકારી અને તેને માટે દાનચક્રનો  
હૃદયથી રહો ઉપકાર માન્યો

ધર્મકીર્તી ઉપદેશનો પ્રસાવ કેવો મહાન છે? કયા દાનચક્ર!  
અને કયા ખણે પડેલો દુખી કન્યાણુ! ધર્મના પ્રસાવથી દાનચ-  
ક્રના હૃદયમા કેવી ઉત્તમ અમર વર્ધન? દાનચક્ર ઉલટથી કન્યા-  
દાને ભેટ આપના ઘેર આવ્યો એ પ્રેરણા ડોળી? ધર્મનીજ મતી  
આવિમ વાણીના હૃદયની માગી સાવનાને લઈને દાનચક્રના હૃદ-



યમા દયા ઉત્પન્ન થઈ આવી અને તે પાવસો રૂપીઆની મોટી લેખ લઈ વાણીના ઘરમા દોડી આ યો હતો વિનોદચંદ્ર પોતાના દુર્ગુણને વશ થઈ સ્ત્રીના કહેવાથી પોતાના માતાપિતાને તરછોડી બુદ્ધો પડી ગયો પણ શુદ્ધ ભાવથી આવરેલો ધર્મ તેના માતાપિતાથી કદિ પણ બુદ્ધો પડવાનો નહીં તે આલોક અને પગલોક બંનેમા આથેજ રહેવાનો.

જહેનો, આ ઉપરથી તમારે એવું શિક્ષણ લેવાનું છે કે, હમે શા શુદ્ધ ભાવથી ધર્મ આવગ્વા પ્રયત્ન કરવો જે ડામ માતા, પિતા, બધું, પુત્ર પુત્રી અને જીવંત મળધીએથી નથી બની શકતું, તે ડામ જૈનધર્મની આગવનાથી બની શકે છે ધર્મના મહાન્ પ્રભાવથીજ કરાણુ અને વાણીએ વૃદ્ધાવધ્યામા મુખ મેળવ્યું હતું.

શીખવદ્રનો પુત્ર દાનચંદ્ર કટ્યાણને ભેટ આપી પોતાને ઘેર આવ્યો ગયો તે પછી તે દર આઠ દિવસે કરાણુને ઘેર આવે અને તે દુબી જોગન બધા પ્રકારની મહાત્મ્યા આપતો હતા ધમના ઉપામક એવા તે કટ્યાણુ અને વાણી બંને દુપતીએ દાનચંદ્રની પાસેથી પોતાના પુત્ર વિનોદચંદ્રથી પણ વધારે મુખ મેળવ્યું હતું જહેનો, રાજનગરના મધમા વિનોદચંદ્રની ભારે નિંદા થતી હતી વિનોદચંદ્રને જોઈ લોકોને નિન્કાર ઉપજતો હતો કોઈ પણ માણસ તે પિતૃદ્રોહી અને માતૃદ્રોહી વિનોદચંદ્રને માન આપતું ન હતું, તેમ તેને પ્રેમથી મોવાવતું ન હતું કેટલાએક લોકો તો વિનોદચંદ્રને મોટે પલ ધલો ઠપકો આપતા હતા તે સાથે તેની દુષ્ટ સ્ત્રી જડાવને પણ આવિઝાઓ અને આવકો તિગ્ગર આપતા અને તેની તરફ બારે અણગમો બતાવતા હતા.

જડાવના માયુતુ ઘર તેજ મામમા હતું મને તેથી જડાવ ઘણીવાર પોતાને પિયર જતી આવતી હતી એક વખતે જડાવ પો-

તાના આપને ઘેર આવી ત્યાં તેની મા અને તની જહેનો ત્યા હા-  
 ૪૨ હતી જડાવને કુદન નામે એક મોટી જહેન હતી, તે ઘણી  
 પવિત્ર અને ધર્મી હતી તેનો પતિ એક નહશુણી શ્રાવક હોવાથી  
 કુદન પોતાના ધન ન નારમા સાગી ગીતે વર્તનાની શ્રાવિકા વધ હ  
 તી તેણીએ પાના ની જહેન જડાવની નિંના માલગી હતી અને જ  
 ડાવ પોતાના પૂજ્ય આન નમગનો અનાદગ કી પતિની સાથે જુદી  
 રહે છે, એ રાત પછુ તેણીના નણવામા આની હતી આથી તે ન  
 તુર શ્રાવિકાના મનમા વધુ હતુ કે પોતાની નાની જહેન જડાવને તે  
 વિધેનો પડે આપનો અને તેને સારી ગીતે નમનવવી

જડાવ ન્યા પોતાના આપને ઘેર આવી ત્યાં તેની માએ  
 તેને આવડા આપે પછુ તેની પાને જોડેલી કુદન કાંઈ પછુ જો  
 લી નહીં જડાવ કુદનની નામે જોયુ, એટલે તે અવળુ મુખ  
 કરીને જોડી પાનાની મોટી જહેને ન્યાં ગા પ્રમાણે ક્યું, એટલે  
 જડાવને વણી રીમ ગડી નઈ તત્કાળ તેણે પોતાની માને કહ્યુ  
 મા, આ મોટી જહેન, મારી સાથે કેમ જોવતી નથી ? વળી તે  
 મારી તજ અવળુ મુખ કરી કેમ જોડી છે ? મે નુ કાંઈ તેનુ બ  
 નાકયુ છે ? જડાવના આવા વચન માલગી જડાવની મા જો  
 ડી—મેના ! કુદન, આ તાની નાની જહેન જડાવની સાથે તુ  
 કેમ જોવતી નથી ? મોટી જહેને નાની જહેનની નારે એમ ન  
 ગણવુ ને/એ માતાના આવા વચન માલગી કુદન ગુન્મે  
 કરીને જોવી—મા, તમાગી આજળ માયેમાયુ કહેવુ જોઈએ  
 જે દીકરી માની આજળ જૂહુ જોલે ને ઘણી પાપિણી ગણાય  
 છે તેમ વળી મતાની પામે કાંઈ જાનનુ જલકપટ ન ગણવુ  
 જોઈએ જે વાત બની દાય તે માતાની આગળ ખુબ ખુબી ક-  
 રી દેવો જોઈએ

કુદનના આવા વચન માલગી તની નાએ કહ્યુ, કુદન,

શુ છે ? જે કહેવાતુ હોય તે કહી દે પછી કુદન ઉચે સ્વરે જોલી—મા, આ જડાવે નારી કૃષ્ણને લગાવી છે અને માગ પિતાના નામને કલક લગાડ્યું છે તે અવિચારી બાળાએ તે ના ધણીને અવળે રસ્તે ચડાવી કુળવાન સ્ત્રીને ન ઘટે તેવું કામ યુ છે માતાએ ઇતેજરીથી પુછ્યું, જડાવ, આ મોતી ખેંચ ન શુ હો છે ? તે એવું કામ શુ હ્યું છે ? જડાવ નીચું જોઈ રહી એટલે કુદન જોલી—બા, તે મૂર્ખી પોતાના વૃદ્ધ માગસ વરાધી જુદી થઈ છે અને પોતાના પતિને અવળું મમજાવી જુદા થયા છે આથી તેના સાસુ નસન બહુ દુખી છે અને લોહિમા તેની ઘણીજ નિંદા વાય છે કેટલાએક ઘેરાઓ તેને માટે મને પણ ઠપકો આપે છે અને ન જોલાય તેવું જોલે છે કેહેરે, ઉપાશ્રયે, હજી શેરીએ મન ચાટે જડાવનીજ નિંદા ભરેલા વાતો વાય છે અને લોહિ તેણીને ઘણીજ ધિન્દાર આપ છે માતા, માધી જીને મને તેની ઉપર ઘણું ક્રોધો આપે છે કારણકે તેનાં જીવન વાઉ હ, એમ ધારી લોહિ માં પછુ નિંદા કરે છે તેવી એરી હુદ જીવનની સાથે જોવાવું પણ મને થોડું લાગતું નથી

કુદનના આવા વચન માલગાં તેની માતાને પણ હૃદયમાં મોટું થઈ આવ્યો અને તેણીને નિરામો મુકી જણાવ્યું, જીવન જડાવ, મા કુદન કહે છે, તે વાત ખરી છે ? જડાવ નીચું જોઈ રહી તેણીએ કાંઈ પણ ઉત્તર આપ્યો નહીં તેણીના નેનામાથી માસુની ધાગ ચાલવા માંડી જીવેના, આ વખતે જડાવના હૃદયમાં જુદીજ અસર થઈ કાંઈ હૃદય કુદને તેને મુખ ફેરવીને કહ્યું, તે સાલજતાજ તેણીને મોટે પશ્ચાત્તાપ થઈ પડ્યો હતો વળી તે પહેલાં પણ ઘણું લોકો જડાવને ઠપકો આપતા અને જડાવને તે ઘણી વાર માલગાવું

પડતુ, આ બધી અમર તેણીના મન ઉપર થઈ ગઈ અને તે  
અચાનક કંઈ ગદ્ય હતી પોતે નાસૂ મનગને ભારે દુઃખ આ-  
પ્યું છે, એ જાણતની ચિંતારૂપ અગિયે તેના હૃદયને બાળ  
વા માડ્યું હતું એટલી વાગ પડી ચિંતાતુર થયેલી જડાવ મદ  
સ્વરથી બોલી—મોટી ખેન! આ તારી નાની ખેન ખરેખર  
નિદાને પાત્ર છે એ પાપિણીનું મુખ જોવા લાયક નથી  
માતપિતા જેવા પુત્ર્ય સાનુ મમગને પીડનારી અને પતિને  
અવળે માગે ચડાવનારી આ સ્વર્ચી અધમત્રી ત્યાં મેડી હોય,  
તે ભૂમિ પણ અપવિત્ર છે મોટી ખેન, માગવી દૂર ગોળે  
માના, તમે પણ માટે સ્પર્શ કરશો નહીં ત્યાં નીચ પુત્રીનું  
મુખ જોવું ઠીક પાપ યોગ નથી મેં મારા સ્ત્રીજીવનને ઠીક  
જિન કર્યું છે વૃદ્ધાવન્ધામા દુખી વધ પડેલા અને પરાધીન  
બની ગયેલા માત્ર મમરાને જીવ કંઈ ગીણાવનારી આ દુષ્ટ ના-  
રીને હજાર વાર ધિક્કાર છે, હું આ જડાવ પાપના જડાવવા-  
ળી 'તુ મારા રોમેગમમા પાપ જોલા છે આ પ્રમાણે ઠીક  
તે જડાવ મેડી વડ અને પોતાની મા તવા મોટી ખેનને પગે-  
લાગી તેણીએ વિનયથી જણાવ્યું —માતા અને મોટી ખેન, હું  
માટે વેગ જઈ 'તુ અને દુખી અવન્ધામા પડેલા મારા પૂ-  
ત્ર્ય સાસુનસરાની આજળ મારા અપરાધ ખમાવી તેમની મે-  
વા કરવામા મામેલ થાઉં છું આજ દિન સુધી હું સ્વાર્થનાગાદ  
અધકારમા પડી હતી હવે મારા હૃદયના અધકાર ઉપર  
મારા પુણ્યનો ઘોરો ઘોરો પ્રકાશ પડતો જાય છે

આનંદ કહે છે—ખેનો, આ પ્રમાણે ઠીક જડાવ પોતા-  
ને ઘેર ચાલતી થઈ, તેની મા અને તેની મોટી ખેન કુદન  
આ પ્રમાણે જડાવના અવલાવમા અકસ્માત મોટો ઘરઘેર થઈ  
ગયેલો જોઈ આશ્ચર્ય પામી ગયા કુદન પોતાના હૃદયમા સ-

તોય પામી મને પોતાની નાની જ્ઞેનના ન્હાનમા મોગા સુધારો થયો, તેને માટે તોણીના હૃદયમા આનંદ આયો. પત્રી કુદન અને તેની મા જડાવની વાતો ડગી જી. પડના અને સુધની ગયેલી જડાવને ડગીવાર મળવાનો નિશ્ચય ડગી મા હીકની બને જુદા પડયા.

જ્ઞેનો, મહી જડારે પોતાના ઘેર આવી પોતાના પતિની આગળ પોતાના બધા સગા પિત્રો દસા થા અને ઘણોજ પન્નારો કર્યો સીના નન ઉપર નાથનારો અને ગમાતુ ગમકકુ બનેતો વિરોધક પા તગતજ ફરી ગયો. બને સી પુત્રપ ત્યા હસાણુ અને વાણી જ્ઞેતા જતા, તે ઘરમા આ-આ વિનોદ મને જડાવ ધરની અંદર દાખન વચ્ચે, ત્યા વાણી વિવાપ કરતી તેમના જોવામા આવી વિનોદ અને જડારે વાણીના ચરણમા પ્રણામ કયા.

વાણી હીકમને અને હી નની નહુને જોઈકુ યમા માશ્વર્ય પામી, પડુ એ પુનન મન માતાનુ હૃદય પુન અને પુનવધૂને જોઈ ખુશી વડ ગતુ “છેર કહેર થાન પલ માના કુમાતા ન થાય” એ જ્ઞેનત પ્રમારો આવકમાતા વાણીના હૃદયમા પ્રેમ ઉત્પન્ન થયો. આજ દિનમુધી પુરે અને પુનવધૂએ જે અપરાધો કર્યા જતા, તે તેણીએ ખમાવી નીધા અને ચોકન ઠેકાણે હૃદયમા આનંદ ઉત્પન્ન થઈ આયો. વિનોદવક્ર જે ખાય જોડી જોડયો-માતા, કેમ ઉદન કરો હો ? આ અપરાધી પુનના અપરાધ દમા કરી ચોડ થવાનુ જે કાજા હોય ત જલ્પવા કૃપા કરશે. પત્રી જડાવે પણ વિનયથી જે હાવ જોડી જણાવ્યુ, —પૂજ્ય સાસુ આ તમારા પુનના કરતા વિશેષ અપરાધી હુ બની છુ તમાગ નિ દોષ પુનમા જે દોષ ઉત્પન્ન થયો હતો, તે મારે લીધેજ થયો હતો મે મારા પિતાના અને પતિના કુળને કલકિત કસુ છે મા

રા જેવી પાપિણી શ્રાવિકા ડોઘજ હશે વીગ્ન લગવાનુંતા ધર્મ કુ-  
ળમા માગે અવતાર થયો કોઈ રીતે ચોખ્ખી નથી શ્રાવિકા  
એવા પવિત્ર નામને હું કોઈ રીતે લાયક નથી આ ભગ્નક્ષેત્ર  
શ્રાવકકુળ અને જેન ધર્મની પ્રાપ્તિ મેં એ તણુ કરેલાને પ્ર-  
માદથી ગુમાવ્યા છે પૂજ્ય નાસૂજી, અને પૂજ્ય સનગજી, મા-  
તાપિતાના ભજન એના તમારા પુત્રને મેં તેના ન્વર્તવ્યમાથી  
જાદ કરેલ છે એટલુંજ નહીં પણ માતાપિતાની ભક્તિથી રન-  
ગની ભૂમિને અધિકારી થયેલા તમારા પુત્રને મેં નન્ડના અ-  
ધિકારી કરેલ છે મારા જેવી અધમ શ્રાવિકા ડોણુ હશે ? હે  
શ્રાવક ખંડેનો, તમારામાથી કોઈ પણ માગ જેવી અધમ શ્રા-  
વિકા થયો નહીં તમારા પતિને અવળી સલાહ આપી તેના પૂ-  
જ્ય માતાપિતાથી ભુદો કરશે નહીં માતાપિતાની ભક્તિવા-  
ળા તમારા કુલીન પતિને તમારા પાત્રમા નપાત્રી માતાપિ-  
તાની દિવ્ય ભક્તિને છોડાવશે નહીં જો તમે મારી જેમ નીચ  
થશે અને તમારો નીચ સ્વાર્થ સાધવા પતિનું વિપરીત માર્ગે  
અડાવશે, તો તમારો મારી જેમ પશ્ચાત્તાપ કરના પડશે આ  
સંસારમા શ્રાવકકુળમા જન્મ થયો દુર્લભ છે, તેમા પણ શ્રા-  
વિકાનો જન્મ જે ઘણોજ કીમતી ગણાય છે, તે આવા દુગ્ગચ-  
રથી ઠલકિત કરશે નહીં શ્રાવિકાનો જન્મ શામાટે કીમતી  
ગણાય છે ? એનો તમે વિચાર કરજો આજ દિન સુધી હું અ-  
ધારમાજ રહી હતી મેં જ્યારે પુણ્ય વિચાર કરી જોયું,  
ત્યારે મારા બાણુવામા આજુ કે, શ્રાવિકાજન્મ ખરેખર કી-  
મતી છે શ્રાવિકા એ સઘના સર્વ પ્રકારની માતા છે માધુ,  
સાધી, શ્રાવક અને શ્રાવિકા એ ઘણાની ઉત્પત્તિ શ્રાવિકામાવી  
જ છે શ્રાવકના વિદ્વાન અને પરાક્રમી મતાનો શ્રાવિકા મા-  
તાના ઉદરમાથી ઉત્પન્ન થાય છે એવી શ્રાવિકા જો દુરાચારી

થાય તો ધર્મનો પ્રભાવ નાગ પામી જાય વીર ધર્મના ધર્મ  
વીરોની માતા શ્રાવિકાઓએ સર્વદા દુતાચાર્યથી દર રહેલું જોડે

આનંદ કહે છે—જેનો, આ પ્રમાણે જડાવના વરને  
સાબળી વાણીના હૃદયમાં ઘણોજ આનંદ આવી ગયો તેને  
મી માતા ઉભી થઈ પોતાના પુત્રને તથા પુત્રવધૂને બેઠી પડી  
પડી વાણી ગદગદ સ્વરે બોલી—બેગ, વિનોદ, ગઈ કાલની  
રાતથી તારા પિતા અગ્નિ થઈ ગયા છે તેઓને કોઈ જ  
તત્તુ જ્ઞાન હતું નથી કાંઈ પણ બોલતા નથી જ્યાં હું ત  
મના કાનમાં ઉચે સ્વરેથી બોલું છું, ત્યારે તેઓ માત્ર માત્ર  
જાણેથી “નમો અરિહતાણ” એટલું પદ બોલે છે તેમના  
હૃદયમાં અને દરેક જ્ઞાન છદ્ધિઓમાં પચપરમેષ્ઠીનું નમરણ  
વતું હોય, તેમ જાગે છે બેગ, તમની માવી સ્થિતિ જોઈ  
મને અત્યારે તારું સ્મરણ થયું હતું અને તેથીજ મને રૂદન  
આવ્યું હતું પુત્ર, તારા પિતાની પામે જા, અને તેમના કા  
નમાં ઉચે સ્વરેથી કહે છે, હું વિનોદચંદ્ર તમારા ધરમાં  
આવ્યો છું આખર અવસ્થાએ પણ જો તારા આવવાના ખ  
બર તારા પિતા જાણશે, તો તેમના હૃદયમાં શાંતિ અને સ  
તોષ થશે

વાણીના કહેવાથી વિનોદચંદ્ર કંથ્યાણની પધારી પાસે આ  
બેગ અને વિનયથી પિતાના ચરણમાં નમસ્કાર કરી પાસે  
આવી તેણે ક નમા નીચે પ્રમાણે કહ્યું—

“બાપા, હું તમારો વિનોદ તમારી પાસે આવ્યો છું મારા  
અપનયણમાં જ્યાં તમારા પવિત્ર હૃદયમાં મારે માટે જે અ  
સતોષ હોય, તે દ્રષ્ટ કરજો બાપા, હવેથી હું મારી માની સાથે  
રહીશ અને તેમની સેવા કરી મારા આવકલ્પનને કૃતાર્થ કરીશ  
વીરપદમાત્માના ધર્મના પસાયથી તમારા આત્માને શાંતિ મળે”

કલ્યાણે વિનાદના આવા વચનો સાબળ્યા અને તેવી તેના અતગતમાને ન તોપ પ્રાપ્ત થયો તેજ પછી ક્ષણવારે પચપરમેષ્ઠી ના પવિત્ર મંત્રને સ્મરણ કર્યો અને તેનુજ જાન મગ્યો કલ્યાણનો કલ્યાણમય આત્મા તેના પુત્ર અને પાપને માથે લઈ પગે કમા આપ્યો ગયો

આનંદા કહે છે,—જેનો, પાતાના પિતા કલ્યાણને વિનાદન તોપ આપી ગયો નહીં એ વિષે વિનાદને ઘણો પશ્ચાત્તાપ થયો હતો પછી વિનોદન અને જડન અને પોતાની માતા વાણીની સાથે ગદ્યા હતા અને તેમનો ગુદ્ધ મન, વચન અને કાયાથી માતાની પગના ભક્તિ કરી હતી આ વાર્તા ગજનગમાં દેલાયાથી સંઘના લોકો પાછી તેમની નગ આ કરના લાગ્યા હતા

આનંદા કહે છે—હું પુત્રી લલિતા અને બીજા જેનો, આ વાર્તા કલ્યાણી તમારા પ્રાપ્ત બોધ લેવાનો છે તમારે જો પપુ પોતાના પતિને ભભેરી તેના માળાપવી જુઓ કર્યો નહીં અને એવી નીચ વ્યર્થબુદ્ધિ ન કરી નહીં એ તમે એક હલકુ ઠામ કર્યો, તો તમારે જડનની જેમ સન્તાપ પડે

ધર્મદાન એ કહે છે—હું શ્રાવિકાઓ, આ પ્રમાણે આનંદાએ તે કલ્યાણ અને વાણીની સાત્તા પૂરી કરી એટલે પ્રેમના હૃદયમાં અતિ આનંદ પામતી બોલી—આનંદા જેન, તમારી આ વાર્તા માણગી ઘણાજ આનંદ આપ્યો છે આ લલિતા, અચળ, પ્રેમ, પુત્રગી અને પાત્રી જેવી કલ્પતી છોકરીઓને આ વાર્તા ઘણી બોધ લેવા લાયક છે પવિત્ર શ્રાવિકા, તમારા જીવનને, તમારા પ્રવચનને અને તમારા જ્ઞાનને હજારવાર ધન્યવાદ ઘટે છે હું પવિત્ર નથી ! હું શ્રાવિકાગત, તમારા મુખની મધુર વાણી સાંભળવાને મને જે આ લાગ્યશાળી થયા છીએ, તે અમારા પૂર્વના પુત્રનો પ્રતાપ છે



ધર્મદાસ શેઠ કહે છે—હે શ્રાવિકાઓ, પ્રેમદાના આ પ્રશ્ન મા  
લગેલા વચનો સાબળ્યા તોપણ નિર્માણ બુદ્ધિની આનદાના મ  
નમાં ગર્હ પણ અભિમાન આનુ નહીં તેણીએ નિનયવી એનું  
કહ્યું કે, પ્રેમદા જાહેન, હું એમાં કાંઈ ભાગે કામ કરતી નથી દરેક  
શ્રાવિકાને એ ધર્મ કે, તણીએ પોતાના જીવનમાં પદોપકાર  
કરવો જોઈએ અને પોતાથી જે અને તેટલી સાધર્મી બધુઓની  
સેવા કરવી જોઈએ આ પ્રમાણે જીને આનદા બોલી કે, જાહેનો  
આપણી ઉપદેશ વાર્તા બધ કરવાનો સમય થઈ ગયો છે હવે  
આવતી કાલે પાલી બોધ લેવા ચોચ જીજી ઉપદેશ વાર્તા શરૂ  
કરીશું, બોલો “માનીશ્વર ભગવાનની નય”

ધર્મદાસ શેઠ કહે છે—હે શ્રાવિકાઓ, પછી આનદાએ પો  
તાની ઉપદેશ વાર્તા બધ કરી એનું પ્રેમ, પૂતળી, વચન, જ્યા,  
પ્રમના, અને પાતી વગેરે પોતપોતાને આને ચાલતા થયા ચાલતી  
વળતે બધી શ્રાવિકાઓ આનદાને પ્રેમથી પ્રભાગ કર્યો અને  
તેની પ્રશ્નના કરતા કરતા તમકા પોતપોતાને ઘર ચાલતા થયા  
હે શ્રાવિકાઓ, આજે આપણા પણ ઉપદેશ વાર્તા બધ કરવાનો  
વખત ગઈ ગયો છે, તેની હવે આપણા ધર્મવાર્તા નમાસ કરીએ  
તે વગર “માનીશ્વર ભગવાનની નય” એવા મનિથી શ્રાવિકા  
માળા જાણ કહી





## દિવસ ૧૪ મો.

૪૫— (દિવસ ઉઘ્યા પેલેલા ભઠીને )

ગગ પ્રભાત.

૪૫ નિમેશ જગત્પતિ શ્રી દેવાધિદેવા,  
 'શુદ્ધ ગગ મન વચ્ચે, ઠડ પ્રભુની મેવા ૪૫ ૧  
 દો દયાળુ 'ધર્મધાર, ચરણ ઠમળ મેવા,  
 ચાપવા કૃપા કરો, કૃપાળુ જ્ઞાનમેવા ૪૫ ૨  
 અનાનિ જગત્પતિ, ભમે છે ભવરાગિ,  
 ઠર્મજાગરી મલિન, તે ઠરો નિત્ય ૪૫ ૩  
 કપાયધી 'કૃપાધને, 'કુલવ કદ પામે,  
 ઠગે કૃપા કૃપાળુ ભવ, ચાનિમા વિગમે ૪૫ ૪  
 અન ત દાણ કર્મ કરી, મમય તે જુમાવે,  
 નિરખી નાવ પ્રેમથી, જે ભાવના ન ભારે ૪૫ ૫  
 જન્મ આવિજા ધરી, અવધર્મ જે ન ધારે,  
 ઠરો પ્રભુ મુખેરણા, અવજન્મ તે મુધારે ૪૫ ૬

૧ શુદ્ધ મન, વચ. અને કાગથી ૪ ઠર્મ ધારણુ ૮૦ ૥ ૧  
 ૨ ઉજ્જા. ૪ પી. ૧, ને ૫ ૧ ૧૦ ૧ અ મા

વિજય વીર બાળિકાનો વિજય વોર ડંગે,  
વિજયવાણી ઉચ્ચગી, સ્વધર્મમાહિ પ્રેરે જય

જયા આ પ્રમાણે પ્રભાતીયુ જાઈ પ્રભુનું સ્મરણ કરે છે,  
સોમચંદ જાગી શુદ્ધતાથી તૈયાર થઈ મામાયિક લઈ એકાત  
એમે છે મામાયિકમા મક્કાઈ નાન ધરી મામાયિક પારી સોમ  
તેમાલી પરવારે છે, ત્યા જયા તેની પામે આપે છે અને નીચે  
માણે ઢહે છે —

જયા—સ્વામીનાથ! આજે શી રમોડ કન્વી છે?

સોમચંદ—શાવિકા, જે તમારી ઈ જામા આપે તે જ  
ડંગે

જયા—સ્વામી, માગી ઈ જા ગા જામની છે, આપની ઈ  
પ્રમાણે માગે આવવાનું છે

સોમચંદ—પ્રિયા, એવો વાઈ નિયમ નથી, કે, શ્રી હુમે  
પુરૂષની ઈ જા પ્રમાણે આવે કોઈ વાર પુરૂષે પત્નિ સ  
ઈ જા પ્રમાણે આવવાનું છે

જયા—એ વાત ખરી છે, પણ શ્રીના કરતા પુરૂષની જિ  
પ્રધાન જણાય છે શ્રી સેવિકા છે અને પુરૂષ એવું એટલે એ  
ચોગ્ય છે તેની શ્રીના કરતા પુરૂષનું પ્રાધાન્ય વિશેષ છે અને  
મર્વ ઈને ઘટ છે

સોમચંદ—સદ્ગુણી શાવિકા, એ વાત તો રીક પળ આ  
મારે માથે એક પ ચાત આવી પડી છે

જયા—સ્વામીનાથ, એવી શી પ ચાત આવી પડી છે ?  
કંડુવા થો ય હોય તો કરો

સોમચંદ્ર—પ્રિયા, આ પછી ગામમાં પદ્મશ્રી નામે એક સાધ્વીજી આવ્યા છે, તેઓના ઉપાશ્રયમાં ઘણી વિધવા અને સધવા શ્રાવિતઓ એકઠી થાય છે તે વાત તમે નાભળી હશે ?

જયા—હા, એ વાત મેં નાભળી છે, એટલું જ નહીં પણ એક બે વખત હું તેમને ઉપાશ્રયે પણ ગયેલી છું

સોમચંદ્ર—તે સાધ્વીજી કેવા છે ?

જયા—તેઓ ખરેખર સાધ્વીજી નથી સાધ્વીજીએ કેવી રીતે વર્તણૂક ભેદ્ય છે ? અને સાધ્વીનો મોઢો ધર્મ છે ? એ વાત પણ તેઓ જાણતા નથી, એમ ગામમાં કહેવાય છે

સોમચંદ્ર—એ વાત તમે ક્યાથી નાભળી ?

જયા—મેં તેમની કેટલીએક વાત ગામમાંથી સાંભળી છે. તે ગિવાય અમારા ધર્મમાતા આનંદા ઠાકીજીએ પણ તેમને માટે કેટલું એક કહેલું છે

સોમચંદ્ર—ત્યારે તમે આજકાલ તેમને ઉપાશ્રયે જ્યાં હતા કે નહીં ?

જયા—ના, જ્યાંથી ધર્મમાતા આનંદા ઠાકીજીએ અમને કહ્યું છે, ત્યાંથી કેઈ વાર હું તેમને ઉપાશ્રયે ગઈ નથી

સોમચંદ્ર—વળતે ગયા હશે, મહારી જીએ

જયા—ના સ્વામી, હું ખરેખર કહું છું આપની આગળ કદિ પણ અસત્ય જોલું નહીં પોતાના પતિની આગળ જીવું જોલું, એ મોટામાં મોટું પાપ છે તેમ જાણે છે હું ત્યાં જવાની હોઉંતો આપની રત્ન વિના કેમ જાઉં ? પતિની રત્ન લીધા શિવાય શ્રીએ કોઈ પણ ઠેકાણે જવું ન ભેદ્ય છે એ વાત મેં માતા હંદયામાં દૃઢ કરી છે

મોમચંદ્ર—(ખુશી થઈને) પ્રિયા, તમે કહો છો. તે વાત છે જ્યારથી આનંદ દાંડીના પતિન પ્રસંગમાં તમે જો છો, ત્યારથી તમારું શ્રાવિકાજીવન ઉચ્ચ શિખર પર આવતું છે અને મને તેનો અનુભવ મારી ગીતે થતો જાય છે એ પદ્ય ૧ ધર્મભાતાએ આપણા શ્રાવકનું સારને ઉત્તતિમાં લાવી મુક્ય છે તેમના એ ઉપકારનો જાહેરો આપણાથી કદિ પણ વાળી શકાય તેમ નથી એની ઉપકારી શ્રાવિકાઓથીજ વીગ્યાનનનો મહા પ્રભાવ વધવાનો છે

જયા—સ્વામી હવે તમે જી ઉપાધિમાં પડ્યા છો? તે આગળ બતાવો

મોમચંદ્ર—શ્રાવિકા તે પદ્મશ્રીના ઉપાશ્રયમાં જ નામે એક બાળ વિધવા શ્રાવિકા જતી આવતી હતી જીવીની પર સાંધીજી પદ્મશ્રીની આરી પ્રીતિ હતી જીવી રાત્રિ દિવસ પદ્મશ્રીને ઉપાશ્રયેજ રહેતી હતી અને તે માંડીજીની મેવા કુલાવધી કરતી હતી

જયા—વામીનાથ, એ જીવી કોની દીકરી અને કોના પતિનું હતું છે? તે આપ બતાવો છો?

મોમચંદ્ર—સાલજો તો ખરા, હું તમને એ બધી વાત કહી જીવીના પિતાનું નામ ભાવચંદ્ર છે તે આપણા ગામમાં સારો પ્રતિષ્ઠિત શ્રાવકગૃહસ્થ કહેવાય છે ભાવચંદ્રનું કુટુંબ પદ્મશ્રી અને મહા-સરમા પ્રખ્યાત છે તેની નાથે તે એક સારો ધનવાન પણ કહેવાય છે ભાવચંદ્રને કાપડનો વ્યાપાર છે અને તે વ્યાપાર તેણે પ્રમાણિકતાથી સારો પૈસો મેળવે છે

તે જીવીને આજ ગામમાં સાકરચંદ્ર નામના એક શ્રાવકગૃહસ્થના દીકરાની નાથે પાળી હતી સાકરચંદ્રે કૌનો પ્રખ્યાત

વ્યાપારી છે તે પણ ધર્મબુદ્ધિવાળો અને આસ્તિક છે તેનો પોતે આસ્તિક અને ધર્મી છે, તેની તેની સ્ત્રી નથી તેથી તેના ધર્મમાં તેની જે તેનો શ્રાવણનો આચાર પાળાનો નથી જાણ્યું, ઘરનો મન્યા પાળવામાં પુત્રોના કળા સ્ત્રીઓની વધારે અન્યક્તા છે પુત્રો ગમે તેવા આસ્તિક અને ધર્મી હોય પણ જો તેમની સ્ત્રીઓ આસ્તિક તવા ધર્મી ન હોય તો તેમના ઘરમાં મહાચાર સચવાતો નથી ઘરનો આચાર પાળનો જો સ્ત્રીઓનું જામ છે નામનું દની સ્ત્રીનું નામ ગોમતી છે ગોમતીના પીયગમાં શ્રાવણ ધર્મની શ્રદ્ધા ઓછી દોરાથી ગોમતીએ ખરેખરી ધર્મની પ્રજાવાહી લીધી ન હતી તેથી તે ધર્મ કાર્યમાં અને સદાચાર પાળવામાં બેદગી રહેતી હતી

સાકળ્યદ અને ગોમતી—અ બન્ને સ્ત્રી પુત્રપતે શ્રાવણનાર એક પછી ગાલના હતો પુત્ર આસ્તિક અને સ્ત્રી નાસ્તિક એ જોડાનો મ સાગ એક પડાલીઆ ગણાય છે તેવા સમારની ગાદી મથકાતી મથકાતી ચાલે છે અને વખતે ને અટકી પણ પડે છે માકળ્યદે કદમૂળ લીલોતરી અને બીજા અભિષેકનો ત્યાગ કર્યો હતો ત્યારે ગોમતી જોડ કોઈ વાર નેનું ભયમાં હતી હતી માકળ્યદ ગરિ બોજનનો નિયમ લઈ બગબગ ચાલતો હતો ત્યારે ગોમતી તે નિયમ અવિચલપણે ગળતી ન હતી કોઈ કોઈ વાર છુબ્દા પી લેવાનું થતી તે છાની રીતે ઘરમાં બેસી ગરિ બોજન કરતી હતી જોઈ ધર્મના પ્રયાન પર્વમાં ગોમતી મત પચ્ચમાત્ર કળા પણ તે ઠાજી અને ચોકોને બનાવતે કળા હતી નેણીના છુદ થતી આ તા તે કપર દંડ ન હતી કોઈ કોઈ વાર તો તે તળીયનું જાનુ બનાવી પર્વના દિવસોમાં પણ જે વખત જમતી અને બીજાને છેતરતે જોડે દેળ પાલી તે નિષે અપશોષ શાવતી હતી

આ નાકર દંડ અને ગોમતીને એક દીકરા અને એ પુત્રાઓ

હતી તે દીકરો જીવાન થયો ત્યારે તેને હવે રોગ ઠાણ પડતા તે  
 ભરજીવાનીમાજ મૃત્યુ પામી ગયો હતો તેના મરણથી સાકાંચ દ  
 અને ગોમતી બન્ને ગોડમય અવસ્થામા માવી ગયા હતા તે પુત્ર  
 ની સાથે ભાવન્ય દ્રવી પીકરી જીનીનો વિવાહ કરનામા આવ્યો હતો  
 તેનું મરણ બવાની જીની જાળવિધવા બડ હતી જીવીએ પોતાના  
 પિતાને ઘેર ધર્મની નારી ડળવણી લીધેલી, તેથી તે જૈન ધર્મની  
 સારી આનિડ હતી તે ધર્મની કેળવણી તેના મધ યગ્ન દુ ખના  
 દળિયાને ઠતગામા નાવિનાડપ વર્ષ હતો માતા તરફથી મંગેલી  
 ડળવણીથી જીવીના કન્યમા જ્ઞાનનો પ્રનાગ થઈ ગયો હતો, પણ  
 અજ્ઞાની માતૃના મહવાસમા નહેવાથી તે પ્રાગ થોડો થોડો બ  
 યો દેખાતો હતો

“ જેવી મ ગત તની અનર ” એ ખરેખરી વાત છે દરેક  
 સ્ત્રી ના પુરુષ મ ગતવી નારા નગસા ગુણો ધારણ કરે છે મોમનનો  
 પ્રભાવ કનિ પણ દેખાયા વાગ રહેતો નથી તેમા જ્ઞાન ડગીને ઠછ  
 રતી વડતા બાળકો અને બાળિકાઓ ઉપર તેની ઘણી જલદી  
 અમર થાય છે જીવીને તેમજ બન્યુ હતુ જીનીના હૃદય ઉપર જે  
 અસર તેની માતા તરફ પી હતી, તે અમર તેની સાનના સદ્ગવાનમા  
 ઉડી ગઈ હતી જીવી પરણ્યા પછી પોતાને સામરે વધારે રહેતી  
 હતી તેમા જ્યારે ત વિધના થઈ ત્યારે તેના માખાપેલાગો વિચાર  
 કરીને જીવીને નાસરેજ રાખી હતી કારણકે, તડલવિધનાને ઘેર ન  
 ખાવી, તે ઘણું જોખમ ભરેલુ છે, જીવાન વિધના છોકરી પીયરમા  
 રહેવાથી તેને બગડવાનો વધારે મ ભન ડે, ગરગડે, પીયરમા મા  
 આપને હાથે લાડમા ઉછરેલી છોકરીની ઉપર જેવું જોઈએ તેકુ  
 ઠગાણુ થઈ ગઈનું નથી વિધવાપણના દુ ખમા દળાએલી દીકરીને  
 વારવાર ઠોકી ટોપીને નિયમમા રાખવી, એ દયાળુ માખાપથી બની  
 શકતુ નથી વગી કદિ તેઓ તમ કન્યા ધારે તો લાડમા ઉછરેલી

છોકરી પોતાના માળાપને જણતી નથી અને તેથી તે ઘણે ભાગે  
 સ્વતંત્ર રીતે વર્તે છે જ્યાં સુધી સ્વતંત્ર થઈ એટલે તેણીના માળ  
 લદી બગાડ થવાનો સંભવ છે આવો વિચાર કરી છુટીના મુશ્કેલી  
 માળાપ છુટીને પોતાને ઘેર રાખવા આશ્રય ક્યો ન હતો વિધવા અ-  
 વસ્થા ગાળવાને માટે તેણીને તેને માસરીઆમાં રાખવામાં આવી  
 હતી, કારણકે, સાસરીઆમાં સ્ત્રીને સ્વતંત્રતા મળી શકતી નથી  
 વળી સામૂના દબાણમાં રહેવું પડે છે, એટલે તેણીને લઈને તેમજ  
 થોડી લાજને લઈને એકદમ ઉચ્ચ માથું કરી શકતી નથી તેમ કર-  
 તા જો તે વધુ સ્વતંત્ર થવા જાય છે તો તેની સાસુ અથવા નણદ  
 તેને તરત દબાવી દે છે તેમાં પણ સંધવા કરતા વિધવાની ઉપર  
 માનૂનો અકુશ વધારે વધી શકે છે સંધવા વધુ વળને પોતાના  
 પતિના પ્રભાવથી સાસુની અવગણના કરી સ્વતંત્ર બનવા જાય છે,  
 અને જો તેનો પતિ ભણેલો, કમાઈ શકે તેમજ અથવા મોઢે ચડાવેલો  
 હોય તો તે વધુ નાગી રીતે સ્વતંત્ર થઈ શકે છે —“ ધણીની મા-  
 નેતી કહો તે કહે ” આ કહેવત પ્રમાણે તેવી સ્ત્રી માસરીઆને ગણ-  
 તી નથી એટલું જ નહીં પણ વળને નાસરીઆનું અપમાન કરી પોતે  
 બધા ઘરની સ્વામિની બની જાય છે

હે પ્રિયા, એ પ્રમાણે છુટી તેના સાસરીઆમાં રહેતી હ-  
 તી સાસુના સહવાસથી તેણીના આચાર વિચારમાં ફેર પડી  
 ગયો હતો, તોપણ માતા તરફથી લાગેલા ધર્મના બધા સ-  
 સ્કારો તેણીએ તદ્દન ગુમાવ્યા ન હતા તે કોઈ કોઈવાર તત્ત્વ પચા-  
 બાણ કરી આત્મમાધન કરતી પણ તેના હૃદયનો શુદ્ધ ભાવ જો  
 ઈએ તેવો નિર્મળ થતો ન હતો કેટલાક તત્ત્વ નિયમ વગેરે માત્ર  
 કીર્તિની ખાતર અથવા ગાડરીયા પ્રવાહથી તે આચરતી હતી તેની  
 સાસુ ગોમતી તેની ઉપર સાદો દાબ રાખતી તોપણ કોઈ કોઈવાર  
 તેની સાથે હાસ્ય વિનોદમાં ભાગ લેતી એટલે જોઈએ તેવો ગોમતીનો  
 દાબ છુટીની ઉપર પડતો ન હતો ઘણીવાર તે પોતાની ઇચ્છા પ્ર-



માણે આશ્વતી અને સાસુને નમજની પોતાની ધારણા મક્કળ કરતી હતી

નાની પદ્મશ્રીને ઉપાશ્રયે છત્રી તેણીની સામૂ ગોમનીની સાથે જતી હતી ગોમનીના ભાવ અદર અને બાહેંગ જુગ જુગ ! હતા, તેથી તેને પદ્મશ્રીની પામે જુગ આવવું વધારે પડતું હતું પદ્મશ્રીના મહુવામમા તેથીજ શ્રાવિકાઓના મોઢા ભાગ રહેનો હતો તેવી શ્રાવિકાઓના મન આડવાને પદ્મશ્રી વધારે મમથ થતા હતા, કારણકે, ખીજના દોષ જોડામા આવે તોપણ પદ્મશ્રી તે મનમા મમજતા અને તેને સુધાગ્વાની જરા પણ ધ્રુષ્ટા ગણતા ન હતા તે માત્રી ગૃહસ્થની શ્રાવિકાઓને અનુકૂળ રહેતા અને તેમની મરજી સાથવી પોતાનો સ્વાધ સાધી લેતા હતા આથી કરીને પદ્મશ્રીના ઉપાશ્રયમા ગુરુ સમક્ષિ વગરની, કીર્તિ દાન, કીર્તિધર્મ, અને કીર્તિસદાચાર સેવનારી શ્રાવિકાઓજ હમેશા આવતી જતી હતી છત્રી વિધવા હોવાથી પદ્મશ્રીની પામે વધારે ગ્રહી શકતી હતી એક મારા ગૃહસ્થની છેકરી અને મારા ગૃહસ્થના દીકરાની વાળ પોતાની ચેની થાય તો એક સારા વાલ મળ્યો ગ્રહેવાય, એવી આશાથી પદ્મશ્રી સાધ્વી છત્રીની ઉપર વધારે મમતા રાખતા હતા અને છત્રીની વધારે પડતી ખુશામત પણ કરતા હતા ટેકવાએક દિવસ સુધી છત્રી અને પદ્મશ્રીનો સળધ લાભો આપ્યો પછી પદ્મશ્રી પોતાનો મ્વાર્થ માધવાને છત્રીને દીક્ષા લેવા નો ઉપરેશ આપ્યો છેવટે મુગ્ધહૃદયની છત્રીએ તે વાત કબૂલ કરેલી પણ તે વાત મર્વથી છત્રી રાખવામા આવી હતી

પ્રિયા, થોડા દિવસ પહેલા છત્રી પોતાના માખાપ તથા સાસુ સમરાની રજા લીધા વિના પદ્મશ્રીને ઉપાશ્રયે સાધ્વીવેપ પેહરીને બેસી ગઇ છે આખા ગામમા તે વાતની મોટી ચચા ચાલે છે છત્રીની સાધ્વીનો વેપ પેહેર્યો છે, એ વાત બહુ તેનો પિતા ભાવચક્ર

અને તેનો મામરો માકરચ દ બને પદ્મશ્રી સાધ્વીને ઉપાશ્રયે ગયા હતા તેમણે સાધ્વીજીને પુછ્યું કે, તમે જીવિને તેણીના વડિલની રજા વગર સાધ્વીનો વેપ કેમ પેઢેરાવ્યો ? પદ્મશ્રી ઘણા ચતુર અને હિંમતવાન સાધ્વી હતા, તેમજ તેમને ચેલીઓ કન્વાની ઘણી લાલમા હતી, તેથી સાધ્વીએ ઉચે ન્વરે ઉત્તર આપ્યો કે, તમારી જીવિને મેં કાંઈ દીક્ષા આપી નથી, તેમ વેપ પણ પેઢેરાવ્યો નથી તે પોતાની મેળે વેપ પેઢેરીને માગ ઉપાશ્રયમા જેથી ગાં છે, મારાથી કાંઈ ડોહને ઉપાશ્રયમાથી કાટી મુકાય નહીં અમાગ સાધ્વીના ઉપાશ્રયમા તો ફરેક શ્રાવિગનો હક છે લાવચ્છ અને સાકરચ દ ધર્મી અને આમ્નિડ હોવાથી કાંઈ વધારે બોલ્યા નહીં, પણ તેના બીજા સ બધીઓ વધારે ઉરડેરાઈને આ પ્રમાણે બોલી હક્યા— સાધ્વીજી, આ તમારો ધર્મ નથી કેઈપણ વિધવા અને જુવાન છોકરીને તેણીના માબાપ કે સાસુ મસરાની રજા વગર તમે વેપ પેઢેરાવી ઉપાશ્રયમા કુપાવો, એ તમારું કામ નથી તમાગ જેવી સાધ્વીઓ જો આવા કામ કરવા માડશે તો પડી મ ધની મ ચાંદા રહેશે નહીં પૂજ્ય સાધ્વીજી ! તમને વિનંતિ કરીને કહીએ છીએ કે, જીવિને અમને પાછી મોપી દો અને તેનો વેપ ઉતારી લ્યો

તેમના આવા વચન માલગી પદ્મશ્રી સાધ્વીને ગુસ્સો ચડ્યો અને તેઓ જુમ્માથી બોલ્યા— શ્રાવકો, તમે મ લાળીને બોલજો અમારા ભેખની સામે વધારે બોલવાની કાંઈ જરૂર નથી આ ધર્મની જગ્યા છે જે આવે તેને તેમા ધર્મકંચ્છી કન્વાનો હક છે તમારી જીવિને મેં કાંઈ દીક્ષા આપી નથી, તેમ વેપ પણ પેઢેરાવ્યો નથી તેણીએ પોતાની મરજીથી સાધ્વીનો વેપ પેઢેરી લીધો છે જો તમાગ જીવિ તમારે ઘેર આવે તો તેને ખુશીથી લઈ જાઓ પણ મ નમા વિચાર કરજો કે, સાધ્વીનો વેપ ઉતારાવી જુહસ્થનો વેપ પેઢેરાવવો, તેમા કેટલું પાપ છે ! પદ્મશ્રીના આવા વચન માલગી ધ

મીં ધ્રાવ-ભાવવદ્રે કહ્યું આવીજ, તમે કહો છો, ત વાત ખરી છે પણ જીવી દી ના લેવાને અધિનરી છે કે, નહીં? એ તમારે વિચારવું જોઈએ ધ્રાવક અથવા ધ્રાવિકા જો દીક્ષા લેવાને લાયક હોય તો તેને દીક્ષા આપરી એ તમારો ધર્મ છે વળી જીવી વિધવા હોવાથી આ સ સાગ્રમાળી હુટનાને લાયક છે, તોપણ ચારિત્ર પાળવાને જે શુણ્ણ અને જે ગતિ જોઈએ, ત જીવીમા છે કે નહીં, તે જોવાનું છે જીવી હુણ્ણ જીવાન છે, તેમજ તેનામા ચારિત્રને છાજે તે વા શુણ્ણ આવવાની ઘણી વાર છે માધ્વીજી, આપ તે વિરે વિચાર કરો અને તે પછી તેને દીક્ષા અપાવાનો આનહુ રાખો તો તે વા જખી છે

ભાવચ દ્રના આવા નમ્રવચનો સાલગી પત્રશ્રી જરા શાત ધર્મ ઘોસ્થા—ધ્રાવકજી, તમારું કહેવું યોગ્ય લાગે છે, તોપણ તે વિચાર વગરનું છે તમારી જીવી મવરીને નીક્ષા લેવાને લાયક છે સાધ્વીમા જે શુણ્ણ જોઈએ, તે બધા શુણ્ણ તેણીનામા મારા મહવાસથી આવી ગયા છે મને તેનો ઘણો અનુભવ થયેલો છે તેમ છતાં જી જોઈ ખામી હોય તો તે અમારા સ જમા રહીને સુધરી જશે થોડજી, જ્યારે મે નીક્ષા લીધી ત્યારે હું કાંઈયણુ જાણતી ન હતી અત્યારે મારામા બધા શુણ્ણ એની મેળે આવી ગયા છે ચારિત્રધર્મમા જે જે મુખ્ય બાળનો જોઈએ, તે બધી બાળત મે સારી રીતે મેળવી લીધી છે

આન દા કહે છે —ખેનો, આ પ્રમાણે જ્યારે માધ્વી પત્ર શ્રી પોતાના વખણ પોતાની મેળે કરતા હતા, તે વખતે ગટોડ કરીને એક મરકરો અને માએમાયુ કહેનારો ધ્રાવક ત્યાં બેઠો હતો, તે વચમા બોલી ઉઠ્યો

ગટોડ—માધ્વીજી, કાંઈ વધારે કહેવાય તો માફ કરજો આપ કહો છો કે, મારામા બધા શુણ્ણ એની મેળે આવી ગયા છે, અ

ને ચારિત્ર ધર્મમાં જે જે મુખ્ય બાબતો જોઈએ, તે બધી બાબતો  
 મે મેળવી લીધી છે, એ વાત તો ખરાબર છે તમારા ચારિત્રથી  
 રૂપનગરની જૈનપ્રત બધી ચક્તિ વર્ધ ગઈ છે આખા ગામમાં  
 ગેરીએ ગેરીએ તમાગ ગાગ્રિના રખાણુ ધાય છે તમે આવીને  
 મધની અગ્નિઓમાં વધારે મુધાગે કયા છે જે શ્રાવિત્રઓ પીચારી  
 ગરીબ મુગી શેગી ગુટે તેડી હુતી, તે તમારા ઉપદેશથી એવી પોહા-  
 એની અને પાવરધી વગર ગઈ છે, તેઓ મોટી વડવાગે કુત્રી ગઈ છે  
 તમાગે જોધ પામેલી નાનીનાની વહુઓ પોત ની સાસુઓને હરાવી  
 ગઈ છે, નળુદોને દુગ નમાડી મુઠે છે, અને જે પાણીને હુ કાવી નાખે છે  
 ના નીજી, તમાગ જેટલા વગર કુત્રીએ તેટલા થોડા છે તમારા પ  
 માયથી નાનુઓ પણ પોતાની જુવાન વહુઓને હુડી જોમારી દે છે  
 અને તેમના લાડ દિતારી દે છે સાધનીજી, તમારા ઉપદેશનુ પરાક્રમ  
 ગર્ભ અંકલુ ખેરાઓ ઉપર આદ્યુ નથી, પણ રૂપનગરના મેકો શ્રા  
 વડોની ઉપર પણ આદ્યુ છે તમાગે ઉપદેશ સાભાગી બાળવાનુ થ  
 ચેની બાળાઓએ પોતાના મુઠેવાળા મદોને પણ નમાવી દીધા છે  
 ઘણાઓના ઘરમાં મોટા કુળયા અને કાલન ઉભા થયેલ છે. ઘણા  
 ડાહ્યા અને અનુર પુત્રપોતા ઘર ભાગ્યા છે સાધનીજી, આપના અ  
 ધુ આ નગરમાં ઘણા લાગથી આજ મુધીમાં આપના ઉપદેશના  
 પન થથી રૂપનગરના શ્ર નકોના ન નાગુ મરુપ જાડાઈ ગયું છે જે-  
 ઓને આપના ઉપદેશને લાભ મળ્યો પછી તેની અગ્નિને પો  
 સ સાર કેનો મુખી છે, તેનું વર્ણન મારાની ડગી શરંગ તેમ નથા  
 શુરણીજી, આપના ચારિત્રને માટે અમને બધાને ઘણી ખાત્રી થઈ  
 ગઈ છે જે આપ પોતાને મુખે કહો છો, તેવાજ આપના ગુણો છે,  
 એ વાત ખરેખરી છે અમારી જીનીબાના પણ મોટા ભાગ્ય છે જે  
 આપને હાથે આગ્રિ લઈ આપની એવી થશે પૂરેપૂરા ભાગ્ય વિના  
 આપનો યોગ મળેજ નહીં જીનીએ જે આપ જેવા સાધવીને ખ-  
 લુથી જોવી કાઢ્યા છે, તે તેણીએ ખરેખરી બાહ્યદરી બતાવી છે જોતે

બાઈ અમારા માનવતા શેઠ બાવચંદ્રને ધર સ્થેતી હોત તો આ વેા લાભ મળત નહીં પણ આવેા ઉત્તમ લાભ મેળવવાનું સાધન અમારા વડિલ બધું સાકરચંદ્ર શેઠનું ઘર છે તેમા પણ ખાસ કરીને જીનીને તેની પૂજ્યસાત્તુ ગોમતીચેાણીનો મોટો ઉપકાર માનવા નો છે ગોમતી ચેાણી એક ડાહી શ્રાવિડા છે, તેઓ ઘણો વખત યશ તમારા ઉપાશ્રયની સેવા કરે છે, તેનીસાથે તમાગ પ્રસંગમા આવેની આ જીવીને મોટે લાભ મળી જયો છે

ગંગેડ શ્રાવડના આવા માર્મિક વચન માલગી ડેલાએક શ્રા વકોને હુમલુ આવવા માડયુ, પણ સાધ્વીજીને અપમાન લાગેએવા લયધી તેઓ છાની રીતે હુઆ સાધ્વી પત્રથી ગંગેડના કેટલા એક વચનો માર્મિક છે એવુ સમજી પોતે ગુસ્સો લાવીને બોલ્યા— અંતે મૂર્ખ તુ કોણુ છે? આટલુ બધુ વધારે પડતુ કેમ બોલે છે? શ્રાવકનો તરેા થઇ સાધ્વીજી મચ્કરી ડે છે? જા, અમારા ઉપાશ્રયમાથી બાહેડ નીજી જા તારા જેવા અવિનયી શ્રાવક અમાગ પવિત્ર ઉપાશ્રયમા નેઇતા નથી જા, પીચા બાહેર જા, નહીં તો ધન્ડો મારીને ઢાંકનો પડયો

નાની પત્રથીના આરા ક્રોધના વચનો માલગીને પણ ગંગે ડના મનમા ઢાઇ પણ રોષ આવ્યો નહીં તે હુમતો હસતો બોલ્યો— ગુરૂજીજી, કમા કરો મે આપને ઢાઇ પણ અઘટતુ કહ્યું નથી માત્ર તમાગી પ્રશ્ન લાજ કરી છે ગુરૂજી સાહેબ, મને માફ કરો હુ એક જરીબ શ્રાવક છુ હું ગક અને ઉપનગરના આ શેઠી આઓના પગની રજ છુ સાહેબ, જ્યાં તમે ગુરૂજીજી થઇને મને ઉપાસરાની બાહેર કાઢી મૂક્યો તો પછી મારા જેવો જરીબ શ્રાવક કોની ગરતે જશે? સાધ્વીજી, હુ કાઇ આપની મચ્કરી કરતો નથી તમારા પવિત્ર ઉપાશ્રયમા મને જ્યાં મળી તેને માટે હું મારા આત્માને ધન્ય માનુ છુ આ તમારા ઉપાશ્રયની ભૂમિ ઘણીજ પ

વિન છે અમારા ન ઘની ઘણી શ્રાવિકાઓએ આ ભૂમિમાથી એવો  
બોધ લીધો છે કે, જે બોધનો પ્રભાવ તેમના મહુવાગ્રી પતિઓ,  
વહિયો, સખીઓ અને મગાનાહાલોજી જાણે છે તમારા ઉપાશ્રયની  
ભૂમિ એવી પવિત્ર છે પણ કેટલીએક શ્રાવિકાઓ આ ભૂમિનો ત્યાગ  
કરી પવિત્ર સાધ્વી જ્ઞાનશ્રીના ઉપાશ્રયની ભૂમિમા ગઈ છે, જાય  
કે અને જવાની છે, તેનું શું કારણ હશે? તે કાંઈ અમનનુ નથી.

પૂન્ય ગુરુણીજી, આપે મને પીટયો કહ્યો, તેને માટે હું માગ  
આત્માને ભાગ્યશાળી મમજી છું તમારા જેવા પવિત્ર સાધ્વી  
જ્યાં મને પીટે તો પત્રી મારા પુણ્યની અને ભાગ્યની શી વાત  
હોવી? વાળી તમે કહ્યું કે, ‘ તને ધકકો મારીને ઉપાશ્રયમાથી  
કાઢ્યો પછે ’ એ વચન પણ મારા લાલમા ઉતર્યું છે. જૈન આ  
ધ્વીઓ કોઈ પણ પુણ્યનો અપર્શ કરતી નથી પુત્રપને તો શું પણ  
એક નાના છોકરાને પણ -પરા કર્યો એ ના રીને કન્યતુ નથી,  
તો તમે પોતેજ મને ધકકો મારી ઉપાશ્રયની બાહર કાઢો તો પત્રી  
મારા કેવા ભાગ્ય! નાધ્વીના હાથનો અપરા ધવાયી મને પુણ્ય  
ધરો કે પાપ વશે, એ વાત તો જ્ઞાની મહાગજી જાણે

ગંઢોડના આવા મરકરી ભજેલા વચનો નાભગી પદ્મશ્રી વધારે  
ઉલ્લેસાઈ ગયા અને જોઈ રા કે, આ દુરાચારી પુત્રપને મારા ઉપાશ્ર  
યમાની જગતી દૂર કાઢે. જો તેને હમણાંને હમણાં દૂર નહીં કરે  
તો હું આપઘાત કરીશ અતવા આજથી આહાત પાણીનો ત્યાગ  
કરીશ જો, તે એકલો માગ ઉપાશ્રયની બાહર જાય તેમ નહોત  
તો તમે બધા બાહર જાઓ આ તમારી જીવી જો આવે તો તેને  
લઈ જાઓ પણ એટલું યાદ રાખજો કે, તેણીએ જે માનનીનો પ  
વિન વેપ પહેર્યો છે, તે કોઈનાથી કદાચી શકાશે નહીં ત્યામુધી  
માગ જોગી-ગમા પ્રાપ્ત છે, ત્યામુધી જોનાયી જીરીનો વેપ ઉતા  
રી શકાય તેમ નથી જાઓ, લાઈઓ, અહીંથી ચાલ્યા જાઓ મ

ને સુખે ધર્મ જ્ઞાન કરવા દો માગ ધર્મ જ્ઞાનમાં નાહક અતગત  
કરો નહીં

સાચીના અવા કોય બરે ના વચનો સામગી દીર્ઘિયા કર  
નારા લાવય દ્રે વિનયથી જાણ્યુ, — ગુરુણીજી, આ નરોડ જાવકના  
વચન ઉપર રોય કરશે નહીં તે ખીજાને પામત અને બોલે છે  
મા ગામમાં કોઈપણ તેના વચન ઉપર બેઠો જગુનથી નમે તે  
મ બોલે તોપણ તેને માફી આપવામાં આવે છે લોકો તેને અ  
રોગ ગારો ગણે છે

પૂજન માં રીત, સમાજે હરે આપને એનીજ વિનય  
કરવાની છે કે, આ બાજુ વિધવા છત્રીને ૧૫ વર્ષ પછી ઘરમે  
કમે છત્રી હજુ બાળક છે ચારિત્ર ધર્મ કેમે કહ્યું છે? એવા  
નનુ તે ખીજાને જાન નથી માધુધર્મને આરાધવો કાઈ મેહિલો  
નથી જનકરિયો પંચમહાનતને ખજની ધાગની ઉપમા આપે  
છે એ નવ ધાગતુ કરનાર માધુ અને માધવીને મોટા ભાગે પરિ-  
પરો માદન દરવાના છે તે પરિપરોનુ વર્ણન આપ જાણતા હશે  
જો એ મુખબાળા એકવાર ચારિત્રધર્મની આગવનાનો પ્રકાર  
ગાલમે તો તે ચારિત્ર લેના ઘણા લાભો વિચાર કરી ૫ ૧૨ રહે ન  
— રી ગુરુણીજી, મારી દીકરી બાળા અને વિધવા અવધ્યાધી હુ ખી  
લ્યો તેણીને હજુ ચારિત્રધર્મનો પ્રવાન અને તેની મુકેલીઓ  
નથી ૧ ૧૫ી સાચીજી, આપ કૃપા કરી તે પામગળાજાને ચારિત્ર  
કરો હુ મુકેલીઓ સબજારો અને મમનવો, તે પછી જો તેણી  
આઓના લાવ હોય તો તેને ખુશીથી દીશા આપજો તેણીને પંચ  
ઉપાસનની જ્ઞામા મમે માગ નહીં આપીએ નવનદન કરનારને  
કોઈ ગરબે નહી, એ આવકનો ધર્મ નથી  
તમારા પવિત્ર ઉપાસના વચન માલગી સાચી પદ્મથી શાનિયો  
આત્માને ધ ધ મા તમે કહો છો, પણ તે માંદે એક વાત

વિન છે અમારા નવની ઘણી શ્રવિકાઓએ આ ભૂમિમાની એમે  
લેખ લીધા છે કે, જે બોધનો પ્રભાવ તેમના મહુવામી પતિઓ,  
વડિયો, સગીઓ અને મગાના હાથો જાણે છે તમારા ઉપાશ્રયની  
બાબત એવી પવિત્ર છે પણ કેટલીએક શ્રાવિકાઓ આ ભૂમિનો ત્યાગ  
જી પવિત્ર સાધી જ્ઞાનશ્રીના ઉપાશ્રયની ભૂમિમા જઈ છે, જાણ  
છે અને જવાની છે, તેનું શુ કારણ હશે? તે કાંઈ સમજતું નથી.

પ્રત્ય શુદ્ધીજી, આપે મને પીગ્યો કહેલા, તેને માટે હું માગ  
આ માને ભાગ્યશાળી મમજી હું તમારા જેવા પવિત્ર માધ્વી  
ત્યાગ મને પીટે તો પત્રી મારા પુરુષની અને ભાગ્યની શી વાત  
હમી! વાળી તમે જાણ કે, 'તને ધકકો મારીને ઉપાશ્રયમારી  
મદ્યો પછે' એ વચન પણ મારા લાભમા કન્યુ છે. જૈન મા  
ધ્વીઓ કોઈ પણ પુરુષનો સ્પર્શ કરતી નથી પુરુષને તો શુ પણ  
એક નાના છે તને પણ સ્પર્શ કરનો એ માધ્વીને કપતું નથી,  
તો તમે પોતે જ મને ધકકો મારી ઉપાશ્રયની બાહરે જાઓ તો પત્રી  
મારા કેવા ભાગ્ય! માધ્વીના હાથનો સ્પર્શ ધરાથી મને પુરુષ  
ધરો કે પાપ થશે, એ વાત તો જ્ઞાની મહાનજ જાણે

ગંગાના માવા મફકરી ભરેલા વચનો માલગી પત્રશ્રી વધારે  
કહેવાઈ ગયા અને મોઝા દે, આ હસાની પુરુષને મારા ઉપાશ્રય મા  
ચમ રી જલ્દી દરકા જે તેને દમણને દમણ દર નહીં ૧ આદિનવર્મને  
તો હું આપવા કરીશ મવવા આવી આહાર પાણીનો ન વચા નહીં ૫  
કરીશ જે, તે એકલો માગ ઉપાશ્રયની બાહરે જાય તેમ મહી જતી, તેની તે-  
તે વચે બધા બાહરે જાયો આ તમારી જીવી જે આને  
કઈ જાણે પણ અનુચિત ગણે છે, તેણીએ જે ન આધ્વી પત્રશ્રીએ અને  
વિત્ર નેષ પેટેયો છે, તે ગોઈનાથી કદાવી શકાય નહીં દેનો, તે અપદ્ધ પાછો  
મનુષ્યોના પ્રલ છે, લામુધી દોનાથી જ  
સી મુખ્ય તેમ નથી જાણા, ભાઈઓ, અહીંથી



નિર્ભય થઈને જોડ્યો—ગુરૂણીજી, મને માફ કરજો. આપે મને જોડવાને ના કહેવ છે, તોપણ હું મારા સ્વભાવને તાજે થઈતે પાછો જોડ્યા વગર ગૂઢી ગકીશ નહીં પૂજ્ય આય, તમે ચારિત્ર ધર્મના જે વખાણુ કયા છે, તે સાલણી મને તો જૂનો જ વિવાર થઈ આવ્યો છે આ ઉપનગમ્મા ઘણી વિધવા અને સધવા શ્રાવિકાઓ હુ ખી વાચ છે, કંઠલીએક ખીચારી પારકા કામકાજ કરીને અને ઘરમા ખીજી જાતની મજુરી કરીને તથા રેડીઆ કાતીને પોતાનું પેટ માડમાડ ભરે છે, તે બધી શ્રાવિકાઓને દીક્ષા આપવી જોઈએ કે જેથી તેઓ બધી સુખી થાય, વળી તેમ થવાથી તમારા જેવી માધ્વીને મજ્યા બધ ચેવીઓ થાય એટલું જ નહીં પણ પછી તમારા જેવી નાધ્વીઓના ટોળેટોળા થવાથી શ્રાવિકાઓને ઘણો જોધ મળે અને તેથી શ્રાવકોનો ન સાર સર્વ રીતે મુધરી જાય ગુરૂણીજી સાહેબ, તમારા મુખથી ચારિત્રની મોજમજલુ સાલણી મને તો ખાત્રી થઈ ગઈ છે કે, સાધુ અને સાધ્વી થનામા ઘણાજ લાભ છે ગૃહસ્થ શ્રાવકોના ઘરમાથી મિકામિકા આહ્વાનપાણી વેરવાના મળે અને પારકા ઘર ઉપર તાગડધાના ડગી નિશ્ચિતપણે બધી જીવગી મુખમા જાય તોપણ મને એક ગ કા ગહે છે કે, ખીજુ તો બધુ મુખ મળે પણ જે અમુક વખતે લોચ ઢરાવવો પડે છે તેની પીગ ભાઈ છે, તેનું શુ થાય? ગુરૂણીજી સાહેબ, જો તેનો પણ કાઈ રસ્તો હોય તો પછી ચારિત્ર લેવામા વાધો જ નહીં

ગટોડના આવા મશ્કરી ભરે ના વચન સાલણી સાધ્વો પુત્રશ્રીએ રોષ કરી કહ્યું,—અરે મૂખા, તું કેવો નિર્ભય છે? તને એક બેવાર કહ્યું, તોપણ હજી તું મમજતો નથી તું બેઠો થા, અને માગ ઉપાસરા ની બાહર નીકળ

સાધ્વીજીને રોષ થયેલા જાણી સાકરચક્ર શેઠ સાકરના જેવી મધુર વાણીથી જોડ્યો—પૂજ્ય સાધ્વીજી, કામા કરો ગટોડ આવ

ના બોલવા ઉપર રોષ કર્યો નહીં અમારા ગામમા ગટોડનુ બો-  
લુ કોઈ ગણકાનુ નથી તેના વગર નામમા અને અનુપયોગી  
નણાય છે તમારા જેવા મહામતીને એવા આધારણ માણુમના  
વચન ઉપર રોષ કરે તો પત્રી બીજાની શી વાત કરવી ? મોટાઓએ  
સમાજીય થુ જોઈએ

સાકરચ દના અના વચન માલગી માધની પદ્મશ્રી શાત થઇ  
ગોટ્યા—શેઠીઆ, જે આ મૂર્ખ માણુસે કહ્યું કે, માધુ માધનીને  
લોચ કગવો જોઈએ અને લોચ કગવામા વણી પીકા ખમની પડે  
છે એ મૂર્ખાનું કહેલુ તરન અનાનથી ભગ્પૂર છે કાગ્ણુકે, શાસ્ત્રમા  
કહ્યું છે કે “લોચેના મુનેવા ફર્વેવા” જોડવે માધુ સા રીએ,  
લોચ કરાવાય તે નખનેતો મુડાવાય અથવા ડનાનાય તેથી તમાગી  
છીને એ પશુ દુ ખ પડનાનુ નથી હું પપુ હમેશા કનાવુ છુ,  
કાગ્ણુ કે મારી નખીયત લોચ કરાવાથી બગડી જાય છે

પદ્મશ્રીના આ વચન સાભગતાજ નિલજ ગટોડ વચમા બો-  
લી ઉઠયો—ગુરૂણીજી, ખડ કહો છો કેશ ખેચાવવાથી તખીયત  
બગડી જાય છે જનાર શાસ્ત્રમા કેશને મુડાવાનુ અને કાતરવાનુ કહે-  
લુ છે, ત્યારે બધા સાધુ માની કેશ ખેચાવી નાહક ગામાટે દુ ખી  
વાય છે સાધનીજી, ચાગિની બધી જાતની મનહુ તમાગી પામેજ  
છે જો માધનીપણાનો બધો ટહાવ લેવો હોય તો હરેજ શ્રાવિકાએ  
તમાગી, ચેલી થુ જોઈએ માધનીજી, એક વાતનો મને સ દેહ રહે  
કે, તે હું આપને પુઠુ છુ, તે આપ ધ્યાન રખેને સાભગગો મે  
એક વિદ્વાન્ શ્રાવકની પાસેથી માલજ્યુ છે કે, જે શ્રાવક સાધુનો  
અને શ્રાવિકા સાધનીનો લોચ કરે તો તેને જે ઉપવાસનુ દ્વજ મળે  
કે તો જે આધુ અથવા સાધનીના કેશ મુઁ અથવા ડાનરે તેને શુ  
દ્વજ મળે? તે આપ દૃષ્ટાકર્ત્રી કહોએટલે મારો સ દેહ હર થઈ જાય  
ગટોડ શ્રાવકના અવા ઉપહાસ્ય ભગેલા વચન માલગી સાધવી-

હુ પદ્મશ્રી મોટા ત્વરે જોની ઉઠ્યા—અરે પીટ્યા નિર્લજ્જ શ્રાવક,  
નને કેટલીનાર કહેવું તુ મારા ઉપાશ્રયની બાહેર જા તને હું  
જુડા સોગન અપીશ પછી તેણીએ શેઠીઆઓને કહ્યું, શ્રાવકજી,  
તમે પણ ઉઠી બાહેર જાઓ જ્યાસુધી તમે રહેશો ત્યાસુધી આ  
હુઓ જશે નહીં તમારે જો મારી સાથે વાતચીત કરવી હોય તો  
કોઈ બીજી વાર આવજો

સાધ્વી પદ્મશ્રીને ઉજ્જેરાઈ ગયેલા જોઈ ગેઠલાવચ્છ તથા  
સાકચ્છદ અને બીજા તેમના સગાવહાલાઓ ત્યાથી ઉઠીને વાલનખ  
વયા તેઓએ બાહેર આવીને વિચાર કર્યો કે, હાવને આપણે આ  
વયા જવું વધારે સાડ છે ફરીવાર પાછા આવીશું

સોમચદ કહે છે—હે મુદરી, તે પછી તે બધા પાતપોતાને  
ઘેર ચાલ્યા ગયા પછી શેઠલાવચ્છ અને માકરચ્છ બંનેએ મ  
ળી વિચાર કર્યો કે, ગમેતેમ કરીને જીવીને પદ્મશ્રી સાધ્વીની પાસે  
થી છોડાવવી યોગ્ય છે જીવી વિધવા છે, નેથી દી ૧૧ લઈ આત્મ  
સાધન કરે તે આપણને અનુકૂળ છે, પણ તેણી પદ્મશ્રીની ચેલી ન  
થાય તેમ થવું જોઈએ કાચુકે, પદ્મશ્રીમા સાધ્વીપણાને છાજે  
તેવા શુભો બીવકુચ નથી જો જીવી પદ્મશ્રીની ચેલી થશે તો તે પુ  
ણ્યને બદલે પાપ મેળવશે તેના કગ્તા તો તે જુદુસ્થપણે રહે તે સા  
ચી છે જો તેણીને દીશા લઈ ધર્મધ્યાન કરવું હોય તો તેને પરમ  
પવિત્ર જ્ઞાનશ્રી સાધ્વીની ચેલી કરવી યોગ્ય છે પદ્મશ્રીની ચેલી  
થવાથી તેનામા લાલને બદલે હાનિ થશે વાતુડી, આવટ કરનારી  
બીજાની નિંદા કરનારી અને પારકા ઘર લાગનારી ગામની બેંગી  
ઓના સહવાસમા રહી જીવી પોતાનું જીવન બાકશે

આવો વિચાર કરી તે શેઠીઆએ ગઈ જાલે મને તેડાવ્યો હતો  
તેઓએ મને એકાતમા જોલાવીને કહ્યું કે, ભાઈ સોમચદ, તમારે  
અમારું એક કામ કરવું પડશે તમે પગેપમગી અને ધર્મી શ્રા

વક છે, તે માથે તમાગમા મોઢા આપવાની અને સમજાવવાની  
 જિજ્ઞાસા છે હે પ્રિયા ! જ્યારે શેઠ ભાવચંદ્ર અને નાડચંદ્ર  
 મા પ્રમાણે મને કહ્યું, એટલે મેં તેમને ઈનેજરીવી પુછ્યું, વરિ  
 લ, એવું આપને માફ શુ કામ પડ્યું છે ? આ સેવક આપનો તા  
 મે ૧૦ છે ગમે તે માધર્મી બધુઓની મેવા કરવાને હું યાવનું  
 વિતબધાએલો છું તમારા જેવા ધાર્મિક અને મધના પ્રતિષ્ઠિત  
 ગૃહસ્થોએ મને બોલાવી કાર્ડ પણ કામ મોપવાની દૃષ્ટા કરીને  
 મારે હું માગ આત્માને ધન્યનાદ માપુ 'હું માધર્મી બધુ  
 ઓની મેવા કરવાન મારે એક વિદ્યાને મને જોડાડ પડેલો છે  
 જેનું હું હુમેશા નિઝાગ સ્મરણ કર્યા કરું

ભાવચંદ્ર—મારું મોઢા, એ જલોડ કેવા છે ? ત એમને  
 ન મળાવો હે પ્રિયા, પત્રી મેં તેમને તે જલોડ ન લખાવ્યો હતો

જયા—આમીનાથ, ત્યારે આ તમાની દાની શ્રાવિકાને એ  
 જલોડ મળાવો તો મોટો ઉપકાર થયે

પત્રી મોઢા નીચે પ્રમાણે ને જલોડ બાંધ્યો —

“ શ્રેષ્ઠ સાર્વપિત્રાન્મન્ય યઃ શ્રાદ્ધો નિત્યમાચરેત્ ।

સ શ્રાદ્ધજન્મમાફત્ય લજ્જને ર્શતત્પન્ ” ॥ ૧ ॥

“ જે શ્રાવક હુમેશા શ્રેષ્ઠ એવા માધર્મિવાત્સલ્યને આચરે છે,  
 તે વર્મપગયણ શ્રાવક પોતાના જન્મને મક્કળ કરે છે ૧ ”

જયા—વાહ આમી, આ વરો મારે જલોડ છે હરેક શ્રાવ-  
 કે હુમેશા આ જલોડ યાદ ગળી તે પ્રમાણે વર્તવું બોધ્યે

સોમચંદ્ર—આ જલોડ માલખી ભાવચંદ્ર અને નાડચંદ્ર  
 ઘણાજ ખુશી થયા અને તેમણે આ જલોડ પોતાના સ્મરણ પુસ્તક-  
 મા તેજ રખતે લખી લીધો

૪૮૧— હે, સમી, તે પત્રી શુ થયું ?

સોમચ દ—પછી તે બન્ને શ્રીમ તશેડીઆઓએ માધવી પત્રી અને જીવીનાં બધી હુકીડત મારી આગળ કહી બનાવી જે હુકીડત મેં તમને હમણાજ કહી છે

પછી તેઓએ મને કહ્યું કે, હાડ સોમચ દ તમારે કોઈ પણ યુક્તિની પત્રીના પાનમાંથી જીવીને છોડાવવી કદિ નમારા મનમાં એમ થાય કે, માધવીનો વેષ ઠનરાવી ગૃહ-ધનો વધ પેહેગવવો, એ કામ નાનકે ઢરપુ ઘટતુ નથી અને તેમા દોષ લાગે, પણ આ જાણતવિશે એવું મનમાં લાવ્યો નહીં આ કામ કરવાની તો તમને ઉલટું ઉપકારનું પુણ્ય વરો, કારણે, પત્રીમાં માધવીના ગુણ અને આચાર જીલકુવ જેવામાં આવના નવી તેના કરતા તો ગૃહસ્થ શ્રાવિકા ધણે દુન્યે એટલેય છે જે માધવીયધને તેના ધર્મ પ્રમાણે વર્તે નહીં, તરી માધવીને નથે શિક્ષા કરવી જોઈએ ચારિત્ર ધર્મ પ્રમાણે નહીં વર્તનાર નાધુ અને માધવીને મમત્ર મધ શિક્ષા કરી શકે એ વાત સાચીના છે તેમાં વળી માધુના કરતા સાધ્વીએ પોતાના ધર્મની વધાઈ દરકાર રાખવાની છે કારણ કે તે શ્રીનિ દોવાથી તેણીએ પોતાના આત્માની ઉપર વધારે અધુન રાખ્યો જોઈએ વળી માધવીની પાસે હમેશા ચારિત્ર્યો વધારે આવે છે અને વિધવા, મધવા, બલિજા, યુવતી અને વૃદ્ધાતમામ વગ તેના ઉપજનો લાભ મેળવી ગમે છે અને નાવકનગની વાર્ષિક અને સા માગિ ઉત્તિ મુખ્ય રે કૃતિને શ્રાવિકા મેળના ઉપર આધાર રાખે છે આવકનો નમારુ સુધી અને ઉત્તમ બનાવેલા અને આવના ન ચાગુ સાગીરીને પ્રવચન કરવું અને કરાવવું, એ બધી વાત શ્રાવિકાના ગિરુગુરુજીને કહી છે અને તે શ્રાવિકાએ નિધામિત્ર અને મના ગનીનિનુ ગિરુજી માધવીઓની પાસે રી મળી ગકે છે તે માધવી

ઓ જો બરાબર થોડ્ય ન હોય તો આપણી શ્રાવિકાઓમા સારો સુધારો કદિ પણ થઈ શકતો નથી

ભાઈ મોમચંદ તેથી જીવીને માધ્વીનો વેષ છોડવી ગૃહસ્થનો વેષ પેહેરાવવામા તમારે કાઈપણ દોષ થવાની શકા કંઈ નહીં કદિ તે જીવીના હૃદય ઉપર વેરાવ્યલાવ પ્રગટ થયો હશે અથવા મ વેગનું ઉત્તમ તેજ તેનામા પ્રકાશ્યું હશે, તો અમે તેને જ્ઞાનશ્રી જેવી ઉત્તમ સાધ્વીજીની પાસે દીક્ષા અપાવી તેમનીજ ચેક્ષી કરીશું પ્રિયભાઈ મોમચંદ, તમને જ્ઞાનશ્રીનો અનુભવ થયો હશે એ મહા નુભાવા સાધ્વીએ ખરેખર ચારિત્રને દીપાવ્યું છે જો જ્ઞાનશ્રી જેવી બધી માધ્વીઓ હોય તો આપણા શ્રાવિકાવર્ગમા મોટો સુધારો થઈ જાય, તેમા કાઈપણ શકા જેવું નથી જેટલે દરજ્જે પદ્મશ્રી તરફથી આપણને અનુભવ છે, તેટલેજ દરજ્જે જ્ઞાનશ્રી તરફથી આપણને મતોષ છે પદ્મશ્રીની નાથેજ જ્ઞાનશ્રી માધ્વીનું ઉપનગરમા આવવું થયું, તે પણ આપણા સારા ભાવ્યની નિશાની છે જો જ્ઞાનશ્રી સાધ્વીજીની ગેરહાજરી હોત અને પદ્મશ્રી એકલા પધાર્યા હોત તો આપણે ઘણું ભાગે સહન કરવું પડત પદ્મશ્રી તરફથી અસતોષ પામીને ઘણી શ્રાવિકાઓએ ગુણવતી જ્ઞાનશ્રી ગુરૂણીજીનો ઉત્તમ આશ્રય લીધેલો છે અને હવે મમનું શ્રાવિકાઓ પદ્મશ્રીનો ત્યાગ કરી જ્ઞાનશ્રી માધ્વીના સુખકાંતી શરણમા આવતી જાય છે

ભાઈ મોમચંદ, તેથી ગમે તે સુક્તિ કરી તમે અમાની જીવીના જીવનનો હિદ્દાર કરો અને એ દુષ્ટી વિધવાને પદ્મશ્રીના મર્ગની મહાપીડામાંથી મુક્ત કરી તમારા માધર્મિવાત્મ્યને સફળ કરો

પ્રિયા, પછી એ તેમને જણાવ્યું કે, એવી સુક્તિ થઈ શકવી મુશ્કેલ છે? તોપણ મારાથી બનતી મહેનતે એ જાણ વિધવાનું જેમ લડુ ધાય તેમ કરીશ અને પત્રી તમને બરાબર આપીશ પ્રિયા,

હવે મને ચિંતા થાય છે કે, હું શી રીતે જીવીને મૃત્યુ અને તેને મારો ઉપદેશ આપી પત્રશ્રીના પગમાથી છોડાવું ? તેને માટે માન મનમા ચિંતા થયા કર છે અને તેમા જો તમાગથી અને તો મને મદદ આપશે

જયા—સ્વામી ! તમને મદદ આપવી, એ મારી ક્ષમ છે, પણ આ કામ કેવી રીતે પાડ પડે એ જાણન હું વિચારીશ અને આપની ચિંતાનો જોજો એવો ડરવા પ્રયત્ન કરીશ પછી જયા થોડી વાર વિચાર કરી જોણી પ્રાણનાથ ! મને એક વિચાર સુઝી આવ્યો છે તે જો પાર પડે તો તમારી ચિંતા તદ્દન એાછી થઈ જાય

એમચ દ —કહો, જો વિચાર સુઝી આવ્યો છે ?

જયા—જો તે રીતે જીવી અમાગ ધર્મમાતા આનંદાના પ્રસંગમા આવે તો તે કામ જવની સિદ્ધ થાય

એમચ દ—આનંદા કાકીના પ્રસંગમા તે રીતે આવે ?

જયા—હવે એજ વિચારવાનું છે સ્વામી, આજે હું ધર્મમાતા આનંદાની પાસે ઉપદેશ વાર્તા માલજના જઈશ, તે વખતે ત્યાં આવાત જવાને જણાવીશ તેમા જો ડોઈ જીવીના મળવાનું હશે તો તેની મારફત જીવીને મમજારી તે આનંદા કાકીજીના પ્રસંગમા આવે તેવી જોડવણ કરીશ

એમચ દ,—પ્રિયા જો આવું કરો તો મારી ચિંતા દૂર થાય અને વિધવા જીવીનો ઉદાર ઇજ્જત હવે હું નિત્ય કામમાથી પરત્રારી બાહર જાઉં છું અને તે વિષેની તપાસ કરું છું, તમે પણ તે વાત વ્યાનમા રાખજો

(એમચ દ અને જયા બુદ્ધ પડી ચોતચોતાને કામે વળગે છે)

પછી જ્યાં ઉતાવળી ઉતાવળી આવી પહોંચે છે

ધર્મદાસ ચેઠ કહે છે—હે શ્રાવિકઓ, આવી રીતે જ્યાં અને સોમચ દની વાર્તા સાલળી આન દાની પુત્રી લલિતા ક્ષણવાર વિચારમા પડી ગઈ હતી. તેણીના મનમા અનેક તર્કવિતર્ક ઉઠવા લાગ્યા. જીવીના વૃત્તાત ઉપરથી તેણી અનેક પ્રકારનો ઘોષ વિચારી પોતાના આત્માને શિશુઓ આપવા લાગી જ્યાંયે પોતાના પતિ સોમચ દને કહ્યું હતું કે, “ જો કોઈ રીતે જીવી અમારા ધર્મમાતા આન દાના પ્રસંગમા આવે તો તે કામ જલદી સિદ્ધ થાય ” આ વચનો સાલળી લલિતાને અતિ આનંદ ઉત્પન્ન થયો હતો, તેણીના મનમા પોતાની માતા આન દાને માટે બહુ માન ઉત્પન્ન થયું હતું તેણીએ વિચાર્યું કે, “ મારી માતા આન દાના જીવનને કેટલો ધન્યવાદ છે કે, એક પચ્ચ મહાવ્રતધારી સાધ્વીના કરતા તેમનું વિશેષ માન છે જીવીના ઉદ્ધારને માટે સાધ્વી પાસેથી મારી માતાના આશ્રયમા તેણીને લેવાને લોકો ઇચ્છા કરે છે આનું નામજ જીવન ગણાય જ્યાંસુધી શ્રાવિકાવસ્થામા આવું જીવન ન મેલવાય ત્યાંસુધી જીવનું નકામું છે હું પણ આવા ઉત્તમ જીવનને પ્રાપ્ત કરૂં તો કેવું મારૂં પ્રભુ મને પણ મારી માતાના જેવું જીવન આપે. ” આ પ્રમાણે ચિંતવતી અને તેવી ઉત્તમ ભાવના ભાવતી લલિતા ત્યાંથી પાછી ફરી જ્યાં આન દા વગેરે બેઠા હતા, ત્યાં આવી હતી.

ધર્મદાસ ચેઠ કહે છે—હે શ્રાવિકઓ, તે વખતે લલિતાએ જે ભાવના ભાવી હતી, તે સર્વ શ્રાવિકઓને મનન કરવા જેવી છે. દરેક શ્રાવિકાએ એવી ઉત્તમ ભાવના ભાવવી જોઈએ. એવી ભાવના ભાવનારી શ્રાવિકા થોડા સમયમા પોતાની ભાવનાને સફળ કરી શકે છે. આપણા આર્હત શાસ્ત્રમા ભાવનાનું સ્વરૂપ બહુ ઉત્તમ પ્રકારે વર્ણવેલું છે જે પુણ્ય ક્રિયાના



આચરણથી નથી થઈ શકતું, તે પુણ્યભાવનાના પ્રભાવથી થાય છે આ ન દાના હૃદયમાં જે અવી ઉત્તમ ઈચ્છા પ્રગટ થઈ હતી, તે ભાવનાનો જ પ્રભાવ હતો. આનંદા બાલ્યવયથીજ ઉત્તમ ભાવના ભાગ્યા કરતી હતી. “હું ક્યારે મારી સાધર્મિજ્ઞેનોનું હિત કરી શકું ક્યારે તેમના હૃદયને ધાર્મિક અને નૈતિક બનાવું” આજ ભાવના તેણીના ભગ્ય હૃદયમાં સદા બાંધત રહેતી હતી અને તે થીજ તેણીએ આ ઉપદેશ વાર્તાનો ગમ્યારભ કર્યો હતો. માટે સર્વ સદ્ગુણી શ્રાવિકઓએ ઉત્તમ ભાવના ભાવવાની ટેવ રાખવી જોઈએ હવે લલિતા પોતાની માતા આનંદાની પાસે આવી હતી. પછી તેણીએ નીચે પ્રમાણે જવાબે પુણ્ય હતું.

લલિતા—જ્યા ભાભી, તમે આવી પહોંચ્યા, તે ઠીક થયું હું તમને બોલાવવાનેજ આવી હતી આજે કેમ વાર થઈ. મારા સોમચંદ ભાઈની તબીયત તો સારી છે કે?

જ્યા—લલિતા બા! તમારા ભાઈની તબીયત સારી છે હું એક ખીણ ઉપાધિમાં પડી છું, તેથી મને વાર થઈ.

આનંદા—એવી ગી ઉપાધિ છે? જો કહેવા ચોગ્ય તો કહો.

જ્યા—બા, એ વાત તો કહેવા જેવી છે, કાંઈ છાની નથી જો તમે ધ્યાન દઈને સાંભલો તો તે વાત તમારી આગળ કહેવા જેવી છે.

આનંદા—જ્યાવહ, એવી શી વાત છે? અમે ખુશીથી માંભળીશું કહો તો ખરા.

જ્યા—આપણા ગામમાં ભાવચંદ્ર કરાને એક ગૃહસ્થ શ્રાવક રહે છે, તેની છુની નામે એક દીકરી છે, તેને સાકર ચંદ નામના એક ગૃહસ્થ શ્રાવકને ઘેર પરણાવી છે તે ચોરા વર્ષ યથા વિધવા થઈ છે હાલ તે પદ્મશ્રીના ઉપદેશથી

જાની રીતે સાધીનો વેપ પહેરી તેમના ઉપાશ્રયમા બેઠી જઈ છે આ વાતની આખા ગામમા ચર્ચા ચાલે છે અને બધા શ્રવણ અને શ્રાવિકાઓ તે વાત જાણવાને ઇતેન્નયથી રૂપાં કરે છે

પુતળી—લલિતા જ્ઞેન, હા, એ વાત ખરી છે તે જીવીના પિતા લાવચ્છ માટે મામા ધાય છે, અને તેથી જીવી મારા મામાની દીકરી વાય છે

જયા—પુતળી બા, તમે ત્યારે આ વાત સાબળી છે ?

પુતળી—હા, હું તે વાત નારી રીતે જાણુ છું

જયા—ત્યારે તમે જ જોહા

પુતળી—જયા જ્ઞેન, મારા આનંદા મામીએ એકવાર મને બોધમા જણાવ્યું છે કે, જેમા બીજાની નિંદા આપે એની વાત ન કહી બેઠાએ

જયા—પુતળી બા, એ વાત ખરી છે, પણ જેનાવી ઘણા બોકોને ગેરલાભ ધાય તેવું હોય, તેના માણુમના અવગુણો ખુદલા ઝરવામા કોઈ જાનનો હોય નથો તેમ આનંદા કાઢીજી, એ વાત ખરી કે નહીં ?

આનંદા—હા, એ વાત ખરી છે આપણા જન શાસ્ત્રમા લાભાલાભ વિચાર કરવાને માટે લખેલું છે જે કામ દોષવાળું હોય તેવું હોય પણ જો તે ઝરવાથી દોષના કટતા લાભ વધારે ધતો હોય તો તે કામ કરવામા જોઈ જાનની હરજત નથી કોઈ સાધુ કે માનવી દુર્ગુણથી બરેલા હોય તેમના દુર્ગુણો ને ખુદલા ઝરવામા ન આવે તો બીજા ઘણા અવ્યયમતિ અજ્ઞાની માણુએ તેમના વિપરીત મોખને અનુસરી અવળે માર્ગે ચાલે છે, માટે તેવા માણુ સાધી

ના હુશિયારો જો મુધારી શકાય તો મુધારવા નહીં તો તેને લોકોની આગળ ખુલા કરવા, જેથી દોષના કરતા લાભ વધારે પાય છે

**પુતળી—**જ્યા બાબી, ત્યાં હવે હું તે માન કરું તે સા ભજો, મારા મામાની દીકરાં છત્રીની માનૂ ગોમતી ડગીને છે, તે પત્રશ્રી સાબીની ઘણી રાગી છે તેની માથે છત્રી પણ પત્રશ્રી મા દીની પાસે જતી આવતી હતી ભાવ્ય દ્રવ્યોની વાળે જે મારા માની ધાય, તેઓએ ધાર્મિક કેળવણી સારી રીતે લીધી હતી તેથી છત્રી બાળપણમાં તેમની પાસેથી નાગી રતે કેળવણી પામી હતી પછી જ્યારે છત્રી સામરે ગઈ, અને તેના દુભાગ્યને વીધે તે વિધવા ઘરે ત્યાં તે પોતાની સાથે ગોમતીના નદવામમા રહેતી હતી તેની માનૂ ગોમતી કેળવણી વગરની હતી, તેના હું મેળના નદવામથી છત્રીના બાળપણના ન રજારો ઉઠી ગયા અને તે સા નના જેવી થઈ ગઈ માનવી પાશ્રીના સ્વભાવ ખુલામતીયો હોવાથી તેણે ગોમતી અને છત્રીને પોતાને તાગે ની વીધા તે જાને સાન્ય વહુ પત્રશ્રીને એટલે પુત્રી વશ થઈ ગયા કે, માનવી પત્રશ્રીના મુખમાંથી જે નીકળે તે પ્રમાણે તથો વતના લાગ્યા તેમા છત્રીની સાથે ગોમતીનો સ્વભાવ લોભી હતા, તેથી તે પૈમાની બાળત આને ત્યાં સાધનીની એકી લક્ષિત્રની પણ છત્રી છત્રીના હોવાથી તે માનવીન તન, મન અને ધનથી એવા કરતી હતી પુત્રવધૂ છત્રી ના રીને તેના નજીકી મન જાની રીને આપે છે, એ વત ગોમતીના લાલુનામા નાવનાથી તણીએ છત્રીને ઠપકો આપ્યો છત્રી માનવીની પૂર્ણ ગણી મની ગયેલી એટલે તે માનૂના વચનનું ઉલ્લેખન કરીને છત્રી રીને પણ પત્રશ્રીના મનોગ્ધ પુરા કરતી હતી

**ધર્મદામશેઠ** હે છે—હે શ્રાવિજઓ, આ પ્રમાણે પુતળી તે વાતો કરતી હતી, ત્યાં સોમવદની સ્ત્રી જ્યાંએ પ્રશ્ન કર્યો—

જયા—પુતળી બા, પદ્મશ્રી તો માધ્વી છે, તો તેઓ પં-  
ને શુ ઠરતા હશે માધુ સાધ્વીને પમા લેવા, એ તેમના  
ધમની વિરૂદ્ધ છે

પુતળી—હા, જના ભાભી એ ખરી વાત છે પણ સાધુ  
માધ્વીએ પમા લેવા ન જોઈએ તથાપિ મારા માભળવામા  
આવ્યું છે કે, પદ્મશ્રી સાધ્વી ગૃહસ્થ શ્રાવિકાઓ પામેથી  
પૈના લે છે

જયા—ઠઠિ લોભને વચ વધને તે સાધ્વી પૈસા લેતા  
હશે, પણ આપણુ ગૃહસ્થ શ્રાવિકાઓએ તેમને પૈના શામાટે  
આપવા જોઈએ ?

પુતળી—જયા ભાભી, જે સાધ્વીજી કાંઈ નીંખી ગીને પૈમા  
માગતા નથી તેઓ પુનઃક લખાવાના અવવા ખીજા કાંઈ સા  
નના બાનાથી પૈસા માગે છે એટલે આવક જે શ્રાવિકા તેને  
પૈમા આપવાની આનાકાની કરી શકતા નથી

જયા—પુતળી બા, જો તેઓ એવી રીતે પૈમા માગતા  
કાચ તો તે કાંઈ જોડું ન કહેવાય ડારણુકે, માધુ સાધ્વીને  
એવા પૈમાની મદદ તો અપણે આપવી જોઈએ

પુતળી—જયા ભાભી, સાધુ સાધ્વીની નિદા ઠરવી તે  
આપણુ શ્રાવિકાને યોગ્ય ન કહેવાય, તે છતા પ્રસંગને લઈને  
મારે કહેવું પડે છે

એક વખતે મારા મામાની દીકરી જીવીને માધ્વી પદ્મશ્રીએ  
કહ્યું જે, જોઈને જીવી, મારે કોઈ લહીઆ પાતેથી એક પુન  
કની તૈયાર પગલ લેવી છે, માટે એક પચ્ચીશ રૂપીઆની જ  
રૂ છે જીવી પદ્મશ્રીની પૂરેપૂરી રાગી હતી, તેથી તેણી તેને  
ના કદી શપ્ત નહીં તે વખતે પોતાની પામે પચ્ચીશ રૂપી-

આનો યોગ નહતો તોપણ સાંનીના રાગને લઈને તેણીએ મનમ વિચાર કરા કે, ગુરૂણીજી માહેમને ખેળગી ૪૩૨ હશે, ત્યારે તેઓએ મારી પાને વચન નાખ્યું હશે, પણ આ વખતે મારી પાને રૂપીઆનો ભેગ નથી, તો હશે શું કશું ? ગતે તેમ જીને પણ આવળ ઉતારેને પડશે આ પ્રમાણે વિચારી જીએ સાધ્વીજીને કહ્યું,—ગુરૂણી માહેમ, તમારી ઇચ્છા પ્રમાણે પચ્ચીસ રૂપીઆ હું ખુશીથી આપીશ જીવીએ ત્યારે કબુલ કર્યું, એટલે સાંની બેઠ્યા કે, જીવી, જો તે રૂપીઆ અત્યારે આવે તોજ ઉપયોગમાં આવે તેમ છે ગુરૂણીજીની તાત્કાલિક ઈચ્છા ભેગ જીવીએ કહ્યું કે, હું ઘેર જઈને લાવી આપુ છું પછી જીવી પોતાને ઘેર ગઈ પોતાની પાને રૂપીઆનો જો ન હોવાથી, તે ભારે વિતામાં પડી ત્યારે કોઈ રીતે રૂપીઆનો ભેગ થાય તેવું તેણીને લાગ્યું નહીં, ત્યારે તે ઘણીજ મુશ્કેલી અને આખરે ધનમાંથી ચોરી કરવાનો તેણીએ વિચાર કર્યો તે વખતે આકરચંદ શેઠ અને તેની સામૂ ગોમતી ઘરમાં હતા નહીં “કુબુદ્દિને ઉત્તેજન આપ નાર એકાત છે” એ કહેવન પ્રમાણે લાગ જોડેને જીવીએ પોતાના સામરાની પેટી ઉઘાડી અને તેમાંથી પચ્ચીસ રૂપીઆ ચોરી લીધા તે રૂપીઆ લઈને સાધ્વી પંચગ્રીની પાસે ઢાંકતી આવી અને તેમને વદના કરી તે રૂપીઆ આગળ વર્ષા સાધ્વી પંચગ્રીએ કોઈ શ્રાવિકાની પાને તે રૂપીઆ લેવરાવીને પોતાના પુસ્તકના ડાબામાં મુકાયા પછી જીવી હૃદયમાં ચોરીની શકા કરતી ઘેર આવી રાત્રે આકરચંદ શેઠ હમેશના નિયમ પ્રમાણે રૂપીઆનો ભેગ ભેગવવા બેઠા તેમાં પચ્ચીસ રૂપીઆ ધન્યા, ત્યારે તેણે પ્રથમ તે વાત ગોમતી શેઠાણીને વળાવી અને ગોમતીએ જીવીને પુછ્યું ત્યારે જીવીએ કહ્યું કે, હું

તે રૂપીયા નિચે કાઢી પણ બસતી નથી બીજા પણ નોકર  
ચાકરોને પુલપુલ કરી ડોઢએ તે વાત કબુલ કરી નહીં

પુતળી કહે છે—હે બહેનો, ડોઢ પણ પાપ છુપુ રહેતું નથી  
છાની મીતે કરેલું પાપ પણ અકસ્માત્ ખુલ્લું થઈ જાય છે  
દેવથોએ એવું બન્યું કે, બીજે દિવસે એક ગ્રામિણ છાનીની  
પામે આવી તે વખતે છાની ડોઢ કામ પ્રવેગે ઘસી બાહર  
ગઈ હતી તે ગ્રામિણ દુન્યની બોળી હતી તેના મનમાં છાની  
કપટ બીજકુલ નહતું તેણીએ આવી ગોમતીને પુછ્યું કે,  
છાની બહેન ત્યાં છે ? ગોમતીએ કહ્યું, છાની તો બાહર ગઈ  
છે તમારે છાનીનું શું કામ છે ? તે બોળી ગ્રામિણ બોલી—  
મારી પક્ષત્રીએ મારી નાંખે એક ચીકી મોકલાવી છે, તે છાની  
બહેનને આપવી છે ગોમતીએ કહ્યું, તે ચીકી મને આપતા  
વચ્ચે છાની ત્યાં બાહરથી આવશે, ત્યારે હું તેને આપીશ  
પત્રી તે બોળી ગ્રામિણ છાનીની ચીકી ગોમતીને આપી આ  
હતી વધુ ગોમતીએ વિચાર્યું કે, નાકત્રીનું પક્ષત્રીએ શું લખ્યું  
છે ? તે હું વચ્ચની નેવું પત્રી તે ચીકી તેણીએ પોતાના  
પત્રી સાચવ્યુંને આપી નાકત્રી દેતે ચીકીનીયે પ્રમાણે વાચી—

પત્રિત્ર આવિકા છાનીબાઈ,

જાડ જાહે તમે જે કામ માટે પત્રીશ રૂપીયા આપ્યા  
છે, તે કામમાં પાંચ રૂપીયા ખુરે છે, માટે આ ચીકી લાવ-  
નારની સાથે બીજા વધારે પાંચ રૂપીયા મોકલાવતે કપટ પાંચ  
રૂપીયાની ખાતર બીજા ગ્રામિણને કહેવું, તે મને યોગ્ય લા-  
ગતું નથી તમ વળી ચોરા વિવિધ પત્રી બમારે બીજા રૂપી  
આનો અપ પડ તેમ છે, ત્યારે બીજા ગ્રામિણોને કહેવું  
પડશે, એવું

આની - પક્ષત્રીના ધર્મ લાલ વાંચ્યો

હવે—હા, બહુ ધુ અને માડ નાડ જન વરે તેરી  
ચોપડી માં પણ વાયુ ધુ

ગોમતી—હા ન, હવે ચોપડી વાયો છે ?

હવે—હા ન તો કાંઈ વાયતી નથી

ગોમતી—ત્યાર શુ કન છે ?

હવે—જે તે વાયુ ધુ અને નો ગવાળી ગાડુ ક

ગોમતી—હમેશા કેટની નોક રસમી ગલાય કે ?

હવે—થોડી થોડે ગલાય છે

ગોમતી—નેનુ શુ કાગલુ ?

હવે—માઈજ, આપણા સા વીજની પામે અરામ્મા વાના  
બહુ ઠરે છે

ગોમતી—ત્યારે તમે ઘરે જ મામાયિકનના હા તો વેલુ માડ

હવે—ઘરના કરતા ત્યા બહુ મજા પડે છે

ગોમતી—મામાયિક કરવામા વગી મજા ગેની ?

હવે—બાઈજ, પ્રમમ તો ત્યા જવાથી ગામની બધો વાને  
જાણનામા આવે છે તે સાથે મા વીજનો પ્રમાવવાન ઢી હોવાથી  
હમનાનુ મહુ આવે છે

હવેનો આવો જવાળ માબગી ગામતીના મનમા ચીટ આવે  
અને તરતજ તે ગોની કે, વગ, નાધવીજ કેઈ વાગ તમાળી પાને  
કાડ માગે છે કે નહીં ?

હવે—ને ગિયાગ શુ માગે ? કોઈવાગ પુખ્ત પાના માટે  
માગે તો તે આપણે આપવુ જોઈએ

ગોમતી—પુસ્તક પાના માટે તે શુ માગે ?

હવે—વળત બે નાર કડી મા માગે તેમા શુ

ગોમતી—જમ ક્રમા જે ચાગ રૂપીઆ માગે? તે વધારે નહીં ?

છવી—નાના, ત બિચાગ વધારે માગે તેવા નથી

ગોમતી—તુ, તમે ખરેખર કહો છો ? સાચી પદ્મશ્રી જે  
ચાર રૂપીઆથી વધારે માગતા નથી ?

છવી—હા, તે હુ ખરેખર કહુ છુ

ગોમતી—તમે તેને વધારે મા વધારે કેટલા રૂપીઆ આપેલા છે ?

છવી—મે વધારે મા વધારે ચાર રૂપીઆ સુધી આપેલા છે

ગોમતી—તે રૂપીઆ તમે જ્યારે આપો છે ?

છવી—તમાગ ઘર તરફથી અથવા માગ બાપના ઘર તરફથી  
જે કાં મને મળ્યું હોય, તેમાંથી હુ તે માંવીને કોઈ વાર આપુ છુ

ગોમતી—આજકાલ તમે માંવીને કાં આપુ છે ?

છવી—ના, બાઈજી, હમણા તો કાંઈ પણ આપ્યું નથી

છવીનું આવું જવાબ જોઈ ગોમતીના હૃદયમાં શુભે આવી  
ગયો તે જુનામાંથી ઉંચે સ્વરે બોલી—અરે જૂઠી, બન થયું, હવે  
નઈ બોલીશ નહીં તારૂં બધું પોકળ બાણુવામાં આવી ગયું છે તુ  
જૂઠું બોલે છે એટલું જ નહીં, પણ ચાગ કે ને, આ ચીઠી, કાલ  
તારી આપો ?

આ પ્રમાણે જી ગોમતીએ પદ્મશ્રી માંવીની ચીઠી છવીની  
આગળ નાખી છવીએ ધ્રુજતા ધ્રુજતા તે ચીઠી લઈને વાગમાં  
માડી ચીઠી વાગતાજ તેનીના હૃદયમાં મોઠી ફાળ પડી તરતજ તે  
નીચું મુખ ડગી દબી રહી અને તેનીની આંખોમાંથી આંસુની ધારા  
આ ચાલવા માડી

છવીએ વિચાર કર્યા કે, હવે બધું ભોખાણુ ખુટુ થઈ ગયું  
છે, તેથી હવે જે નાચે નાચુ દોય, તે કહી કેવું તેજ વધારે  
માડું છે



અને સસરો અટકાવે છે, તોપણ અજ્ઞાની જીવી છાની રીતે હુમેળા ત્યા ગયા વિના ગ્રેહતી નથી

જ્યા ભાણી, માધ્વી પદ્મશ્રીએ છેવટે જીવીને મમજવી સાધ્વીનો વેશ પેહેગવી દીધો એ વાત તમે જાણો છો ?

જ્યા—પુતળી બા, હું મેં માલખુ છે ખરૂં, કદિ જો એમ જન્યુ હશે તો હવે એનો શો ઉપાય કરેમો? જીવી તમારા મામાની દીકરી તમારે જંહેન થાય છે નાની જંહેનને હું ખમાયા છોડાવવી એ મોટી જંહેનનો ધર્મ છે, તમારા ભાઈ પણ તે કામ કરવાને તૈયાર થયા છે, તેમને તમે સહાય આપવા તૈયાર થાઓ પદ્મશ્રી જેવી પોહોચેથી માધ્વીના પાશમાંથી જીવીને છોડાવવી એ કામ જેવું તેવું નથી તમારી મદદ વિના એ જામ કોઈનાથી મિદ્ધ થઈ શકે નહીં જ્યાના આવા વચન સાંભળી પુતળી વિચારમાં પડી કણવાર વિચાર કયા પડી તેણીને એક યુક્તિ મુઝી આવી પુતળી બોલી—જ્યા ભાણી, માધ્વી પદ્મશ્રીના ઉપાસકમાં જે મારી સહીયર જાય છે, તેની મારફત હું જીવીને મળીશ અને જાનતી મેહેનન કરી તેને પદ્મશ્રી સાધ્વીના પાશમાંથી છોડાવોશ. ભાણી, મારા ભાઈ સોમચ દને કહેજો કે, તમારી જંહેન પુતળી જાનતી મેહેનન હાં તમને એ કામમાં મદદગાર થવા પ્રયત્ન કરશે

જ્યા—પુતળી બા, તે તમારા ભાઈ તમારે મોગે આભાર માનશે

અ ન દા કહે છે—પુતળી, તારા ભાઈ સોમચ દની સહાયથી તે જીવીને કોઈ યુક્તિથી પદ્મશ્રી માધ્વીના પાશમાંથી છોડાવાનો પ્રયત્ન કરે, જેથી જીવીનો ઉપકાર થશે હે જંહેનો આ ઉપરથી તમારે એટલું ધ્યાનમાં રાખવું કે, આજકાલની જેવી તેવી સાધ્વીના સહવાસમાં કદિ પણ આવવું નહીં જ્ઞાનશ્રી જેવી પવિત્ર સાધ્વીના નિષ્વાસમાં રહેવું અને તેમની સાથે પવિત્ર પ્ર

સ ગ રાખવો જૈન સાધ્વી કેવા જોઈએ તે વિષેની એક કવિતા મે  
લલિતાને ગીતવી છે, તે હમેશા યાદ રાખી તે ઉપરથી જૈનસાધ્વી-  
ના ગુણ લક્ષણ બહુી તેની પરીક્ષા કરી પછી તેનો પ્રસંગ રાખવો.

પ્રેમદા—લલિતા જોહન એ કવિતા ઘણી ઉપયોગી છે, તે  
અમને ન લાગાવતો ખરી પ્રેમદાના આ વચન માલગી પછી પો  
તાની માતા આનંદાની આના મેળવી લલિતા નીચે પ્રમાણે તે ક-  
વિતા ગાય છે

અહીં ધર્મદાનશેઠની આજ્ઞાથી શ્રાવિકાગ્રામામા ગંગા પશુ  
તે કવિતા ગાય છે

જૈનસાધ્વી કેવા જોઈએ, તે વિષેની કવિતા.

(પાત્રા નનાહ કરિએ વિમલગિરિ —એ રાહ)

તે શુદ્ધિનીજ ગણાય,	
સુશુભ્રવતી તે શુદ્ધિનીજ ગણાય,	એ ૧૬
સ યમ સુફર સુખથી માધી,	
મ યમ મોલિત વાય	સુશુભ્રવતી ૧
આરિત્ર નિર્મળ પ્રેમથી પાળે,	
જ્ઞાનતણા ગુણ ગાય	સુશુભ્રવતી ૨
માધ્વીનત૧ હવિત મમ ધારી,	
ધર્મ વ્યાનમા ધાય ૨	સુશુભ્રવતી ૩
મોહ અને મમતા નવ રાખે,	
લોભે નહિ લલચાય	સુશુભ્રવતી ૪
બાળાઓને ભોધજ આપે	
જ્ઞાનમુધાત ગમ પાય	સુશુભ્રવતી ૫

૧ હવિતા જેસુ ૨ દોડે ૩ જ્ઞાનથી અમૃતમનેપાય છે

મ ધ શ્રાવિજ તણો મુધારી,

આપ કૃતારથ થાય

સુગુણવતી ૬

રહી સ સાગીના સહવામે,

નવ તેમા મપડાય

સુગુણવતી ૭

સત્ય વહે ને સ ચે ચાલે,

સત્યને આપે મ્હાય

સુગુણવતી ૮

પુરણ પ્રેમ ધરી જેનાથી,

પર ઉપકાર કનય

સુગુણવતી ૯

અ તર ગર્વ ધરે નહી ગુણનો

છોટે સર્વ ૧કપાય

મુગુણવતી ૧૦

કઠી શ્રાવિકા તણી પરીક્ષા,

રીક્ષા દેવા મ્હાય

મુગુણવતી ૧૧

તે માધ્વીના ગુણગણ ગાતા,

૨અ તર હોશ ધગય

મુગુણવતી ૧૨

લસિતાએ ગાયેની આ કવિતા નાભળી બધી શ્રાવિકાઓ

પુત્રી થઈ ગઈ તે વખતે પ્રેમદાએ નીચે પ્રમાણે વણ્યું

પ્રેમદા—આનંદા બહેન, જો આ કવિતા જુની એકજવાર નાભળે તો સાધ્વી પદ્મશ્રી ઉપરથી તેનો તરતજ અભાવ થઈ જાય

પુતળી—હા, ખરેખર તેમજ છે કવિતાની અદર માધ્વીના ગુણોનું આમેજૂળ વર્ણન આપેતું છે આ કવિતાનો અર્થ જો બરાબર જાણવામા આવે તો શુદ્ધ જન સાધ્વીને ઓળખવાની કળા આગી રીતે પ્રાપ્ત થાય

આનંદા—પ્રેમદા બહેન, આજકાલ જૈન સાધ્વીઓમા આવા

નમ લેખણના કાર્યકર ન રી જોવામા આવેછે, તેવી જો આ  
 વિના ગમગમ યાદ ગમી હોય તો તે દરેક સાધ્વીના ગુણદોષ નો  
 ખતમુ એ-તમ સમય થઈ પડે, અટલુજ નહીં પણ એવા  
 નમ લેખણના ના રીજોનો જો યોગ થઈ જાય તો તેથી આ  
 વિષયને લાભ થાય માટે જાહેર ધર્મની આગધડ અને ગુણ ગુરૂની  
 ન પાદક અર્ચી દોડ વાવિકાએ આ કવિના ગીજર્વા જોઈએ જો  
 પ્રાવિકાએ આ કવિતા શીખ તો તેઓ દોડ સાધ્વીના ગુણ અવ  
 ગુણની સારી રીતે પરી રા કરી ગકે, એના કોઈ જાનના નદેહ  
 ન સમજે

ધર્મદામરોડ કહેછે—હ આનિકાએ, પરી આન દાએ પો  
 તાની પુત્રી કવિના અને જાગ જાણધાવિકાએને બોધ કરવાને  
 માટે પોતાની ઉપજનાતો આગળ ચલાવી જોડેન લલિતા વિનો  
 નવની સ્ત્રી જણવની જેમ કોઈ વાવિકાએ પોતાના પતિને અવ  
 જી નમમરી માનાપિત્રથી જુએ કરેના નહીં તેમજ આપણે  
 પતિ કમાકે હોય અંત જીમ તેના બાઈએ કમાવાને અડકન હોય  
 તો તેમનાથી પતિને જીવ થનાના વિપરીત વિવર આપણે નહીં  
 તેમ જ વાંચી દુઠુ ગા જે કમાના પુકોના હોય તે પોતાની જાન ન  
 કમાનાનું સુખ લે અને જીમ કમાવાને અસમર્થ એવા કુટુંબના  
 માણસોને નિરાશ્રિત ગણે દુખ જે વુ પડે છે આ ઘણું દુખનાયક  
 છે વ્યવહારમા કુશળ અને વિવેકી પુરુષને આ ના વિપરીત વિચાર  
 આજુમો ઉપજવના થઈ પડે છે

જોડેન કવિના, કવિ પદ એ-વપડા ન લેવું, કુટુંબના ખર્ચ મા  
 જુનેનું પોષણ કરવું, તે વિશે તને જે દુષ્ટાન આપી કહ્યું છે, તે  
 હમેશા યાદ રાખજે આપણા કુટુંબી અથવા મમાબ્દાલા, સુખી  
 હોય અને આપણી જાગ ને એવા ન હોય અને આપણી પાસે  
 રધો ધન હોય તો નેમાથી દયા આપીને કોઈ પડું દુર્ગમાથી

ડાતા માણસોને સુખ આપનામા પનો ખરવના ડબ્બુ નહીં કેટલા એક લોકો વિશેષ દયા કરના વાચક હોય છે જ્ઞેન લલિતા, તેમા ખામ કરીને એવું ચાલ રાખજે કે જેઓ પ્રથમ સુખી હોય પણ કાળે કરીને હુ ખમા આવી પડ્યા હોય ત્યારે તેમને ધણો સ તાપ થાય છે કાજુદે, જેમણે હુ ખની અવધા જોઈ નથી, તેમને જ્યારે તે લોગવની પડે છે ત્યારે તે ધણી મુઝકેલી લાગે ની લાગે છે એક તો તેમને હવથી મજુરી કરી ખાતા લાજ આવે છે, અને ખી જુ તેમનાથી ખીખ મ ગાતી નથી નેમજ ધ ધો મજગાર કરવાને પણ પેમા વગેરે ખીજુ નધણી ખાજતની અનુકળતા હોતી નથી, જેથી તેમા માણસોને પાનાને નિવાહ કરવાને ઘર સાધન હોતુ નથી, માટે તેમના હુ ખનો પાજ નથી માણસો માટે વધારે પાન મળવાની દેવ રાખવી અને તેમને જે મદદ કરવામા અમે તે વાત કોઈ આગળ ખુની ન કરવા અને અને તો ધ ધે તેમને સગાડવાને પણ ગોરવજુ કરી

હે આખી મુના, જે માણસો પ્રથમ સુખી અને પછી હુ ખમા આવેલા હોય તેમણે હુ ખ આને ત્યારે ધણા વિચાર કરીને મર ગાતા તથા નમયમચમ્ના આજુવી ઘટે છે તેમુખ લોગનેવા હુ ખી માણસે હુ ખમા આવી પડ્યા પછી કેવા વિચાર કરવા તથા કેવા નવભાવથી રહેતુ તે પણ હુ કહું છુ, તેણુ ન લારી રાખજે ઠાજુ કે, તડકો છાયજે તો ઘણુ કરીને માણસને એક વાગ આને છેજ ખુનીલલિતા, ખીજુ કામ કરતા આપણી દોમની નિયતિની ઉલટપલટ ઘણીવાર થયા હુ છે કારણે, આપણી દોમનો મળ ધ વેપારની માથે હોવાથી નફો અને નુકસાની અકમાત્ થવાનો મલવ છે એ વગેરે શ્રી રામ સુખી થરેવા શેરી મ એ વેરની નુક મનીમ હુ ખી આને પચમાવ થઈ ગરેવા ભેરમ અમે છે તેથી અ રજુ અ ન રજે સુખમ રી હુ મમા અ ની પ ના શુ ક રુ ભેમજે, તેવા અવગ્ય વાનમા નબવાની છે

મુખી માણસે પ્રથમ તો પોતાના ઉપર દુઃખ આવવા માટે  
 તગતજ વિચાર કર્યો કે, મને દુઃખ તો કાલપુત્રી આવવા  
 માણ્યું, આવો વિચાર કરતા જોતે દુઃખ વધારું કારણ નમત્તર  
 નો તેથી બચવાને બન્યો પ્રયામ કરતા કર્મની ગતિથી દુઃખ  
 આવવાના કાળો બરાબર ન સમજાય અરના સમજ્યા છતાં  
 તે દુઃખ આપનાર કાળોથી બચી જાય એમ નજર હાથે તે,  
 તે માણસે તગતજ કોઈ નાગ પિઠા નૃજન આવડ આવવા  
 જાણી બુદ્ધિમાન પુત્રને ગ્રાસીને નો સંગ કર્યો, અને આ  
 પત્ની નિનિનો મરણો હેતુવ તેમની આગળ કહી ન જણાવ્યો  
 તથા વાગવાર તેવા અનુમતીચિહ્ન ન જાણની નવાજ લઈ જામ  
 કર્યું, તમા દુઃખથી બચવાના ઉપાયો રાત્રે તે બનાવે તો તે  
 આદરથી કરવા હેતુથી હી ની કેટલાંક મુખી એવકો દુઃખ  
 મ આવે રહે છે, ત્યારે તે ગતિ નિમિત્તે રહે છે કે, અ  
 રહે, માગ કર્મમાં અ દુઃખ વધારી જાય? મે કોઈ વિચાર  
 દુઃખનું મે જોયું નથી, તો આ દુઃખ મગધી શી રીતે નહુન  
 થયે? અને માગ નીમ વધારવા ધરા આના પુરેલા ન  
 નીબધાણો દુઃખી રીતે જીવે? અને હવે માગે નિર્વાહ શી  
 રીતે બાલ્યે મારાથી મેલેન અન મનુનીનુ જામ ની રીતે થઈ  
 જાય? હું ગાંડી વાહીમા દ્યો છું તાક ન જાનો મને બીલકુલ  
 અનુમત નથી એવે નીતિ જામ રહીને મે આટલા દિ  
 વસ જાણ્યા છે હું કોઈ દાહાને એક જાકે પત્ર આપ્યો નથી  
 હવે માગધી શી રીતે જામશે? હું જાપણ ન વિના સૂતો ન  
 હોતો તે ઉપર મશકની બાંધે તળાઈમાં નાખતો વગી મુદ્દ  
 આપી ન મૂકીને જે બાંધે મુવાળા, ગાવમસુરીના મુદ્દો અને  
 મુદ્દો મુવાળી ઓછી વાદરો પાથરતો, ને રેગમી નાગપુત્રી ધોતીની  
 ગોડ ગાળી ઉઘી કામીની શાલ જોડી તમા મુદ્દો જામશે એવો  
 વગી તાપની કતુમા પકડવો દાગેવા પાળા જે આવતો, એ બધું

નુખ કય ચા હું ? અને મગ નડાગ કમ આ દુખ યાથી  
 આનુ ? કાલુ જા મે પૂરે કના કમ જા ના હશે ? કે તેનું રાગ  
 મા સે મરનાનું આ પુ આ કાગેલા જોડના ગાથા, જેમા ઘણી  
 ન પાચે ત મુદવ રૂ ની, ને એક ન યાએ તા મોગે હુચે  
 થયા છે પગમેવો તથા ધૂન લાગનાથી ચીડતા મેવના ધગજાગીને  
 ગધાય કે, એમા વળા કાગેલા જુની આફરના મકકા પલુ ભાગ્યે  
 પાયરવાના હોય, એરી હું શામા પામા દરની કેનીને રાત કાઢની  
 પડે કે તેમ પણ પાર વિનાના માકલુ ધડી પણ એક પાસે ન પના  
 દે નહી અને વાચના નાગ પણ ચિત્તને ચુથી નાખે છે અગ  
 એટલુ ન દુખ નથી પણ ખાવાનીતો મોટી પીડા થઈ છે જુની  
 જુની જાતના પાચ હશ તાક, તથા રનાદિષ્ટ ચાલીઓ પાપક, અ  
 થાણા, ધીની વાટકી અને બીજા પકનાનોને જાલેક ઉપર મુકી આ  
 નહી જગનારો જે હું, તેને માગે જાડા કાચાપાકા ગેટલા, ચી  
 ઠણા ને જાડા થયેલા ચોખા અને દાળ કે જેમા વધાર કરવાનેએક  
 પગી તેનું ઠેકાણું નથી, તે કેમ ગમે ઉતરે ? હાથ, હાથ, આ પેટ  
 કેમ ભરારો ? ને કેમ જીરાગે ? જીવના મરવાનો દહાડો આવ્યો છે  
 જે હું હામરો શુમાઆ ગખનો અને આખી જાજગમા મોગે શો  
 કહેવાનો, તે મારો ઝાળડીમાક કના ચાચો ગયો ? વળી લાવ  
 ચણાઈ સરખા રંગની પાવડી અને ઊંચી લાલના અગરખા પે  
 હોનારો હું આજે ચીથરે હાવ જની ગયો સાકળા, કડા, કઠી,  
 વેદ અને કીમતી વીંગીઓ પેહેરી નવરજિત જની ચાલનારો હું  
 આજે કેમો જોહાલ છું ? જે હું સ્વતંત્ર રીતે વાવનારો તે આજે  
 અર્ધથી જીનો જીનો ચાલુ છું અબાગણી આ સીના પગવાથી  
 અથવા આ કોઈ નકારા છોડનાના જન્મથી મારો બધો વખત ફરી  
 ગયો લાગે છે તેના જન્મ પછી તો જેમ સાવરણીએ વાળીને ક  
 ચરો કાઢી નાખે તેમ જાધી દોવન દોણુ લાગે કયાએ કાઢી નાખી  
 બાધુ આ ઘર કોણુ જાણેએ જા મુર્ત્તમા તેના પાયા નાખ્યા

હોય, કે જે મા રહ્યા પછી તુડનાની જ વની આની, અને છેવટે પા-  
 મલી થઈ ગઈ અને વધારે અપગ્રોષ તો નાનનો વાય છે હું ન-  
 મનો મોઠો આગેવાન વાતો હોયે દોઈને મધની જાહેર મુકવો  
 હોય, થાં મારા વિના અ ગા પડીને કો ધી મગ-ગ હની કે બે લે ?  
 હું ગઈ પચમા જનો તો મટ ધાર્યું કરીને કોનો હોયે કોઈ પણ  
 નાધુ નાધી આરે તો નેમતુ સમયુ કરુ, તેમને કોઈ જાનતુ  
 માન આપતુ, તેમના માનમા વગરોડો ગરોડો અને કોઈ ફેરોડો  
 શરમા કે ઠાગાગમા મુવાગે વધારે કરો, તે વખતે મારો જ મન  
 લેવાનો હોયે અને આરે કોઈ મારો લાવ પુતું નથી સલાહ  
 લેવા તો સ્થાવી જ આને અ યાદે તો હું ઉલટો મામો નીકળી  
 બેલુ છું તોપણ કોઈ મારા જોવને ગણગણતુ નથી ને ઉલટા  
 મને આરે છે અને મારો તે વખત જા ચાલ્યો ગયો ? ક્યાં  
 હું પૈમે જી ગેહા હોયે, લાગે મારી આની પાણી ન્યાતતો મગી  
 વવા આવતી હું કોઈને પહોંચું તો મારા પામ પાચમે મા  
 છુમે તંયાગ થના અને આરે તો મગા ભાઈ પણ બીનના પામ  
 નીને મેને છે મારૂ જા નિનાગ સના-હાલા અન્યારે મને પોતાના  
 મગો પતંગળના નથી કોઈ નાધુજી ગામમા ચોમાસુ ગદ્યા હોય, તં-  
 મને હાતર વખત જોવાવના મને ગેહા, 'ગેનુ વખાણુ નાચીનુ'  
 એમ કરી મારો મન લઈને વખાણુ નાચના હતા કોઈ ખુશામ-  
 તીઆ સાધુ તો મને રાજગખરાને માટે રેર હમેચા પેહોરવા  
 આવતા અને મારા નાના ડેડરાઓને હેન બનાવી જોલાવના હતા  
 કોઈ કોઈ નાગ તો ન્યામુધી હું ઉપાચરે આચો ન હોઈ, ત્યામુધી  
 તે માધુજી વખાણુ વાચવુ શરૂ ન કરતા અને મારી રાડ જોઈને  
 ગેહા હતા 'અરે એ વખત ચાલ્યો ગયો, અન્યારે મારો કોઈ  
 લાવ પુછતુ નથી મારે ઘેર કોઈ આનતુ નથી જાતર વાગ રહું  
 ત્યારે નાધુજી આની જી વેહાનવા આવે છે જે કોઈ લલા અને  
 સમાન દષ્ટિવાળા મુનિઓ હોય, તેઓ મારો લાવ પુછે છે અને  
 Sh. Bha.—13



મારે ઘર વોહોગ્વા પણ આવે છે હુને તેઓ ગામાગે વોહો વા આવે? જે સ્વાદીલા માધુઓ છે, તેમને માગ ધરમાથી હુને ન મળે તેમ છે? અ, મીઝાડ, મેવા અને ગીરાણાના ઠમ ! મશાલા નાર પાકો મારા ધરમા હુને કયાથી હોય? મન્યારે મુખ મેના મળે તેવું છે જેઓ ઝમન ડ્રેનને છાત્રાગ અને ખીજની નો કાર નહીં રાખનારા નિન્દૃહ માધુ છે, તેવા માધુઓ માન ભાવ જોઈને મારે ઘર આવે છે, ખીજ સ્વાદીના માધુઓ હૃદિ પણ આવતા નથી

અરેરે! હું ડેટલોક બળાપો ઝડ પચુપલ વગેરે પર્વમા મોગ મોટા વરધોડામા ખગે દહાન મનેજ મળતો હતો ધાન વી મે લીને ઉચ મા ઉચુ ધ્યાન મે શવવાને હું જ ભાગ્યગાળી થનો હતો પ્રમુની પ્રતિમાની માથે હારીના હોદા ઉપર, તાવદાન, મીયાના અને રથ ઉપર મારાજ કુટુબને જગ્યા મળતી હતી તે શિવાય પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવમા તમા ખીજ દીવાના ઉત્તમવમા મનેજ આદેશ મળતો હતો અરેરે! એ વખત ક્યા ચાલ્યો ગયો?

હું દીપ્તરી, આ વિગેરે અનેક મુખનીવાતોના નિચાર કરીને પાછળથી ધર્મ જએલી વાત્તાને મલારી સલારીને હું ખનો વધારો ક્યા કરે છે, પણ આ હું ખ કેવી રીતે મટે? એના નિચાગને ઉપાય કરતા નથી, તેમ જોળતા નથી જ્યારે ડોઈ વિરેકી પુરૂ તેવને મનહ આપે ડે, ભાડ! ગઈ વાતને સ ભારની નહીં, ગઈ તિથિ તો જોઈ પણ વાચતા નથી જે પુરૂપો પાછવી વાત સલાગીને હું ખ માને તેને વિચારવા ૧ પુરૂપોએ મૂર્ખમા ગણ્યા છે તેથી હુવે વરમા જોગી રહી આ પ્રમાણે હું ખ વેડો છે, તે કરતા કાઈ ઉદ્યમ કરો ' એક નર અને મો હુનર ' ચોરી તથા જાગીની ચરમ છે, ખીજ વાતે શરમ ગમવી નહીં જ્યારે આપણો વાડો દહાડા આને ત્યારે ગમે

તેની ચાકરી કરીને પણ પેટ ભરીએ, તેમા કાંઈ લાજ જતી નથી જુઓ, મોટા હરિશ્ચંદ્ર ગળ મળ્યાએ પણ નીચ જતીની ચાકરી કરીને પેટ ભર્યુ છે, જનાનામા પડદાની અદર રહેનારી તેની રાણીએ પાણી ભરવાની તથા જ ગલમા અથડાઈને તેમજ ખારણે ખારણે ભટકાઈને જુદી જુદી વસ્તુઓ આણવાની હલકી નોકરી કરી હોદ્દા દિવસ ગઢ્યા છે તો આપણે ડાણ માન છીએ ? વળી જુઓ, નળગળ અને દમયંતી રાણીએ ડેવા દુ ખ પેઠ્યા છે પાચ પાડવ અને દ્રાપદીની વાત યાદ કરો તેમણે જગલમા અનેક દુ ખ વેડી પેતાનો નકારો વળત પ્રમાણ કર્યો છે ભાઈ, આપણા જનગણમા ડેવા ડેવા રાજાઓ અને શ્રામ તોએ દુ ખ પેઠ્યાના દષ્ટાંત છે, તે યાદ કરો માટે ભાઈ સમ જણ ગંજીને જેનો વળત તે પ્રમાણે વર્તવું અને ગમે તેને પણ ન્યાયને રસ્તે અન્નવસ્ત્ર મેળવવા, એમા ડગીલાજ રાખવી નહીં હમેશા ધરમા બેસી રહેવાથી હિંતર હિંતર અદેશાઓ મનમા આવ્યા કરે છે અને તેથી મતાપ થઈને આપણુ લોહી ઉકળે છે અને દુ ખમા વધારો થાય છે, તેમજ બુદ્ધિ ખગડે છે, માટે કાંઈ ધધો જાજગા કરો માથુ પુછો તો પુરૂષનો મોટો ખોરાક રોજગાર છે રોજગાર નિના માણસ નખતુ પડી જાય છે, તેથી માફ ગરીબનુ માનોને કાંઈ નળણો પાતળો જે મળે તે વેપાર રોજગાર કરો તો મુખી થશે.

હું જુદો, આ પ્રમાણે કોઈ કાલ્યા માણુઓ રીખામણુ દે છે, ત્યારે જો કોઈ નમસ્તુ માણુમ દોય તો તે દુ ખના નિવેશમા ગમે તે રસ્તે નરમાથથી ચાલી પૈરો મેળવે છે, અને કાળે ડગીને પાછો મુખી થાય છે, પણ કેટલાક જાંધી બુદ્ધિના તથા દુકા નજીબના માણુઓ તો તે રીખામણુ દેનારની ઉપર ઉલટા રીસે બળે છે, કેટલાએક માણુઓના સ્વભાવ 'દોરડી

તુટે પણ આમજો ન છુટે' એવા હોય છે તેઓ મરતા મુખી  
 પણ પોતાની મગફરી તથા હક છે જ નહીં, અને હુ ખી  
 થઈને મરે છે કેટલાએક તો એવા પતંગજીવાળા હોય છે  
 કે, જ્યારે કોઈ ડહોં માણસ ઉપર પ્રમાણે શીખામણ મારે  
 છે, ત્યારે તે અહુતાર તથા મ લાવી એવો નિયાર કરે છે કે,  
 " આ જાન ડહોં થઈ કહેના આવ્યો છે, પણ એને ખબર  
 નથી કે, મારાથી તેના ડહોંના પ્રમાણે કેમ વચવે ? હું કોણ  
 માણાપતુ ફરજદ છું ? હું કેની નિયતિનો માણસ હતો અને  
 મારી આજની ગામડા પ્રમાણે જોના મારાવી આવ્યા કામ ઠમ  
 થઈ શકે ? આ જોનારને ગ્રામ સમજણ લાગતી નથી શીખા  
 મણુ દેતા તો જાને આવડે છે, પણ જ્યારે માથે આવી પડી  
 હોય ત્યારે જ પગ જ પડે છે હું પણ મુખી હતો, ત્યારે જાને  
 શીખામણુ દેતા કે, શી રીતર છે ગેકર મારીને પસો પડ  
 કરીએ આ પ્રમાણે જનીમ તથા હુ ખીને હું પણ સલાહ આ  
 પનો, મને મારી પામે લીખાગીઓ માગના આવના, ત્યારે હું  
 તેમની ઉપર હસ લાગનો નહોતો, પણ ઉલ્ટો એમ જોનો કે,  
 જાઓ મહેનત કરો, પેમો હનમનો આનના નથી લોકોને  
 પાપી એક થાય છે, ત્યારે પમા મગે છે, ખબર છે ?" આ  
 વિગેરે અનેક કડો વચનોથી તે ગિચારા ગરીબ લોકોનો હું  
 તિરસ્કાર કર્યો તથા ધમકાવ્યો, તે હવે આજે મારા નખજા  
 દિવસોમા આ લોકો મને તેવાજ વચનો સલાજારે છે પણ  
 મને કુનીનતાનો ડયો નિરાકર નથી અગર ! લોકોને  
 હું પણ પડ્યા વિના ખબર પડતી નથી કે, હું મમા દેવી  
 અવસ્થા થાય છે

હું મદ્યુગી સુત્ર, આ રૂખમા આવી પડેલા તે હુખીઓ  
 માણસ ધણા પ્રકરની દુરાગાને વસ પણ થાય છે તે એકવો

એકો જેઝ નવી નરી આશાઓ બાંધે છે અને હવાઈ વિચારે  
કરે છે, અને પછી જે જે ધર્મના કામ કરે તે મકામવૃત્તિથી  
કરે છે જે શ્રાવકની આવશ્યક ક્રિયાઓ તવા ત્રત, ઉપવાન  
અને દેન, ગુરૂની લક્ષિત વિગેરે નિષ્ક્રમ વૃત્તિથી અને આત્માના  
ગુણ પ્રગટ કરવાના ઇચ્છાથી કરવાના છે, તે બધા મહત્તમ  
વૃત્તિથી કરે છે તે નામયિક કરી વખતે પણ ધનની આશા  
બાંધે છે જિતપૂત કરવામા પણ દ્રવ્યના લગરની પ્રાપ્તિની  
આશા ગળે છે ઠગીયાણાની વસ્તુઓના ભાવ જોવાની લાલ  
ચાચ વિદ્વાન નાધુઓની લક્ષિત કરે છે ઘરમા ધનના ઢગલા  
ભાવ, તેવા ઇચ્છાથી પ્રચુની પ્રતિમાને પધગવે છે, અને ઢોધ  
મિદ્ધિનુ વચન કહે, એવી અશાથી તપસીઓની મેવા કરે છે  
આ ગિવાય ઢેટલાઅ- તો હુમ ગને પથે પણ ચઢી તથ છે  
યતિ-ગોરૂની પાને મનત્ર કરાવે છે, તેમના જોવાની  
બત, પ્રેત, પિરાય, ભરવ અને દુગાની ઉપામના કરે છે  
ગ્રાહ્યોના જોવાથી હનુમાન, મહાદેવ, ગેવી અને બીજા મિ-  
ચ્છાતરી દેવતાની બાધા ગળે છે ગ્રાહ્યોના ધર્મ વચનથી  
હનુમાને અનેક જાનના મિચ્છાને આવરે છે ગળી ઢોધૂત  
તાપમોના જોવાથી બમિની અન્ન દારેવા વનને માટે ઘણા  
શ્રમ કર્યા કરે છે જગતમા અને ધર્મા જના ત્યાગના  
ભરણને માટે ખાત્રા કરે છે અને ૦ ૧ ૧ ૧ જગતે તેને  
કોઈ જાનને લાભ મળતો નથી, ત્યાં તે નિગળ થઈને ઘણા  
અપમેય કરે છે ' અહા ! ' આ મમયે માન હુ ખને કોઈ  
પણ દેમ મટાડુ નથી ? દેવ, ગુરૂ અને ધર્મ એમાથી કોઈ  
પણ મારૂ દુખ કમ ભાગતા નથી ? એમને દુખ મટાડવાનું  
ગી મુળીજન છે ? જનગાપનના દેવતાઓ મોટા પ્રભાવિક  
ગણાય છે પૂને ઘણા શ્રવકોના ધર્મા એનૈયાની વૃદ્ધિ થતી

હતી. આજે મારા ઘરમા કેમ થતી નથી ? ઘણાને ભૂમિમાર્ગે  
 ધનના ભંડાર મળ્યા છે અને તેથી તેમના દારિદ્ર્યનો નાશ થઈ  
 ગયો છે વગી મારા ઘરમા રહેને મારા વડિલોએ ધન દાટેલું  
 હોય અને તે ધનવડે આ માફક ટુંબસ ટાળવાનું હોય તો મને  
 શાસનદેવતા મને તે ધન શામાટે ન બતાવે ?” આવી હવા  
 આશા બાધનો તે આશાપાશથી બધાએલું ધન મળવાની આ  
 રાએ વખતે ચોકું ધન ખર્ચી જમીન ખેદાની પત્થુ વુરે કે  
 અને જો તેમાથી કંઈ નીકળતું નથી તો પાછો નિરાશ થઈ  
 ખેદ કરતો બેઠી રહે છે વળી હે લલિતા, એના ધન વિનાને  
 માણુમ માર્ગમા આવતા પણ નીચી નજર કરતો ચાલે છે અને  
 ધારે છે કે, અરે ! મને મા રહેથી કંઈ પારસમણિ કે ચિંતા  
 મણિ જડી જન તો કેણુ સાડ ! જો પારસમણી મને તે  
 ઘરમા જેટલું લોકુ છે, તેનું મોતું બનાવી દઉં અને જો ચિંતા  
 મણિ મને નો પછી દુખ જ રહે નહીં

હે દીકરી લલિતા, આ પ્રનાલે તે મુખી થયા પછી દુખી  
 વયેલા મૂર્ખ માણમની સ્થિતિ થાય છે તનુ વર્ણન મેં કહી  
 બતાવ્યું માને વખતે મુઝતા પુત્રપને તેની સ્ત્રીએ હિંમત  
 આપવી જોઈએ જરણકે, નિર્ધન અવસ્થામા સ્ત્રીની ખરેખરી  
 પરીઆ થાય છે, નકારી સ્થિતિમા આવી પડેના પતિને હિંમત  
 આપવી એ સ્ત્રીનું ખરેખર કર્તવ્ય છે તે વિષ મેં ગોદાવરી  
 નામની બ્રહ્મણીની વાત્તા બહુના જેની છે જો કે એ ગોદા  
 વરી મિં માત્રી હતી, તોપણ તેની વાત્તામાથી વણે માં લેવાનો છે

ધર્મદાસ—હે શ્રાવિકાઓ, આનંદાએ પોતાની પુત્રી લ  
 લિતા અને બીજી શ્રાવિકાઓને ઉપદેશવાત્તા કરતા બધા  
 ગોદાવરીની માત્તાની સૂચના કરી ત્યાં જાયજો વિનયર્થ  
 નીચે પ્રમાણે કહ્યું —

ચચળ—આનંદા ઝાઝી, એ ગોદાવરી ડોણ હતી? ક્યા રહેતી હતી? અને તેણીએ શુ કયુ હતું? એ વાન અમને વિસ્તારથી જ્ઞી ન બળાયો

પ્રેમદા—આનંદા જ્ઞેન, એ વાર્તા જરૂર કહેા એમાથી અમને ઘણો બોધ મળશે

આનંદા—જેનો, શુર્જગ્દેશમા વમતપુર નામે એક નગર હતું તેની અદ્વ દેવગર્મા નામે એક પ્રાહ્મણ રહેનો હતો તે પ્રાહ્મણ ઘણો વિદ્વાન, ધર્મી, અને મુનીશ હતો તે બિનુક કુળમા જન્મેલો હતો, તથાપિ તેને સિદ્ધવૃત્તિ ઉપર ઘણોજ તિગ્મશા હતો. જોકે તેના બ પાઠાની વૃત્તિ બિનુકની હતી, તોપણ દેવશર્મા ત્યાં લાયક થયો, ત્યાં તેણે એ વૃત્તિનો ત્યાગ કર્યો હતો તે વિદ્વાન હોવાથી લોકો તેને માન આપતા અને દાન પણ આપતા, પણ તે એકલા માનનેજ લેતો અને દાનનો ત્યાગ કરતો હતો તેની વાતીમા મીરા ઘણી હતી ત્યાં તે મુલાકાતના ક્ષોભે બોલતો ત્યાં જોતા ગમે તેના હોય, તોપણ તે આજીવાની તેનું દુઃખ પી પી જતું હતું

એ દેવગર્મા પ્રાહ્મણને ગોદાવરી નામે એક સ્ત્રી હતી. ગોદાવરીએ બાળપણનાથી માની કેળવણી લીધી હતી જોકે તે સ્ત્રી ભિલ્લાવમા જન્મેલી અને ભિલાવમા જન્મેલી હતી, તોપણ તેણીનામા પૂર્વના કાળ નાગ મન્ત્રને લઈને વિદ્યેશુદ્ધિની નામે હમેશા ત્યાગુદ્ધિ નાગ રહેતી હતી મર્વે ૭૫ ઉપર ના, તર્વની સાથે મરીલાવ અને પતિ તરફ સત્તમ લક્ષિલાવ, એ વિગેરે સાગ માગ ગુણોએ તેનામા વામ કર્યો હતો સ્ત્રી કેળવણીના મોટા પ્રભાવથી તેણીને પોતાના મ મારના માર્ગને જાતી રીતે મુલાયો હતો તેણીના ન માગથી દેવગર્મા રજોજ ન તુર જ્ઞેનો અને તેથી પોતાના ઇવનને દુનાર્થ માનતો હતો

પડ્યા આગળ જતા મહનપુર નામના એક નગરમાં તેઓ આયા તે નગરની બાહ્યે મુમારગેન દુનરવાની એ-ધર્મશાળા હતી અનેક વિદેશી મુમારગે અને યાત્રાગુ લોકો તે સ્થાનનો આશ્રય લેતા હતા.

જે દેશમાં આ મહનપુર આવેલું હતું, તે દેશમાં તે વેરે દુકાળની અમર થોડી હતી ત્યાંના લોકો પોતાનો નિર્વાહ કરી શકે, તેવા નાથનો તે દેશમાં મેળવી શક્યા હતા મ નપુરમાં મહનસિહ નામે રાજા હોયો તે રાજા દુરાનગી અને બલિચારી હોયો કોઈ પણ સ્વરૂપવાન શ્રી તેની નજરે પડે એ તેને તે લવચાવે અને જો તે શ્રી ન લવચાવે તો પછી તેને બપોરના પોતાની પાસે જ લાવતા હતા આ દુરાચારી રાજાથી લોકો નહિત્રાક પાકારતા અને તેને હુકમથી ઘણા ધિક્કાર આપતા હતા તથા કોઈ મંત્રીઓ કે પ્રજાજનમાંથી કોઈ તેને કાંઈ પણ કહી શકતું નહતું રાજા મનમિહ આરો દુગુણી હતા તેનામાં થોડી ઘણી કથા હતી, તે છતાં કોઈ વાર બલિચારના દુર્યુષ્ટને લઈને તેને નિર્ણય થયું પડ્યું હતું

પેલો ભાનુ બ્રાહ્મણ પોતાની શ્રી ગોલાને લઈને તે મુમારગે રાની ધર્મશાળામાં આવ્યો ત્યાં જ તેણે ધર્મશાળાની એક બાજુમાં પોતાનો ઉતારો કર્યો આમ પામ બીજા ઘણા ઉતારાઓ ઉતરેલા હતા સુંદર આકૃતિવાળી શોભાને નેતાજ ત્યાં ઉતરેલા મુમારગે અકિત થઈ ગયા શોભાના નાથને તેમની મુશ્કેલીને આશ્ચર્ય લીધી ભાનુએ ઉતારો કરી પોતાની શ્રીને બાંધીને કે, હે સા ની, તમે અહીં સ્વસ્થ થઈને રહેજો હું ગામમાંથી અન્નપાનનો યોગ કરી લાવું

આ પ્રમાણે કહી ભાનુ ગામમાં ગયો થોડીવાર પછી શોભાએ વિચાર્યું કે, પતિ ગામમાં ગયા છે, ત્યાં સુધીમાં મારે બેઠી રહેવું, તે યોગ્ય ન રહેવાય, મારે એક ઘડો જળ ભરી લાવું, જોથી નવાની

પાલ આને ત્યાં તેમને મ્નાન અને જળપાન કરાવી શકાય આવા વિચાર રી શોભા મૃત્તિકાનો ઘરો લઈને ઢીલી વડ પોતાનો સામાન કેડી પડોશમા ઉતરેલા ઓ પુત્રને મોખી પોતે જળ લગવાને ધર્મશાળાની બાહર નીકળી

બાહર નીકળ્યા પડી તે ભાનુની ઓ શોભાએ ડોઈ જતા આ વળા માણુમને પુછ્યુ કે, આ શહેરમા જળાશય ત્યા છે? તે ભલા માણુમે ઉત્તર આપ્યો—જેન, આ રૂને નાઓ થોરે ચાલતા એક મદનવાચ્ય બારેવી છે, તેમા ઘણુ સ્વચ્છ અને સુન્દર જળ છે તે વાચ્ય આ શહેરના ગત મન્નમિહુ બધાનેથી છે તેનુ જળ ધડુ સ્વચ્છ અને મધુર છે શોભા તે વાચ્યનરુદ્ધ મર્મ મને જળ ભરીને લાડી પાછી ફરી

એ શહેરનો ગત મન્નમિહુ ઘણો બ્યભિચારી હતો હાડ પાણુ મુદ્દ ઓને જોવાથી તેનામા વિચારનો વેગ જલદી પ્રમગ્નો હતો ને જમે તેમ ઢીને પણ પોતાની છાજાઓ પૂરી કરવા પ્રયત્ન કર્યો હતો તે દુષ્ટ ગતએ ઘણી સુન્દરીઓ ઉપર બાળાકાગ ગુન્તયો હતો આથી લોકોમા તેનો ત્રાસ વર્તાઈ ગયો હતો શહેરની સુન્દરીઓ તેની શ્રિષ્ટિ પડતી ન હતી નર્વ ઓઓ તે દુષ્ટના પત્નમા ન રસાવાને માટે આવચેન ન્હોતી હતી

કર્મની ગ્રહિત ગઈન છે ભાનુની ઓ શોભા વાચ્યમાથી પાછી ભરીને પાછી ફરી, તેવામા ગત મન્નમિહુ ગાડીમા બેઠી ફરવા નીકળ્યો હતો, તેની પાછળ ચોરશ્વાર વડ બેચાગ મેવડો દોડતા આવતા હતા તે કામી ગતની કુશ્રિ શોભાની ઉપર પડી તરત તેના હૃદયમા વિચારનો પ્રવાહ વહેવા લાગ્યો મન્નમિહુ હાથ મદને વિચ્ય મેળવ્યો તરતજ તેણે આજ્ઞા કરીને ગાડી ઉભી કરાવી અને પાછળ આવતા અગરકાંડ ચોરશ્વારને કહ્યુ કે, જળ ભરીને જતી આ સુન્દરી ઓ કોણ છે? તે જવાબ મેળવે છે? અને કોણ



જાતની છે? વિગેરે બધી તપાસ કરી આવ અને પછી તેણીને દર બારમા લાવ રાજની આજ્ઞાથી તે સ્વાર ગોલાની પાછળ ગયો અને જે ધમશાળામાં શોભા ઉતરી હતી, ત્યાં જઈ ઉભો રહ્યો. સ્વારને પોતાની પાછળ આવતો જોઈ શોભા વિચારમાં પડી ગઈ, પણ તેણીએ રાજના નકાગ લાગને બાંહેધો ન હોવાથી તે ચિંતાનુર થઈ નહીં જળનો ઘડો ઉતારી અને પાનિની તરફ જોઈ જોઈ ની શોભાની પાસે ઘોડા ઉપરથી ઉતરીને તે પુરૂષ આજ્યો અને તેને વિનયથી જણાવ્યું—બાઈ, તમે કોણ છો? અને જાને કેવા છો? શોભાએ વિનયથી ઉત્તર આપ્યો—બાઈ, અમે પરદેશી બ્રાહ્મણ છીએ તે પુરૂષ મોજ્યો—અમે જોડવા છો કે તમારી સાથે કોઈ છે? શોભા—બાઈ, મારી માથે મારા સ્વામી છે, તેઓ ગામમાં ગયા છે પુરૂષે કહ્યું, બાઈ, તમે પૂર્ણ નગીબત્તર લાગો છો અમારા મહારાજા મહાનસિ હજી તમારી ઉપર ખુશી ધઈ ગયા છે તેઓ તમને પોતાની હજીરમાં બોલાવે છે અને જો તમારી મરજી હશે તો તે તમને જનાનામાં પોતાની રાણી તરીકે પણ રાખશે.

તે પુરૂષના આવા વચન માલજતાજ ગોલ કંપી ઉઠી અને પોતાના પતિની ગેઝાજરીમાં ‘હને શુ થશે’? એવી તેને બાંહે ચિંતા થઈ પડી જ્યારે શોભાએ કાંઈ ઉત્તર આપ્યો નહીં એટલે તે પુરૂષ ફરીવાર બોલ્યો—કેમ બાઈ શો વિચાર કરો છો? લક્ષ્મી આહલો કરવા આવે ત્યારે મોઢું ધોવા જશે નહીં આવા મોટા શહેરનો મહારાજા તમને બોલાવે, એ કાંઈ જેવી તેવી વાત નથી તમારા શીખારી પતિથી તમારું શુ વળવાનું છે? વિચાર કરો કહી તમે આરાનાની આનાકાની કર્યો તોપણ તમને બખાતકાંઠે લઈ જવાનો હુકમ કરેલો છે.

મતી શોભા બખાતકારનો સખ્ત માલજતાજ વંધારે ચિંતાનુર થઈ ગઈ પણ હાલુયારે તેણીના હૃદયમાં સંતીપણાનું શૌર્ય જાગતું.

યુ તોણીએ મનમાં વિચાર કર્યો “શુ આ હુદ રાજા મતીસીની લજ લેવા ધાડે છે? એ કદિ બનશે નહીં તે હુદને માલુમ નથી કે, સતીઓનો પ્રભાવ કેવો છે? મતીઓ પોતાના પ્રાણુ જાય તો પણ વ્યભિચાર કરવાની નથી તેમના પવિત્ર શરીરને પતિ અને મગ્ન પછી અગ્નિ—એ શિવાય કોઈ સ્પર્શ કરી શકતું નથી હશે, આ વખતે યુક્તિથી જાણી જવાની જરૂર છે જો સ્વામી આ વગેરે અને આ વાત સાલજાશે તો તેના હૃદયમાં ભાડે જોડ થશે વળી રાજાની મામે મારા ગરીબ સ્વામી દષ્ટી શરૂ તેમ નથી માટે આ રાજાના પુત્રપને મધુર વચનથી સમજાવવો અને તેના ગયા પછી આ શરીરને અગ્નિમાં દહી કરી નાખવું વધારે સારું છે ” આવો વિચાર કરી મતીધર્મની શોભાથી સુશોભિત એવી શોભાએ ઉપર વી હાથ્ય કરીને જણાવ્યું, ભાઈ, તમારા વચન મને હૃદયમાં ગમી ગયા છે મારા ભિખારી સ્વામીના કરતા રાજાની પામે રહેવાથી વધારે સુખ મળે એ વાત તો ઉઘાડીજ છે હું એક ગંગા ભિખારી આ મદનપુરની મહારાણી બનું, એ મારા કેવા સાચા કહેવાય? અરે ઉપકારો જાણુ, જાણો, તમારા મહારાજાને ખબર આપો કે, આપના બોલાવવાથી હું મારા આત્માને ધન્ય માનું છું માગ પતિ આવ્યા પછી તેમને જેમ તેમ સમજાવીને હું મહારાજાના મેહલમાં આવીશ તમે મને સાચાં જોવાવવાને આવજો

શોભાના આવા વચન સાંભળી તે રાજાનો હૃત પ્રમત્ત થઈ આવ્યો ગયો પગવાટે મતી ગોલાએ ચિંતવ્યું કે, હજી સુધી પતિ બાહુગથી આવ્યા નહીં તેમના આવ્યા પહેલા આ શરીરનો નાશ કરી દેવો એ વધારે ઉત્તમ છે જો શરીર હશે તો રાજા બળાત્કાર કરી તેને અપવિત્ર કરી દેશે, તેમા મારા પતિથી ઝાડિણ થઈ શરૂ નહીં અને જો પતિને મળવા સ્વીકાર તો પછી મારા શરીરનો નાશ પતિથી જોઈ શકશે નહીં આવો વિચાર કરી શોભા ધર્મશા

જામા ઉતરેલા મુનાંગેની પામે જુદું ડારણ દર્શાવી છુટા છુટા  
 મપણ માગવા નીકળી બધા મુસાફરોએ તેણીને ઘોડું ઘોડું  
 મર્પણ આપ્યું તેનો એક દરમોગે ઢગલો થયો પછી તેની ધર્મ  
 ગાળાની મ ૨ લાગે ઉઘાડા ચોકમા ચિના ખડકી પોતે બળી મરવ  
 તૈયાં થઈ તે અગ્નિ પ્રગટાવી જેવી તે ચિના આગળ ભી  
 ગદી ત્યા કેટલાએક ઢયાળુ મુસાફરો તેણીની આમપાસ વીંટાઈને  
 તેને તેમ કરતી અટકાવવા લાગ્યા તેણીની પાસે ઉનડેલા કેટલાએક  
 મુસાફરો જાણના હતા કે, કુકમને માટે રાજાનું તેડું આવવાથી  
 આ પવિત્ર બ્રાહ્મણી પોતાના પ્રાણનો નાશ કરે છે તેથી તેઓ ચો  
 લાને વધારે મમતવવા લાગ્યા તોપણ સતીધર્મને સાચવવામ  
 ત ૫૦ એવી એ સ્ત્રીએ કાંઈપણ માન્યું નહીં જેવામા મતી શોભ  
 પોતાના સતીધર્મને માટે પ્રાણની આહુતી આપવાને ચિતામા પ્ર  
 વેશ કરના જની હતી, તેટલામા તેનો પતિ ભાનુ બાહેરથી આ  
 વ્યો મુનાંગના ટોળા વ થે પોતાની સ્ત્રીને ચિતાની આગળ  
 ઉભેલી જોઈ તે મનમા આશ્ચર્ય પામી ગયો તરતજ તે શોભાની  
 પામે આવ્યો પતિને જોતાજ મતીના નેત્રમાથી આમુની ધારાઓ  
 કુટવા લાગી ભાનુએ સજમથી કહ્યું, પ્રિયા, આ શું કરે? બેઠ  
 અને આ કગાનું શું ડારણ કે? પછી ગોલાએ મદનમિહુ ગાળને  
 બધો વૃત્તાત પાનાના પતિની આગળ જડી મ લખા ચો પછી વિ  
 શેરમા તે મદા સતી કદન કંટી બોલી —પ્રાણનાથ, પતિનતાને  
 ધર્મ સાચવવાને માટેજ આ આ મહંત્યાનું મહાપાપ કર્યું પડે છે  
 એ મહાપાપની માથે પણ તમારી મેવા કરવારૂપ કર્તવ્યમાથી  
 પણ મારે શ્રદ્ધ થવું પડે છે તમારા જેના વિદ્વાન્ પતિને દુ ખમા  
 મુકી દું આવી નીકળું છું, તેને માટે મને ક્ષમા આપજો સ્વામી,  
 આ અસાર સ સારનું ન્યરૂપ સમજી મારો શોક કર્યો નહીં અને  
 આત્મમાધન કરવામા તત્પર રહી તમારી પશ્ચિમ અવસ્થા પ્રમાર  
 કરજો. સ્વામી હવે હું પરલોકમા જઈ છું, મારા મન, વચન અને

જાયાના અપરાધ ક્ષમા કરજો અને જો કાંઈપણ પુણ્યનો યોગ હોય  
તો તમારો દોષ ભલે ચમાગમ થજો

સ્ત્રીના આરા વચન માબળી ભાનુ ગદગદિન થઈ ગયો તેના  
મેત્રમાથી આમુની ધારા છુટી તેમ દત્તવરે જોડ્યો—હે પવિત્ર સતી,  
તમે તમાગ ખગ ધર્મને માચવવા આ અગત્ય અને ભયકર કામ  
કરો છો, તેને માટે તમને વધારે કહી શકતો નથી પણ તમે મ  
ને તમાગ વિયોગના યોગ મ કદમા નાખતા ભજો છો, તેનો  
વિચાર કરજો આ વિપત્તિના વખતમા તમાગ વિના એક લણ  
પણ મારે યુગ જેમો વધ પડ્યો પ્રિયા ! હવે થોડા જાગમા મને વૃ-  
દ્ધાવસ્થા પ્રાપ્ત થશે તે વખતે તમારી મને મોટી જોડ જણાશે  
તમારા જેવી સાં રી સ્ત્રી વિના આ ત્રિદેશમા મને ડેવા ડેવા દુ ખ  
પડ્યો, તેનું હું વર્ણન કરી શકતો નથી પ્રિયા, જો તમે આ મા-  
હન ન કર્યું હોત તો આપણે ગમેતે મુકિતથી એ દુષ્ટ ગતના પાશ-  
માવી બચી નત અથવા અહીંથી નાની ગુન

પોતાના પતિ ભાનુના આરા વચન માબળી ગોભાએ કન  
કરતા જણાવ્યું—પ્રાણનાથ, આપને દુ ખમા એકદા મુદ્દી હુ  
આવી બાકે, તે યોગ્ય જોડાતું નથી, તવાપિ મારા ધર્મની ખાતર,  
અને જનનમા મતીધર્મનો પ્રભાવ દર્શાવાની ખાતર—આ  
આત્મહત્યાનું મહાપાપ આવડે હુ સ્વામી, મારા અપરાધ ક્ષમા  
કરજો મન, વચન અને જાયાએ કરી જે કાંઈ અનુચિત કર્મ કરવામા  
આવ્યું હોય, તેની મને ક્ષમા આપી મારા આત્માનો ઉદ્ધાર વાચ  
એણે શુભ ચિંતવન કરે પ્રાણેશ, નાહી મન થગો નહીં દરેક મનુષ્ય  
મુખ દુ ખ પામે છે આ ત્રિશ્વનીએવી ઘટભાલ છે કે જેમા પ્રગટ  
થનાર પ્રાણીઓ ઉત્પત્તિ અને અવનતિ પામ્યા કરે છે સ્વામી, હવે  
હું રત માશુ ૩ ભાનુ જાગજો થઈને જોડ્યો—મતી, તમારા  
વિના મારે આ બધું જગત શૂન્ય છે મારા દુ ખના જાડાની એક

ઢાળીપુરીમા થયો હોય તો તે સહનિન છે આની મુદ્દા બાબ  
મારાથી સી નીતે ડરવાય કે, તુ ગોલાનો અવતાર છે

આ પ્રભાવે ભાનુ ચિતવતો હતો, ત્યા પ્રભાવતી બેઠી થઈ  
ઠરીવાર તેના ચરણમા નમી પડી અને બે હાથ બેઠી બોલી—  
મિનાથ, હું આપની દામી ગોલાનો અવતાર પ્રભાવતી છું  
પતુ દશન વત્તા અને તે ડોકનું પૂવાર્દ સાબળતા મને મા  
પૂવજન્મનું જ્ઞાન થઈ આવ્યું છે પ્રાણનાથ! ઢોઈ જાતની કી  
રાખશે નહીં હું હજી કુમારિનામ આપના શિવાય ઢોઈ બી  
પુરૂષને વરવાની નથી આપ નિશ્ચિત હોજો

પ્રભાવતીના આના વચન માલગી ભાનુના નેત્રમા આમુ આ  
ગયા અને તેના ઠરીર પગ દવાડા હલા રડ ગયા ભાનુએ ગ  
ગદ ઢઠે ઢહું, જ્યારથી નમે ડોકનું પિતરાઈ પૂરૂ કર્યું, ત્યા  
મને ખાની થઈ હતી કે, આ સી ગોલાનો અવતાર છે, પણ તમ  
ગ જેવી કિશોરવયની મુદ્દાબાળાને મારાથી મી રીત ઢહી શકાય  
તમે એક ગૃહન્યે ઢેગ અવનયા ઢે વળી તમારૂ નાદય અને  
વીનવય અનુપમ છે ક્યા તમે મુદ્દા બાજિગ? અને ક્યા હું એ  
દરિદ્રી વૃદ્ધ બ્રાહ્મણ? ઢહિ તમે માની માથે નિવાહિત થઈ રહેવા  
ધાગે તોપણ તમારા માતાપિતા ત વાન માન્ય ઢરે નહીં હે ન  
સી તમારો મેળાપ થયો એથી મા । માને ન તે પ વયો છે ત  
મુખે હ પત્તિ બોલ્યો હું મા । ઢમનુ કલ્પ બોગવતો માઢ હમિ  
પૂરૂ કરીશ

પ્રભાવતી—સ્વામિનાથ, આ શું બોલો છે? શું હું હરેતમા  
રે ત્યાગ કડ ? એ વાન ઢહિ પણ બનેજ નહીં મન, વચન મ  
કાયાથી હું તમને વરી ચુકી ડ કનિ માન માતાપિતા એ વા  
માન્ય નહીં કરે તો હું આ હનિનનો ત્યાગ કરીશ પણ હવ હું  
બીન પુરૂષને વરવાની નથી તમાગ શિવાય પરપુરૂષો મારે પિન

અને જ્ઞાતા કે સ્વામી, એના વિચાર સ્વપ્ને પણ હવેશો નહીં  
 નથી મીઝો કદિ પણ પોતાના નજીક ચડે સ્વપ્ન ન વળી નહીં. અર્થ  
 યશ્ચિમમ હોય, મુવનો તારો ચલાયમાન વાય અને પાન સ્વપ્ન  
 નેહ તોપણ સુતી શ્રી પુત્રપત્ને અનીકાં કંતી નથી સ્વામી,  
 તમે માન પતિ, માન હંદદેવ, મન પુત્ર, માન ગૃહીનુત અને  
 માન તારક છે તમે પોતેજ માત્ર સ્વપ્ન અને સ્વપ્ન છે.

પ્રભાવનીતા આવા સ્વપ્ન સામર્થ્યી જીવને હંદ મનના વચ્ચે  
 પોતાની પવિત્ર મતી શોભાને કરીવાં સમાગમ થવાથી તેના મ  
 નમા આનંદ તો આવ્યો હતો પણ જ્યારે તેણીએ આ જીવન જ  
 વમા તેનેજ સ્વામી કરવા ગતાવી ત્યારે બાનુના દુઃખમા જે આ  
 નંદ પ્રગટ્યો હતો, તે પ્રવર્ણનીય હતો.

ગોદાવરી કહે કે—હે સ્વામી, પત્રી પ્રવર્ણનીએ નખીને મુખે  
 પાતાની માતાને કહેનન્યુ કે, તેણી કોઈ જીવન પુત્રપત્ને વચ્ચે ન  
 હો તમે પોતાના પૂર્વજન્મના પતિને મેળવ્યો છે આ જન્મના  
 ભાગલાજ પ્રભાવનીની માતા અશ્રીમા આવી ત્યાં મહિન વચ્ચે  
 માળો અને વૃદ્ધ વગર ચેકો તાનુ તણીના જોવામા આવ્યો ભા  
 નુને નેતાજ તેણીએ દુઃખમા નિઃશ્વાસ મુક્યો અને વિચાર્યું કે, ત્યા  
 મારી નુદન પ્રભાવની! અને ત્યાં આ વૃદ્ધ દરિદ્રી કુટુંબ આઘાત  
 એ વાત તેણીને ખમી નહીં પણ તેણીએ પોતાની પુત્રી પ્રભાવ  
 તીને સમજાવવા માટે ત્યાં પ્રભાવનીએ પોતાના પૂર્વજન્મની મ  
 થી વાત કહી નભજારી અને ઠેવટે પોતાનો અવિચલ નિશ્ચય  
 જણાવ્યો પ્રભાવનીની પૂર્વભવની વાત સાંભળી તેની માતા ચકિત  
 થઈ ગઈ પત્રી તેણીએ પોતાના પતિ ચક્રિયને તે બધી વાત  
 જણાવી ચક્રિય પણ તે સાંભળી આશ્ચર્ય થામી ગયો.

ગોદાવરી કહે કે—હે સ્વામી, પોતાની પુત્રી પ્રભાવનીની ચ  
 મારાની વાત સાંભળી અને “આ પતિ સિવાય જીવ પુત્રને તે

પત્રી જાગા હજી થઈ શ્રાવિકાશાળામા તે કવિતા ગાય છે  
અને આનંદા પોતાની પુત્રી લલિતાની આગળ ગાય છે



નિર્ધન અને દુઃખી અવસ્થામા સ્ત્રીએ કેવી  
ગીતે વર્તવું જોઈએ ?  
તે નિમેની કવિતા

( જાણુ જા પુ હેત તમાર જાનનારે -એ નાગા )

એ ન ગુણથી શોભે શ્રાવક સુદગીરે,  
વિપ- વખતમા ધીરજ ધરતી નાગજો (એ ટેક )  
સમય સમય પી ઝાયા જાણી ન્હથીરે,  
'હુરહમ હિ મન રાખી રહેતી નાર જો,  
નિર્ધન નરમા નેહુ ધરજે નિમજોરે,  
નાચી શ્રવિન જગમા તે મુખકાગજો એ મનુગથી ૧  
જે નિલમા નન ડરતી દયિતા દુ ખ થયીરે,  
સુખ દુ ખમા જે ધરતી સરખો અનેજો,  
ઠગ તરના આનંદે અતિજો આપતીરે,  
'દમન કરે પણ દુ ખમા ડોમળ હેલુજો એ મનુગ ૨  
નાથ ધરો હિંમત હેયામા હર્ષથીરે,  
પ્રાણપતિ પગિનાપ કરો ન લગારજો  
ઝાલે 'મુખકર સમય સુધરજો આપણોરે,  
એવી હિંમત પતિને આપે નારજો એ ૧ ગુણ ૩

આ ધન વેલણ ચપળ એમ મન ધારતીજો,

ઉદય અમ્નતુ ચક્ર ફરે છે નિત જો,

એ મન ધારી ધીરજ ધરતી ધર્મથીજો,

પણ નર છોડે શ્રાવકકુળની રીતજો એ મહાગુણથી ૪

જર્વ ધરે નહીં જો સ પત મુખ સાપડેજો,

વિપદ વખતમા ખેદ જો નહીં આપજો,

ધર્મ વિષે ધીરજથી દૃઢતા રાખતીજો,

તે મેળવતી મુદ્દ શ્રાવિકા દાપજો એ મનશુદ્ધ ૫

નિર્મળ નવલ-દાઓ નિત્યે વાચતીજો,

લે તેમાથી યોગ અને શુભ નારજો

વિવિદ પથ મ માઠ તણોજ મુધારતી,

વન્ય શ્રાવિકા તણો સફળ અનુભવજો એ મહાગુણ ૬

હવે પ્રમાણે જગ્યાએ તે કરિતા મ લખાવી, તે સાલળી  
શ્રાવિકાગાળામા બધી શ્રાવિકાઓ ખુલી ખુલી વડ ગઈ તેઓએ  
દર્શના આવેશથી ઉચે ન્વરે આદીશ્વર લગવાનની જય જોલાની

ધર્મદામજેઠ જોડે ડે—હે માતાઓ અને મહેનો, જ્યાં આ  
કરિતા માનનાએ માઈ ન લખાવી તે માલળી લલિતા, વચળ, પ્રે  
મદા, જ્યાં પ્રેમ, પુતળી, પોતી વગેરે બધી જાળ અને યુવાન  
શ્રાવિકાઓ ઘણીજ ખુલી થઈ ગઈ

પછી આન આ સર્વને જણાવ્યું કે આજે નિયના નિયમ  
પ્રમાણે આપણે વખત વડ ગયો છે, માટે ઉપદેશ વાર્તા સમાપ્ત  
કરીએ

પછી બધી શ્રાવિકાઓએ ઉચે ન્વરે આદીશ્વર લગવાનની જય



બોલાવી અને તે પછી પ્રેમદા એકલીએ “સતી” શ્રાવિડાની જ  
એમ ઉંચે સ્વરે કહ્યું. પછી આનંદા અને લલિતા બેઠા વચ્ચે એ  
બીજી શ્રાવિડાઓ તેમની રજા લઈ પોતપોતાને ઘેર ગઈ

ધર્મદામશેઠ કહે છે—હે માતાઓ, અને જ્ઞેનો, આજે આ  
હો. પણ “પદેશવાર્તા” મમામ્ કરવાનો વખત ધર્મ ગયો છે. મ  
હારે બીજી વાર્તા આવતી કાલે કરીશુ બોલો ( આદીશ્વર ભગવા  
નની જય ) ધર્મદામશેઠની પાછળ બધી શ્રાવિડાઓ ઉંચે સ્વરે  
આદીશ્વર ભગવાનની જય બોલે છે અને તેથી શ્રાવિડાઓ  
ભૂમિ ગાજી ઉઠે છે

ધર્મદામશેઠ અને ગંગા પોતાને ઘેર જાય છે તે વખતે રસ્ત  
મા બધી શ્રાવિડાઓ તેમને વિનયથી નમન કરતી જાય છે અને  
તેમને ધર્મપિતા અને ધર્મમાતા તરીકે ગણી બહુ માન આપે છે



# દિવસ ૧૬ મો.



લક્ષ્મીય દની સ્ત્રી તાગ સવાગમા વેહેલી ઉઠીને  
પ્રભુનુ સ્મગણુ કરી નીચે પ્રભાગે પ્રભાતીયુ  
ગાય છે.—

ગાગ પ્રભાત.

(પકાઠે પાપટ રાજી રામના—એ ગાહ.)

જાગીરે જુનેા જૈનખાણિડા, શો છે ધર્મ તમાગે (એ ટેક)  
દેવ ગુરને ધર્મમા, ટેક દહનાથી ગખો,  
સમઝિતના શ્રુ ગારને, રસજી શુભ ફળ ચારો જાગીરે ૧  
અ ગ ઠમ ગ લહી અ ગના, જ્ઞાન ગ મત ડગ્ગે,  
ખાણા ખોધનુ પહેનડી, લાને લણુતગ લણુજે જાગીરે ૨  
પિયગ ગહીને ઉગ્રેમદા, પૃથ્વ્ય પૃથ્વન ડરજે,  
માનથી માત ને તાનનુ, હિત નિશ્ણુ ધગ્ગે જાગીરે ૩  
નાનગ્યામા મુદ્દગી નેહુ સ પથી ગહેજે,  
સત્યથી ચતુરા ન્યાલજે, મત્યને મુખ કહેજે જાગીરે ૪  
સાસુ તણી નિત્ય મેવના, મખી સ્નેહથી ડરજે,  
નમ્ર ખની નિત્ય નણુદમા, પનેહુ નિર્મળ વરજે જાગીરે ૫  
ભાવથી ભક્તિ રાખજે, ભરતારની ભારે,  
પૂરણુ ગ્રેમથી પૂજજે, પતિને સ મારે જાગીરે ૬

૧ ધારા ડા ૨ ના ૩ હે પ્રેમને આપનારી ૪ પચ્ચા પોચા  
૧ નેહુ

કાત તણા આજ્ઞેશને, 'તો ધાડી ઉમગે,  
 નર્તન કરજો હાથથી, રત્નિ ઉસ-ગુપ્તિ સગે જાગીર  
 કાડ ધરી વર-મમતા, નિત્ય તપન મહેજે,  
 'કામલ જાણી કામને, કામિની નુ જા મેજે જાગીર  
 શ્રવણ કરે નિત્ય શ્રાવિકા, શુદ્ધ બોધની વાણી,  
 શ્રાવકપુત્રની જાણિકા, યાને ન-ગુણ જાણી જાગીર

તારા આ પ્રભાવીયુ મોટી રહી એમલે તેનો પતિ લક્ષ્મી  
 પથ રીમાથી નહી જાહેર આવે છે તાગ તેને જાહેર જવાનુ પ  
 આપે છે તે જાહેર જઈ આ યા પછી તેના હાથપગ ધોવ  
 છે હાથપગ ધોવતાવી પ્રતી જાણીએ જોટલા ઉપર ચાડજો  
 થઈ તેની પામે નાતજ અને જળ લા-લો કળગ મુઠે છે

લક્ષ્મીચ દાનણુ કરી મુખ ધાઈ ઘરમા આવે છે એમલે  
 પગવાટે જઈ ચાકજો અને કળગીઓ લઈ ઘરમા આવે છે તે  
 ખતે તાગ મહે છે—સ્વામિનાથ, જો ઘર નહાનાની ડ છા હોય  
 નમ પાણી તૈયાર છે

પોતાની વિનયી નિનિનાના આના વચન માસગી લક્ષ્મી  
 મહે છે—પ્રિયા, આજે તા મહેરે ન્હાવાનો વિચાર છે પરી તાગ  
 વિનયથી પુછ્યુ, સ્વામિનાથ, આજે નુ જમતુ છે?

લક્ષ્મીચ દ—જે દમેગા હોય તે

તારા—જા મેનુ કરે છે જે રવુ હોય તે લાવી આપજો

લક્ષ્મીચ દ—પ્રિયા આજે તો ગાડવિના ચલાવીશુ કારણ  
 મારી પાસે કાઈ પૈના નથી જોકે ચાડ વિના મને ઠી પડશે ન  
 પણ શુ કરીએ પૈમા ન હોય તા ચલાવી લેવુ

૧ આજાને ૨ ત તમા ૩ સંયુક્તગાના અમા ૪ જેણે  
 નુ તેણે આજુ નુ એમ અને પ્રમા પળાવિને

તારા—તમારી પામે પૈમા કેમ નથી? તમારો પગાર આ યો  
 છે કે નહીં

હા મીચદ—પ્રિયા! માન ગેઝ નગીનદામ નાણાવટીને આ  
 માનમા નુડગાની થઈ છે, તેથી તે પૂરેપૂરી તગીમા છે માટે તેઓ આ  
 માનમા પગાર ચુકાવી શક્યા નહીં આણુપ્રિયા, જ્યાં શેઠ સઠ  
 મા આવી પડ્યા હોય, ત્યારે વજાદાર નોડગેજો તેની લાજ રાખની  
 જોડે સકટના વખતમા મહાય આપનાગ મેવડોની સત્કીર્તિ થાય  
 છે સ્વામી અને સેવકનો ધર્મ ત્યાંજ મચવાય છે તેથી મે  
 માગ શેઠને પગાર માટે આનહ ડ્યો નથી તેથી હું પણ તગીમા  
 આની ગયો છું

તારા—સ્વામિનાથ, જો તમે જાહુ માડ જ્યુ તમે તમારો  
 ખર્ચે ધર્મ જાત-યો છે તેને માટે મને વધારે ખુશી ઉત્પન્ન થાય  
 છે આપણે કદિ તગી ભોગનીશુ તેથી ઠાઈ લગ્ન નથી પણ આપ  
 ભા ગેઠને હું જમા દુખ આપવું, તે ડોડીને યોગ્ય નથી આપણે  
 માગ પ્રતાપ શેઠના છે આજ નિન મુવી તેણે આપણુ પાલનપોપણુ  
 કર્યું છે તેનો મોટો આભાર આપણા ઉપર મદાને માટે છે એ આ  
 પાણુ અજઘાતા છે અજઘાતાનુ ગુભ ચિતવણુ, એ આપણુ કર્તવ્ય  
 છે દરેક શ્રાવક અને શ્રાવિમએ ભોલન કયા પગે નીચેનું વા ય  
 જોવાનું છે —

“અન્નાદાતા મુખી જમ્”

‘અનેા આપાર મુખી થાય’

હા-મીચદ—પ્રિયા, તને પૂરેપૂરી માણાગી થટે છે મારા  
 ગુભ પરિભામને તે ખજેખજે ટેકો આપ્યો છે તારા ઉત્તરનલ  
 રેણા વચનોથી મારામા સેવકધર્મની વ્યવસ્થી થઈ છે તાજાં વેવીમ  
 જગુની શ્રાવિમના સહવાસમા ગેહવાથી શ્રાવક પોતાના કર્તવ્યને

તારા—ધર્મપિતા, ધમદામગેની શ્રાવિકાશાળામાં જાયે પછી એક કલાક ભરવા ગીજવાનું કામ ચાલે છે, તે કામ આપણ દીવાળી ગીજે ની છે અને તેની પાનેથી હું ગીખી છું જ્યારે જ્યાં મને વખત મળે છે, ત્યારે તે કામ હું કરું છું અને તેમાથી મને આ પમા મળ્યા છે

લ-મીચ દ—આપણી દીવાળીને તે કામ કોણે ગીજવું છે

તારા—સ્વામીનાથ, અમારો ધર્મમાતા જ ગાળાઈએ ગીજવું છે એ પવિત્ર શ્રાવિકા દરેક જ એક કચાક આવી જાધી શ્રાવિકાઓને લેવા વગેરેનું નિદોષ કામ ગીજવું છે તેમા આપણ દીવાળી પહેલો નંબર રાખે છે

લ-મીચ દ—વાહ! ધન્ય છે, એ જ ગામાઈ શ્રાવિકાને તેના જેવી શ્રાવિકાઓ આ જગતમા દુર્લભ છે

તારા—સ્વામિનાથ, તેમને તો બેટલો ધન્યવાદ આપો તેટલો ઘોટો છે એ પવિત્ર માતાએ ઘટી ગરીબ, અનાવ, અપાત્ર અને વિધવા શ્રાવિકાઓને ઘેર બેઠા થાય તેના નિદોષ પદમા જોડી દીધી છે એ મહામનીના પ્રભાવથી ખીચારી ગણી શ્રાવિકાઓ મુખે નિર્વાહ કરી શકે છે રેગમ, કીનનામ, જગી અને કશખનું ઉર્વ જાતનું ભરત કામ રૂપનગની શ્રાવિકાશાળામાં જાને છે તે સાથે પેનગવાનું અને શીવવાનું પણ ઉર્વી જાતનું કામ ત્યાં વાય છે

લ-મીચ દ—વાહ! એ ઘણીજ મારી ચોજના કરી છે દરેક ધનાદ્ય શ્રાવિકાએ જેવી શ્રાવિકાશાળાને તન, મન અને ધનથી મદદ કરી જોઈએ જેમા ધાર્મિક, સામારિક અને ઐદ્યોગિક પ્રિય મેળવી શકાય તેની શ્રાવિકાશાળાઓ ન જ્યાંજ થાય તો જાતકો મની ઉત્પત્તિ સત્વર થાય, એમા કાઈ પણ મદદ નથી પ્રિય જેન જાધુઓ, જાદુના થાઓ તમારા દ્રવ્યનો નાત જોડમા મદુપયોગ કરે તેમા પ્રવચન જાનવેનની અને શ્રાવિકાજોનની સુધારણા કરવા

તત્પર થાઓ એ બંને ક્ષેત્રની જોખરખરી ઉત્પત્તિ થશે તોજ ખીજા  
પાત્ર ક્ષેત્રો એની મેળે ઉત્પન્નિમા આવી જશે પરોપકારી અને કૃ  
પાત્ર મુનિઓ, તમે પણ એ કાચ મા મહાચ આપો જેવી ગીતે જ્ઞાન  
મેન અને શ્રાવિકાશને પ્રુષ્ટિ મેળે તેવા ઉપદેશો આપી તમાગ  
આચર્યને કૃતાર્થ કરે જો જનકોમ ધામિડ અને નાસાદિક ઉત્પત્તિના  
શિખર ઉપર આવી હશે તો પછી દરેક શહેર અને ગામમા મોટા  
મોટા ઉત્તમો કાવાને તે સમર્થ થઈ શકશે તેમજ તમાગ પ્રે  
શોત્સવ, તમારા દીક્ષા ઉત્તમ અને તમારા તપસ્થા તથા નતના  
ખીજા મહાન ઉત્તમો કાવા તેઓ ઉત્તરેર આગળ પડશે પ્રિયા,  
તમને પણ ઘણી માળ ગી ઘટે છે નવરાશના વખતમા ભારત કામ  
ની તમે આટલા પૈમા એક કયા તે કામ તમાગ જીવનમા ઘ  
જીવ ધરાવી થયેલું છે આવી તવીના વખતમા તમે મને મોટી  
મદદ આપવા તૈયાર થયા એ વાત તમારા જીવનને ઉજવડ  
કનારી છે

પછી તારા પોતાના પતિ લક્ષ્મીચંદને પોતાના બધા પેસા  
સોપી દે છે લક્ષ્મીચંદ તે પૈમા લઈ હુધ પામતો દેહે પૂન કાવા  
ભય છે નિત્યના નિયમ પ્રમાણે ધર્મદામશેક અને ગજા શ્રાવિકા  
શાળામા આવે છે રૂપનગની શ્રાવિકાઓ અગાઉથી આવી હાજર  
થઈ બેઠી છે બંને ધર્મી આવકદ પત્નીને જોનાજ બરી ઉભી થઈ  
તેમને નમન કરે છે અને પછી આદીચંદ ભગવ ન્ની જય જોલાવી  
શ્રાવિકાશાળાને ગતની મુકે છે —

ધર્મદામશેક મનમા નવકાર મન ભણી નીચે પ્રમાણે મ ગ  
ળાચંદ્ર કરે છે —

### ગીતિ

જય જય મ ગજ મૂર્તિ, મ ગજનરી મહેશ મનહારી,  
જયજય જેજદાધાર જય જિનવર જય જેનેસ જયકારી ૧

૧ મોગ ધર્મ ૨ મનદર ૩ જગત્ત આધાર ૪ ભગિના નેની

શાસનદેવ રૂઢાધર, વિન્ધ તણા મર્વ દુ ખને હરજો,  
 મર્વ આવિકા જનને, મુખકર સમોધથી મુખી ડરજો ૨  
 વીરમુતા મ લાળી, વીરધમ મા વધારજો નિત્યે,  
 વીરતણા સ તાનો, મંગુણ આપી મુધાગ્જો પ્રીને ૩  
 આવડના સ મારો, મુધારવા મ્નેહ મંદ આચરજો  
 વરી પ્રેરણા સાગી, દુષ્ટ ગિવાજો બધાય ડસ હરજો ૪

ધર્મદાસ શેઠ મ ગળાવરણ કરી રહ્યા પટ્ટી જ ગાએ ઉભા થઈને  
 જણા યુ કે, મણિ, આજે ચોદશના પવનો દિવસ છે, માટે આપણે  
 પ્રભુની ભક્તિનુ કાઈક ગીત ગાઈએ

મણિ—જેવી ધર્મમાતાની આના પટ્ટી જ ગા નીચે પ્રમાણે  
 પ્રભુની ભક્તિનુ ગીત ગાય છે અને તેની સાથે તારા, મીવાળી, અને  
 મણિ વગેરે ખીજી શ્રાવિકાઓ મધુર સ્વરથી ગાય છે

## પ્રભુની ભક્તિનુ ગીત

( હરિ ભજન વિના દુ ખ દરિઆ સમાગ્નો

પાર ન આવે—એ રાહ )

જિનભક્તિ વિના ભવસાગર તગ્વાનો અત ન આવે

શ્રી જિનવગ નામ નિત્ય જપ્યા,

વિષ્ણુ જન્મ મરણ નવજામે એ દેડ

જિનભક્તિ વિષે જે ભાવ ધરે,

પ્રભુ પૂજનમા નિજ પ્રમ કરે,

પ્રભુ વ્યાન નિષે તે નિત્ય ઠરે

જિનભક્તિ ૧

નિનભક્તિ જગત્મા કંઈપણતા,  
 પ્રભુ પ્રેમ વિષે જ્યાં તત્પરતા,  
 મન વાંછિતની ત્યા પૂરણતા નિનભક્તિ ૨

પરિપૂરણ પૂરવ પુણ્ય બળે,  
 રમુખમાધક પમાનવ જન્મ મળે,  
 નિનભક્તિ વિના નવ કાંઈ વળે નિનભક્તિ ૩

ભવતારણ છે નિનભક્તિ ભક્તી,  
 ઠગતા સહુ જાય વિપત્તિ ટળી,  
 મુખન પત્તિ તેથી મળે અકળી નિનભક્તિ ૪

નિનભક્તિ ઠગી કંઈ જીવ ત્યાં,  
 મુખે મોક્ષપુરીમા તે વિચર્યા,  
 પગમાત્ર તણા ગમમાહિ હયા નિનભક્તિ ૫

આ પ્રમાણે ૫ ગા વગેરે શ્રાવિકાઓ પ્રભુની ભક્તિનું ગીત ગાઈ રહ્યા  
 પછી મર્મદાસશેઠે પોતાની ઉપદેશ વાર્તા શરૂ કરી

હે શ્રાવિકાઓ, જ્યાં હું મેળનો નમય વયો, એટલે આનંદ  
 પોતાની પુત્રી લલિતાને ઉપદેશવાત્તા કરવા પોતાના ન્યાન ઉપર  
 આવી તે વખતે અન્યાય, પ્રમ, પુતળી, જ્યાં, પ્રમદા પોતી વગેરે  
 બધા હાજર થયા પછી આનંદાએ પોતાની ઉપદેશવાત્તાનો  
 આગલ વર્ણો—હે મહેન લલિતા, આજે હું તને કર્મ વિષે સમજાવું,  
 તે નું ધ્યાનપૂર્વક સાંભળજે આ સારમા જ્યાં આપણે વિ-  
 ચાર કરીએ છીએ, ત્યાર સાફ જણાય છે કે, આ સમાજ દુષ્ક  
 કાંઈ છે લોકો જે દુષ્ક નામનો પદાર્થ કહે છે, તે આ સમાજ  
 કે કારણે, જે વસ્તુ સમારથી ગહિત છે, તેમા દુષ્ક એવું

૧ કંઈપણની લતા—પેલ. ૨ તેમા આભાસિ. ૩ જીવના રમુખ-  
 ને સામાજ. ૪ મનુષ્યનો જન્મ ૬ અમાને તાગના. ૭ જીવિ શમય  
 નવી તેની ૮ પરમામાના આનંદ મા



કાઈજ નથી માટે આપણા ત્રેન વિદ્વાનોએ તે મ માગ્ને મોટા  
 રોગરૂપ ઘોષા છે આના મેજ જેવા દુ ખડપ સમાજમા અવિ  
 વેડી મનુ શે આનમ્તિરાણા ગ્રહીને 'આ વસ્તુ મળે તો અમને  
 મુખ ધાર, પરી રસ્તુ મળે તો અમને મુખ ધાર' એમ  
 ને એમ ગ્તા મુખ પામ્યા વિનાજ મી લગ છે અને આખરે  
 તેમની મ કી ગતિ થાય છે માટે વિરેગી માણસોએ તો જે જે વસ્તુ  
 મળી અ રે અને જેમા વધારે કોશ કે નડ રૂ વાન ન લાગ એવા  
 ઉપાયો વડે અન્ન વસ્ત્ર વગેરે ગૃહ મ સાગ્તા નાધનોને મેળવી લેતા  
 અને મરમા મતોષ ન મી પોતાનુ જે કર્તવ્ય હોય, તે કયાંકરવુ

જેને જ્યારે જ્યારે માણુમને માથે દુ ખ માયે છે, ત્યારે  
 તે ચિતરે છે કે, આ ક્યા પાપ-ર્મનુ આણુ ફળ મને આવી નહયુ?  
 આથી એમ લાણુનુ કેદુ ખ વણુ એ ર્મે ક્યા પાપ-ર્મનુ ફળ છે  
 અને જ્યારે જ્યારે મુખ આવે છે, ત્યારે મણુમને એમ નાય કે,  
 આ મુખ પર્વના ડોડ પા માન કમનુ ફળ છે તે ઉપરથી આપો  
 લાણુને જેડઅ કે નકારા કમ કરનાવી દુ ખ થાય છે અને સારા કર્મ  
 કરવાથી મુખ ધાર છે આ વાત અનુલક્ષથી મિદ્ધ થતા છતાં પણ  
 જ્યારે આપણે ગતિ વિમ મા । કર્મ કરવાની ઈચ્છા ન ગાખીએ  
 પડી આપણાથી બીજુ કોણુ મર્ખ હોય ? આથી જે માણુસને  
 દુ ખ અ વી પડે ત્યારે બીજુ બધી વાન ડોડી દઈ સારા કર્મ કરે  
 તો તેન મુખ મળ્યા વિના નજ રહે પણ તેવાડુ બીઆ માણુસોની  
 અવળા બુદ્ધિ હોવાથી તે લાગ્યેજ મા । કમ ક્યા ધર છે

જેન લલિતા, આ પ્રસંગે મારા કર્મ આ છે અને નકારા કર્મ  
 ક્યા છે? તેનુ તન દુઝમા રડપ ડહુ ક, તે તુ યાન દઇને મા  
 લણગે જાણું, પ્રથમ માડ નથા નકારુ જાણુયા વિના નકારુ ત્યજતુ  
 અરે સાડ કરવુ તે કેમ બની ગક? માટે હવે તારા ચિત્તને ઠેમણે  
 રાખીને માલગજે જહેનો, તમે પણ આ વાત ઉપર પૂરેપૂરુ  
 લક્ષ આપજો

- ૧ ડોઈ પણ પ્રાણી જીવ્યુ હોય તેને આપણી ગદ્દિત પ્રમાણે  
અન્ય આપણુ અને જે તન્યુ હોય તેને પાણી પ વુ
- ૨ ડોઈ માણુન નિરાશ્રય હોય, સ્થાન વિના દુષ્ટી હોય,  
તેને વિશ્વામ ઠરના સ્થાન આપણુ
- ૩ વર્ષો અથવા ગીયાળામા કોઈ ટ દરી પીકતુ હોય અથવા  
ગીને મુવા પાથરવાનુ ડોઈ માવન ન હોય, તેવાને પે  
હુના એકદા વચ આપણુ ને ડોઈ આપણી પામે ન  
હોય તો તેમને માટે દયા લાવરી
- ૪ નવધર્મી હોય, કે પરધર્મી હોય પણ ને તે દયાપાત્ર  
હોય તો તેને યથાગદ્દિત મહંય આપરી
- ૫ ચવને માટે મનમા સાગ વિચારો અને ન ડરેપો ડગવા  
મનથી ડોઈનુ અશુભ ચિંતનનુ નહી, વચનથી કોઈને  
ખેડ થાય એમ ઠરવુ નહી, અને ડયાથી કોઈનુ  
ખગાડવુ નહી
- ૬ દુષ્ટની વચનથી પ્રસન્ન થવી અથવા ડોઈની નિંદા  
ઠરવી નહી
- ૭ જે આપણાથી અને તો સ પાત્ર નાધુ, અથવા વદ્ધિની  
મેવા ઠરવી
- ૮ જે કોઈ આપણા વડે હોય તેમને જે હાવ જેડી નમ  
નકાગ ડગે

માવી ગતે કરવાથી નાગ કામ યૌ ડહેવાય છે અને તેવી પુ-  
ન્યને બધ થાય છે

આશિવાય બીજી પણ આઠ જાળતો સાત કર્મમા મુખ્ય  
અનેડી છે

- ૧ મન, વચન અને કાયાથી નિગ્ધરાથી પ્રાણીને પીડા ન કરવી
- ૨ જે સત્ય અને પ્રિય બાબત આપણે બાલતા હોઈએ અથવા જે જે કપે માનતા હોઈએ તેને કપે બીજાની આગળ કહી બતાવવી—એટલે નાચુ બોલવુ
- ૩ કોઈ પણ વસ્તુ ઉપર બીજાનો હુક અથવા માલિકી હોય, તે જાણ્યા જતા તે હુકદાર અથવા માલિકની રજા વિના આપણા ઉપયોગ માટે લેવી અથવા વાપરવી એનું નામ ચોની કહેવાય છે, તેથી ચોરી કદિ પણ કરવી નહીં
- ૪ અતરની અને બાહેરની બંને પ્રજાની પવિત્રતા રાખવી ગોઠ, કામ, ક્રોધ, મોહ, લય અને લોભ એ આપણા શરીરમાં જેનારા શત્રુ છે, તેને વગ રાખ્યા અને મનમાં જગ પલ છળકપન રાખવું—એ અતરની પવિત્રતા કહેવાય છે આપણા શરીરને તેજ વગેરે જામડીને સાફ રાખનારા પદાર્થોથી મશગુલ પડી ચોખ્ખા અને 'પ્રામુક' જળવટે ધોઈને સાફ કરવું, તબાહેની પવિત્રતા કહેવાય છે
- ૫ આપણી માનેલી વસ્તુનું આપણા બંન ઉપયોગ કરતા નધારે છે, એમ જાણ્યા પછી તેમાંથી કોઈ પણ કુબી માણુનને તેના કુબની વખતે સુખનું ભાન થવા માટે શક્તિ પ્રમાણે આપવું એટલે દાન કરવું  
આપણી ક્રિયો અને મન એ બન્નેની ઉપર કાબુ રાખવો આપણા શાઓએ રજા આપી હોય એવા ધર્મના માર્ગમાં તેઓને વ્યવાવવા, તેથી અનુજે માન ચાલવા ન દેવા, મલવળ કે ક્રિયો અને મનને જોડે રસ્તે જવા ન દેવા

૭ કોઈ ન્યાયથી ચાલનાર નિષ્પન્નધી પ્રાણી દુ ખમા આવી પડેલું જાણવામા આવે તો તેથી તેને જાણવા મદદ કરવી. અથવા દુ ખીનું દુ ખ દેખીને આપણે જાણે દુ ખી હોય એ સારી લાગણી કરી એટલે દયા રાખવી

૮ કોઈએ આપણે અપનાવે કંઈ હોય તે અપરાધનો બદલો તેને ન આપતા માફી આપવી એટલે દયા આપવી. બહેન લલિતા, આપણા જૈનધર્મમા ખમાવવું એ મોટામા મોટો ગુણ છે આપણી નિત્યની અવશ્યક ક્રિયામા દરેક પ્રાણીને ખમાવાનું લખેલું છે આપણને કોઈએ કરેલું નુકસાન તેનાથી અને ઉપાયરહે પણ મુશ્કેલી મળે એમ ન હોય, તથા તેણે જાણી જોઈને એટલે આપણને નુકસાન કરવા ધારીને ન કયું હોય તો તેને પ્રમદે તો અવશ્ય દયા આપવી જોઈએ

આ આઠ બાબતો માન કર્મમા મુખ્ય ગણાય છે, તેથી દલદા, જે હિંમત કરવી, જૂઠું બોલવું, ચોની કરવી, મલિનતા ગળવી, અદાતા થવું, ધર્મિયોને વિષયોમા જમે તેમ પ્રવર્તવાથી, મનને જોડે માર્ગે ચાલવા દેવું, નિર્દયતા રાખવી, અને દયા ન રાખવી આ મરણા કર્મ નકારા કર્મ છે તે ઉપરાંત ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રાગ, દ્રેષ, ડભડ, બીજને જોડે આળ ચડાવવું, ચાલી-ચુગવી કરવી, રતિ અનિ કરવી, બીજની નિંદા કરવી, ડપટથી જોડે જોડવું, અને મિથ્યાત્વ રાખવું — એ જાદા નવાન કર્મ કહેવાય છે

હવે બહેનો, આ પ્રમાણે મારા અને નકારા કર્મને જોઈને તેમા જે સારા કર્મ હોય તે આચરવા અને જે નકારા કર્મ હોય તેનો ત્યાગ કરવો બીજા પણ જે સાન ગુણો હોય, તેના લક્ષણો પણ બીજા પ્રમદે હું તને સમજાવીશ ખજાજો જેટલા મે સમજાવ્યા છે, તેને તો તુ મનમા જાગજાગ ધાવું કરી ગળજે એ ગુણવર્તે

આ મમારમા તુ મુખી થઈશ અને જે પદાર્થ પ્રયત્નથી મેળવી શકાય તેવા હશે તેને પણ તુ -હેલાઈથી મેળવી શકીશ એવું નહીં પણ તુ આ વિતામણિ જેવા મનુષ્ય ભવની સાર્થકતા કરનાર દયાધર્મના સ્વરૂપને સમજી શકીશ અને આ લોકમા વિવેકી માણુમોને તુ માનવા લાયક થઈ પડીશ માટે એ ગુણોને સંપાદન કરવામા પ્રમાદ રાખીશ નહીં આ જગતમા મનુગુણી માણુસો વ ખણાય છે તથા મુખી થાય છે અને દુર્ગુણી માણુસો નિંદાય છે તથા દુ ખી થાય છે

ધર્મદામ્ મેઠ ઢહે છે—હે અવિજ્ઞાનો, આ પ્રમાણે આનંદા પોતાની પુત્રી લલિતાને અને બીજા અરિકાએને બોધ આપતી હતી, ત્યાં પોતીની જેઠણી કમલા આવી તેણીએ આવી પોતીને કહ્યું કે, પોતી મૈત્ર, તમને આપણી નાસ્ત બોલાવે છે, માટે ઘેર ચાલો

પોતી—ભાભીજી, એવું શું કામ પડ્યું છે ?

કમળા—બીજું કાંઈ કામ નથી, પણ આપણા નણદ પાર્વતી આને શરીર નઈ હરજત માવી ગઈ છે તેથી બોલાવ છે

પોતી—હાય મા! એમને શું થયું? તે બીજાગ લખે છે છે દેવતા તેમને ખમા --

પ્રેમદા—પોતી, ત્યાં તા માટે અવશ્ય જવું પડે આને વળતે ગમે તેવો લાભ હોય તોપણ રોનાવું ન જોડે

પોતી—હા, બા, બગી નાત છે પાનની બા મને સગી નહે નથી પણ વધારે બ્રાહ્મણ છે જોડે તમારું કેળવણી લીધી નથી, પણ માટે તો તે પૂજવા યોગ્ય અને માનવા યોગ્ય છે

પ્રેમદા—કમળા, અજ્ઞાન તમને શું થઈ ગયું છે? અને તમ થવાનું કારણ શું છે?

કુમળા—બા, તેઓ જરા ખામેશીધે નિયમિત નથી ચીમત આવ્યું છે, તે જતા જે તે ચીજ ખાધા કંઈ છે, પૂરા મહિના બંધ છે, તોપણ ગરીબની સલાખ રાખતા નથી એવી બેદરકારીને લઈને તેઓ અલ્પ રે લય કર ન્વિતિમા આવી પડ્યા છે તેમને આચક્રી આરે છે અને શરીરમા કપવા આવ્યો છે

ત્રેમદા—પોય મા, શામન જેવના તેમને કુશળ રાખે પોતી, જલદી જ

પોતી—બા, હું જાઉં છું, તમે મને આજની ઉપદેશવાતી પછી કહી મ લખાવજો

ત્રેમદા—હા, જુગીવી કહી મ લખાવીજ

આનંદા—પોતી, તું જલની જઈને તારી નણુકની બન્દામ કરજે જે આપણા વન્ની જહેન થાય તે આપાડી પૂજ્ય મમજની ગાનનદેવતા તેને મહાય કરજે જ્યાં તેને મુનાણુ થાય ત્યાં તેને શીખામણુ આપજે કે, ગર્ભિણી સ્ત્રીએ ધાડીજ મ લાખ રાખનાની છે ખાવાપીવામા અને ગરીરમાયવણીમા તેણીએ ઘણુ આવધાન રહેવાનું છે

ત્રેમદા—આનંદા જહેન, ગર્ભિણી સ્ત્રીએ કેમ વર્તવું, એ વાત કોઈ કોણે લખેવી હશે?

આનંદા—હા, વેદવનાશ્રમા તેને માટે ઘણુ લખેલું છે જ્યાં આ લલિતા માન પેટમા હતી, ત્યાં મારા પૂજ્ય કાકીએ મને તે વિષે જે મોઘ આપેલો છે, તે મારા હૃદયમા હજુ મુધી કોતગઈ રહેલો છે

ત્રેમદા—આનંદા જહેન, એ ઉપદેશ શ્રાવિકાઓને ઘણા ઉપયોગી છે, માટે કૃપા કરી મ લખાવો

પોતી—ના બા, હમણા નહીં હું આવું ત્યારે મ લખાવજો વળી તે મોઘ મારા નણુક પાર્વતીજાને ઘણા લાલકાર-થઈ પડશે,

આ મ મારમા તુ સુખી વર્ષ  
 શકાય તેવા હશે તેને પણ તુ  
 નહીં પણ તુ આ વિતામણી  
 હયાધર્મના સ્વરૂપને સમજ  
 માણ્યોને તુ માનવા લાયક  
 કરવામા પ્રમાદ રાખીશ નહીં  
 ખણાય છે તવા સુખી થાય  
 તથા હુ ખી થાય છે

ધર્મદામ ગેઠ ઠહે છે  
 પોતાની પુત્રી લલિતાને  
 હતી, ત્યાં પોતી ની જે  
 પોતીને કહ્યું કે, પોતી બહે  
 મારે થગ ચાલો

પોતી—ભાભીજી,

પોતી—તમને ખમાડજી

મારે કહેડું, તે ધનિત નથી, પણ  
૪૩૨ છે

પાર્વતી—ભાભી, તમે તો આવું નાપતું જોવો છે ખરું,  
ખાધા વગર તે કેમ રહેવાય? કોઈના મારફતે હુ ખી ચવાય નહીં

પોતી—આ, પણ અલારે તમારી ની જિવિત છે, તે વિચાર  
રુ જોઈએ ચડના દિવનવાળી ધરીને ખાવાખીવામા ખદુ વિચાર  
રવાનું છે

પાર્વતી—ભાભી, ચડના ની થયા એવે શુ આવું નહીં? જે  
ચવાનું હોય તે થાય, પણ આપણાથી તો ખાધા વિના રહેવાયે નહીં

કુમળા—બા, તેઓ જરા બાધેપીધે નિયમિત નથી સીમત  
આવ્યું છે, તે છતાં જે તે ચીજ ખાના કરે છે, પૂરા મહિના બાથ  
છે, તેપણ ગરીબી સલાખ રાખતા નથી એવી બેદગારીને લઈને  
તેઓ અત્યંતે લય કર નિયતિમા આવી પડ્યા છે તેમને આવક્રી  
આરે છે અને શરીરમા ઠપવા આવ્યો છે

પ્રેમદા—રોય મા, શામનદેવતા તેમને કુશળ રાખે પોતી,  
જલદી જ

પોતી—બા, હું જાઉં છું, તમે મને આજની ઉપદેશવાતી  
મઝી કહી મલાખાવો

પ્રેમદા—હા, ખુશીથી કહી મલાખાવીશ

આનંદા—પોતી, તું જલની જઈને તારી નજીકની બન્દામ  
કરજે જે આપણા વરની બહેન વાચ, તે આપણી પૂજ્ય મમજની  
શામનદેવતા તેને મહાય કરશે બધાએ તેને મુનાણુ ધાય ત્યાં તેને  
શીખામણ આપજે કે, ગર્ભિણી સ્ત્રીએ કાળજ મલાખ રાખવાની  
છે બાવાપીવામા અને ગરીર માનવવધૂમા તેણીરો હુકમ, સાવધાનુ  
રહેવાનું છે

તારી શરીરે તારા પાનવા

પ્રેમદા—આનંદા જે નહિ  
કોઈ કેવળે હશે

પોતી—પાર્વતી બા, અત્યંત ધાન્યો નહિ કોઈ સ્ત્રી પપુતે વા-  
નને જલનાર છે

પાર્વતી—કોણ છે ?

પોતી—અમાન ધર્મમાના જાનના તે વાત જાતો છે જે તે  
માનવા માં નમાની જાતો રોય તે માની સારે ચાલો પછી તમલો  
તમને આવસનુ કરેલું છે તેવિધે માત્ર આ કમળા બાબીજને  
પુછી જુઓ



કેમણી—હા જા, એ જરી વાત છે

ધર્મદામ શેઠ—હે શ્રાવિનાઓ, પછી પોતી માનૂની ૨૪ લઈ પાતાની નણુદ પાવતીને વધને આનદાની પામે આવી ૨૪ વંતીને આવેલી એઈ આનંદ અને લવિનાએ તેને પ્રેમશ્રી જોવાની અને પ્રેમદા રંગેરેએ તેની તપીયતના ખજાર પુજ્યા પછી પોતીએ વિનયથી નીચ પ્રમાણે કહ્યું,

પોતી—પૂજ્ય કાકી, અમાન નણુદ પાવતી જા આપની પામે ઉપદેશનાર્તી આભળવા આવ્યા છે, તમા ખાન ડીને ગલિત શ્રીએ કેમ વર્તણુ જોડ્યે ? એ વાત તેમને સાબળારી છે અને તે ૨૪ ગાભળવાથી તેમને અને જીજી જહેનોને પણ લાભ થશે

પોતીના આવા વચન આભળી આનદાએ પોતાની ઉપદેશનાર્તી આગળ ચલાવી જહેનો, આગ મારમા શ્રીની ત્રણુ અવશ્ય મુખ્ય ગણાય છે પેઠેલી જાન્યાવધ્યા, જીજી યુનાવના અને ત્રીજી વૃદ્ધાન થા તેમા શ્રીઓએ પોતાની અવધ્યાનુ ક્રમ પ્રમાણે જા મેળારીને કેમ વર્તણુ ? તે પ્રવચન ગણવાની જરૂર છે પહેલી, જાન્યાવધ્યામા ઘર આગળ માંગ પ, ગુરુ તથા પરમેશ્વર પ્રથે પ્રેમ ભક્તિ ન મના શીખણુ અને પારી, જાળપોથી, ધર્મની પ્રવેશપોથી અને જાની મેળત વગેરે જાળાનો શણગાર નજી આમાર્ગિ મને ધાર્મિક ટેળવણી નવારવી યુનાવધ્યામા મુશીતતા, નવતા, વિનય, નકમ અને નદર્મ વગેરે નદુગુણો મ પાદન જરી પતિ મદિગી જોલામા વૃદ્ધિ ની અને વૃદ્ધાવસ્થામા પાતાની રટેથી કરણીનો મતોપ, પ્રબુભક્તિ તમા નિજોવ જાળડોનો આનદ મનુ લવને આ પ્રમાણે પણ મનસ્વામા પ્રવર્તી પોતાના શ્રીજીવનને માધ્યમ કરતી મુજર શ્રાવિનાઓ મા નોક અને પગલાડ સુધારી મુખ્ય પામે છે

હું જીનેના, ઉપર જોડી ત્રણ અવન્વામા સ્ત્રીને જન્યા વધુ,  
માતા અને પુત્ર્ય સામ વગેરે જુદીજુદી અવસ્થા અનુભવવાનો પ્ર  
સંગ આવે છે આપણા ધર્મ પ્રમાણે પ્રાણી પોતે ડરેલા મારા  
નારા ધર્મ જોગવવાને માતાનાં ગર્ભમા આવે છે પતિગૃહમા રહે-  
નારી યુવતિ જ્યારે યોગ્યવયની વાય છે ત્યારે જો તેનું શરીર  
તદુચ્ચ હોય તો તેને ગર્ભનો યોગ થાય છે જે નિવેરે ગર્ભ ધાર  
તું થાય, તે દિવસે તે સ્ત્રીના ગર્ભમા જુદા જુદા ચિન્હો થાય છે  
જાણે ઘણા નમ ક્રવાથી શરીર વાકી ગયું હોય, તેમ લાગે છે  
શરીરમા જ્વાલિ વાય છે, પાણીની તરસ લાગે છે, પગની પીડામા  
દુખાવો થાય છે, પ્રસવન્વાન ફરકે છે, ક્વાડા ઉભા થાય છે, સુગંધ  
સ્ત્રીજમા દુગધ લાગે છે, અને આખની પાપણા બહાર નીકળે છે  
ગર્ભાધાન ધ્યાન જ્યારે એક માસ થવા આવે એટલે મોળા અને  
ઉચ્ચ—થોડા રોજ અગાઉ મવારમા થતા લાગે છે અટકાવ બધ  
થવાની બળર તો એક માસે પછે પણ મોળા અને ઉચ્ચ તો કેટલીક  
સ્ત્રીને વેહેલા અને કેટલીક સ્ત્રીને માન હોલ મામ અડધા પછી  
થાય છે પછી અનુક્રમે ધાવખના ન્વાનનો સુખ લાગે કયામ થઈ  
વળે છે અને તેની ઉપર પગીનો વળે છે પછી સ્ત્રીને આરતિજમા  
થાય છે તેને કંઈક ફરકવું, પટનું વધવું વગેરે બધા ચિન્હો  
થાય છે

જેન પાર્વતી, આ વિગત નર્વથી તાડે વધારે ધ્યાન આપવાનું  
છે, કારણકે, અત્યાગે તુ તે અનન્ધા અનુભવે છે જેહેલા માનમા  
ગલિલી સ્ત્રીએ મધુર, શીતવર્ધ અને નરમ આહારનો વધારે ઉપ  
યોગ કરવો જીને મામે ગર્ભમા ગીત બાક અને પચ મહા-  
ભતનો મોળાપ ઘાટો થાય છે, માટે એ માસમા પચ મીઠા, ગીત  
વીર્ય અને નરમ આહારનો ઉપયોગ કરવો જીને મામે વેદક નિયમ  
પ્રમાણે ગર્ભના બે હાથ, બે પગ અને માથું એ પાંચ અવયવનો  
પિંડના જેવો અગ્રાંચકાર છે અને બીજા અવયવો ઘણા મનમ

રહે છે આ માસમા ઉપર પ્રમાણે ખોરાક ઉપનન દ્વયમા માડી ચોખ્ખાનો વગરે ઉપયોગ કરવાનો છે એથે માસે જર્મ સ્તિર થાય છે, તેના નર્વ અગ્રે ખુજા દેખાય છે, તેને હૃદય ઉત્પન્ન થાય છે અને નર્વ ઇન્દ્રિયો ઉદ્ધિત થાય છે—એટલે જર્મ કન્કરા માટે છે તેથી જર્મિનીનું શરીર ભાગે પડી જાય છે જ્યાં તે હૃદયવળા જર્મને પાચે ઇન્દ્રિયોના વિવિધ જાણવાની શક્તિ પેદા થાય છે (યારે તેને વિવિધોની ઇન્જા થાય છે આથી કઠીને ગર્ભિણીને ગરીરનું ભારે પાડું, અન્ન ઉપર અકચિ, અને સાન નગ્નમા પદાર્થોની ઇન્જા થાય છે વળી આ વખતે ગર્ભિણીને સ્તનમા ધાવણુની ઉપત્તિ, નેત્રનું શિથિલપણુ હોય અને સ્તન ઉપર ડાળાગ, પગપર સોજો, અને મોઢામા મોળ આવવી વગેરે બિન્દો થાય છે ખંદેન પાર્વતી, અહિં તાં એક ખાન વાત જાણવાની છે કે, ગર્ભનું જે હૃદય છે, તેના મળધ માતાના હૃદયની સાથે હોવાથી, માતાના હૃદયમા રહેલા ગમને વહન કન્કરા નાડીવી ગર્ભનું પોષણ થાય છે તેથી માતાએ જે આહાર કર્યો તેમા વાજુજ વાન આપવાનું છે જે માતા જે તે અર્થન ગળાયા ખાય તો તેવી ગર્ભને અને તેને લઈને તેની માતાને ડોઢનાર રીતનાર જાય જરોગ થઈ આવે છે

આ વખતે પોતીએ વચમા વિનયવી જણાવ્યું—પાર્વતી બા, આ વાત ધ્યાનથી માભળજો તમે જાણામા બેઠગ્યાર રહેા છો, તેથી તમારું હૃમતાજ મોટું હું જ બોગનવું પડ્યું હતું તેમા વળી તમારું આ પ્રથમ જર્મ છે પહેલા ગર્ભવાળી માતાએ ખાનાપી વામા મનથી વિશેષ ધ્યાન આપવાનું છે

પાર્વતી—ભાબી, તમારું જહેવું માન્યું છે મને માખાખનમા કાંઈ ખમગજ નહતી મારા મનમા તો એમજ હતું કે, મહિના વાળી બેરીને કાંઈ પાળવાનું જ નહીં હોય આવાતની મને અન્યા રજ માવન પડે છે જાણી હું મારી અજ્ઞાનતાથીજ પીડા પામી છું

પોતી—આ, હવે કાઠિ નમન્યા બગ પૂન્ય આનંદ કાઠી  
હવે તમે તે વાન આગળ ચલાવો

આનંદ—જેનો મોડા માનમાં ગર્ભિણીને મનલાવતા પદા-  
યોની ધન્ય થાય છે તેને આપણા લોકો દોહડ કહે છે ગર્ભિણીને  
જે પેદા થાય તે અવશ્ય પૂજા ન્હા નેધએ ગર્ભિણીના દોહડ  
પૂજા કરવાથી આગળ વીર્યવાન અને મોટી આયુષ્યવાળુ થાય છે  
જેનો, આ રાજા જનયાશ્રમા દોહડ પૂજા કરવાના રહ્યા હાથલાઓ  
તે તે પેદા થાયથી આગળ કંઈ વગે તે પણ તપ્તી રાનય છે  
નાન નાન પેદાદો રવાની જન્મ વાળુ કરનાર આગળ ભરિષમા  
ધર્મિષ્ઠ, પગકમી અને નિહાન રવાના અને નયગ દોહડ થવાથી  
મળકો કંઈ, રાનકી અને પાની રવાના અનેક હાથલાઓ  
આપણા આગળ ચલેમા મળી આવે છે તેમજ જે પગથોની ગ  
ર્ભિણીને ધન્ય થાય તે પદાર્થના ગુણનાળુ આગળ અવશ્ય થાય છે  
જે તેણીને મનલાવતા પદાર્થ આપનામા ન આવે તો આગળ અ  
નેજ બ મીવાળુ પદા થાય છે રાગી ગર્ભિણીને ત પ્રાગે નાગી મ  
નોદર, રમુછ અને પરિત વસ્તુઓનું અનલોકન કરાવતું નેધએ  
નગરી અને ભવ કર વસ્તુઓ નખનારવી નેધએ નગરી અને ભય કર  
વસ્તુઓ જોવામા આવવાથી આગળ ન ગ લક્ષ્યવાળુ થાય છે માટે  
જેમ માગી નાગી વસ્તુઓની ઈચ્છા થાય અને જેમ નાગી માગી  
વસ્તુઓ જોવામા આવે તેમ કરવું જે જે પદાર્થો વિગરવાળા હોય  
ત ગર્ભને નુકસાન કરનાર છે, માટે તેનો ત્યાગ કરવો

ધન્યાશ્રમ પ્રમાણે પાંચમે માને ગર્ભાવયમા આગળને સકંપ  
નિષ્કપ કરવાની ગણિત આવે છે અને માન તમા રૂપિરનો તેમા  
વધારો થાય છે, તેથી ગર્ભિણીનું શરીર ધણુ દુર્મળ પડી જાય છે.  
આ વખતે સ્ત્રીને વી દધ નાથે અનાજ આપના રહેવું કંઈ માને  
આગળને નિષ્કપ કરવાની ગુણિત પાંચ થાય છે તથા તના યગીરમા

બાળ અને વર્ણનો રાધાના વાચ છે તેથી ગર્ભિણીના નરીરનું બાળ  
 અને વર્ણુ ઓછા વાચ છે આ વખતે તેને કલ્પ નામે વી દ્વધનો  
 ઓગડ માપવાનો છે માત્રમે મામે બાળ નાઅ જે ખુ ડા ૪૫  
 ય છે અને તેનું યતીર પુષ્ટ વનુ વાય છે તથા ગર્ભાગ્રી સ્ત્રી હ  
 બગી થની વાય છે, મા ર મને પા ૬ ૪ પ્રમાણ ખોરાક લેવાના  
 છે આદ્યમે મામે બાળ નુ ઓજા જોલે ધાનુ નિવર ધાય છે ગર્ભ  
 નાથે ૪ મધ રાખનારી નાડીથી માતાના ગર્ભનું અને ગર્ભમા  
 તાનું ઓજા વાગ વાર ક્રડુપ ઠરે છે, તેથી ગભવતી કોઈ વખતે ૪  
 પર્વાણી અને કોઈ રખતે ખજવાગી થયા કર છે ઓજા પી સ્થિર  
 નાના ગભાવને કીધે મા માનમા ગભ ઘણા પીાય છે, માટે આ  
 વખતે ભિંતીએ લાનમાથે થી દ્વધ બવા નુ-નુ નહીં નવમે તથા  
 દરામે મામે ભાશયમા રહેવું બાળક ઓજા ઓજાસહિત  
 સ્થિર થઈને રહે છે, તેથી પુણી માટે વી દ્વધ રજે નિમ પદાર્થો  
 ખાવા ૪૩ ના છે આથી કગીને ગર્ભની દૃઢિ માગી ધાય છે જે  
 પાય વિપનીન હેય તેના પનાઈ ગર્ભ પીને માપવા નહીં તવા  
 પદાર્થો માપવાથી ગભ ઓજા નાન પામે છે અગર ઘણા દિ  
 વમે જન્મે છે એથી વખતે સ્ત્રીના છવની પછુ જાનિ ધાય છે, માટે  
 તુન્શાન ઠરનારા પાયો ગર્ભિણી સ્ત્રીને ખાવા ટેરા નહીં

જેન પારતી, તાન ધનુ ન લાગીને નાલનાનું છે સ્ત્રીને જન્મ  
 ઠરનારા કારણો જેના બગી અવધામા અમર ઠરે છે, તેના કગતા  
 ગર્ભ દેના પડી દશાણા વાર રે ૪૪ની અમર કરે છે તેથી તાગે  
 તદુગ્મની બાળવરાને ખજ વ્યાન રાખવું જોઈએ તાગે ઓજાથી  
 હવામા રહેતું નીચ વન્તીવાગી ૪૪મામા રહેવું નહીં દરોજ  
 ખુ-કી હવામા ફરવાની જેવ રાખવી ક જુડે, તેમ કરનાથી અગ  
 ડમાય છે નરીર હવકુ રહે છે અને રહેનાઈથી બાળક પેા ધાય છે

જેન પારતી, વગી તુ આજમુ થઈને પડી રડીના નહીં ધગમા

કામ ૧૮ કર્યે કારણે, આજનાઈમા પડી ગેવાથી પ્રમત વતી  
 વમતે ઘણી પીડા વાય છે, પણ તુ નાગ કોવન ઢરતા વધારે મેડે-  
 નના કાં વાંડ લાગે એવું કામ કરીજ નહીં તેમજ જે કામના  
 મરીજ સાકુના પી નરુ પડે તેવું કામ કરીજ નહીં અને વાકુવળીને  
 ભાંડે ચીજ ઉચકીજ નહીં, તમા એવું તો જામ જાન ગમવું છે,  
 પેટ ઉપર નાણું રાય, એવું કાં કામ કરીજ નહીં અને તે ઉપર  
 મોજે મુકીજ નહીં ને એવા વિપરીત કામ કરીશ તો તને અનેક  
 પ્રકારના ઢંડો વવા નભવડે ઘણી મેન્ડાગ ગર્ભિણી સ્ત્રીઓની એવા  
 વિપરીત કામ કરવાથી પોતાની જીદગી નેજામમા આરેવી છે  
 અને ગર્ભિણીને ગર્ભી અને મુરેવા જાળડો અવતર્યા છે જ્ઞેન  
 પારેતી, તાં જાવાપીવાની ધારી રસાજા ગમવી ભાંડે પડેનો  
 અને અજીજી સાથ તોના ઓગડ ઢંડિ પાડુ લેવો નહીં ભય પેટે તા-  
 લીને મિથા ૧૦ બીજાં જોરાક વધારે લેવો નહીં વધારે પડેનો  
 જાગમ લનાવી વમતે જો અજીજી અને જાંડે વાય તો ગભને તુલ  
 સાન થવાન નભવડે એટલુંજ નહીં પણ વખને ઢંડુવાવડ વ  
 વાનો ભય જ્ઞે છે જ્ઞેન પારેતી, મુરુ ને કરીને ઢેવા પડેવો જાના  
 અને ઢેવા ન જાવા? તેને માટે જે ૧૦ કરુ, તે તુ સાન જ્ઞેને નામ  
 જાંડે પ્રથમ તો નાગ કાં પછી કાં જાગડ જાંડે નહીં, કાગણુડે,  
 ને તે જાવાના માને તો પેન્મા સાચુ ધક પીડા ઉપરે છે તેલવાળા  
 અને મરના પી વધારેલા ગાક જાવા નહીં, તેથી ઉપરન થાય છે  
 કાલી સ્ત્રીના ઢંડા ગર્ભિણી સ્ત્રીને માની પડના વાગ લાગતી ન પી,  
 માટે પડી ગડે એવો અને હવડા જાગડ લેવો જાણિક જોગડની  
 ઘણી જડુ છે પણ તેથી પેટ તણાય અને ન પડે એટલો વધારે પ  
 ડા ન લેવો વળી ઉપવાન પણ કરવો નહીં ઉપવાન કરવાથી  
 સ્ત્રી અને જાગક બનેન રમમુ લાગે છે અને ગર્ભને પોપણુ નહી  
 મળવાથી તે કડકના બધ પડી કુન્ત વધુ બાય છે કદિ જાવા અ  
 જાવા થાય તોપણ નેમા મનને દાખમા નખવું જાગડમા અનિ

નદી કોઈની સાથે વાદ કરીશ નહીં, દુઃખથી જ નહીં લૂણા, લાડા, કાળા, ફળડા બેઠેગ અને મુજા વગેરે ખામી—જોડવાળા તથા રોગી માણસોનો ન્ધય કરીશ નહીં તેમજ નીહાળીને જોઈશ નહીં ઉચે ચડીશ નહીં ગાડીઘોડાવગેરે વાહન ઉપર બેસીશ નહીં ઉપર ન્ધે જોડીશ નહીં, ડેફ કરીશ નહીં, ઉતાવળે ચાલુ, દેડલુ, કુદલુ, ઉભડક પગે ગેમલુ, ખાનગીઆડે સામેલા પર જેમલુ, દિવસે ઉઘલુ, મૈયુન, જાળમા દુબરી માગવી, શૂન્ય વરમા કે આડતળે ગેરલુ, કલેશ કરવો, અંગ મરોડલુ, લોહી ઝાડલુ, નખવડે પટ્ટી જોતરવી, કે લોંગ તાણવા, અમંગળ અને અપશુદ્ધો બોલવા, ઘણું હનલુ, શુભ કેશેગ્હેલુ, વર, વિગેધ, દેપ, વગ—કપટ, ચોરી, ભુતારી, મિત્રાનાં દ્વિન્દા અને કુસપ એ સઘળાનો આત્યાગ કરવો કે બુકે, એ સઘળા ગર્ભને નુકશાન કરનારા છે ગર્ભ મારો કે નગ્નો થયો એ ગર્ભિણી સ્ત્રીની વર્તણૂક ઉપર આધાર રાખે છે માટે ગર્ભિણી સ્ત્રીએ બરાબર નિયમ પ્રમાણે વર્તણૂક જોઈએ તેમજ પતિ નહીં તે પીડાકુલ કરવો નહીં અશીર્વાહી હાનિ છે જ્ઞેન પાર્વતી, આ પ્રમાણે ગર્ભિણી સ્ત્રીને નિયમમા ન્દેવા વિશે મેં તને સૂચના કરી તે હમેશા ધ્યાનમાં રાખજો અને તે પ્રમાણે વર્તવાને હમેશા

ખનદાસજીક ઝહે છે—હે શ્રાવિકાઓ, આનંદાઓ આ પ્રમાણે પોતીની નખ પાર્વતીને ગર્ભિણી સ્ત્રીને ઘટે તેવો બોધ આપ્યો તે સામગ્રી બધી શ્રાવિકાઓ ધરોજ આનંદ પામી ગર્ભ હવી જ્ઞેનો તમે પણ આ વાત ધ્યાનમાં રાખજો અને ગર્ભિણી સ્ત્રીએ જેવી રીતે વર્તણૂક જોઈએ, તે બરાબર બાણી તેમ વર્તવા તથા જ્ઞેજો

આ વખત સૂચને આનંદાને પુછ્યું, માનદા કાકી, આ ઉપર તો આ પાર્વતી જ્ઞેનને પયોગી થયો, હવે અમારો જે

ઉપયોગી હોય, તે નહીં.

આનંદા—ચ ચાળ, એમ કેમ કહે છે ? આ વાત તમારા નાને ઉપયોગી છે, કાણકે, તમે પણ લવિષ્યમા ગર્ભિણીની અનન્યા ભોગવવાના છો તેથી આ ઉપદેશ તમારે પણ ધ્યાનમા રાખવા યોગ્ય છે

તેમ તથા પુતળી—ધર્મમાતા, એ ખરી વાત છે, પણ નમે વારે વારે પાર્વતીનું નામ ઠીને આ ઉપદેશ આપતા હતા, તેથી અમે તો એમજ નમજ્યા છતાં કે, આ ઉપદેશ પાર્વતી પહે નનેજ ઉપયોગી છે તેથી અમે તો તેમા નેરોએ તેવું ધ્યાન આપ્યું નથી

આનંદા—મહેનો કવિના, ચ ચાળ, અને તમે બધા છોડન કહેવાઓ, તથી તમારી આગળ ગર્ભિણીની વાત કરી, તે યોગ્ય ન કહેવાય, કારણકે, તમને તેથી શરમ માને, માટે પાવતીનું નામ આપી આપીને મે આ ઉપદેશ આપ્યો હતો પણ આડકતરી રીતે તમને બધાને તેનો બોધ થાય, એવી મારી વારણાહતી માટે હે મહેનો, તમારે બધાએ આ ઉપદેશ હૃદયમા ગળાના જેવો છે, અને તે ઉપદેશ તુ ઠામા ઠાયમ ચાલ રહે, તેને માટે ગર્ભિણી સ્ત્રીએ કવી રીતે વર્તવું જોઈએ ? એ વિષેની અનના પી કવિતા છે, તે તમે યાદ કરી લેજો

તેમજા—આનંદા મેન, કૃપા કરી તે કવિતા ગાઈ બતાવો

ધર્મનામ ગે. કહે છે—નાથમી માતાઓ અને નાથમી મહેનો, તે પાત્રી આનંદાએ ગર્ભિણી સ્ત્રીએ કેમ વર્તવું જોઈએ ? તે વિષેની એક નાની કવિતા ગાઈ બતાવી હતી અર્થિ તે કવિતા અમારા વરમાથી પ્રાપ્તિ નમને ગાઈ બતાવશે પત્રી ન જાણે તે કવિતા ગાઈ બતાવી હતી

હે શ્રાવિનાઓ, આ કવિતા આનંદાએ પણ તે પ્રમાણે ગાઈ બતાવી હતી



ગભિણી સ્ત્રીએ કેવી ગીતે વત્તવું ?

તે વિષે ગરબો

( એ મહિને નનડાંએ પિયુ પરદેશમા—મે નં ૬ )

તજવજો જમનામા જુનતી છુનને,  
 નિયમ ધરીને જોણી રાખો અગજો,  
 અતરમા ઇન્જો મદદ લાવજો,  
 મનગમતા મન ધરજો ગમથી ગગજો  
 એ ગણો શુભ રીત મગબા મુન્ડી એ રાખો ૧  
 રી પદ નાથે જમજો માપ અનાજને,  
 ઢોમવ કાણુ લેવા ધરજો પ્રીતજો,  
 અવગુણમગી ની જગીલી છોકજો,  
 તણ તણી એ અનિ સુખકાગી રીતજો એ ગણો ૨  
 હજો જજો મુન્ડી હનામા હેતથી,  
 ઢોમગનાવી કરજો ઘરના ઢામજો,  
 આગમમા અગણા નન ગેજો લેશથી,  
 રક્ષણ કરજો ગર્ભ તપુ ધરિ હામજો એ ગણો ૩  
 ગરમ નીજ નન લેજો લનના રમધર્ગ,  
 તેથી અગ પાધિ ધરજો માળજો  
 રહેલાન કહીમા રહેજો રીતરી,  
 તનથા જજો તરૂણી મુખ ન લાગજો એ ગણો ૪  
 મગ મની મનમાહે 'મગિવા મહાનજો,  
 અતર ધજો અગણા મનિ આનજો,  
 ચતુગ ચિના ચિત્ત વિગે નવ રાખજો,  
 શોક ન કરજો તેવી જનશે 'મદને એ રાખો ૫

જેવી રાખે દેવ મગલોં સુદગી,  
 તેવી બાળક ધગશે જન્મી દેવજો,  
 ધર્મ તણુ દોહદો દેવિતા દિલ ધારજો,  
 તેમા મહાય ડરે છે શાસન દેવજો એ રાખો ૬  
 ભાવ ધરીને જિનવગ લલિત લાવજો,  
 જિન પૂનમા ધગ્ને યુવતિ પ્રમજો,  
 દીનના ડરવાનુ દિલમા ગમજો,  
 નન છવપગ રહેજો રાખી રહેમજો એ ગખો ૭  
 રંગીરી ગમન ડગ્ને યુવને નાનની,  
 ગન ન ધરજો ગુપનો ચિત્ત લગારજો,  
 સુતજનને રંગારવધી નિ થે માનજો,  
 મુઠગ મજો ગીલ નાપો ગાપુગારજો એ ગખો ૮  
 નિર્મળ મનવી મેવા ડરજો નાવની,  
 વનિતા વિનય ધરીને રહેજો આપજો,  
 દોષ માનને માયા નન મન લાવજો,  
 ધરજો તેરી મનુષ્ય કેરી છાપજો એ ગખો ૯

ધર્મદામ ગેઠ ડહે ટે—હે શ્રાવિડાઓ, આન દાએ ન્યાને તે  
 કરિના ગાધ જનાની એટને પાતી । - જાગનીએ વિનયથી  
 મળાચુ, ધર્મમાતા, તમે આપેનો મોધ માગ મનમા ડગી ગ-  
 વ્યો કે, પણ તે હમેગા યાદ રહી ગયો મુઠલ કે, તેથી મને  
 આ તમારી કરિના ગીળયો તો માટો ઉપડાવ વગે

આન દા—પાતી, હુ ખુગીવી તો શીખડવીશ તમે બીડે  
 વગને રો આવજો, એટલે લલિતા પામે લખાની તને આપીશ

૧ જી ૨ ગગીગાને નન ગાગુ ડહે ભગવંતગી જી ૪૫ માનથી

આ વખતે પાર્વતીની જાને આજોભાવી આસુની ધારા આવી  
તે જોઈ આનંદાચ્છે પુણ્ય—

આનંદા—પાવતી, તું કેમ કરે છે ?

પાર્વતી—જા, તમે મને તે કવિતા લખી આપનારું  
પણ હું અલભ્ય છું મને વાચના લખનારું બ્રીવકૃત્ત જ્ઞાન નથી  
તેવી મારા મનને ખોટું લાગેથી આજોભા આસુ આવ્યા

આનંદા—પાવતી, હરે અપશોષ કરો શા કામને છે  
પૂવલે તે જ્ઞાનાવરણીનું કર્મ જા યુ હશે, તેથી તને વિદ્યા નથી  
નહી હોય

પાર્વતી—જા, જો મને વિદ્યા મળી નહોતી તો આટલો બધો  
અપશોષ ન થાત પણ કોઈ જેમીની ભેરીએ મારી માને છે  
જેમ લગ થો, કે જેના મને તેણીએ લખાવી નહી

આનંદા—એવું શું જેમ ભરાયું હતું ?

પાર્વતી—મારા પૂવલની વેરિણી કોઈ સ્ત્રીએ મારી માને  
એવું કહ્યું કે, જે દીકરી લગ તે વિધવા થાય છે આવા જેમ  
મારી માયાનું માનાએ મને લખાવી નહી

આનંદા—અરે ! જ્ઞેન, આ તું શું બોલે છે ? શું તું  
આમા આવા તદ્દા જોગ જેમ આવે છે ? અરે ! ઘણા અપશોષ  
વાત, દયા ધર્મને પાળનારી અને શુદ્ધ દેવ, શુદ્ધ અને ધર્મને માન  
નારી ગાય શ્રાવિકાઓ આવા જોગ જેમ માને છે, અને એક  
પોતાની બાળિકાઓના આગે ભવ બગાડે છે એવી જેમી  
સ્ત્રીઓને હજારવાર ધિક્કાર છે જ્ઞાન જેવી ઉત્તમ વસ્તુ મેળવવામાં  
આવા આવા જેમો નાખી અતરય કરનારી અધમ અબળાઓ  
ભારે કર્મ બાધે છે તેવી નાગીઓ નારકીની પીડા ભોગવવાને માટે  
અજાણી છે જે જ્ઞાન મેળવવાથી ધમ અને સ સાર બને સુખ

છે, તેવું જ્ઞાન મેળવવાથી જો વિધવાપણું થતું હોય તો પછી આ પછી પૂર્વની સ્ત્રીઓ શામાટે જ્ઞાન મ પાદન કરે ? સ્ત્રીતા, અજ્ઞાતા, લીલાવતી વગેરે વિદુષી શ્રાવિકાઓ પોતાની બધી જીવંતી સુધી મૈત્રાચનુ મુખ સ પાદન કરનારી થઈ હતી જેન પાવતી, હવે અપશોષ વગેરે નહીં જે લાવી છે, તે કદિપણ ટાળી શકાતું નથી આ વખતે મને બહેમને માટે એક બોધમગ્ગે કવિતા યાદ આવે છે, તે તું ધ્યાન દર્શિ સાલજ

ધર્મદામ શેઠ બહે છે—જેનો આનંદાએ આ પ્રમાણે પાર્વતીને કહી પોતાની પુત્રી લલિતાને કહ્યું કે, લલિતા, પેલી બહેમ વિષેની કવિતા ગાઈ મ લખાવ્ય, પછી લલિતાએ તે કવિતા ગાઈ સંભળાવી હતી જે કવિતા આ શ્રાવિકા (આનંદા) તમને ગાઈ સંભળાવશે પછી અહિં શ્રાવિકાગાળામા ગયા તે લલિતાના મુખની કવિતા નીચે પ્રમાણે ગાઈ બતાવે છે

### બહેમ વિષે કવિતા

“નૈર્ભા વનમા નવવતે”—એ રાહ.

બહેમ ન ગળો સુદરી, બહેમે હાની અપાગ,  
બહેમે ભરી વનિતા ભમે, લાવે તે કુવિચાર

બહેમ ન રાખો એ ટેક ૧

બહેમે વનિતા વેવતી, બહેમે વાય અલાવ,  
બહેમે નાગાણી શ્રાવિકા, ખુને આ સંભવહાર બહેમ ૨  
નિત્ય કુટેવ કુચાલને, બહેમ શીખરે આપ,  
બહેમ વધારે બહેમને, છાપે દુર્ગુણ છાપ બહેમ ૩  
બહેમ વમળમા જે પડી, ગોથા ખાય ગમાગ  
મત્ર અને વગીત તમા, ખુને શુદ્ધ વિચાર બહેમ ૪

બહેમ તમને ધર્મને, બહેમે લાજ પાપાય  
 બહેમતણા અતિવેગથી, રીવજ ઇતિ ધાય બહેમ ૫  
 બહેમ કરે વલગાડને, બહેમે ભૂત ભગય,  
 ગાડીગણાયે બહેમથી, કોઈ આપે ન રહાય બહેમ ૬  
 સર્વ ઉપાય અપાર છે, નહીં બહેમનો એ-  
 તેથી વિદારો બહેમને, રાખી ૧ અ ત ૦ ટેક બહેમ ૭



આ પ્રમાણે બહેમ વિષેની ગરબી સાલણી બધી શ્રાવિકાઓ  
 ખુશી ખુશી યર્ધગર્ધ ચાલણ, જ્યા, પ્રેમ, પુતળી, પ્રેમદા, અન-  
 પોતી વગેરે તે કવિતા લખી લેવાની માગણી કરી તે વખતે પાંચ  
 પાર્વતી વધારે શેષ પડી તેણીએ પોકાર કરી હજુ, કે, અરે  
 કેવી અભા ૧૭ કે જે હું વાચવા લખવાનું માધારણુ જ્ઞાન પણ મે-  
 ણવી ગઈ નથી મારા સમાન વયની આ બધી શ્રાવિકાઓ આવ-  
 આવી સુદર ગરબીઓ પોતાની મેળે લખી, વાચી અને ગીતી રા-  
 કે છે અને હું મૂઠ જેવી કાંઈ પણ જાણતી નથી મારા શ્રીશ્રવ-  
 નને ધિમાર છે આખો જતા હું આધળી છું અને હાલ જતા હું  
 હું હી છું

તે વખતે જ્યાના હૃદયમાં હયા આવનાથી તે બોલી—પાર્વતી  
 બહેન, તમે અપશોષ કરો નહિ હું તમને જે માગની આ હું વાચના  
 લખતા રીખવી હર્ષશ

પોતી—ભાણી, હું તમને પણ તેમા મદદ માગીશ તમારી  
 પેટે મને પણ પહેલા વાચતા લખતા આવડતુ ન હતુ પણ આ  
 અથગ બહેને મને ઘોડા રોજમા રીખવી દીધુ છે

પ્રેમદા—બહેન પાર્વતી, તે વાતે ચિંતા કરીશ નહિ તું  
 હજુ તો બાળક છે હું આવડી મોટી છું, તોપણ યોગદિવમમા વા

ચતા લખતા ગીઝી છુ તો તને શીખતા ગી વાર લાગવાની છે ?

ધર્મધામગેઠ કહે છે—હે શ્રાવિકાઓ, આ પ્રમાણે ખીલ શ્રાવિકાઓના કહેવાથી પાર્વતીના મનમાં ૪૨ ધીર-૪ આવી અ ને પછી તેણીએ જ્યાની પામે અભ્યાસ કરવાનો નિશ્ચય કર્યો પછી આન દાએ પોતાની પુત્રી લલિતાને અને ખીલ શ્રાવિકાઓને જુકુ કે, આજે આપણા નિત્યનો વખત થઈ ગયો છે, માટે ઉપદેશ વાર્તા બધ કરવામાં આવે છે પછી બધી શ્રાવિકાઓ ધર્મમાના આન દાને પગે લાગી પોતપોતાને સ્થાને ચાલતી વધ નણુદ ભો બાઈ પાર્વતી અને પોતી આન દાના વખાણુ કરતા ઠરતા પોતાને ઘેર આવ્યા

ધર્મધામગેઠ કહે છે—હે શ્રાવિકાઓ, હવે આપણા પણુ નિત્યનો સમય વયો છે, માટે આપણે પણુ ધર્મવાર્તા સમાસ કરીએ બોલો (આદીશ્વર ભગવાનની જય) તેના નાદથી શ્રાવિકા શાખા માણુ ઉઠે છે અને જાગા, મણિ, અજવાળી વગેરે બધી શ્રાવિકાઓ ધર્મધામ શેકને વદના કરી પોતપોતાને સ્થાને ચાલી જાય છે



# દિવસ ૧૭ મો.

નિયંત્રા નિયમ પ્રમાણે ધર્મદાસ ગેક અને ૪ ગાંધીશ્રી  
શાળામાં આવે છે, બીજી શ્રાવિકાઓ આવી એકઠી થાય છે પછી  
આદીત્યર ભગવાનની ન્ય મોલાવી ધર્મદાસ ગેક નીચે પ્રમાણે  
મ ગળાચરણ કરે છે—

(શાર્દૂલવિક્રીક્તઞ્ઞદ)

યો ધર્મો જિનજાપિતસ્તિજુવને લક્ષ્મીચતાવારિદો  
ચિનગ્યૂહવિદારણૈકનિપુણો મુક્તિપુરીપાપક ।

વાગાપૂરણકન્પટકજ્ઞજિત શ્રેયસ્કાર સર્વદા  
ત ધર્મે મુજજતુ જાવસહિતા સત્યમેવ શ્રાવિકા ॥૧॥

શ્રી જિન ભગવતે કહેવો જે ધર્મ આ જગતમાં લક્ષ્મી  
રૂપ લતામાં મેઘસમાન છે, વિમના સમૂહને નાશ કરવામાં  
નિપુણ છે, મુક્તિરૂપ નગરીમાં લઈ જનારો છે વાજા પૂરવામાં  
કન્પટ જેવો છે અને હમેશા વનમાં જરનારો છે, એ ધર્મને  
શ્રાવિકાઓ ભાવસહિત પ્રેમથી બાળે.” ૧

આ પ્રમાણે મ ગળાચરણ કર્યા પછી ધર્મદાસ ગેક વહે છે—  
હે માધર્મિ માતાઓ, કાતિપુરની પતિન શ્રાવિકા આનંદા અને  
તેના પતિ શિવચંદ્રનો એક પ્રસાદ બાલુવા જેવો બન્યો હતો, કે  
જેની ૪૬૨ કાતિપુરના જૈન રાજા ધર્મગિહે જૈન કેમળી કેટલી  
એક સુધારણા કરી હતી, તે તમે ધ્યાન દઈને સાલજાઓ  
એક વખતે સાંભાગિક પાને શિવચંદ્રે પોતાની શીઆનદાને  
નીચે પ્રમાણે કહ્યું—

શિવચંદ્ર—શ્રાવિકા, આજે વેહેલી રસોઈ કરજો, મારે ૮  
મીને સત્વર બવાવું છે

આનંદા—વામિનાથ, જેવી આત્મા બ્યારે આપ કહો ત્યારે  
રસોઈ તૈયાર કરે પણ મને ઝડી થકાય તેણે હોય તો કહો જ્યા  
જવાનું છે ?

ગિવચ દ્ર—આપણા નગરના ગભ ધર્મગિહની પાસે  
૪વાનુ છે

આન દા—આમિનાથ, કાંઈ હવડત તો નથી લ્યા શુ કામ  
૪વાનુ છે?

ગિવચ દ્ર—આવિજ, એણે કાંઈ નથી

આન દા—આમિનાથ, જ્યારે કાંઈ હવડત તો નથી, તો પછી  
ન્યા ગા માટે જતાનુ છે?

ગિવચ દ્ર—આવિકા, લ્યા કોઈ જાતની હરકત નથી ફક્ત  
આપણા રાજ ધર્મસિંહ જૈન હોવાથી તેઓ જનકોમની સુધારણા  
રૂપાને કેટલાએક ધારા કરવા ધારે છે અને તેને માટે તેણે સધના  
આગેવાનોને જોલાવ્યા છે તેમા મને પણ જોલાવ્યો છે, તેથી  
માને જવુ પડશે

આન દા—મહારાજ ધર્મગિહ કેવા ધારા કરવા ધારે છે?

ગિવચ દ્ર—મહે ! તેઓ પ્રથમ તો બે પ્રકારના ધાગ કરવા  
માને છે બાળશ્રમ અને વિધવાવેષ

આન દા—એ વાત મહારાજને ક્યાથી સુઝી ?

ગિવચ દ્ર—પ્રિયા ! થોડા દિવસ પહેલાં નાનશ્રી સામીએ એક  
વિધવા આવિકાને દીક્ષા આપી હતી તે આવિકા પોતાના માતા-  
પિતા અને મામૂ નમગની ગત લઈ નર્વની રાજપુત્રી મેળની  
ગીક્ષા લેતી હતી તેથી તેની દીક્ષાનો વરગોડો તેણીના પિતા તરફથી  
મોટા આડ વરસાથે ચલાવવામા આવ્યો હતો, તે તને ખબર હશે

આન દા—હા, તે વગ્ધોડામા હું અને લલિતા બંને ગયા હતા

ગિવચ દ્ર—તે વરગોડો ગતમેહલની પાસે નીકળ્યો તે વ-  
ખતે મહારાજ ધર્મગિહ પોતાના મેહલના ગોખ આગળ તે વર-



ઘોડો જોવાને આવ્યા હતા વરઘોડાની નમૃદ્ધિ તમા વખવથી જન  
ધર્મનો ઉઘાન જોઈ તે ધર્મી રાજા તુદયમા ઘણા ભુગી થયા હતા  
અનુક્રમે દીમા જેનાગી શ્રાવિકાની શિળિકા આવી ગિળિકા ઉપર  
ખેડેલી એ બાળશ્રાવિન ચાચકોને અગણિત દાન આપતી હતી  
તેની આમપાસ ધર્મનો જ્યથ્વનિ ધઈ રહ્યા હતા પડી દીમાવાળી  
શ્રાવિકાની શિળિકાની પગવાટે ગૃહસ્થ શ્રાવિખઓનો મોટો મમૃદ્ધ  
મહારાજના જોવામા આવ્યો તેઓમા વિધવાઓની સખ્યા ઘણી  
જોઈ તે દયાળુ મહારાજએ પોતાના એક નિપુણુચ ૬ નામના  
મંત્રીને પુછ્યું, મંત્રી, જુઓ તો ખરા? શ્રાવકકોમમા કેટલી બધી  
વિધવાઓ છે? આતો વિધવાઓના રોજોરોળા નજર પડે

નિપુણુચ ૬—મહારાજ, આ દેખાવ હૃદયને કપાવે તેવો છે  
એક મૌભાવ્યવતી શ્રાવિકાની પાસે દસ વિધવા રહેલી છે જ્યા  
જોઈએ ત્યા વિધવાઓ જ જોવામા આવે છે મહારાજ, તેનું કાન  
મારા ગમજવામા આવી ગયું છે

ધર્મસિંહ—મંત્રીરાજ, તે શું કારણ છે? તે કહો

નિપુણુચ ૬—મહારાજ, આજકાલ શ્રાવકકોમમા બાળક  
મનો દુરાચાર બહુ પ્રવર્તે છે ઢોંગલા ઢોંગલીની જેમ નાના છોકરી  
છોકરાઓને પરણાવવામા આવે છે હજુ તો સસાર એ શું ચીજ  
છે? એવું કાંઈ મમજતા ન હોય તેવા બાળકોને માથે સસારની  
ધુમરી નાખવામા આવે છે છોકરાઓને બાળવયમા અનેક નતના  
રોગ થવાનો સભવ છે, તેથી વિવાહિત થયેલા છોકરાઓ રોગથી  
મરણને શરણ થઈ જાય છે, એટલે તેમની બાળવધૂઓ તરત વિધ  
વા વઈ જાય છે એ દુરાચારથી ક્રાંતિપુરની શ્રાવકકોમમા અને બી  
જી કોમમા આટલી બધી વિધવાઓ વધી પડી છે આપણા નગરમા  
જે ઘરમા બાળવિધવા ન હોય તેવું ઘર લાગ્યેજ હશે

ધર્મસિંહ—મંત્રી, તમારું કહેવું બરાબર છે અહા! શું

શ્રાવકકોમ એની અનાન છે કે જે આવા દુગચારને દૂર કરી શકી નથી

નિપુણુચક્ર—મહારાજ ! તે કોમમા જે કેળવણી પામેલા મુન શ્રાવકો છે, તેઓની મજા ઓછી છે અને અજ્ઞાન શ્રાવકોની મજા મોટી છે, તેથી એ દુગચાર તે કોમમાથી દૂર થઈ શકતો નથી

ધર્મમિહ—મનિવંશ, આ તો ઘણા અપરોપની વાત કહેવાય આ વિશે કંઈ પણ ગત્ય તત્ત્વથી ગોઠવણ થવી નેહએ હું જૈન શાસ્ત્ર કહેવાઉં છું અને જરૂરે આવો દુગચાર મારી પ્રજામા આવે તો પત્રી મારી રાજનીતિ ચાકમની ! હું શ્રાવક શાસ્ત્ર ઇલા મારી શ્રાવકપ્રજા દુરાચારને એવે એ ઢેવે અનુચિત કહેવાય ? હે પ્રિય મનિવંશ, આજથી તમે આપણા શાસ્ત્રમા એવો ધારો કરો કે, કંઈ પણ શ્રાવકપ્રજાએ બાળલક્ષ કરવા નહીં જે કંઈ કરશે તેને સખત સિમા કન્વામા આવશે

નિપુણુચક્ર—મહારાજ, જેવી આજ્ઞા આવે ધારો કરવાથી શ્રાવકકોમમાથી એ દુગચાર નાણુદ થઈ જશે અને તેથી તે કોમમા વિધવાઓની સખ્યા ઓછી થઈ જશે

આ પ્રમાણે ધર્મમિહ અને મનિ નિપુણુચક્ર વાતચીત કરના હતા, ત્યાં વરદોડમા વિધવાઓની યાજ્ઞ એક સુદર પાંચાડ ધારણ કરી ચાલતુ બાળ અને તરણ સ્ત્રીઓનું મોટું ટોળું આવ્યું ગત ધર્મનિહુની તેમની ઉપદેશિ પદી તેમને જોઈ ગતએ મત્રીને પુછ્યું, મત્રી, જુઓ, આ માલાન્યવતીઓ પણ ઘણી લાગે છે મને લાગે છે કે, જેટલી વિધવાઓ છે, તેટલી જ માલાન્યવતીઓ હશે.

નિપુણુચક્ર—મહારાજ, તે માલાન્યવતીઓ નથી પણ વિધવાઓ છે જુઓ, તેમના લલ્લાટ ઉપર તિલક નથી

ધર્મમિહ—આ તું જોલો કે ? આવી તે વિધવાઓ હોય

તેમનો યોશાક જુઓ તવા તેમના આભવણ જુઓ માત્ર કપાળમા ચાદવા નથી, પણ ખીજો બધો દેખાવ ગોલાજ્યવનીના જેવો જ છે મનિવર, તમને ખાત્રી છે કે, તેઓ વિધવા છે મારા મનમા તો હવુ શકા રહ્યા કે છે

નિપુણુચ ૬—મહારાજ, તકા રાખગો નહીં હું મત્ય વહું છું અને મને તેની પૂરેપૂરી ખાત્રી છે કારણકે, હું શ્રાવકકોમનો છું મારા મગાઓમા એ રીવાજ હું હમેશા જોઉં છું

ધર્મમિહ—મનિરાજ, જે પહેલી વિધવાઓ ગઈ તેમનો અને આ વિધવાઓનો દેખાવ જુદો જુદો દેખાશે ?

નિપુણુચ ૬—જે બાળ વિધવા હોય અને જેને કાંઈ પણ સત્તિ ન થઈ હોય, તેઓ આપો વેપ રાખે છે અને જેઓ જરા માટી વચે વિધવા થઈ હોય અને કાંઈ પણ મતાન હોય તેઓ ઘરો ભાગે વિધવાનો વેપ રાખે છે

ધર્મમિહ—શું બધી વિધવાઓ ગ્રમ કરે છે ?

નિપુણુચ ૬—ના, દરેક વિધવાઓ તેમ કચ્છી નથી જેના માળાપે મારી કેળવણી લીધી હોય અથવા જે સ્ત્રી પોતે કેળવણી પામી હોય તેવી વિધવાઓ વેપ રાખતી નથી કારણકે, તે સમજે છે કે, વિધવાએ ધૃત્વાર-રૂપ પહેરવો તે તેના વિધવાધર્મની વિરુદ્ધ છે ધૃત્વાર-રૂપ ધારણી વિધવાની તત્ત્વ વિપત્તી પુરૂષોત્તમન ખે ચાય છે અને તેથી કોઈ વાર તેની વિધવાઓના હૃદયમા ત કાળ વિકાર વવાનો સંભવ છે

ધર્મમિહ—મનિરાજ, તમારી ડામમા તેવી કેળવણી પામેલી શ્રાવિકાઓ કેટલી હશે ?

નિપુણુચ ૬—મહારાજ, આપણી નગરીની વસ્તીના પ્રમાણમા થોડી છે, પણ કેટલીએક એવી ઉચ્ચ કેળવણી પામેલી છે

દે, તેઓ જગજગ વિધના ધર્મને પાળે છે તે વિશે અમારી ત્રા  
નિની એક કાવેરી નામની જાળવિધવાએ ખરા દાખલો  
બેસાયા છે

ધર્મમિહુ—મનિગજ, તે કાવેરીએ કેવી રીતે દાખલો  
જેસાર્યો હતો ? તે વાર્તા ઝડી અલખાનો

શિવચંદ્ર પોતાની સ્ત્રી-માન દાને ગ્હે છે, હે મદ્યુષ્ઠી શ્રાવિકા,  
પછી ચતુર મત્રિ નિપુણચંદ્રે મહાગજ ધર્મસિંહને તે કાવેરીની  
વાર્તા ઝડી હતી

આનંદા—સ્વામીનાથ, તે કાવેરી કોણ છે ? ક્યા રહે છે અને  
તે વાત કેવી રીતે જાની હતી ? ને મને કૃપા કરી અલખાનો,  
ઠેમકે મને પણ તંની જાણ નથી

શિવચંદ્ર—મિયા, પછી મત્રિ નિપુણચંદ્રે તે કાવેરીની વાત  
ધર્મમિહુને કહેવા માડી

નિપુણચંદ્ર—મહારાજા, આપણા કાનિપુરમા દેવચંદ્રે રીતે  
એક શ્રાવક ગ્હેતો હતો તેને મુમત્તિ નામે એક સ્ત્રી હતી તે  
જાને ૮૫૦૦ જનધર્મના રાજી હતા, પણ તેમણે ડેજવણી લીધી  
ન હતી દેવચંદ્રે માન નામુ કામુ બાણે તેટલી ડેજવણી લઈ પો-  
તાના વરનો ધંધો કર્યો હતો મુમત્તિ મારા ગુણવાળી શ્રાવિકા  
હતી, પણ તેણીએ તો ખીવકુલ ડેજવણી લીધી ન હતી ડેજવણી  
વગરના અને અધ પરપરાએ ચાલનારા તે જાને ૮૫૦૦૦ કાવે-  
રીનો જાળપણમા વિવાહ કરવાનો વિચાર કર્યો કાવેરીએ જાળ-  
પણમાથીજ ડેજવણી લેવાનો આજ્ઞા કર્યો હતો જૈનકન્યાશા-  
ળામા જઈ તેણીએ ધાર્મિક તથા માનારિઠ જાને પ્રકારનુ જ્ઞાન  
મારી રીતે મેળવ્યું હતું થોડા વર્ષની વયમા તો તે જાળશ્રાવિકા  
વાચવાનું તથા લખવાનું જ્ઞાન નાગી રીતે મેળવી ચકી હતી  
તેણીનું હૃદય સુશિક્ષિત જનવાથી તે હૃદયેશ સારા સારા પુસ્તકો

વાચ્યા કરતી હતી પોતાના માતાપિતા પોતાનો વિવાહ કરવાને  
ઇચ્છે છે, એ વાત જાણી કાનરીએ પોતાની મા મુમતિને નીચે  
પ્રમાણે કહ્યું —

બા, મારે મારા વિવાહની વાત જાણી તે ગરમ બરેલુ છે  
તોપણ મારા હિતની ખાતર મારે તમને કહેતું પડે છે કે, " બા,  
હું હજી નાની છું, મને હજી ધન્યમનુ પૂરેપૂરું નિષ્કળ મળ્યું નથી  
મામરું તું કહેવાય ? અને સાનરીઆમા વળી શી ફરજ છે ? એ  
વાત મારા મમજામા હજી ખીનકુલ આવી નથી, તેમજ જેની  
માથે મારા વિવાહ થનાનો છે, તે પણ તહન નાની વયમા છે—  
હાંતવા હ ગતી જેવો અમારો મા વિવાહ ગામા ગત્યાથી ઠરો  
છો ? આવા બાળવસ્ત્રના દુગલાથી આપણી કામમા થલો અનર્થ  
પથો છે મના, તમે વડિલ છો, તમારે તમારા કજનનું તુલ  
ધરતું જુએ "

કાનરીએ આ પ્રમાણે કહ્યું, તોપણ તેની અજ્ઞાન માતાએ  
માન્યુ નહીં અને તેણીના વિવાહ કરનામા આવ્યો કર્મથોએ એ  
આગ મહિના થયા, ત્યાં કાનરીના બાળપતિને ગીગી નીકળ્યા અને  
તે ચાર દિવસમા મૃત્યુ પામી ગયો કાનરી ચોવનવયના મા  
ભમાજ વિધવા થઈ તેણીના અનિવારી માળાપે થલો મકગોપ  
ગ્યો, અને તેની માતાએ પુત્રીએ કહેલા વચનો યાદ કરી હૃદયમા  
પથ્થાત્તાપ થઈ કળવાળી પાનેની કાનરી પોતાના પતિના ન જીથી  
સાને કાઢતી પા. બાળવસ્ત્રના દુગલા ને મારે તોણીના હૃદ  
યમા તેના કરના વગરે શોડ થનો હતો તે બાળા પોતાના ધનના  
એનત લાગમા જેવી જૈનધર્મના ગામન દેવન ની પ્રાર્થના કરતી  
હતી "હે ગામન જના, વર્તમાનકાળે વીગ પ્રભુના તીરની વક્ષા  
કને આ મરસર્પિણીકાળના પ્રભાવથી જૈનપ્રતમા અનાન  
રધનું જન છે પ્રતિ નિમ્ન અનિષ્ટ આચારો રધના બંધ છે, અને

નના નવા હાનિગતક રીવાજો પ્રગટતા જાય છે હે જાતન રેવના,  
 ને જાધામા બાળલક્ષ્મ કરવાનો દુરાચાર મરેથી મુખ્ય છે એ  
 દુરાચારથી જૈનમત નિબંધ, અજ્ઞાની, રોગી, અને અવિચારી  
 વની જાય છે કેળવણી પામેલી મેડો મુગ માળાઓ વિધવા  
 વાય છે, વિધવાને પેગને જીતી નહીં ગજનારી ડેટલીક-  
 એક વિધવાઓમા ગુપ્ત રીતે મોટા મોટા અનર્થ પણ ઉત્પન્ન  
 છે હે વીરરામનના દેવ, આ ઘોર પાપથી જાને મુક્ત  
 કરે તીર્થક્રમ નધના આગેવાનોના હૃદયમા મદ્બુદ્ધિની પ્રેરણા  
 કરે, અને એ દુષ્ટ દુરાચારનો તદ્દન નાશ કરી દે.

આ પ્રતાપે પ્રાર્થના કરતી કામેરીની પામે તેની મા આરી  
 અને તે મોરી—જેન, આજે તારે માટે તારા બાપા આ મોનાની  
 નવી બગડી કરાવી લાગ્યા છે, તે પહેર આજે માટે દિવન  
 છે આપણા જોષી મહાગજે કહ્યું છે કે, આજે વિધવાને વેપ  
 પહેરવામા માગે દિવસ ગણાય છે માતાના આરા વચન સા-  
 જાતી કામેરીની આખોમાવી આમુની ધારા આવવા લાગી નેણી-  
 એ જો હાથ જોડી પોતાની માતાને કહ્યું —જા, આ જ જોયો કો?  
 હું વિધવા જોરીને વળી વેપ જાનો હોય? માફ નાલાગ્ય, મારો  
 શણગાર અને મારું કપ માગ પતિની નામે આપ્યું ગયું છે હરે વે  
 પ જાનો, ગણગાર જાનો અને કપ રૂપી રૂપી રૂપી રૂપી  
 ગયું છે જો માગ લાગ્યમા મુદ્દો વેપ, અને નાલાગ્યનો ગણગાર  
 વાગ્યું કરવા લખ્યો હોત તો હું વિધવા શામાટે થાત? જા, તમા-  
 ગ મનમા જોવી તાણુ રાખ્યો નહીં હવે હું વિધવા ધર્મપાળી  
 માગ આત્માને સુધારીશ સસારનો લાભોમાર્ગ મારે હું કા વધ  
 ગયો છે જો કે એ માર્ગ રૂપો છે જના કદ બજલો છે, તથાપિ  
 શ્રી આદ્યતત્ત્વબુના ધર્મશાસ્ત્રક્રમ વાહનમા જોયી એ માર્ગનો પાર  
 પામવા હું પ્રયત્ન કરીશ જા, હરે માટે ગણગારનો વેપહોય નહીં  
 મારા નાલાગ્યનો સનામી મારા શણગારનો વેપને લઈને નવર્ગે આ-  
 Sh Bh —૧૬

ત્યો ગયો છે મારા શણગારનો સાક્ષી અને મારા શણગારનો નિ-  
રખનાર હવે આ દુનિઆમાં કોઈ છેજ નહીં માટે હવે મુંઢવે પે-  
ડોને બતાવવાનો છે? માતા, હવે હું જાણાવતી નથી પણ એક  
અભાગિયણ વિધવા છું હવે લોકો મને નટેલી તડ કહી બોલાવશે  
પોતાનું શુભ ઈન્કારા અને બ્હેમમા મગ્ન થયેલા જગતના લોકો  
મારા શુભન પણ જોશે નહીં માતા, મગજકપ પતિ પરલોકમાં  
જવાથી હું આ જગતમાં અમગજ થઈ ગઈ છું—સર્વ જાતના  
મગજિક કાર્યોમાંથી બાતલ થઈ છું

કાવેરીના આવા કડ્ડણાજનક વચનો સાંભળી તેની માતાને વ-  
ાણું વમસુ લાગ્યું, તે ધ્રુગડે ધ્રુગડે રોવા લાગી—પછી તેણીએ ગ-  
દ્ગદ્ગદ સ્વરે કહ્યું, બેગા કાવેરી, તારા વચનોએ મારું હૃદય લેદી ના-  
ખ્યું છે હવે કંઈ પણ આવા વચન મને મલખાવીશ નહીં બેગા,  
જ્યારે તું આવા આવા વિચારો મનમાં લાવ્યા કરીશ તો પતી તારા  
મનમાં ઘણો પરિતાપ થયા કરશે બેટા, તું હજી બાળક છે તારે  
અવસ્થામાં લાભા દિવસ લેવાના છે જો આજથી આવા વિચાર  
કરી અપશોષ કરીશ તો પછી ગી રીતે રહેવાશે? બેગા, જ્યાંસુધી  
અમે બેગા છીએ ત્યાંસુધી તારે વિધવાપેશ રાખવાની જરૂર નથી  
તું નાની છું તારે ખુશીથી પેહેરવું ઓઢવું જોઈએ જ્યારે કર્મ  
ચોગે એક રીતે તારો ભવ બગી ગયો તો પછી વિધવાનો વેપ પેહે-  
રી બીજી રીતે બધો ભર શામાટે બાળવો જોઈએ? બેટા, નારીસા-  
રી ઓઢણીઓ, મોનાની બગડીઓ, પગમાં ઝાઝરો, કશળી ઉંચી  
જાતની ચોળીઓ અને કમખાઓ પેટેરવામાં કાઢપણ હુગ્ગત નથી  
માત્ર નાડ ઉપર નવડી, કુલ કે ટીપકી અને ટપાળમાં બાદલો—એ  
બે શિવાય બધો મુંદર પોશાક પેહેરવામાં બાળવિધવાને કોઈ જા-  
તની હરકત નથી બ્હેન કાવેરી, આ કાંઈ આપણે ઘેર નવાઈ નથી  
આપણા ગામમાં દરેક બાળવિધવા તેમો વેપ રાખે છે અને આ  
પછી કોમમાં તે સીવાજ ઘણા કાળથી ચાલે આવે છે

માતાના આવી વચનો સાભળી કાવેરી જુઝાથી બોલી ઉઠી—  
 બા, તમે મારા પૂજ્ય માતૃશ્રી છો, એટલે હું તમને કાંઈ કહી શકતી  
 નથી પણ મારી આગળ કદિ પણ એ વાત કરશો નહીં મારે  
 શુદ્ધ ભાવથી વિધવાધર્મ પાળવો છે આ વૈધવ્યને પામેલા અમ  
 ભાગ શરીર ઉપર મારે હવે કદિ પણ મુદર પોશાક પહેરવો નથી જે  
 વિધવાઓ પોતાના પતિના સ્વર્ગવાસ પછી મુદર પોશાક પહેરી  
 નીકળી ચાલે છે, તેઓ પતિની લાગણી વગરની અને ધર્મબ્રહ્મ  
 કે સ્ત્રીઓને તેનો પતિ તેનો ઇંદ્રદેવ તુલ્ય પાળક અને પોષક છે  
 જેન વિવાહ મંગલારથી જેની સાથે પવિત્ર સંબંધ બેઠાયો છે, એ  
 વો પતિ પોતાની છાદ ગી શુભાવી આપ્યો જાય અને તેની સ્ત્રી પ  
 છવાડે મારા મારા પોશાકો પહેરે અને મોજ કરે એ કેવો અધર્મ ?  
 વળી જેવા અધર્મને જે માળાપો ઉત્તેજન આપે છે, તે કેવા અધર્મી  
 માળાપો કહેવાય ? માતા, તમે મારા પૂજ્ય છો તમે તેવા અધર્મી  
 થશો નહિ આપણી કેમમા જે વિધવાઓને વેશ રાખવાનો વિષ  
 રીત રીવાજ પ્રવર્ત્યો છે, તે અધર્મને ઉત્તેજન કરનારો છે એ  
 ખરેખર મિથ્યાત્વ છે મમકિતને ધારણ કરનારી જનમન જ્યારે  
 તેવા મિથ્યાત્વને માન આપે તો પછી તે મમકિતને ધારણ કરનારી  
 કેમ કરીને કહેવાય ? બા, તે વિષે મને વધાઈ આગ્રહ કરશો તો  
 હું કદિ પણ વિધવા ધર્મથી બ્રહ્મ થઈ મારા સમકિતને દૂષિત કરીશ  
 નહિ મે બાળપણમા કેળવણી લીધી છે, તેનો હું ગેર ઉપયોગ  
 કરીશ નહિ માતા તમારા પ્રનાદથી મે નાની ઉંમરમા જે કાંઈ  
 જાણ્યું છે, વાંચ્યું છે અને વિચાર્યું છે, તે બધાનો ઉપયોગ મારે આ  
 વખતે કરવાનો છે બા, મારે માટે કોઈ જાતનો શોક કે સતાપ  
 કરશો નહિ હું સાગી રીતે વિધવાધર્મ પાળી શકીશ શ્રી વીર  
 પ્રભુના ધર્મે મારા હૃદયને ઉજવણ કર્યું છે સમકિતની પવિત્ર છા-  
 યા મારા મગજમા પડી છે મારે હવે આ દ્રવ્ય-આભૂષણની જરૂર  
 નથી. મોનાની બગડીઓ, સોનાના દાગીના અને કાગળી તથા રે-



શમી માડી, ચોળી, કમખા, ચલીઆ વગેરે દ્રવ્યઆબૂપણો માટે પેહેરનાના નથી હવે મારે ભાવઆબૂપણો પેહેરવાના છે દ્રવ્ય આબૂપણો અસ્થિર, ક્ષણભંગુર અને માટીના છે, ત્યારે ભાવઆબૂપણો ગ્ધિર અવિનાશી અને અપાદગલિક છે હવે હું કદ તપ રૂપી કેશવેણી ધારણ કરીશ મારી ભાવનારૂપ ઠાલગણ પેહેરીશ કપા ચના ત્યાગરૂપ ક કણ, નિર્જરારૂપ ન ગથી જડલા નિર્મળતાના નૂ પૂર ધારણ કરી મારી ભવ્ય શોભામા વધારો કરીશ જ્ઞાનરૂપ ત્ર યનથી મનોહર દર્શનરૂપ દામણી ધારણ કરીશ મને ચારિત્રરૂપ વા દલાથી મારા ભાવ સૌભાગ્યને શોભાવીશ તે શિવાય સમકિતનો સુહર શણગાર મારા દરેક અંગ ઉપર આરોપિત કરીશ તે ઉપર ગીળની માડી ઓઢી હું મારા નિર્મળ આત્માને ઓપાવીશ માતા, મારી તરફની કશી વાતની ચિંતા રાખશો નહિ હું કુલીન છા છા છુ શીળ એજ માડું સર્વસ્વ છે, એવો મારો દૃઢ નિશ્ચય છે માતા, હું વિધવાધર્મ પાળી મારા પિતાના અને સાસરાના બંને કુળને હીપાવીશ

કાવેરીના આવા વચન સાંભળી તેની માતા હૃદયમા આનંદ સાથે આશ્ચર્ય પામી ગઈ આટલી નાની વયમા તેણીના આવા પ્રાઠ વિચારો સાંભળી તેના મનમા મોટે અચ્ચો થયો પત્ની હૃદયમા શાંતિ પામી તેની માતા બોલી—બેટા, તારા વચ નોએ માગ પરિતાપ પામેલા હૃદય ઉપર અમૃતનું મિચન કરેલું છે વળી મારા મનમા ખાત્રી કરાવી કે, તું બાળકનથો પણ એક વૃદ્ધ ડેરની જેવી છુ હવે માડું હૃદય તારે માટે કોઈ જાતની રાડા ગળતુ નથી તારા જેવી બાળિકાને વેશ રાખવાની કંઈ જરૂર નથી તારા હૃદયની ઈચ્છા ધર્મની ચવિન વામનાથી ભરપૂર છે પણ ખેંદન, મને એક મોટું આશ્ચર્ય થાય છે કે, તું હજી નાની છુ, તે છતાં તને વિધવાધર્મનો આટલો ભયો અનુભવ ક્યાથી?

કોમરીએ વિનયથી જ્ઞાણચાખ્યો—આ, એક વખતે સાબીનાન  
શ્રીને ઉપદ્રવે હું ઉપદેશવાર્તા માલગવા નહીં હતી, ત્યાં તેઓ  
વિધવા ધર્મનો ઉપદેશ આપતા હતા ઉપદેશ આપી રહ્યા પત્રી  
નેમણે એક વિધવા ધર્મનું મુગ ગીત ગાઇ ન લખાવ્યું હતું, જે  
ગીત મેં તમને વાદ ગાખી લખી લીધું હતું

નાનાએ માત્ર દમાડિભગાઇ પુગ્યુ, દી-ગી, તે ગીત કેવું છે?  
તે મને તલગાવ નેમણે

નિપુણુદ કહે છે, મહાગત, પત્રી તે પરિત્ર કોમરીએ વિધ-  
વા ધર્મનું ગીત તેની માતાને આ પ્રમાણે ગાઈ ન લખાવ્યું હતું—

વિધવા ધર્મનું ગીત.

(મીનાલના મહિનાનો ગાન.)

મારી રાક્ષી રિધવા બહેનો,	સુતો એક વાગી,	
દે મી બહેનો! તમાન દુખ,	બળે મુખ બાતરી	૧
બે રા મી હૃદયથી દેડ,	મુધાગ્ને ધર્મને,	
નિય નર્નજો વિધવા તાગ,	અનુસરી ધર્મને	૨
દુખ આપી પડ્યું જે ગિર,	હેવુ તે અગરી,	
દે દીન વધો અવતાર,	મોભાગ્યના લગધી	૩
નિય ધર્મ તન્નો ગુભગોધ,	હ યમા ધાગ્ને,	
કરી ઉદ્ધિય દમન વિગેષ,	હ કાગ્ને વાગ્ને	૪
નિય આપ ગદી પરતત,	મુગીને આલગ્ને,	
કરી અતગ વિત્ત નિગોધ,	સદા મન વાગાગ્ને	૫
ધરી તીવ તપમ્યા નિય,	વિગેને ત્યાગાગ્ને,	
ગીવ ગલણુ ક્યા કાગ,	રજાહો નિય વાગાગ્ને	૬

૧ મહિના દર્શન ધર્મનો નિષ્ઠ, ૨ વિગે-નિષ્ઠિત થી દૂર વિગે  
લુગેમા ૪ નન નિષ્ઠ

લગવ ત લગનમા લાવ, ધરી <sup>૧</sup>લવ તાગ્જે,  
 કદિ ચિત્ત વિકાગી થાય, વેગેથી વારજે ૭  
 મપડાશે નહીં કદિ આપ, કુસ ગના = ગમા,  
 નવ ગહેજો એકાત <sup>૨</sup>આવામ, ઈગવર નગ સ ગમા ૮  
 નહીં ખેરેરો નુદર વેપ, નહીં ડેશ ધારવા,  
 જન મ ડલ ડિસવમાર્હિ, નહીં પગ પાડવા ૯  
 જો આ ગીખ હૃદયમા નાર, ન લાળી રાખજો,  
 પરલોકમા વિધવા ધર્મ, તપ્પા દળ વાખજો. ૧૦

કાવેરીના મુખથી વિધવાના ધર્મની ડવિતા સાલળી તેની મા  
 ઘણીજ ખુશી થઈ ગઈ અને પછી તેણીએ પોતાની પુત્રી કાવેરીને  
 વેપ પેહેગવવાનો આગ્રહ કયા નહીં રહી કાવેરીએ વિધવાવેપ  
 રાખી પોતાના વેધવ્યને દીપા યુ હતુ અને તેથી આખા કાતિપુરના  
 જૈન સ ધમા તેની ભાઈ પ્રશ મા થઈ હતી હે! મહારાજ ધર્મનિહ,  
 તે કાવેરીનો દાખલો લઈ કેટલીએક બીજી જુનીન વિધવાઓએ  
 પણ આલાચનો વેપ છોડી દીધા હતો અને વિધવાનો વેપ  
 પેહેયા હતો

શિવચંદ શેડ કહે છે—ટે શ્રાવિકા, પોતાના મત્રી નિપુણ  
 ચ દના મુખથી આ વાર્તા શાલળી ધર્મશિલ્પ ધર્મસિંહે પછી વિચાર  
 કરી કહ્યુ કે, મત્રી, આજે આપણા રાજ્યની તમામ જૈનમંત્રને  
 ભાડેર ડરો કે, “કોઈ પણ જૈનગૃહસ્થે જાળલગ્ન કર્યુ નહીં અને વિ  
 ધવાઓને વેપ રખાવનો નહીં જે કોઈ આ બે ધાગતુ ઉવધન  
 કરશે તેણે રાજની આજ્ઞાનો ભંગ કયા કહેવાશે અને તેથી તેને  
 સખ શિક્ષા કરવામા આવશે” મહારાજ ધર્મનિહના આવાવચન  
 નાલળી સદ્ગુણિ મત્રી નિપુણચંદ્રે વિનંતિ કરી કહ્યુ કે, કૃપાનિ  
 ધાન, આપે આ ધાગ કરી જૈનમંત્રનો ભારે ઉપકાર કર્યા છે જોઆ

ધારા આપના ગમ્યમા સર્વ સ્થળે ચાલશે તો આપની જનપ્રજા  
મારી નિયતિમા આવશે મહારાજ, આ જાણત મારે આપને એક  
નવના આપવાની છે, તે જો આપને યોગ્ય લાગે તો સ્વીકાર કર-  
શો. ધર્મગિ હે તે જણાવા આજ્ઞા કરી એટલે ચતુર મંત્રી નિપુણ-  
ચક્રે નમ્રતાથી કહ્યું, મહારાજ, પેહેલા અગ્રેના સંઘના આગેવાનોને  
જોલાવી આ ધાગની વાત જણાવો અને તેમની મંત્રિતિ લીધા પછી  
તેની ઘોષણા કરી જનપ્રજાને ખબર આપો તો તેવી ઘણી લાભ  
ઘણે કારણકે, સંઘના આગેવાનોની મંત્રિતિ લેવાથી તેઓ ખુબી  
ચાલુ અનુમોદન આપશે એટલે પછી આપણા ધારાઓ અન્યક્ષિત  
પણે બધા રાજ્યમા પ્રવર્તશે.

પોતાના મંત્રીના આ વિચારને ગળા ધર્મગિ હે અનુમોદન  
આપ્યું હતું પછી તેને માટે આજે આપણા જન મહારાજા ધર્મ-  
ગિ હે સંઘના આગેવાનોને જોલાવે છે, તેમા મારે પણ જાણવું છે  
આ બધો વૃત્તાત સાબળી આનંદા નિશ્ચિત થઈ જોલી—સ્વામી,  
આ બધા બખર તમને અગાઉથી શી રીતે પડ્યા? શિવચક્રે કહ્યું,  
મંત્રી ગોલે મંત્રી નિપુણચક્રે દેહેદે દર્શન કરવા આવ્યા હતા, તેમણે  
અમારી આગળ આ બધી વાત કહી મળાવાની હતી.

આનંદા—સ્વામિ, મત્વર પધારો એ કામ કરવા જેવું છે  
આવા ઉત્તમ ધાગ પ્રમાર કરવાથી આપણી કોમમાથી જાણલમ  
મને વિધવાને પેપ ગબાવવાના હાનિકારક રીવાજો નાખી દઈ જશે  
ધન્ય છે મહારાજા ધર્મસિંહને કે જેમને આવી બુદ્ધિ સુઝી આવી.

નિવચક—શ્રાવિકા, આપણા કાલિપુરની બધી પ્રજા લાગ્ય-  
શાળી છે કે જેમની ઉપર ધર્મસિંહ જેવા નીતિવાન જૈનીરાજ રા-  
જ્ય કરે છે.

આનંદા—સ્વામી, એ બરેબરી વાત છે કાલિપુરની બધી  
પ્રજા સુખી છે મહારાજા ધર્મગિ હે આપણને કુમારપાળ રાજાનું  
સ્મરણ કરાવે છે.

ગિવચદ્ર—આરે નિષુણ્ણદ મ ત્રી આપમે વન્તુપાળ તેજ-  
પાળ મ ત્રીનુ મ્મરણુ ગમે છે આવિઠ, હમે વળત થઈ ગયો છે  
હુ મહારાજા ધર્મનિહુના દગ્ધારમા બાંકે '૩

આનદા—વા સી નત્વર પધામે અને એ જાય મિદ્ધ કરી  
આપાણા નાધર્મી બધુઓની આગીય ન પાઠન કરે

ગિવચદ્ર—નન્નુણી આવિઠ, તમે ચવિન હૃદયના ઠા, માટે  
આ વળતે મને તમે હૃદયની આગીય આપો, જેવી હુ માવર્મી  
બધુઓની આગીય મેળવ નેલા યગાળી ૫

નનામીના આના વડન આગળી આન નીચ પ્રમાણે આ  
ગીવાની ટવિના બોલી —

### આનદાની આગીય

“તીર્થ તણી આગાવના નન કરીમે —એ નહ

આજ આનદા મ તરાગિય આપે,

મ્મ મીનો જય થાય,

કાત કરો કામ કોમનુ જયકારી,

યાજે ધર્મ સહાય

માજ ૧

મ્મામી મુધારો આવિઠ મ્મેલ ધારી,

રાખો અતર ખત,

રહાય કગવો સવને મુખકારી

બાધો પુણ્ય અનત

માજ ૨

હાનિ કરે જે કોમની અતિ વેજે,

હાનિકાર રીવાજ,

નહ કરે તે કોમને ટ ખનાથી,

એજ સુદૃઢ કાજ

માજ ૩

બાળલક્ષ્મીના કોપવી કોમ ડ પે,  
થાય હાનિ અપાર,  
રાજ સહાયથી શ્રાવડોને સુધાગી,  
ડરો જય જયકાર  
શ્રી જિનરાસન દેવતા મ્હાય આપો,  
ડાપો ડહ અપાર,  
વિજય ડગે વીરધર્મનો શિવકાગી,  
સ ધનો જયકાર

આજ ૪

આજ ૫

આ પ્રમાણે આનંદના મુખથી આશીર્વાદની મનુર ડવિતા સાબગી શિવચંદ્ર ધર્મસિંહના દગ્ગારમા ગયો.

ગજ ધર્મસિંહના દગ્ગારમા જતા શિવચંદ્ર પોતાની શ્રી આનંદાચે આપેલી આશીર્વાદો વિચાર કરતો હતો—“ અહા! ૫ વિવ્ર શ્રાવિકા આનંદાચે મને ડેવી આશીર્વા આપી છે? તેણીના હૃદયની પવિત્ર ભાવના ડેવી ઉત્તમ છે! પોતાના સાધર્મિય ધુઓ અને સાધર્મિ પહેનોનું હિત કરવાની તેણીની ધારણા ડેવી ઉત્તમ છે! એ પવિત્ર શ્રાવિકાના અતરની આશીર્વા સફળ થયા વિના મ્હોં નહીં તેને માટે મને એક પ્રહોડનું પદ યાદ આપે છે—

“ સ્વર્કર્તવ્યપરાઃ ધર્મ-

નિષ્ઠાઃ સ્યુઃ સફલાશિપ । ”

“ પોતાના કર્તવ્યમા અને ધર્મમા તત્પર રહેનારા મનુષ્યોની આશીર્વા સફળ થાય છે ”

ધર્મદામ એક કહે છે—હે શ્રાવિકાઓ, એમ વિનવતા શિવચંદ્ર એક ધર્મસિંહના રાજ્યકાર આગળ આવી પોહોન્યા હતા.

આનંદ પોતાના પતિને આશીર્વા આપી હૃદયમા આનંદ પામી હતી અને પોતાના પતિ સાધર્મિય ધુઓનું હિત કરવામા વિજયી થાર, એવી ભાવના ભાવતી હતી.

પછી નિત્યનો સમય વયો એટલે પગ્મ પવિત્ર આનંદ પોતાની પુત્રી લલિતાને ઉપદેશવાતીથી યોગ આપવાને પોતાના હંમેશના આનંદ ઉપર આવી. તે વખતે ચચળ વગેરે બધી શ્રાવિકાઓ આવી હાજર થઈ.

આનંદ હા કહે છે—જેન લલિતા, આવતી કાલે હું જ્ઞાનશ્રીને ઉપાશ્રયે ગઈ હતી, ત્યાં તેમણે જીજ્ઞાસા નિષે મહિષી સતીની કથા વહી હતી, તે ઘણી મનન કરવા લાયક છે, તે હું તમને વહી સંભળાવું, તે તમે બધા યાન દઈને માલગળે તે કથાને અગે એ પવિત્ર સાધ્વીઓએ બીજા ઘણા યોગ આપ્યો હતો, જેની અસર શ્રવણ કરનારી શ્રાવિકાઓના હૃદયમાં વહી સારી રીતે થઈ હતી.

ચચળ—વગમાતા, એ કથા અમને કહી સંભળાવો તો ઘણું ઉપકાર થશે.

પ્રેમ—ચચળ જેન, હા, બીજી વાત છે, એ કથાની પ્રગતિ મેં પણ બીજી શ્રાવિકાઓને મોટેરી માલગી છે.

પ્રેમ—આનંદ હા જેન, આ વાત માલગી મને ઘણો અપશોષ થાય છે.

ચચળ—તેમાં તમને શાનો અપશોષ થાય છે?

પ્રેમ—ગઈ કાલે હું પણ જ્ઞાનશ્રીને ઉપાશ્રયે ગઈ હતી, પણ હું તો ઉતાવળી ઉતાવળી તેમને વાતને આંતર આવી હતી તેથી મને તેના ઉપદેશનો લાભ બીલકુલ મળ્યો નહીં.

ચચળ—તમે શામાટે ઉતાવળ કરી હતી?

પ્રેમ—શું કંઈ જેન, મારો ઉતાવળીઓ અભાવ છે ઘણી વાર દેરાસરમાં પણ એવી રીતે ઉતાવળ વર્ષ બાય છે અને એવા ઉતાવળીઓ અભાવને લઈને મેં ગઈ કાલનો મોઝો લાભ ખોયો છે.

જ્ઞા—પ્રેમ હા, પેહેલા મોઝો પણ એનો અભાવ હતો, તે આપણા ધર્મમાતાના ઉપદેશથી મુક્તિ મળે છે.

પ્રેમદા—જ્યાં હેન, તોપણ મારા જેવો તમારો ઉતાવળીઓ  
સ્વભાવ નહીં હોય

જ્યા—જેન, હું બાલુ છું કે, મારા જેવો તમારો ઉતાવળો  
સ્વભાવ નહીં હોય તારણ કે, હું પેહેલા કેવી હતી તેવા તમારા બહુ-  
વામા નથી થયે ભાગે હું દેહેરે કે કપાશ્રયે જતી નહીં પણ વ  
ખતે કોઈ પર્વણીને નિવસે નહીં તો દર્યાન અને વદન ઉતાવળથી કરી  
દોડાડે કરી ઘેર આવતી હતી જેન, એક વખતે તો એણે બન્યું  
કે, હું જ્ઞાનશ્રીને કપાશ્રયે તેમને વદના કરવા ગઈ, ત્યાં જ્ઞાનશ્રીની  
આગળ કોઈ ચોળી માંડી પેહેરી બેઠી શ્રાવિકાને વાઢવા લાગી  
જ્ઞાનશ્રી તેનાથી થોડે દૂર બેઠા હતા, પછી તે શ્રાવિકાએ જ્ઞાનશ્રીને  
દંડુ, જેન, તું દોને વાઢે છે? જરા નામુ તો જો જ્ઞાનશ્રી આ ત-  
રફ બેઠા છે પછી હું વિલખી બની એમણે જ્ઞાનશ્રીએ કહ્યું, જેન,  
શરમાઈયા નહીં તું જેને વદન કરતી હતી, તે શ્રાવિકા ક્યોથી  
માંડી નથી પણ ભાવથી સાંભળે છે અને વચમાં તાનથી મોટી કે,  
માટે તારે વદન કરવા ચોગ્ય છે તે વખતે મેં જ્યુ, શુક્રણી, જ,  
ક્રમા કર્યો માંગે સ્વભાવ ઘટો ઉતાવળો છે

પ્રેમદા—જેન, એ તો જરા વવાટે પડ્યો ઉતાવળો સ્વભાવ  
જેવાય તે તો ઠીક પણ મને તો ગઈ ગઈ જ્ઞાનશ્રીના મુખની રા-  
હિણી નતીની કથા આભળી નહીં, તેને માટે ઘણાજ પચાસાપ  
થાય છે

જ્યા—જેન, હવે પચાસાપ કર્યો આ કામનો? જે થયું  
તે ખરૂં આપણા જ્ઞાનશ્રી તો આપણા ધર્મમાતાજી આ જ્ઞાનદા  
ગકીજી જે તેમના મુખથી ગેહિણી નતીની કથા આભળ્યો એટલે  
તમારા મનમાં પૂનપૂન તોપ વગે

પ્રેમદા—હા, જેન ખરૂં છે આપણા જ્ઞાનશ્રી તો આનંદ  
જેનજ છે



આનંદા—જેને, કયા જાનથી? અને કયા હું? તેઓ પદ્મ મહાનન ધારી માધી કહેવાય અને હું એક પામર ન તારનો ફી? હેવાઈ વળી કયા તેમની ઉપદેશ ગણિ? અને કયા માગીગણિ તેમા ધણીજ તફાવત છે

પ્રમદા—જાનદા જ્ઞેન, એ જરી વાન, પણ અમારા બધાના હુમેશના ઉપકારી નો તમેજ છે. મમયનો ભોગ આપી હુમેશા ઉપદેશવાતા કરી અમાન જેવી અરથાવિના છવન મુધાર નારી તમારા જેવી પદેપકારી આપિન આ જગતમા જીવેજ જો

આનંદા—જેનો એમા હું મુકકડ નારી તે જગત ફેરવેક આવિગએ પોતાનુ અને જી તનુ હિન થાય તેમ કરુજ નેધએ

પોતી—ધર્મમાના જે રૂપા કરીને જાનથીએ ખેરી ને કિડીની માતા અમને મળાવે

ધર્મદામનેક કહે છે—હે આવિગએ, પડીઆન માએ જાનથી માધીછડી પામેથી નાબગેલી ગણિની જાનીની વાર્તા કહેના માડી તે તમે પાનુ માનથી નાબગાએ

આનંદા—હે આવિગ જેને, પડીપુન નગરમા થીનદ નામે જન મન્ય કરતો, તેથી થીનદના રહિયે ધણા ધર્મિષ્ઠ હતા, પણ થીનદ દુનયાની વેકેના નહવાનમા રિમેર આવનાથી પળ નકાન શાખ થયો તેથી એકે તેનામા જુદિ, ગણતા અને પાકમ રહેરે જીત નારા પુત્રો હતા, પણ દુરાચારના એક અવગુણથી તે ઘણા પુણ્યકાર્ય નયા હતા તેના મન્યમા ધનાવદ નામેએ શ્રેડીએ હતો હતો તેના ઘરમા ગેહિલિ નામે એક સ્ત્રી હતી ગેહિલિ અથ તેના નિનને એક કુવાની હતી, ત્યારે તેણીએ પાતાની મન્ય પામેથી મારી કેળવણી લીધી હતી તે માથે તેણીનાર્થ નિનના ગુણુઓ હતો ત્યારે ગેહિલિ પગલીને પાનિને પાન

ગઇ, ત્યાં તેની માતાએ જે હિતકરી ઝોધ આપ્યો હતો તે તે-  
લીના હૃદયમાં એવો તો ઠંભી ગયો હતો કે પછી જે જનશ્રવ સુધી  
તેલીના હૃદયમાંથી કદિ પણ બુવાય તેવો ન હતો.

ધનાવડ અને રોહિણીનો ગૃહાવાસ ઘણે ઉંચે પ્રકારે ચાલતો  
હતા તે ખંભની વચ્ચે પ્રમની પવિત્ર ગાડ જ ધાર્જ ગડ હતી એ  
વખતે વનાવડનો રોહિણીની રત લડ વેપાર કરવાને સમુદ્રપ્રયાણ  
ક ના તૈયાર થયો નતી રોહિણી પોતાના પતિના વિયોગને માટે  
મનમાં જગ કરવાણી પાડ પતિના આવા માહુમ ભરેલા ટ્રોગમાં  
પોતાને જાતગયડપન વાવુ, એવુ ધાની તેણાંએ પતિના પ્રયાણને  
માટે ખુશી જતાની ચાલની વખતે તે પવિત્ર ધાર્જ ગે હાવ જોડી  
‘સી રહી ત્યાં ધનાવડશે. ગંગદિત વધ જોડ્યો—’ ગ્રિયા, હ  
ફર ‘ધમા જાડે ક ધરની પ્રતિષ્ઠા માગવે અને આપણા ધનના  
કીમતી પાવોના કરતા જે રધા-કીમતી છે, તેના તારા નીલગ્નની  
માની રીત રક્ષા કરે તાના મન્વામની મને જાતી તો નહીં ચુકી  
કે કે, તુ ખંભની રીજવતી નતી છે, તથાપિ ‘પતિએ પ નીને  
જિતગિજ્ઞા આપની જોઈએ એ નિર્વ્યને અપુનરી માને તને કહેવુ  
પડે’ તે સાબળી રોહિણી મદન્વડે જોડી— ‘પ્રાણનાથ, માન  
નીળની આ ને મારાથી થઈ ગયે નહીં તો જનગામનના પવિત્ર  
દેવના તેની જ્ઞા કરયે વળી મે માડ નીજકપ અમૃત્ય જન માન  
પ્રાણની ચોડીમાં ગળ્યુ છે, જે કોઈ આની તે પ્રાણનો નાગ કની  
નને લેવા ધાને તો મેળવી ચડે તથાપિ એમ પણ અને તેવુ નતી  
કરવુડે, તે પ્રાણ એકલો નાગ પામશે નહીં શીવજનને માથે લ  
ધનેજ તેઓ નાગ પામશે, એકલે માન નીજક તને લેવાને કોઈ  
પણ અમર્થ નથી ગામી, પાછા નન્વર નેલેવા પધાગ્ને આપના  
ગરીબની રક્ષા કરજો અને યોગ પગેતો ગુણ નમા સર મોડ રજો ”

આ પ્રમાણે કદી ધનાવડશેડ અમુદમાર્ગ વેપાર કરવા ગયો  
જો ।।।—૨૦

પવિત્રહૃદય શહિણી શીજનન પાળતી ઘેર રહી અને પોતાની મળીએના નાથમા રહી મારા સારા ધર્મ તથા નીતિના પુસ્તકો વાચી દિવસો નિગમન કરવા લાગી

એક વખતે વમ તનુતુ બેઠી હતી વનબૃમિમા વિવિધ જાતના વૃક્ષો વિકાશ પામી ખીલી ગયા હતા અને કોયલ પંચમ સ્વર બોલી શ્રવણને આનંદ આપતી હતી તે વખતે પાટલિપુત્રપતિ શ્રીનંદ રાજા ઉદ્યાનમાં કીડા પ્રવાને નીકળ્યો હતો. માર્ગે જતા પોતાના ઘઘના ગોખ ઉપર બેઠેલી રોહિણી નેના જોનામા આવી રોહિણીના મનોહરરૂપથી શ્રીનંદ મોહિત થઈ ગયો. તરતજ પાછો ઘેર આવી તેણે એક દામીને જાતજાતની બેટો લઈને રોહિણીની પામે મોકલી દામીએ ભેટ આગળ ધરી રોહિણીને કહ્યું, કે, બાઈ, તારા નગીબ ઉઘડી ગયા જાન શ્રીનંદ તને મળવાની ઇચ્છા રાખે છે માટે તેનો સંગમ કરી તારી ચાવનવચને સંકળ કર મતી રોહિણી તે સાબળતાર ચક્રિત થઈ ગઈ, પણ તેણીનામા હિંમતનો ગુણ બારે હતો તથી તેણીએ વિચાર્યું કે, આ રાજા વિષયી છે, તે મુળનો વિચાર કરશે નહીં છુટા થયેલા મદોનમ તા હાથીના જેવો તે રાજા મારા શીજડપી વૃક્ષનું ફળમા ગડન કરી નાખશે હું હાવ એકલી છું, માટે માટે કોઈ યુક્તિથી તેને બાંધ દેવો આવું વિચારી રોહિણીએ તે દામીને કહ્યું, “મળી, મહા રાજા શ્રીનંદ જ્યારે મને ઇચ્છે છે, ત્યારે માગ લાગ્ય સારા ગણાય તેમા કાંઈ આશ્ચર્ય નથી કરણકે, દરેક સ્ત્રીઓ પોતેજ સ્વભાવથી એવા સુદર પુરૂષને ચાહે છે, પણ આ રાજા તો ઉલટો મને ચાહે છે, માટે એને ધિક્કાર છે જો એને પોતાના નિર્મળ કુળને કલકિત કરવું હોય તો તે બધે ગુપ્ત રીતે રાત્રિને વિષે આવે” એમ કહી રાજાએ એ મોકલેલી તે ન લેતા દ્વતીને મળીએ વિદાય કરી દ્વતીએ તે ખબર રાજાને આપ્યા, એટલે શ્રીનંદ રાજા સુદર પોશાક પહેરી રો-

દિલ્હીને યેં જયો રાદિલ્હીની દામીએ આમન આપ્યું, ગત તે ઉ-  
પર જોડો એવે સતી નીચી દૃષ્ટિ કરી ત્યા આની તેણીએ પોતાની  
દામીએને આજ્ઞા કરી કે ઉત્તમ પ્રજાની રસોઈ તથા વાદિદ્દ રજ  
નો એક યાગ સગીને લાવો મળીઓએ તેણીના કલ્યા પ્રમાણે કયું.  
એવે જ બને કમળ ઈ તથા રતનની એવ જમી ચક્રસાગા (અગ-  
તી) માગયો ત્યા તેને નિદ્રા આવવા લાગી કલુમા નિદ્રા આવે અને  
મલના લાગત થાય નવી નવી મરન અને વિગ્સ બને પ્રકારની  
એ દિલ્હીને તે જોયો—‘આનાના પ્રજાની રસોઈમાં ડેલીક  
નગ્સ છે અને ડેલીક વિગ્સ છે એનું શું કાળુ?’ રાદિલ્હીએ કયું,  
જે કે તેના વિગ્સ ઉપર વિચાર કરવાનું તમારું કામ છે તથા પિંડુ  
કુટુંબ જેમ આ વસ્તુઓને વિગે મરસ પાવું અને વિગ્સ પાડું કેળા  
ય છે, તેમ અમે આંઓને વિગે પલુ મમજવું છે સર્વત્રી મમ  
છે તે હતા તે પુરૂષને જમમા પાટીના છે જે મમૂર્યાકાનમલ્લિ  
મુખને જોઈને જરલિન થાગ છે, તેમ કામાતુર પુરૂષો મૂડતાથી  
નવી નવી ત્રીઓને જોઈને વિકાર પામે છે હે નામી, આપ તો  
નર્વ પ્રાના પિના હો, આપ જેવા સુતાધીય જ્યાં અન્યાયમા  
પ્રવચન કરે તો પછી બીજાની શી વાત કરવી? અનીનિને માગ  
વ નવું એ ગલઓને દૂષિત કરનાર છે હે પિના, ત્રી તો નગ્સની  
ખલુ જે, જુદિને જાણ કરનાર છે અને પાપને ગહેવાની મોગી  
નારી છે.

હે મેનો, સતી રાદિલ્હીના આવા વચન માખતી શ્રીન - ગ  
લના દુહયના તેની આદી નવગ ચર્જન અને પગ્સીનો મનાગમ  
એ અનીનિને માગ દેવાથી આજ્ઞા અને પગ્સોડમા દુખાયક  
છે, એવા તેન નિયય થઈ ગયા શ્રીન હ આનન પગ્સી મેવે થઈ  
રાદિલ્હીના પગ્સમાનમીને જોઈયો—સતી, આજે તે માગે વદાર  
કો છે હુ-સાવને ઉપરેશ અપનાવે તો પમવે પમવે નમે છે,

પણ હિતાર્થને બતાવનાર તારા જેવા તો કોઈ વિજ્ઞાન હોય છે મારી પ્રજામાં તારા જેવી મતીઆવિકા વસે કે, તેને માટે હું માગ આત્માને ભાગ્યશાળી ગણુ છું આજથી તુ મારી ધર્મજ્ઞેન છે અને મને કુમાર્ગે જતા અટકાવવાથી તુ મારી ગુરૂ પણ થઈ છે આ પ્રમાણે કહી તે મતી આવિકાના ગીળની પ્રગમ્યા કરતો શ્રીનંદ પોતાને ઘેર આવ્યો.

હવે ધનાવહુશેઠ દરિયાઈ મુલાકાત કરીને પોતાને વતન આવ્યો. પતિને જોઈ રોહિણી ધણીજ ખુશી થઈ ગઈ તે પતિભક્તા આવિકા પતિના દર્શન કરી જે આનંદ પામી હતી તતુ વર્ણન થઈ ગયું તેમ નથી.

એક વખતે શેઠ પોતાની દાનીના મુખથી સાબળ્યું કે નાનકડો શ્રીનંદ પોતાને ઘેર આવ્યો હોય. પણ મતી રોહિણીએ પોતાના ગીળની ન્યાય કરી હતી. દાનીએ યથાર્થ વાત કરી પણ ધનાવહુના હૃદયમાં શંકા રહેવા લાગી તેથી તેણે વિચાર્યું કે, “નાનકડો શ્રીનંદ વિપત્તિ છે અને તે એકાંતે મારા ઘરમાં આવે તો પછી રોહિણીનું રીંગણ શી રીતે રહી ગયું? ભુખ્યા વાનરને મધુનું પાત્ર મળે અને ઝાઝડાને દહોની મટકી મળે, તો તેઓ તેને કેમ ગોરે? મારે આ મારી લાવળ્યરૂપ અમૃતથી ભરેલી ભાર્યા પાસે રાત્રી આવી ગયો, એટલે તે મુશીલા કેમ રહે?” આવા કુતર્ક કરતા ધનાવહુ શેઠના મનમાં નિશ્ચય થયો કે, “રોહિણી જરૂર પ્રજા થઈ હશે હવે એવી મુશીલાને માત્ર ધરમાં ગળવી ન જોઈએ.”

આ અવસ્થામાં અજાનક ભાગે વરનાદ નદી આવ્યો. કાલુમાં તો મુશળધાર વૃષ્ટિ પડવા લાગી, એવી રીતે તે સાત સાત દિવસ મુશળધારાએ વર્ષ્યો, નદી, ઝસ વગેરે જળાશયો નદી ભરી ગયા તે વખતે પાટલીપુત્રની પામે આવેલી નદીમાં મોટું પૂર આવ્યું, તે પૂરે તત્કાલ ઘન કરી નગરના દરવાજાને નોકરી દીધા જળના

પૂરમા આખુ નજાં દુષ્ટી જશે, એવુ જ્ઞાપાવી શ્રીનંદ ગત્યે  
 વિદાયુ કે, ' જો શેઠિણી સતી અદિ દ્વાર મુધી માને તો તેણીના  
 શીળના પ્રભાવ પી મા પછી હનતી નય ' આવુ વિચારી ગત્યે  
 શેઠિણીને જોવાનામાણુ નોકડનુ ચેટિલી પાનાના નિ ધનાવ  
 અને માથે સર્વ નગરના દેવાન આ ના મારી ન્યા ઉતેલા રાજા  
 એ હતુ, " એન, તુ સતી કે, નાટું ના નગરના પૂરને પાડુવાળા "   
 એ કાલગત જ લાખો મનુષ્યોની નજરે સતી નાગના દુરાગત  
 નાગ ચડી અને હાથમા જળ સર્વ નગર મન બણી જોણી—  
 ને મે આ લગને વિશે શુદ્ધ ગીળ પાણુ હોય તો આ જાળનો ન-  
 પર્ગા વિરામ પામી જાઓ " સતીએ આના વચન ઉચ્ચાયાતે  
 આમાજ નીતુ પાણી આગળ આવતુ જ વ વયુ તે જોઈ ગત  
 શ્રીનંદ અને નજાના લોકો હર્ષ પામી જોણવા લાગ્યા—અહો!  
 ધન્ય છે, મા સતીના ગીળને અને ધર્મને જગતમા આવી મતી  
 એનો પ્રભાવ પ્રત્યક્ષ રીતે દેખાય કે તે વખતે આદ્રશમા દેવતા-  
 એએ પણ હર્ષના નાદ કરી મતી શેઠિણીની જય જોણાવી અને  
 ઉચે સ્વરે હતુ કે, ' આ મહાસતી શેઠિણીનુ અનુભુત રીળનન  
 પોતોના ઉપમર્ગને હગનાર છે આનો પ્રત્યક્ષ પ્રભાવ જોઈ તે વખતે  
 તુલા લોકોએ જનધર્મ અગીનાર જ્યો હોનો ગત શ્રીનંદ તે  
 મદાનતીની પામે નમનિત ત્રહુપુ થ્યું અને શુર પામે પોતાના દુ  
 ગચારની આલોચણા લઈ પોતાનુ જે મલિનશુવન હતુ, તેને  
 ધાર્મિકશુવન કરી દીધુ પછી તેણે પોતાના જનાનાની રાણીએને  
 શેઠિણીની પામે જૈનધર્મ ત્રહુપુ કરાવ્યો અને શેઠિણીની પ્રેર  
 પાથી નર્વ જિનમદીરોમા પૂત વદના વગેરે મહોત્સવ કરાવ્યા "   
 ધનાત્રહુગે પોતાની સ્ત્રીના ગીળનો આવો પ્રભાવ બણી ધણેજ  
 ખુશી ધયો અને તેને પ્રથમ ડરેલા કુતરને માટે તેણીની પાસે  
 સમા માગી

આનંદા—કહે છે, હે જીનેના, રાહિણીની જેમ શીળ સાચવનાર શ્રાવિકાઓ આ જગતમા મતી કહેવાય છે, તેવી સતીઓના પ્રભાવથી મોટા મોટા વિધ્નો પણ દૂર થઈ જાય છે. મતી શ્રાવિકા જાણે અગ્નિ કરી શકે છે, અગ્નિને જાળ કરી ગરકે છે, શિકારી પ્રાણીઓને વશ કરી શકે છે, અને અમાધ્ય વસ્તુને સાધ્ય કરી શકે છે. આવો મતીધર્મનો પ્રભાવ જાણી તમે હુમેશા શીળનું રક્ષણ કરજો. શીળના રાણગારથી સુચોલિત થઈ તમાના સ્ત્રી વનને ઉજવણ કરજો. મતી રાહિણીએ એક એવું તપ કરેલું હતું, કે જે તેણીના નામથી પ્રખ્યાત એવું ‘ગેહિણીતપ’ કહેવાય છે. તે તપ અદ્યાપિ ભારતની જૈનપ્રજા આચરે છે.

લલિતા—બા, ખરી વાત છે, એ તપનું નામ તો મેં પણ સાંભળ્યું છે, પણ તે કેવી રીતે થાય છે, તે મને ખબર નથી, માટે રાહિણી તપનો વિધિ કેવી રીતે છે ? તે કહો.

આનંદા—પુત્રી લલિતા, ગેહિણીતપ તો ગેહિણીની પેઠે જાનું છે, પણ મતી ગેહિણીએ તે તપ આદરથી કર્યું હતું, તેથી તે રાહિણીના નામની માથે કહેવામા આવે છે, તે તપ કેવી રીતે વાધ ? તેનો વિધિ હું કહું, તે તમે યાન દર્શને માલગો.

એક વખતે તે મતી ગેહિણી કોઈ વિદ્વાન્ શુર પામે ધર્મ માલગવા ગઈ હતી, ત્યાં શુર ઉપદેશ આપતા હતા ઉપદેશના પ્રસંગમા શુરે કહ્યું કે, “ જે માણસ શુદ્ધ ભાવથી ગેહિણીતપ કરશે તે સ્વર્ગ તથા મોક્ષની સંપત્તિ મેળવશે ” તે વખતે ગેહિણીએ વિનયથી પુછ્યું, “ ભગવન્ ! ગેહિણીતપ કેવી રીતે કરવું ? ત્યારે શુરે જણાવ્યું—ગેહિણી નક્ષત્રને વિષે વાસુપૂજ્ય સ્વામીની આગળ સાત વર્ષ અને નાત મામ સુધી ઉપવાસ કરવા અને પછી તેનું ઉજ્જમણ કરવું. ઉજ્જમણની ક્રિયામા લાડુ પિંગેર વસ્તુઓ પ્રભુની આગળ ધરવી ” આવી રીતે ગેહિણીતપ કરવાથી મોક્ષને

પ્રાપ્ત કરનાર પુણ્ય જ ધાય છે ગુરૂના આવા વચન માલગી સતી  
 રોહિણીએ તે તપ શુદ્ધ રીતે કર્યું હતું, જેના પ્રભાવથી રોહિણીએ  
 મોક્ષ ફળને આપનાર પુણ્ય ઉપાર્જન કર્યું હતું જોનો, છેવટે  
 એ સતી આયુષ્યનો ક્ષય વળા શીળના પ્રભાવથી પહેલા દેવલોકમાં  
 ગઈ હતી, અને ત્યાંથી ગયીને મનુષ્યલવપ્રાપ્ત કરી તે મોક્ષે ગઈ

ધર્મદાસશેઠ—હા શ્રાવિકાઓ, આ પ્રમાણે આનંદાએ તે રોહિ-  
 ણીની કથા જી ન લખાવી તેથી લલિતા, ચચળ, પ્રેમ, પુનગી  
 ગયા, પ્રેમના અને પોતી વિગેરે બધી શ્રાવિકાઓ ધાર્મિક ખુશી  
 થઈ હતી પણ આનંદાએ કહ્યું કે, જોનો, આજે આપણે નિ-  
 ત્યનો વખત થઈ ગયો છે, માટે હવે ઉપદેશવાર્તા મમાસ કરનામા  
 આરે કે એમ જી આનંદા અને લલિતા બેઠા વચા એટલે શી  
 શ્રાવિકાઓ બેઠી વઈ, અને આનંદાને પણ લાગી પોતપોતાને  
 વેગ ચાલી ગઈ

ધર્મદાસશેઠ—ધર્મમાતાઓ અને ધર્મ જોનો, હવે આપણે  
 પણ નમય વઈ ગયો છે, માટે આજની ઉપદેશવાર્તા નમાસ  
 કરનામા આરે કે

મણિ—ધર્મપિતા, હજી આપણે વખત બગળા થયો નથી  
 તે જતા આપની ઈશ દોષ તો ગઈ હરકત નથી

ધર્મદાસશેઠ—મણિ, તે કેમ જાણ્યું કે, બરાબર રખત  
 વયો નથી ?

મણિ—ગાકા, મારી પામે રી-આજ છે

ધર્મદાસશેઠ—તેમા કેટલી ગાં છે ?

મણિ—હજી દગ મીનીટ બોલી છે

ધર્મદાસશેઠ—ત્યારે આ શ્રાવિકાગણની રી-આજમા તો  
 બરાબર વખત થઈ ગયો કે



મહિ—હું વાર ૩ કે, માગી ઘડીઆળ જગજર છે, ૬ વૃત્તે,  
મે ગઈ કાલે મારા મામાને ઘેર મેળની હતી

ધર્મદામગેઠ—જેન, વી માળનો તાર નિયમ જેતો નવો  
લે બે યારે એકીમાઠ ઘણા માપુએની ઘડીઆળો મેળવવા માગીએ  
તો ૧૨ મા ગોડો ઘણો ૭૦ પડ્યો એક વિઠાન કહ્યું છે કે,  
મામાનો પ્રવૃત્તિ ૧ ઘડીઆળ મગ મી રીને બે નવા નથી

મહિ—ધર્મપિતા એ તમાક કહેતુ જગજર છે અને બે  
ઉપની આપને બોધ લેવાનો છે

ધર્મદામગેઠ—૧। માળ ઉપથી તો શીજો ઘણા જોડ  
લેવાનો છે

મહિ—નામ, તે અમને સમજાવો

ધર્મદામ ગેઠ—જેન, જેની રીતે ઘડીઆળ બાની જાય છે,  
તેવી રીતે આપણું આગુપ પણ બાધુ જાય છે, માટે વેળામર  
જેનીને ધમમાધન કરવાનું છે જેમ ઘડીઆળ મેઠાની નાજવાધી  
અંકુશ જોડી વડ અંકી જાય છે, તેવી રીતે મા આપણું શરીર  
પાંચ મેઠાકાની રાખવાથી મચાનક અંકી જાય છે જેમ ઘડીઆળને  
તેના રાખન પ્રમાણે બાવી દેવાથી તે હમેશા નિયમનર બાવા કર  
છે, અને બાવી ન દેવાથી તે નિયમનર બાવતી નથી, તેવી રીતે આ  
શરીરને પ્રાસુક અને માફ આપે તેનો આહાર નિયમનર આપવાથી  
તે સારી રીતે આવે છે અને આહારમા પ્રનિયમિતપણું રાખવાથી  
તે સારી અને દુ મી વડ જાય છે

મહિ—કાન મા જોડ તો ઘણા સગસ છે ઘડીઆળનો જા-  
ગજગ ઉપયોગ હવે માગ જાણવામા આવ્યો છે

ધર્મદામગેઠ—કેમ મહિ, હવે તારી ઘડીઆળ પ્રમાણે  
આપણો વખત થઈ ગયો કે નહીં ?

મણિ—ધર્મપિતા, હવે માત્ર પાત્ર મીનીટ ઘટે છે

ધર્મદામ્નગેક—ત્યારે પાત્ર મીનીટનું એક ગીત ગાઈ

મલના ય

મણિ—ઠાકા, જેવી આજ્ઞા ઠહો ડયુ ગીત ગાઈ ?

ધર્મદામ્ન શેક—આજે ઝહિણી તપની વાત આવી છે, તેથી

કોઈ તપમ્યાનુ ગીત ગાઈ જતાવ્ય

મણિ—માગ જ ગા ઠકી, જો મને જવગવવામા મદદ કરે  
તો હું ગાઈ શકીશ

### તપમ્યાનુ ગીત.

■ કારતક આરોગે કાન લાખા.—એ રાહુ

તપમ્યા ૧ તાપ હટી તપને,	સહા જિન નામ હૃદય જપને,	
તેથી આ ઠમજ ધ જપને	તપમ્યા ( એટક ) ૧	
ઠરી તપ ૩લવિક વિજય પામ્યા,	જનતમા પૂર્ણ યગે જામ્યા,	
કર્મના મુકળ જ ધ 'વામ્યા	તપમ્યા ૨	
તપમ્યા કમજ ધ લપે,	હૃદયમા 'મુખઠ શાતિ આપે,	
ગુહના સયમની મ્યાપે	તપમ્યા ૩	
તપમ્યા ધર્મતેજ કરતી,	પૂવના પાપ સકળ હટતી	
અધિક તે ૭અતગમા કરતી	તપમ્યા ૪	
તેજ છે તીવ્ર મહાતપનુ,	પુણ્ય જિન નામ તણા જપનુ,	
થાય તે પરલનમા જપનુ	તપમ્યા ૫	

૧ તાપને હટનારી ૨ ખપી જત્યા ૩ ભારિ પ્રાણીઆ  
૪ નામ દયા

૫ મુમ આપના ૬ ધર્મના તેજને ૭ ૮ કમા ૮ ઉપરોગી

બને તપધારી બને બંડો, બળને જોર તણો ઝડો,  
 ઘટાડે કર્મતણા અંકો તપન્યા ૬  
 નિર્જરા થાય મદા તપથી મળે મુખ ધર્મરૂપ નૃપથી,  
 બનાવે મોક્ષતણો 'મુપથી તપન્યા ૭  
 તપસ્યા 'તીન મદા ધરજો, નિર્જગ કર્મતણી ઠરજો,  
 તેથી આ 'લવસાજર તગજો તપન્યા ૮

આ પ્રમાણે તપસ્યાનું ગીત સાલગ્રીબધી શ્રાવિકાઓ ઘણીજ  
 ખુબી ધર્મજર્મ પડી આદીશ્વર ભગવાનની જ્ય મોવાવી બધા પા  
 તપોતાને ચ્યાને ચાલતા વયા

ગ્રન્થામા તાગજો અજવાળીને પુલ્કુ કે, જહેન, મણિએ તપ  
 ન્યાનું ગીત વપુજ મજેનું ગાયુ

અજવાળી—તારા જહેન, એમા શુ આશ્ચર્ય પામે છે? મણિ  
 બણેલી છે અને વગી તેનો કંઠ મીઠો છે, જ્યા જ્ઞાન અને કલ્પ મા  
 ધુર્ય બને માથે હોય ત્યા પડી પુલ્કુજ શુ?

તારા—જહેન, મને તો ઘાડુ આશ્ચર્ય થાય છે ઘરણુંડ, તે  
 બને માધુર્ય માગમા બીવકુચ છે નહિ

અજવાળી—તાગ જહેન, તમે પણ લાણેલા તો છો

તારા—જહેન, હુ થોડું ઘાડુ લણી હુ મારે માગે પોતાનો  
 અભ્યાસ આગળ વધાવે હોતો, આ માગ પતિએ મને ના કહી,  
 તેથી મે તે પડતો મુડ્યો

અજવાળી—તારા પતિએ તને શામાટે ના કહી હતી?

તારા—બીજી કાર્ઝ ડરણુ ન હતું ફક્ત મારી દીડરી દીવાળી  
 ની સગવડતા સચરાય નહિ તેથીજ હુ ભટી નહિ

૧ તપ ડગાર ૨ આક નથરા ચિન્હ ૩ ધર્મરૂપ ગતીથી  
 તપ બ મોગમાગનો નાગે મમા ગળાનેછે ૪ આ ગી રસમા ૫ અમુને

અજવાળી—તું અબાસ છેડી દે તેથી દીવાળીની શી સ-  
ગવડતા નચરાય?

તારા—મારી દીવાળી આખો ફિવસ પાચવા લખવામાજ ઝાંઢે  
કે, તેથી ઘરનું બધું કામ માટે ડરવું પડે છે, એટલે મારાથી  
અબાસ શી ગીતે થઈ ગઈ છે ?

અજવાળી—તારા ખેન એ તો ઉલટું દીવાળીને નુશ્તાન  
કરતા થઈ પડશે ઝાણુકે, દી-રી માણસે એકલું બાળીને બેઠી  
રહેવાનું નથી, પણ ઘરનું બધું કામ-નજ ગીળવાનું છે

તારા—મારો મત પણ તેવો છે, પણ દીવાળીના બાપને હુંચે  
વાત ઉતરતી નથી તે તો એમ કહે છે કે, મારે તો મારી  
ભાગીને ઘણીજ નિઠાનું ડરી દેવી છે આના ધગદાથી તેઓ  
પરાગે જે ત્યારથી તે આખો કિવન અને ગરિનો એક પહોળ  
મય, ત્યાસુધી તેને બણના દે છે તે શિયાય બીજું કાંઈ પણ  
કામ કરાવવા દેના નથી

અજવાળી—તારા ખેન, એ ગીત નારી નથી તે એકલું  
માણસ બાળીને શું કરશે ? દીડરીને તો પાગકે પેર જવાનું છે, જો  
તેને ઘણું કામકાજ નહીં આવે, તો પત્રી તે શા કામનું ? તે  
ઉપર મારા મામાની દીડરી જેકું વરનો હાખલો અરેખરો જાણવા  
જેવો છે માગ મામા અમરચદે જેકું વરને ઘણી બણાવી હતી, પણ  
તેણીને ઘરનું કામકાજ ગીળવું નહીં, તેથી તે બિચારી તેને નામરે  
ઘણીજ હેરાન થઈ હતી. આખરે તેના પતિને ફરી વાર પચણું  
પડ્યું હતું અને જેકું વરને આખી જીદગી સુધી ચિંતા કરાવ  
નારું રોકયનું શાળ આવી પડ્યું હતું તે બિચારી અત્યારે  
મુશકે મુશકે રૂવે છે

તારા—અજવાળી ખેન, તે જેકું વગની રાત મને કહો તો

જારા તેની કીને જાન્યુ હતુ ?

અજ્ઞાણી—જેન તારા, આ કપનગરમા અમરચ દે-  
રીને માગ એક મામા છે, તે માધાગ્લુ નિવિતિના છે, પણ તે મા-  
દુળવાન જણાય છે તેને જેકુ વગ નામે દીકરી છે માગી મામીનું  
નામ હરિ છે, તે હરિ માગ રત્નાનની અને ગરીબ છે એ  
વળતે માગ મામાએ કોઈ ચોપાનીયામા વાંચુ કે, “જે પિત  
પોતાની દી-રીને સીકેળવણી આપના નથી તે પિતા તેને  
નહુ છે ” આ ઉપરથી તેમણે નિશ્ચય કયા કે, માગ જેકુ વગને  
એવી ભણાવવી કે, તેના જેવી કોઈ વિદ્યાન પ્રાપ્તિ આ જામમ  
ભાગ્યેજ મળે

મામા નિશ્ચયથી પાતાની નિશ્ચિતિ સાવાળુ જના તેણે એક  
આને જાણને પમાન આની પાતાને ઘેર જેકુ વરને લણાવા ગામી  
ત ઉપનાત પોતે પણ તેણીને અગ્નિ ૧ ડગવા મહેનત ડગવા  
લાગ્યા તેમણે મારી મામી હરિને કહી મીધુ કે, “તારે જેકુ વગને  
કોઈ પણ કામ જનાવણુ નહીં મામા જિવન તેને ભણના દેવી ”  
આવી જેકુ વગે મારો અગ્નિ ૧ ડગ, પણ વરના કામગીરી તે  
તરત અજ્ઞાન નહીં જેકુ વગ ઉપર ડાગડ નાંધ યાગે તેણીના યેરિ  
માળ માટે માગ મામાએ કોઈ ચો ૧ અને વિદ્યાન પતિની ગોધ  
ક ના માગી ચો ૧ ડગવા તેને કર્મચ દનામે એક પ્રાપ્તનો દીકરો  
મગી આગ્યો કર્મચ દ એક સાધ ના જહુન્યનો દીકરો હતો, પણ  
તેના જા ની લોડોમા સાગી આળક હતી, અને તે દુળવાન જણાતો  
હતો કર્મચ દની ના તેની જાળવણમા ગુજરી ઇ હતી, આવી  
વરનો ભાગ કપાડી ચે, એવા ધરાદાથી તેનો પિતા કોઈ મોટી  
ઉમરની કન્ના ગોધતો હતો ‘અમરચ દ ગેડની મીડરી મોગી  
ઉમરની અને ભાગેની જાગેની છે,’ એવુ ધારી કર્મચ દની નાગે  
તેણીનુ પેલિગાળ કે વામા આ યુ અમરચ દે માગી ધામધૂમથી,

જેકુ વગ્નો કર્મચ દની નાવે વિનાહ ઝ્યાં કર્મચ દના ઘરમા કોઈ  
 ગરૂ હતું નહીં, તે પોતાની એક આપેડ વચની કુધને ચોડા દિવસ  
 માટે પોતાને ઘેર તેડી લા-ચોડનો જેકુ વગ્ને પરણાવ્યા પછી તો  
 ત / મામને વળાનવામા આવી કર્મચ દની કુધએ જેકુ વગ્ને ઠહુ  
 ઢે, હુયે આ રગ્નો બધા લા- તારી ઉપર છે હુ તો જે દિનની  
 મેમાન છુ, માટે ઘરનુ દરેક કામ કરવા માડ જેકુ ને તેનો ઉત્તર  
 આપ્યો નહીં ગવાર પટે એટલે જેકુ વરડોઈ વાત્તાની ચોપડીઓ  
 લઈ નાચવા બેસતી અને જમવાનો વખત થાય એટલે જમવા ઉઠ  
 ની દના ચોડા દિવસ સુખી તો એમ નાવ્યુ પડી તેણીએ કર્મચ દને  
 ઠહુ ઢે, ' તારી પેંગી તો ભણી ગણીને અહિં વાચવા આપેલી લાગે છે  
 રે મારે જે ચાર દિવસમા ઘેર બધુ છે " કુડના આના વચન સા-  
 ભળી કર્મચ દે જેકુ વરને એગને બોલાવી કહ્યુ ઢે, તુ ઘરના કામ  
 કેમ કરતી નથી ? હુ તને કાઈ ઘરનો માડ કરવાને લાવ્યો નથી  
 જેકુ વર નનીનની ચોપડીઓ નાચીને ગીખી હતી ઢે, પતિને પ્રા-  
 ણુનાથ ઠહીને બોલાવ્યો—તેથી તે બોલી ઢે, " પ્રાણુનાથ, મને ઘ-  
 ગ્નુ કામ કાઈ આવડતુ નથી મને તો નનીનની ચોપડીઓ વાચની  
 ગમે છે ઘગ્નુ કામતો નોકરો કે અને તેને માટે મે ઘણી ચોપ-  
 ડીઓમા વાપેયુ છે " કર્મચ ચીકાઈને બોલ્યો—' અગે મૂર્ખી, હુ  
 તારા નવો જલ્લવ નવો કે, ઘેર નોકરો ગણુ મારા ઘરનુ તો બધુ  
 કામ તારે ઠગ્નુ પડશે નહીં તો તારે કોઈ પમાનાગ્ને પગલુ હતુ  
 ઢે જેવી ઘણા નોકરો તારો મેનામા હાજર રહેત " કર્મચ દના આવા  
 વચન સાભળા જેકુ વર રડીવાર કાઈ બોલી નહીં પડી તેણીએ  
 રોના ગેતા ઠહુ ઢે, મને ઘગ્નુ કામ આવડતુ નથી, તમે ઠહો તેમ  
 કર ? કર્મચ દે જુસ્માવી જવાળ આપ્યો—' બ્યાસુધી મારા કુડ  
 અહિં રહે ત્યાસુધીમા તુ બધુ કામ શીખી લે અને ઘરના બધા  
 કામમા માહિતગાર થઈ જા " પડે કર્મચ દે પોતાની કુધને ઠહુ  
 કે, તમે જે ચાર દિવસ વધારે રોકાઈને પણ તેને ઘરનુ કામ-

કાજ ગીખતી દો બીજે દિવસે જેકુ વર ચવારે ઉઠી એટલે તેની કુમ્હણએ જણુ કે, ‘વહુ, આ માવણી લઈને જાડું જાડું’ જેકુ વર ઘરમાં જાડું કાઢવા લાગી ત્યાં માવણી માથી બધી મળીયોનીકળી ગઈ અને ભોનળીએથી ગાર Cખડી ગઈ જેકુ વરે આવી કુમ્હણને કહ્યું કે, બા, જુવોને આ માવણી લાગી ગઈ અને ગાજુ Cખડી ગઈ કુમ્હણએ જોડું એવે ને મોટે મારે બેવી—બરે ભુડી, તને જાડું કાઢના પણ આવડતું નથી તારી માએ આતુ પણ શીખવ્યું નથી? મારા કર્મચંદને નળીમે તુ કમથી મળી? પડી કુમ્હણએ તેને પાણી બના મોકની થોડીવારે રોતીચોતી પાડી આવી અને તેણીએ જણુ કે, માએ જેકુ લરીને આવની હતી ત્ય ટાક લચકી ગઈ, એટલે જેકુ પડી ગયું તે સાબળી પુછને ઘણું કટાણો આ જો અને તે જોની—અરે મૂર્ખી, કાઈ નાની નથી કે મેડું ન ઉપાડી શકે? જરા નજર રાખીને ચાલીએ શું કરના ટાક લચકી ગઈ? જેકુ વર રોતીચોતી જોડી—બા, પાણીને રસને આવની હતી, ત્યાં કાઢના ઘર Cખર લખેલું પાટીયું ચોડયું હતું તે વાચનાને મેં ઉચી ટાક કરી એટલે ટાક લચકી ગઈ અને જેકુ પડી ગયું કુમ્હણ જોડી—“તાં વાચ્યાની મી જરૂર હતી? મૌ બલે છે કે, તું ભલે લી છું ” જેકુ વરે જરા હળવેથી કહ્યું, બા, લણ્યા હોઈએ તો વાચવાતુ તો મન થાય આ બધી વાત કુડએ કર્મચંદને કહી એવે કર્મચંદે જેકુ વરને ઘણુંજ કપકો આપ્યો.

એક વખતે કુમ્હણએ જેકુ વરને રસોઈ કરવા બેસાડી ઘણી માથાફટ કરી તોપણ તેને આવડ્યું નહીં તથાપિ પરાણે પરાણે આધણ મુકવાનું અને બાતું નાખવાનું થોડું ઘણું શીખવ્યું હતું એક દિવસે કુમ્હણએ જેકુ વરને કહ્યું કે, આજે ચોંદસ છે, તેથી હું દેહેરે ઉપાશરે બહી છું તે પહેલાં હાળ લાવ કરી રાખજે મેં તને શીખવ્યું છે, તે પ્રમાણે આધણ મુકી ચોખા અને હાળ ચોરી

દેને હું આગા પત્રી ગાટલી કરીશ પત્રી જ્યાં કુધ દેહેરે ઉપા  
ગરે જઈને આવી ત્યારે તેલીએ ચુરે જઈ મ લાજ્યુ, ત્યા ચાખા  
અને દાળની તપેલી ખાવી પડે હતી અને નીચે આગઅવળા બ  
ડા થતા હતા પ્રુધએ કોધથી જેકુ વરને જોલાવી ત્યારે  
જેકુ વર મેડી ઉપરથી આવી એટલે તેને કહ્યું, અરે મૂર્ખા, તું ક્યા  
ત્તી હતી? આ બાળુ નકામું કેમ બળે છે? અને દાળ ભાત  
કેમ આપ્યાં નથી? જેકુ વર જોલી—મા, તમે મને જેનાથી આધણ  
મુજાનું માપ બતાવી નીખાવ્યું હતું, તે કાગળીયો મને જણ્યો  
નહીં પત્રી હું શી રીતે આધણ મુકું? પત્રી તો હું તે કામ ઠાકી  
હું મેં ઉપર ચોપડી વાચતી હતી અરે બાળુ તારા વાચવું, તેમા  
વાળી તે ડાગીયાનું શું કામ હતું તેના જેવો બીજો કાગળીયો  
લઈને અનુમાનથી આધણ મુકવું હતું આ વાત પ્રુધએ કર્મચંદ્રને  
કહી કે, તારી બેગી જઈ પત્રી મુધરે તેમ નથી તેનાથી ચોપડીઓ  
વાળા કરે છે અને કામ ચીખવામા બાળ રાજતી નથી હવે હું  
તો એનાથી કાચર થઈ ગઈ હું પત્રી કર્મચંદ્ર જેકુ વરને ઘણો હ  
પડા આપી કહ્યું કે, અરે ભાઈલાની સીકરી, તે શું ધાયુ છે? તારા  
જેવી મૂર્ખા સ્ત્રી મારા નશીબમા ક્યાની આવી? બાળુ ધમ્મને  
જ્યાં ઘરનું કામમાજ ચીખતી નથી તો પત્રી માટે તારૂં શું કામ  
છે? તું તારે પીયર આત્રી નહીં હોને તારા બાપને ઘેર જહેરો અને  
ચોપડીઓ વાળ્યા કરે

પતિના આવા વચન સાંભળી જેકુ વર જોલી—“ પ્રાણનાથ,  
મારી ઉપર દયા કરે તમારા વચન સાંભળી મારા હૃદયમા ઘણો  
પગિતાપ થાય છે મારા જેવી કેળવણી પામેલી સ્ત્રીને તમે મૂર્ખા  
કહી બોલાવો છે અને હલકા વચનો કહી મારો નિજ્જાર કરો છો,  
તેથી મને ઘણું માફ લાગે છે ”

કર્મચંદ્ર બંધે ચ્વે જોલ્યો—અરે ના, બળી તારી કેળવણી



કેળવણીને ખરે મર્જ તુ મમજી નવી સીકેળવણીને અર્થ ગઇ  
ચોપરીઓ વાચના ગીખણુ એવો નથી પણ ઘરના કામકાજ સીખ  
વાની નાથે વાચતા લખતા ગીખણુ એના તેનો અર્થ વાચ છે જે  
સી ઘરના બધા કામકાજ ગીખવાની સાથે વાચતા લખતા ગાંધે ની  
હોય તેણીએ સીકેળવણી લીધી છે એમ સમજવું

અજવાળી કહે છે, જ્યેન તારા, આ પ્રમાણે પોતાના પતિ  
કર્મચદે કહ્યું, તે જેકુ વર સાબળી રહી, પણ તેણીનું બાન ધ-  
કામમા લાગ્યું નહીં એવે તેણીની કુછક કટાણીને પોતાને ઘેર  
આવી ગઇ પતી કર્મચદે જેકુ વરની નાથે કેટલાક દિવસ સુધી  
માથુ ફટકું એવે તેણે જેકુ વરને તેણીને પીયર ઢાંઢી મુકી હતી  
એક મે વપ વીત્યા પતી કુળવાન ગણાતો કર્મચદે ફરીવાર પગથા  
હતો અને જેકુ વર કાયમ હતે ઘણીએ વિધવા જેવી વધ પોતાના  
પીયરમા રહી હતી હાલ મારા મામા અપજ થઈ ગયા છે, તેથી  
તેમનાથી કમાઈ ગમતું નથી એવે મારી માની હરિ અને જેકુ  
વરને પાગલ કામ કરી પેલ લગવાનો વખત આવ્યો છે, હરિ  
જેકુ વરને તેના પતિ પાસે મુકી આને છે, પણ તેની શોક્ય નકાની  
હોવાથી તે તેણીને પગથા કરે છે, એટલે તે બિચારા પાઠી રોતી  
રોતી પોતાને પીયર આવે છે જ્યેન, તને વધારે શુ કહું, માન  
મામા અમચદને ઘડપણમા દીકરાંતું હું બે ભારે આવી પડ્યું  
છે બોલ નિવમ પહેલા હું તેમની પામે ગઇ હતી, ત્યારે તેઓ  
બોલ્યા હતા કે, “ કેવું પણ માળાપો પાતાની દીકરીને એકની  
નું કેળવણી આપ્યો નહીં જે માળાપો ઘરના કામકાજની કેળ  
વણી આપ્યા વગર એકની વાચવા લખવાની કેળવણી આપી મતો  
ચ માનગે, તેઓ અમારી જેમ પગથાએ એકનું નહીં પણ તેમને  
તેની દુખી વતી નીનાના લાગશે માટે હે તારા જ્યેન,  
તમે તમાન દીકરી દીવાળીને સુદી કેળવણી આપ્યો નહીં તેને  
ઘરનું કામકાજ સીખવાની સાથે બાંકુ કેળવણી આપજો

( ૨૪૫ )

તારા—અજવાળી જહેન, તમે કહો છો, તે મને બરાબર  
 યોગ્ય લાગે છે, જેકુ વગ્નો દાખલો વણા અસરકારક છે હું મ ગ  
 પતિને જેકુ વરની વાત કહી સમજાવીશ  
 પછી તાગ અને અજવાળી જુદા પડી પોતપોતાને ગ્રેગ જાય છે



# દિવસ ૧૮ મો.

નિત્યના નિયમ પ્રમાણે ધર્મદાસગૃહ આવે તમા શાલિષ  
શાળામાં આવે છે ત્યાંદે જરાબગ નમય થયે, એવે ધર્મદાસ  
ગૃહ નીચે પ્રમાણે મનગાનરણ કહે છે —

## માફૂલવિક્રીદિત

આપા ધી જિનરાજ મ ના મુદા માનસ્ય રી ના,  
થાઓ શાવક માત્ર મ મગ કરી પામે ન કાંઈ દા,  
શે બા સર પુલ રમ આ ધગની ના અવિકા સુદરી,  
લેથી તે મુખ રખેદા અનિ ધરી નમાર જાએ તની ૧

મગદાચરણ કરી ત્યાં પછી ધર્મદાસ રોકે નીચે પ્રમાણે પે  
નાની ઉપદેશવાતાનો આરભ કર્યો—હે સારુણી અવિકાઓ,  
હુમેગા નિયમ પ્રમાણે માનદા પોતાની પુત્રી લલિત બીજી  
અવિકાઓને ઉપદેશવાતી કબાને તથા ચઢ—ને વખતે ચાવણ  
નગે" જાપી અવિકાઓ હાજર થઈ ગઈ તેવામાં અમદા એકરી  
આવી ત્યાંદે લલિતાએ પુછ્યું, કેમ માની, આજે પેની જોન  
આવી નથી ?

અમદા—જોન લલિતા, આજે અમ્વાર મુખી રાહ જોઈ તો  
પણ તે દણુ મુખીતેલીને માગરેથી આવી નથી વખતે કોઈ કામગમ  
ગોકારી હશે.

અમ—એમાં તો મને તમારો વાક જાને છે ગાંજુકે, ત્યાંદે  
પોતીને આવવાની વાર થઈ તો પછી નમાન જાતે જીને તેને મો  
લાપી લાવવી હતી

પ્રેમદા—મેના મારો વાક નથી ત્યાંદે હ તને તેવા મઠ  
ત્યાંદે પોતી તેની નણદ પાવતીના છે કરાને નીચે પ્રમાણે આવડુ  
ગાની હતી —

## હાલરહાના રાગમા

અજોડોજો હાલ હાલો (ટંક)

મરે બટુક રમશે, તેના મામાને ને ગમશે	અજો	૧
માગે લાવશે મેવા, બટુકને ખાવાના હેવા	અજો	૨
બટુક મુખથી હનતો, આને બટુક ખનતો	અજો	૩
બટુક બોલે કાતુ, લાગે મોને બહાતુ	અજો	૪
બટુક ગમતો મહાલે, માતા નિગળે બહાલે	અજો	૫
બટુક રહે છે મહાતો, બટુક ગમે ગતો	અજો,	૬
બટુકને શણગાર, મનકું રમશે મહાર	અજો	૭
બટુક પ્રેમે ગમતો, તે માતપિતાને ગમતો	અજો	૮

પોતી હાલરકું ગાઇ ગઈ એવે તેની નહુદ પાર્વતી આવી.  
પાર્વતીએ આવી પોતાના છોકરાને ધવસાવે તે વખતે પોતી  
નીચે પ્રમાણે બોલી

પોતી—પાર્વતી બા, આજે પર્વાતીનો પિસ છે, માટે જે  
તમારી મગ્ગ હોય તો આનંદ માનીને ઘેર તમે ઉપદેશવાર્તા  
નાભળવા ચાલો

પાર્વતી—બાબી, મને તો જાજ આવવાનું મન થાય છે,  
પણ આ તમારે બાણેજ માગ વિના ઘડીનાં રહેતો નથી, એટલે  
મામથી શી રીતે આવી શકાય?

પોતી—આ, જો તમારી આવવાની મગ્ગ હોય તો તેને હું  
નાથે તેડી લઉં

પાર્વતી—શાબી, ચાલો ત્યારે ગાજ તો હું આવું તેને તેડી  
એ પછી પોતી અને પાર્વતી અહિં આવવાને તૈયાર થયા અને  
હું પછી ચાલી આવી

પ્રેમ—ત્યારે તો તમારે તેની માથેજ આવવું હતું

પ્રેમદા—પ્રમ, એમ શી રીતે થાય ? કાગ્જુકે, વખતે તેના પૂજ્ય સાસુ મસરા કે તેના પતિ તેને કોઈ જગેરી કામમા રોકવાના હોય તો પછી શુ થાય ?

પ્રેમ—એમા શુ ? ગમે તેવા કામમા રોકી હોય, પણ આ ઉપદેશ સાલળવાનું કામ આથી પહેલુ છે, એમ ધારી તમારે તે છીને ખાસ તેડી લાવવી જોઈએ

પ્રેમદા—ના જહેન, એ ગેન્ધાજીની કહેવાય કેમ આનદા જહેન, તમારો મો મત છે ?

આનદા—ખરી વાત છે જો કે ઉપદેશવાર્તા સાલળવાનું કામ મવથી ઉત્તમ છે, પણ આપણુ સ સાચીને એકતિએમ રાખવુ યોગ્ય નથી તેમા પગ્ત નતામા રહેનારા આપણુ ધિરાઓને તો એવો આશ્રુ જરા પણ ગળવો ન જોઈએ સાલગ્યવાળી સ્ત્રી જો કદિ ગૃહસ્થામિની થઈ હોય તોપણ તેણીએ પોતાના પતિની આના વિના કાઈ પણ કામ કરવુ ન જોઈએ કદિ ઘણાજ પુણ્યનુ અને મોટા લાભનુ કામ હોય પણ જો પોતાના ઘણીનુ જગેરી કામ આવી પડયુ હોય તો તેણીએ તે કામ પેહેલુ કરવુ જે સ્ત્રી વહુ તરીકે માનવીઆમા રહેલી હોય તેણીએ તો નામ મમરા વગેરે વર્ગિની તથા પોતાના પતિની મરજી સૌની પેહેલા ઉઠાવવી જોઈએ

પ્રેમદા—હા, પ્રેમ સાલજ્યુ કે, આનદા જહેન શુ કહે છે ? કહે હવે મારાથી પોતીને તેને માસરેથી તેડીને શી રીતે અવાય ?

પ્રેમ—હા બા, હવે નમજવામા આવ્યુ

ધર્મદાસશેઠ—આ પ્રમાણે પ્રેમદા, પ્રેમ અને આનદા વાત જરતા હતા, ત્યા પોતી પોતાની નણદ પાવતીને સાથે લઈ ત્યા આવી પોતીએ પોતાની કેડ ઉપર પાવતીના બાળપુત્રને તેડયો હતો પોતીને જોઈ બધા ખુશી થઈ ગયા તે વખતે આન-

દાએ પુલ્લુ કે, આ ડોનો છોડો? પોતીએ જવાબ આપ્યો—  
આ ભાગ પૂજ્ય નણુદ પાર્વતી જાનો લાણીઓ છે આનંદાએ  
ખુશી બતાવીડું—“એમ તેને લાણીઓ આપ્યો છે?” લાવ્યતેના  
દુ ખડા લડે આનંદા ઉલટથી પાર્વતીના ડોડરાના દુ ખડા લે છે  
તે પછી લલિતા, ચચળ, પ્રેમ, પુતળી, જયા, પ્રેમદા વગેરે બધા  
તેના દુ ખડા લે છે અને હપવી તેને જોડાને છે તે વખતે આન-  
ન્દા નીચે પ્રમાણે બોલી—

આનંદા—પાર્વતી, આ લાણીઓ આવે દુખજો ડેમ છે?

પાર્વતી—(ઘણી નાજ મુઘો બોલી નહીં અને નીચું જોઈ રહી)

આનંદા—ખેન, એમા ગરમાવુ ન જોડ્યો? જે હોય તે કહે

પાર્વતી—મને કાંઈ બળર નથી કોઈ દિવસ તે માનેજ  
મહેનો નથી

પોતી—માગી બા, રાતે પણ રાયાજ ડરે છે

આનંદા—તેનું શું કારણ? બગબગ તેને ધાવણ મળે  
છે કે નહીં?

પાર્વતી—હા, ધાવણ તો ધણુ છે વળી હું તેને બે નણુ  
ડાક મુઘી ધવરાવ્યા ડડે છું

આનંદા—એજ બીગારો છે

પાર્વતી—ઉલટ વધારે ધવગવણુ, તેમા જો બીગારો?

આનંદા—ખેન, છોડાને કમ ઠેગવા? એ વાત તારા  
બળવામા આવીજ નવી, તેથી તને ડયાથી બળરહોય?

પ્રેમદા—આનંદા ખેન, ડોડરા ઉઠેજાનું કાંઈ ભણતર હું  
રો? એને પરયા પરયા ઉછરી જાય છે

આનંદા—ખેન, તમને પણ એ વાતની બગ લાગતી ન-  
થી ડોડન ઉછેરવાની વાત તો અકેળવણીમા મુખ્ય છે

પ્રેમદા—આનંદ જ્ઞેન, ત્યાં એ વાત કહો તો આ બધાને ઉપયોગી થાય કેમ લલિતા ખરી વાત કે?

પ્રેમ તથા પુતળી—તમે લલિતા જ્ઞેનને શામાટે ગમ્યા વે છે? અને તો હજી છે કરા છીએ અમને તેમા શી ખમર પડે?

પ્રેમદા—તમે કાઈ બાબત ફિલમ કે કરા રહેવાના નથી થોડા વર્ષમા તમે છોકરાને બંધવે છેડગવાળા થશે, તેથી તમારે તો છેડરા ઉછેરવાની વાત પહેલીજ શીખવાની છે

આનંદા—મે ખરી વાત છે, કાવ મચાવે તેઓ મામરે જશે અને બે હાથાડા પછી વધુની પદવી છોડી માતાની પદવી ધારણ કરશે, માટે બધાએ છોકરા કેવીગેને ઉછેરવા,? એ વાત ધ્યાન મા રાખવાની છે

પ્રમદા—હા, તે ખરી વાત છે, આનંદા જ્ઞેન, તે વાત કહો

પ્રમદાસ ગેડ કહે છે—હે શ્રવિકાઓ, પત્રી આનંદા પોતાની પુત્રી લલિતાને બાધ આપવાને જ્ઞેનને પોતીની નજીક પાવતીને ઉદ્દેશીને નીચે પ્રમાણે કહેવા લાગી

આનંદા કહે છે—હે જ્ઞેનો, હવે હું તમને બાળકોના વિષે જે ઠઈ ઠઈ, તે તમે ધ્યાન દઈને સાંભળજો—

આ જગતમા સત્તાન એ મનુષ્ય વસ્તુ છે જ્યાં પતિ પત્ની અનંત પ્રીતિને વશ થાય છે, ત્યારે તેમના અંત ક્ષણના તત્ત્વની જે એક આનંદમય ગાંઠ બધાય છે, તેનું નામજ સત્તાન છે સત્તાન એ માળાપના આનંદ અને મુખનો માગ છે પત્નીના પ્રેમનું બંધન છે, મનોધ અને ગાનિને આપનાર છે એનાથી આ સમાર હું બંધ જા આનંદમય લાગે છે સત્તાનની શોભાથી ઘર અને કુટુંબ શોભી નીકળે છે તેનાથી માળાપના પ્રકૃતિનું મુખ ઉજ્જ્વલની બાધ પડી રહે છે સત્તાનની કેમકા પ્રભાથી હ

નીનું ભેડું રળીયામડું લાગે છે ખરેખર તદુચ્ચ ખુશમા,  
 રહેવા મને હું બાળને જે ઘડી રમાડવાના આનંદ જેવો બીજો  
 સાક્ષરિક આનંદ નથી એ મતાનને તદુચ્ચ, સુદઃ અને સા-  
 ંગતુ, એ તેના પાળક પાંચ માગાપના હાથમા છે એ મા  
 આપ નાનું સુઘડ અને નિનંગી દેખે તો તેના સતાને ઘડી કરી તે  
 વાજ થાય છે બાળકની જીવંતી તથા તદુચ્ચની બાંધારણનો  
 પયો બાળકપણમા બાંધાય છે તેનો ખુબ આધાર તેની મા ઉપર-  
 છે એ તે પોતાના બાળકને મારી કીને મલગી ઉઠે છે, તો તે  
 બાળક તદુચ્ચ હોઈ સુખી થાય છે એ કે બાળકના જીવવા મર-  
 વાનો ગાધાર તેના આયુષ્ય ઉપર છે, તથાપિ ઉઠેરી મોટા  
 રવામા તેની મા તરફથી જે ગવન કરવામા આવે તેના માકા  
 પરિજ્ઞામ તે બાળકને ભોગવવા પડે છે ખરા ઘનું કીને મારી  
 કીને નહીં ઉઠેરેલો બાળક જીવે નહીં, તેમ જા દિ એ તે જી-  
 વે છે તો ઘણી જી લગેલી હાલતમા ગીને જીવે છે દરેક શ્રાવ-  
 ં માતાએ ધ્યાન ગળનાનું છે કે, બાળકને ગારીરિક—શરીરના,  
 માનસિક—મનના અને નીનિના નિયમો પ્રમાણે ઉછેર મોટા કરવા  
 એમને બાળકના તે નિયમો પ્રમાણે બાળકને ઉછેરવામા ઘણી  
 માતાઓ ગેરકાર રહે છે અને તેથી કીને શ્રાવકોના હાલતે મ-  
 વાનો તે શ્રાવિક માતાની ગેરકારીના લેગ થઈ પડે છે કદિ દોષ  
 જીવે છે તો તેઓ શરીરે નમળા બાધાના દેખ છે જીવેનો, આ  
 પણા શાસ્ત્રમા લખે છે કે, પ્રાણીએ ઘણા પુણ્ય કરવાથી મનુષ્યના  
 રીર પ્રાપ્ત થાય છે, તેણે ઉપયોગી શરીર કે જેને વિકાસો ચિના-  
 મણિની ઉપમા આપે છે, તે શરીરને ગેરકારીથી વિનાશ કરી ને  
 વુ, એ કેણે દુષ્ટિન કામ છે? તેથી શ્રાવકમાનાઓએ પોતાના બા-  
 લકોની મારી સલાખ લેવી એમને દરેક શ્રાવિકએ બાળક ઉ-  
 છેરવાની ખરી કેળવણી લેવી એમને બધા પુત્રી અને વધૂપદને  
 ધારણ કરનારી શ્રાવિકાઓ માનસિક કેળવણીને આજે બાળક



ક્ષણની મહાવિદ્યા મેળવશે, ત્યારે તેઓના મતાન આરોગ્યવાળા, સુખી, ચતુર, અવિદ્ય, કલાવર, તેજસ્વી, પગડની, શૂરવીર અને દીર્ઘાયુષી થશે. બાળન રક્ષણની વિદ્યામાં ૧ નકુવરાવલુ, ૨ કપડા, ૩ ધનરાવલુ, ૪ ધાત્ર્ય, ૫ ખોરાક ૬ હુવા, ૭ ઉંઘ, ૮ કમગત, ૯ દાતની સલાખ, ૧૦ પગની સલાખ, ૧૧ મનકની સલાખ, ૧૨ કાનની સલાખ, ૧૩ શીતજાના મેગમાવી રાખવાની સલાખ, ૧૪ ડેર પીનાની બાળાગોળી, ૧૫ આખ, ૧૬ ચેપીરોળ, ૧૭ ગિરજુ, ૧૮ લગ્ન—આ મહાર બાગના મુખ્ય રીને બાંધવાની છે. એ અઢાર બાગનનું માફ શિશુ મેળવનારી ધ્યાનમાતા પોતાના સતાનને મારી સ્થિતિ ઉપર મુગી શકે છે, જે મિથિ ને લગ્નિ તેમના મનનો ભવિષ્યમાં મર્વ રીને સુખી વાચ છે.

નં. ૧૨૧—જ્યારે બાળકનો જન્મ થાય ત્યારે તેનું નાવચેતન કરવામાં આવે છે. તે નાજ ઠેઠન કરતી વખતે ઘણી સલાખ રાખવાની જરૂર છે. કાચુકે, ગર્ભાશયમાં બાળકનું પેપણ નાજ વટેજ થાય છે. તેવી તેનો મળધ બાળકના મર્મશાનની માથે હોય છે. જ્યારે બાળ-જન્મે છે, ત્યારે તે નાજનો એક છેડો ઓઠ માથે વળગેલો હોય છે. નાજને કુટીથી અગી નશ ઇંચને છોટું કરતું મુલાણું લુગડું ઠેકું વીંટી એક દોરાથી મનમાં બાધી લેવું, પછી આર તન્કનો નાજનો છેડો કાપી નાખવો, હવે જે બાધી નાજ ઇંચને નાજનો બાજેનો કન્કો રહ્યો, તેને પેઠ ઉપર રાખી, તે ઉપર એ-મુલાળા લુગડાનો પાટો બાધી લેવો, આમ બાધવાથી નાજની સલાખ બરાબર રટીગકે છે. વગી પેટે પાટો રડ્યાથી પેટમાં વાયુનો વધારો થતો નથી અને પેટને ટેકો મળે છે. વગી ને નાજન કરતું લુગડું દોરાથી બધાય છે. તેથી બાળકના શરીરમાં જે લોહી ફરે છે, તે નાજદારાએ બાહર નીકળી શકતું નથી. તેથી બાળકનો પ્રાણ છે. જે લોહી વહી જાય છે તે બાળક મરે.

। ત્યહે, આજાગતમા રાત્રી સલાળ રાજવાની છે તેનાજ પા  
 । નત રાત્રે કે તેથી જે વધારે ગતે એની મેજે બગી પડે છે એ-  
 । ખતી કાંઈ નહીં જોઈ નાજ પાડે તો તે ઉપર કલ્પ નકલે  
 । પડે એ મોજે રોય ના તેલમા અડીલુને વગી આપડુ અને  
 । પગ બગીજના ટાંચનો ચોક કરે એ નાજ-છેદન કર્યા પડી બાજડને  
 । ભી નાનવતીથી નહવગવણુ તેમા તે હેલુ ન્હાન હોવાથી ને-  
 । ફલા રીન, ધાખતી કે બનાત વગેરે જગમ અપડાપડ અને ટાંક  
 । હોય તા મુનાશુ મોતીયુ ઓઢાડી માચીપડ મુવારણુ તે પડી  
 । મેશા બાજડને નહવગવણુ ગીવાન ગખમે માણુ લગાડી નવ  
 । પેશ પાણીથી પોચે હાથે નહવગવણુ તેને સાકે ગખણુ નહવગવણુ  
 । રખે તેની આખમા લેન, માણુ કે પાણી ન-ન, તેની પૂતી  
 । જાણ ગખતી નહવગવણુ વખત મરાજનો ઉત્તમ છે નહવગ  
 । વા પેહેલા તેના ગરીગ પછર તેલ દોળણુ પડી માથે પાણી કેરી  
 । માથુ ભીંતવી મોણુ, લ્યાપડી શરીરે માણુ આળી કેડ મુનીના  
 । પાળામા ઉભુ ગખણુ કે જોમારણુ ગળી પાણી નવનેકુ ઉણુ  
 । વધારે નુ ટંગે તેમા ટાંક પાણી નેણુ નહી પ્રવમતીજ જોઈએ  
 । નેણુ પાણી નવમેકુ કંગીગ મણુ નહવગવણુ વખતે તેના ગરીરના  
 । આધમા મેલ રહેરા દેને નર્મી આરા ઉપર પાણીની ધાન કર-  
 । વારી મન-કુ ધાય છે મગજ પી વૃદ્ધિ વધ પ્રકૃતિ સારી રહે  
 । કે બનતા મુખી માથા ન જગમ પાણી રેડુ નર્મી માથે તો કુજ  
 । પાણી કે નુ ઉત્તમ છે બાજડન નહવગવણુ માથ મીનીટથી વધારે  
 । ના કરવી નહીં તેમ ગરીર પલાળી ઘણી વાગ ગખણુ નહીં ન  
 । ગવ પોચે હાથે ગરીગ ડાકુ કણુ, શરીગ ડાકુ કરતા આમડી ઘસાય  
 । નર્મી, તેની નલાળ ગખવી, નહવગવણુ પછી શરીગ ઉધાડુ નહીં  
 । ગખતા તરતજ તેને ટોચ અ-ક વચ પેહેગની દેસ ગરીગ ઉધાડુ  
 । નાખવાથી અથવા વચ પેહેગવણુમા વારણુ પાડવાથી વખતે ગરી,  
 । નજોખમ, ઉધગસ વગેરે વ્યાધિ વડાનો સભન છે બાજડુ શરીર  
 । ૨૫૩



હકતુ નથી તેથી વ્યાધિ થાય છે, તેમજ તેના શરીરના અવયવો  
 વધી શકના નથી, તેથી બાળકને મોકળા વચ્ચ પહેરાવવા હમેશા  
 માળખુ અગ દાડયુ રાખખુ કાં આપણી યક્તિ થોડી હોય  
 તે હુગા ડાંચી બાના ન મળે તો કાટેલા હોય પણ માધી ઘોઈ  
 સ્વલ્પ કરી હિરાવવા બાળકના શરીર તમા તેના હુગાની સ્વ  
 ના પરથી હુરકોઈ અનુમાન કરી ગકે કે તેની માતા મુઘડ  
 છે ને તેથી હલકુ હશે તો તેની માતા પુવ્વ હશે, એવુ અનુમાન  
 થાય છે વળી જ્યાર નીચાણાની ઠડી મોગમ હોય ત્યારે બાળકને  
 નાગેપી અને પગમા મોત પેહેગવી ગળવા કદિ મોત ન મળે  
 તે હુ ડા વીંચા માળમૂત્ર, કે લાળથી ભીંતએલા કપડા તરત  
 બલાવી નાખી ખીંત ડાગ સ્વર્ પહેરાવવા નહીં તો શરદી કે  
 જ થાય છે હમેશા બાળકના પગ, જાતી અને પેટ—એ ગરમ  
 રાખવા, ઠંડા થવા દેવા નહીં વળી પનીનો વળી બાળક ગલગાય  
 એવા વચ્ચ પેહેનાવવા નહીં કાચુકે, ઘણા પનીનો થવાથી શરીર  
 નમ્મલુ અર્ધનિદ્રા છે બાળકની આમડી નામ્મલુ અને નુવાળી છે,  
 માટે કપડા નુવાળા અને પોચા પહેરાવવા

બાળકને નીચાણામા ઉઘાડા રાખવા નહીં ને ઉઘાડા ફરે  
 તો તે ગાંઠથી દીગણા અને જુન્સા વગરના વાય છે ઉનાળામા  
 પણ તદ્દન ઉઘાડા ન ગળવા, ઉઘાડા જન્વાથી શરીર કાળા થાય  
 છે, લૂ લાગે છે અને તેથી તેમાદા પડે છે ચોમાસામા પણ ઉઘાડા  
 ફરવાથી ગાંઠો શામળા પડે છે, અને ગાંઠી લાગે છે ખેલ પાવતી,  
 આ તાગ દોકગ ઉપર જે કપડા છે, તે ડાંચી જાતના લાગે છે, પણ  
 પનીનો વળાણથી અમ્મડ થઈ ગયા છે, તેમજ તેના શરીર ઉપર  
 તાગ રહે છે, તેમ ન થકુ જોઈએ

પોતી—માગી, એ વાત ખરી છે, માગ સાન્નૂલ તેમને ઘટી  
 વાગ રહે છે, પણ તેઓ આજગમા રહે છે પણ એક વાતમા તેઓ

ખરેખ ૧. તો એ કે, મેં જોયું નથી જીવકુલ જાણે કાળના નથી  
આજેના મારા જોવાથી અહીં લઈને આવ્યા છે નહીં તો ઘર  
એ મહત્તા નથી

આનંદા—એ તો ઘણું જ ખતમ છે જાણને હું મેં ઘરમાં  
જોધી રાખી ન જોઈએ જાણના ગરીબ હિંમત મૂલ્યનું અજવાળું  
પડે તેમ કરવું જોઈએ હું મેં ઘરની અદર રાખી નહીં

પોતી—પાર્વતી જા, આ વાત ધ્યાનમાં નાખજો દરેથી મેં  
મારા જાણનાને જરા જાણે હેરાનવા કેવવા આપજો

આનંદા—જોને, જા ઉપરથી તમારું અમજવાનું કે, જા  
જાણે કયા પહેલગણના નમારે ઘણી જ સલામ રાખવી જે  
માણાપો જાણકોને જીતે અનુકળ કયા પહેલગણના પૈમાનો  
લોભ કરે છે, અને જે મારા દગ્ગે છે, તેથી ગરીબની ગરમી જોઈ  
થાય એ ગરીબી જોઈ થવાથી તે પૂરી કરાને જાગડ વધારે ખાવો  
પડે છે જોઈને જોઈને જાણના જાણે જાણે છે, તેટલું જોઈને જાણે  
જાણે વધે છે, જોઈને જાણે જાણે જાણે છે જે નહીં નહીં તો  
જાણેને નુકસાન મળે છે, તે માટે જાણકોને જીતે અનુકળ  
વજો પહેલગણનામા ઘણા કાયદા છે

આનંદા—પાર્વતી, તે કહ્યું કે, હું જોઈને ઘણીવાર ધનસ  
જુ મુ, તો તે પડે નુકસાન કર્તા છે માતાએ જોઈને ધનસવામા  
કેવી સલામ રાખવી જોઈએ, તે હું કહું છું તે તમે જાણે ધ્યાન  
જોઈને જાણજો

ધવરાવણુ—જ્યાં જાણકે જાણે જ, તરત ધનસવણુ નહીં,  
પણ તેની માતાને વાડ ઉતરે ત્યાં જાણે ચાર કલાકે ધવરાવણુ  
જોઈ તો જાણકેને જોઈને જોઈને સુધી માં જાણજોતી ચાલે છે  
અને ધનસવણુ નથી, આ રીત સારી નથી જાણને તો માતાનું  
ધાવણું ઉત્તમ છે જાણકે જાણે થઈ જાણે ચાર કલાકે ધનસ

માથી થણા લાભ ધાય છે માતાના દૂધનો પ્રથમ ભાગ રેચક હો-  
ય છે તેથી ગર્ભસ્થાનમાં બાળકના પેટના આતરડામાં ભરાઈ રહેલા  
મળામળ દૂર ધાય છે વળી તેની માતાને પાછલી આવતી વેળુ  
ઓછી થઈ રક્ત પ્રવાહ વધારે સરળ થોડો રહે છે બાળકને એક  
ત્રે દિવસ ધવરાવા વગર રાખ્યાથી પછી તે ધાવવા લાગતુ નથી  
તેથી સ્તન દૂધથી ભરાઈ જઈ પાછી આવે છે, માટે પ્રથમથીજ ધા-  
વવા નળાડવુ ઉત્તમ છે જો માતાને ધાવણુ ન આવે તો ગાયતુ  
દૂધ અને તેથી અરધુ નવમેકુ પાછી અને સહેજ ગળપણુ ધાય  
પેટ ની નાડર, નાખી તેમા પ્રથમ માડરને પાટી મેળવી પછી તેમા દૂધ  
મેળવણુ, એ મિશ્રણુ માતાના દૂધને મળતુ ધાય છે, તે બાળકને  
મોજાવે થોડુ થોડુ પાણુ, પણ ત્યારે ધાવણુ આરે ત્યારે પાણુ  
પ્રથમ કડી ધવરાવતુ અને બને સ્તને તારા રૂઝતી ધવરાવણુ, નહીં  
તે માન પુત્રી માલે ચડે

વળી બાળકને ધવરાવવામા મળાળ ગળવી તેને વારં વાર  
ધવરાવણુ નહીં નિયમ પ્રમાણે ધવરાવણુ અનિયમિત રીતે ધવરા-  
વવાથી ધાવણુતુ અજીર્ણ રહે છે, અને તેથી બાળકને ગેર થઈ  
આરે છે વળી સ્થાન ધવરાવેણુ હોય તો તે પેટમા રહેતુ નવી  
એટલે બાળક ઉલટી રી જાડી નાખે છે અગર કાઢી ન નાખે તો  
પેટ ભાન થઈ તણાય છે તથી બાળક રડ્યા કરે છે કેટલીએક અ-  
નાન માતાઓ વાતણના વરાસવી જેતુ પેટ તણાતુ હોય તેની  
માતા એવા બાળકને પાડુ ધવરાવવા લે છે જો બાળક મોમા સ્તન  
લે નહીં તો પછી તેની અનાન માતા પગતે ધવરાવે છે, આમ  
વારં વાર ધવરાવવાથી ત્રણ આપતુ નવી એટલે બાળક વધારે  
રડે છે તેથી માતા કટાજે છે, એ રીતે વધારી બને નળાડ વડ  
તય છે વળી બાળકના મોમા સ્તન આપી ઉઘવા દેણુ નહીં કે  
પોતે ઉઘણુ નહીં, એથી સ્તનને ત્રણ બાળકને મોમા આપ પડે

છે હવે બાળકને ધવરાવવાનો વખત કેવી રીતે લેવો તે વાત ધ્યાનમાં રાખીને બાળકને પેટેવે મહિને દોઢ દોઢ કલાકે—બીજે મહિને બે વારે—ત્રીજે મહિને ચઢી ચઢી કલાકે અને ચોથે મહિને ત્રણ ત્રણ વારે ધવરાવવું—એમ દરેક મહિને અર્ધા અર્ધા કલાકનો અંતર વધારતા જવું બાળક સાત આઠ મહિનાનું થાય ત્યાં ત્રણ ચાર કલાકે ધવરાવવાનો વખત ગણવો. ત્યાંસુધી સુતેને અટકાવ ન આવે ત્યાંસુધી બાળકને ધવરાવવું ઘણું કરીને, બાળક જન્મે ત્યારથી સાત આઠ મહિના સુધી અટકાવ આવતો નથી ત્યાંસુધી ધાવણ ઘણું જ પુષ્ટિકારક હોય છે, ત્યારે અંગકાર આવે છે, ત્યારે ધાવણમાં દેર-તેર વર્ષ જાય છે માટે તેને આઠ નવ મહિના સુધી ધવરાવવું ઉત્તમ છે. યજ્ઞ ધીરે ધીરે ધારણ ચોક્કસ કરી સાથે ખોરાક આપના જવું.

વળી માતાએ ધવરાવતી વખતે ઘણી મહાન રાખવાની છે. બાળકને ધવરાવતા પ્રથમ પોતાના મનમાં ધીરજ, ઉદરગ, શાંતિ અને આનંદ રાખી બાળક મામું જોડે તેને હમારું અને રમાડું પડી પેટેલા ગતનમાંથી જરા દુધ કાઢી નાખીને ધવરાવવું. ધવરાવતી વખતે માતાએ પોતાનો હાથ બાળકના માથા ઉપર ગણવો. જો ધવરાવતી વખતે માતાના મનમાં કંઈ જોશ, ગેરજ, ભય, શુન્સો અને નિનગા દુધ આવે તો તેણીનું ધાવણ એકદમ બગડી જાય છે તે બગરેલું દુધ જો બાળકના ધાવવામાં આવે તો તેને જે ના જેવું તુલ્ય શાંત કરે છે તે જ જો માતાને માદગી હોય તો પણ બાળકને ધવરાવવું નહીં જોઈએ જો શરીરની નબળાઈથી કે કોઈ રોગથી માતાને ધાવણ આવતું ન હોય અગર આવતું હોય પણ પુરૂ પડતું ન હોય, તો પણ બાળક સાત આઠ મહિનાનું થાય, ત્યાંસુધી તો તેને બીજા-શા ખોરાક પર નહીં રાખતા ફક્ત દુધ ઉપર રાખવું તેમ જોઈએ તો તેમ ન હોય ત્યારે ધાવ ગણવી જોઈએ.

તે ધાવ ને પોતાની જાતની અને ગામડાની હોય તો તે ઉત્તમ છે તેમ વળી તે વાન બાળક જેવડા છુટ્ટા તદ્દરમ્મ બાળકનાળી, નયમ જની, ગાન, ગરીબ મજમૂત, નિગેગી અને મદાચરણી હોવી જોઈએ ને ધાવ ન હોય તો હુમેશા એક તદ્દરમ્મ ગાયતુ ગાયતુ દૂધ તેવું અને તેમા અડધું નવમેકું પાણી તથા ચોરી કાકર નાખવી તે મિશ્રાણ કરી ધવગવવાના વખત પ્રમાણે નિયમ-નુસર આપવું તે દૂધ માટી જે ઠાંચના વામણમા ગાયવું, ધાતુના વામણમા પાવું નહીં.

જેન પાર્વતી, હવે તે બાળકને જોગડ જેવો આપવો, એ વાન ધ્યાનમાગખજે હુમેશા બાળકને તાજે, હલ્લેજા, ચોરો ઉનો, માખ આને એવો અને વાણિક જોરાક આપવો તે માથે હુમેશા ગાયતુ તાજુ અને ચોખ્ખું દૂધ આપતા જોડુ અનાજના ખો ગમમા જરા મીઠું નાખવું, તેથી જોરાક સ્નાહિત અને પાચન વર્ધ શકે તેવો થાય છે, દૂધમા ને બાળક કહે તો મેહિજ ગળ પજુ નાખવું, પજુ બહુ ગળપતુ આપવું નહીં બહુ ગળપવું પાચન શક્તિને મદદ કરે છે ન્યારે બાળક એક વર્ષનું થાય અને દાત આવે ન્યારે ચોખા, દાળ, ખીન્ડી, ચોખ્ખું દહીં અને મસાઈ વગેરે આપતા જવું, પરંતુ અનાજ માથે ગાયતુ દૂધ આપતા ભુલવું નહીં દૂધથી ને જોડાકબહુયત ગહેતો રોય, તો તેમા થોડું પાણી મેળવવું, એટલે જોડા ઉત્તરને ઉત્તર જેમ વેન તેમ દૂધનો જોગક નધાર્યા જવો, તેથી બાળકનું કુદતી તેજ, ખામે અને બાળ વધે છે બાળક બે વષનું થાય ત્યાં તેને રાણી મે ગાન્યા વગરનું તાજુ દૂધ આપતા જવું પછી બાળક જેમજેમ મોટું થતું જાય તેમ તે ગાક, લાજ વગેરે ખાય તેમ કવું તેમા મીઠું, મચ્છાવો નાખવો એવો મીઠાઈ માફકનું આપના કાન્યા દાળ, કોચવા, માટી વગેરે અવગુણમંત્રી પદાર્થો ખાના તેના



નહીં વળી બાળકને હમેશા દિવસમા તથા વખત ખોરાક આપવો સવારમા કૂધ અને ચોટલી ત્યાર પછી બીજીવાર ચાર કલાકે અને ત્રીજીવાર માઝનો હવકો ખોરાક આપવો આ ત્રણ વખત શિવાય અન્યમા બાળા કંઈ, તે ખાવા દેવું નહીં એકવાર બાધેલો ખોરાક પાનન ધાય અને હોજીને ઘસ વિશ્રાંતિ મળે, ત્યારે બીજીવાર આપવો મેવામા દાડમ, દ્રાખ, સફરજન, બદામ, પસ્તા કેળા વગેરે ફળ વખતે રખતે આપના પાણી ચોખ્ખુ રીવા આપવું ફવાવું પાણી વધારે સ્તમ છે પાણી ૮૫૦ તરતા રજકણોમા એવા ધગળ પદાર્થો લખેવા હોય ૩ કે, તેવું પાણી મોટી ઉમ્મરના ડરતા બાળકને વધારે નુકસાન કરતા છે નિયમસર રાવેલે વખતે પાચન થઈ શકે એવો અને એકલો રાધેલો ખોરાક આપવો જીવનક્રિયા ચલાવવા માર જે જે તરવોની જરૂર છે, તે બધા તરવો એકજ જાતના ખોરાકમાથી મળતા નથી, માટે ખોરાક એકને એક જાતનો ન આપના જુદો જુદો આપવો એકને એક ખોરાક આપવાથી શરીરને જોઈતા તરવો મળતા નથી તથા પાનન-વ્યક્તિમા બગાડો ધાય છે વળી જે ખોરાક ઉપર બાળકને અસાચો હોય તે ખાવાને આનંદ ન ડરવો ખાતા અડધો ડનાક લખાવો વાધીને ખાવાની ટેવ પાડવી ઠાવળે ખાવા દેવું નહીં તાપમાથી આગ્રા પછી કે થાકના પછી વિશાગો લીધા બાદ ખાવા દેવું ખાતી વખતે હમવા કે વાતો ડરવા વગેરે નહીં સૂતા પેહિલા ત્રણ કલાક અગાઉ ખોરાક આપવો ઉંડી ઉંઘ્યા પછી એક કલાકે ખાવા દેવું તેમ ખાધા પછી કારણ હોય તો એક કલાકે સુના દેવું તાડુ, સડી કે જમડી ગયેલું અને જ ધાતુ ખાવા દેવું નહીં બટુ ખાવું અને ઘોડું ખાવું બંને નુકસાન કરતા છે

પાર્વતી ઝેન, તમે આ લાણાને કયા સુવાડો છો ?

પાનતા—બા, એને તો અમે ખાસ અમાગ રમોડાવાળા  
ઓળંગની પામે આગી છે તેમા સુવાનીએ છીએ જ્યા આખી  
નન દીરા પલુ બાળતો મ્હે છે

આન દા—જ્હેન પાર્વતી, એજ વધાટે નુડગાન કાન્ડ છે  
બાળ ને કેવી જગ્યામા અને કેવી હવામા રાખવુ જોઇએ, એ વા  
ત તાન જાણુનામા આવી નથી

પ્રમદા—આન દા જ્હેન, એ ખીચારી હજુ બાળક કહેવાય  
તેને કયાવી ખગ જોય તેમા હજુ પેલેલા દોકાની મા થઇ છે

પ્રેમ—બા, એને માટે તુ કહો છે, તમે આરા મોટા છે,  
તોપણ તમારા જાણુવામા એ વાત નહી હોય, કારણકે, આપણી  
શ્રાવકકામમા બાળગ ઓકેળવણી અપાતી નથી

પ્રેમદા—પ્રમ, તારૂ કહેવુ ગરાબ છે હું પણ તે વિષે જા  
ણતી નથી આન દા મ્હેન, કહો, બાળકને કેવી જગ્યામા અને  
કેવી હવામા રાખવુ જોઇએ ?

આન દા—હમેશા બાળકને ખુશી અને સ્વચ્છ હવા મળે  
તેમ કવ્ય સ્વચ્છ હવા માટે બાળકને રાજ નાએ દરિયા કિનારે,  
એના, કુચ કે બાગમા હવા ખાવાને લઈ જવુ તેથી તેના શ  
રીરમા થણી હુરીયાની આવે છે, લોહી સુધર છે અને નિઝાગી મ્હે  
છે વળી જે ઓરડામા તાણ અને ષ્વચ્છ હવા આવતી હોય,  
તેવા બાગી બારણાવાળા ઓરડામા બાળકને રાખવુ ઠદિપણ બ-  
ધાની જગ્યામા, ચલાની કે નીવાની જરમી જ્યા રથા કરતી હોય  
ત્યા બાળકુડી કે માટીની દુર્ગંધ જ્યા આવતી હોય ત્યા, નાકડી,  
અધાની અને દુર્ગંધીવાળી ઓગીમા, જ્યા ઘણા મનુષ્યના શ્વામ  
થી ખગબ હવા નીકળતી હોય ત્યા અને જ્યા દીને અખડ રહે  
તો હોય ત્યા બાળકને રાખવુ નહીં કેમકે એવી જગ્યાએ બાળ  
કને રાખવાથી તેની તદુચ્છતી ખગડે છે આ બધો વિચાર કરી

મુખાકારીવાળા હવાના સ્થાનમાં બાળકને રાખવાની ગોડવણ ક  
રવી એ સવ પ્રકારે ઉત્તમ છે

પાર્વતી—મા, આ ઊંડગની તળીયન સાગી રહેતી નથી,  
તેનું ઝારણ હવે મમળાયુ હરેથી હું તમાન કહેવા પ્રમાણે આ  
બાળકને સારી જગ્યામાં રાખીશ

આનંદા—સાવતી, તારા બાળાને ઊંધ આવે છે કે નહીં?

પાર્વતી—બા, ઊંધ તો આવે છે, કારણકે હું તેને અરીણની  
ગોળી ખવરાવું છું, એટલે તે તેના ઘેનમાં પડ્યો રહે છે

આનંદા—જેન, એ તો ઘણું જ ખોટું બાળકને અપ્રીણ આ  
પણ, તે નુકસાન કરતા છે હવે બાળકને ઉઘાડવામાં જે નિયમ છે  
તે તું ધ્યાન દેતી માલખ જાહેનો, તમે પણ બધા એ વાત ઉપર  
ધ્યાન આપજો કારણકે, તે બાળક તમારે ભવિષ્યમાં ઉપયોગી છે  
બાળકને મોટા માણસના જેટલા વધારે ઉઘવાની જરૂર છે ઉઘવા  
થી બાળકનું શરીર પુષ્ટ અને તદુગત થાય છે બાળકને કેટલોક  
વખત માતાના પડખામાં સુતારી જરૂર છે ઝારણ, તેથી તેને બી  
જાના શરીરની જરૂરી મળે છે આવી વખતે માતાએ તેને પગ  
માં સુવાડતા ખૂબ ધ્યાન રાખવું, કે પડખું ફેરવતા બાળક કંઈ  
સાઈ જાય નહીં વળી બાળકને સુતા સુતા ધવગવણ નહીં, નના ધ  
વગવવાથી વખતે માતા ઉડી જાય અને બાળક ઉધું પડી શુભા  
ઈં મરણ પામી જાય છે બાળક રાત્રે આઠ નવ વાગતે નૃધન પાવ  
વાગે ઉઠે તેમ કરવું જિવસના બપોર પછી એક બે ટલાક અને રાત્રે  
વધારેમાં વધારે આઠ કલાક ખૂબ ઉઘવા દેવું જગ્યા પછી આજો  
ટવા દેવું નહીં, એથી બાળક આજસુ થાય છે વળી જો તે બરઉ  
ઘમાં હોય તો તેને જગાડવું નહીં ઉવમાંથી જગાડવું, એ ઘણું નુક  
સાનકારક છે તેને સ્વચ્છ હવા અને અજવાળાવાળા ચોરડામાં  
સુતારવાનું રાખવું બાની બારણા બંધ કરી સુવાડી રાખવું નહીં

૧૬મીવાળા સાકાશ ઓગણત્રીમા સુવાડલુ નહીં જ્ઞેન પાર્વતી, એ  
 ૧૬મીવાળે છે, બાળખને ઓગણત્રીમા ઉઘની વિશેષ જરૂર છે  
 સાધી ઉધે બાળખ દુમળુ વડ નય છે બોળામા ઉઘાડનાની ટેવ  
 બની નહીં તેમને ઘોડીઆ કે પારણામાં પગલે ક્ષીવકાવી, માગી  
 ગતી અને કટાણી ઉઘાડતું નહીં તેમ બાળાગેણી કે બકીજી  
 ટેની નુકસાન કરતા જેમ વસ્તુ ખસગવી ઉઘાડલુ નહીં તેમ કરવા  
 ધીમ ધીમ તરીકે ખસડી નમળુ પડી જાય છે ગરીબો બાળા  
 ૧૪મી વયે નથી જરાકે તેને કુદરતના નિયમ પ્રમાણે ચાલવિ  
 હાથ માથે ત્યાજે ઉઘાડતું ગમે ઓગણત્રીમા પડી મેં જાણે  
 દાઢી, ગાંઠી, ફોડાવી, કુદીરી ચરીને કમરત મળે એમ કહી  
 ૧૪ મહુ હાથગણના ગીતો ગડ તેતુ મનજન કહી સુવાડતુ,  
 'શી તે સુમેથી ધમધમકી ઉઘગે બાળખને તે ઉઘ ન આ  
 ને તો નમજતુ કે, તેના પેગમા સુઠ કે કાંઈક ઉખાવે છે, પડી  
 તેનો થોથા પાય કરે બાળક ઉઘ પડી તન બીજતુ બેઠું  
 'તુ નહીં, પણ હવા લાગી માલેની નહીં હો નય ત્યાજે ઉઘા  
 ડતુ બાળખને આથડ, માડ, જા વગેરે જોડે નહીં તેની ચલાવ  
 ગળવી સુવાતુ બીજતુ માદ ગળવુ ઉત્તરના થવા દેવો નહીં  
 બીજતુ કે ઓથુ મગમૂડી લીંતુ હોય, તો તન એ કાઢી નાખા  
 બીજ કોન નજીક ઉપર સુવાડતુ કે જેવી યગી લાગે નહીં

જ્ઞેન, પાર્વતી, એ પ્રમાણે બાળખને ઉપર વિષે જે નયના આ  
 પી તે બ્યાનમા ગળજે હવે બાળખના ગરીબને ઠગરત આપનાને  
 માટે વેદલીએડ નયના કર હ, તેતુ મ્યાન આપી માવાગજે

કમરત—બાળખને હમેગા ચરીએ ઠગરત મળેનેરી ને ખુદલી  
 હવામા દેરતુ કમરત થવાથી ચરીએ માટેતુ લોલી બેરી નયેમા નિ  
 યમમગ કહી વળે છે બાધેવા અજનો રાવડ આખા ગરીબને થોથ  
 -જો છે, પાવનશક્તિ વગેરે છે, નેનોતુ ચવનચવન રાધી લો-

હી માહિયો મવિન પનાં પમીનારાટે બાહેરે નીકળે છે, તેવી શરી  
 રનો બારો મજબૂત અને નિરોગી થાય છે વળી તેથી નારી C ધ  
 આવે છે, તથા હિંમત, હુશીઆરી, ગવણતા અને મૃદુલીંગતા વર  
 છે બાળક ને આરો ધ ગળવા અને મોટા કરવાને કુશળથી જ ક  
 મરત તરતનું વલણ હોય છે, તે તેની નાભાવિજ ચચળતાઈ ઉપ-  
 ગ્રથી જાણુ િ આવે છે બાળક જન્મ્યા પછી થેડા મામનુ થાય, ત્યા  
 તેને સવાળ માજ હુગડા પેટેશવી સારી હુવામા લઈ જ  
 લુ વખતે ભોવપર જેદડી પાધી ચુરાડવુ તેથી તે આમતેમ  
 પછાડા મારશે, ડોડ વખતે હુમાડવુ, નમાડવુ, કુલવુ અને  
 ડોઈ વખતુ જુ દેડીને મગાનરી, એટલે ત ભાખોડીયાભર વ  
 ઇ હાથ પા પગાળા, દોડા, મામનેમ ફરતા લાવના મથરો  
 તરી તેને ડરત મગશે ત્યારે તે જાનવા ગીખે ત્યારે ધનમા  
 કે બાહ્ય ગમવા ફેવુ, ધરમા બેસારી રાણવુ નહી જે ગમ  
 તથી શરીરના કોઈ ભાગને નુકસાન થાય અને જે રમનરી ની  
 નિમા બગાડો થાય, તેરી રમત ગમવા દેવી નહીં તમ નડા ।  
 ડેડારાની મગનમા રવ બાળકને ગમના દેડુ નહીં

જેન પાર્વતી, આ બની બાળન ધ્યાનમા નખી હુને બાળ  
 ના શરીરના દાન, પગ, મસ્તન, કાન અને આળ—એ પાચ ભા  
 ગની નભાળ ગળવામા વા આવજે અને તે વિષે જે લુ કડુ, તે  
 એક બિંતે માબળજે

ત્યારે બાળક નાત આઠ મામનુ થાય છે, ત્યાં તેને દાત આ  
 વવા નડે થાય છે ડોડ વખતે જે નપુ માસ મોડા આવે ત્યારે તેને  
 નાવ, ઉધરમ, Cલડી, ચુક, જાડો અને આવપી રંગેર થઈ આવે  
 જે, આ વખતે તેને ડઈપલુ નેન પડતુ નથી વાગવાર ધાવવાની  
 મગ્ગ દરે છે ધ વળી કે અચુડો મોના ઘાલે છે તેથી પેડા ધના  
 રાથી તેને આડુ લાગે છે બીજા કરના અચુડો મોમા ઘાલે તે શીક

ઠે તોપતુ હુમેશા એ દેવ તેને સત્તા ફેરી નહિ આ વખતે પા-  
 લીના કોનળા કનની મો સાડ કમળા રહેતુ વળી તના પાની  
 પલુ નલાળ રાખી પગ ગમ્મ રહે તેમ કનુ ઠગ હોય તો કિના  
 પાલીમા બોગી ગમ્મ કન્યા અને મોજા પેહેગની ગળના ઠગ  
 પા રહેનાયી ગળી ધરાનો સભવ છે જાળકને અવાવવા તના  
 કના પાની ઉનાવળ કરી નહિ એની મેળે અવાવવાનુ મન ને તો  
 તેને ઠેકો દડા અવાવુ, કેડમુ કનુ તેના પગ વાકા કે ગટા પ  
 ડીન તના તેની નલાળ રાખી તેનુ મન કહુ મેળ ઠકુ રાખતુ  
 તેના મના ઉપર ઠગ પાળીની ધાર ઠરવી પડી માલુ લુડી  
 ઠાડુ ઠી ધુનેન તેલ પમી નાખતુ તેના માથા ઉપરથી વાળ ઉ  
 તારી નાખના નહી, તેમ મોળે ઘોડલો રાખરો નહી જે વાળ વ  
 ધાડે રાય તો કાસવા નુ જાળકીએ ચર પાવ વર્તની વાન  
 નામે એ નના રમાવવા નદવગની વખતે પેહેતુ મન નલાળ  
 પુ, પડી આખે ગળી જાળીને નુવગવતુ તેના મના ઉપર ગમ-  
 મ પાડી રેતુ નહિ પુન વળ મેજ મેવ અને પુરીના વાળ  
 નાન મ. ફકાડે ધાઈ સાદ કન્યા જે માથ મા જુ કે મોડે હો-  
 ય તો ધુપેવ તેમ ધમીને નાખતુ પગ ને નાખવાથી જુઓ મરી  
 તના તેવી નીલે નાખની નહિ ઠરચુક, તેના ગળવાયી આપચુ  
 આવ, તે પાપ લાગે છે વાળ જે આય તેમ જાળના નહી અને તા-  
 લીને જા મોડે પગ નાખરો નહિ, તેમ કન્યાયી જાળકતા કુમળા  
 મનાજન નાધિ થાય છે અને નળ જળી પડે

જાળના નને મટે પગ નના ગમ્મ પાડી છે જાળના  
 ગમ્મ નડ પડ્યા રેત નહિ ઠગ વાય તો કાન ટોપી પેહેગવરી,  
 નહિ તો ગળી લાગી કાન નડો અને પીગ રો કદિ કાન હુએ  
 તો તેલ નુ ઠી ગીપા પડા અને ને કાન વડે તા નમુડકી પુને  
 તેનામા ઉગી તેના ગીપા પડા નળી કાનને કોડવાગળી વજેગી  
 જોનરો નહિ જે વગ્વા પી કાન પડે છે અને પીગ થાય છે

ખડેન પાર્વતી—આ તારા લાણીઆની આખો જોતા માનમ પડે છે કે, તેની આખોની ગભાણ પણ લેવાની નહીં હોય, ખડેન શરીરનો બધા આધાર આજ ઉપર છે, તેથી આખની સલાજ ધણી રીતે લેવી જોઈએ

પાર્વતી—મા, મારાથી બને નેવુ કડ છુ, પણ તેની આખ સુધરતી નથી

આનંદા—શુ કરે છે?

પાર્વતી—હમેશા જરમ પાડીએ રોવુ છુ અને આજણુ આનંદુ છુ

આનંદા—ખડેન, આજણુને માટે તો હીડ છે, પણ તેન ગરમ પાણીએ યોવુ તે સુકશાન કરના છે ખડેન, જ્યારે બાળક જાગી ઉઠે, ત્યારે તેની આખો ઠંડા પાણીથી ધાતુ જવી આખમાતા થી પણ નગરે મેન ધોઈ નાફ કરના એ પાણીએ આખો પોનાથી તેજ વગે છે, એક વગે છે અને આગની ગમ્ની ઓછી થાય છે ઠંડિ પણ આખને ધાતુ વાગ એમની એમ રાખી નહિ, તેથી સુકશાન વધે છે આખમ હમેશા નાક અજી આજી જુ, વળી આખ એ ચેપી છે, માત્ર ડોઢની આખ ગેરી રોય તેની પાએ બાળકને જવા દેવુ નહિ

ખડેન પાર્વતી, આ પ્રમાણે બાળના ગરીબના તે પાચ બા ગને માનવવાને હમેશા બાળક રાખવાની જરૂર છે હરે બાળકની છુદ્ગીને સુકશાન કરના ઠંડલાએક ચેપી ગેગો છે, તેનાવી બાળકની રક્તગત્રાની ને સુકના ઠંડુ, તે સુકના રાખને ગનો તાવ, ઓઝી, અગમડા, ગીતળા, ગાવપચોગીયા, ગીગીયુ, ગળા ગુડુ, દાદર, આ બાળકની ચેપી તાવ (ગાઈફનતાવ) ગનેરા અને મગી ખસ દાદર રતવા વગેરે ચેપી ગા ગળાય છે જ્યારે જ્યારે આવા ચેપી રોગ આવના રોય, ગગર જેને એ લાગુ પડ્યા રોય, તેની પાને બાળ

ને જવા દેતું નહિ તે રોગ બધ પડ્યા પછી તેવી જગ્યાએ જા-  
ળ ને લઈ જવું તથા તેના રોગી માણસને નારી ખેંઠે આગમ થયા  
પછી, તેની પાસે જવા દેવું આવજતે તેની ત દુરસ્તી બળવવા બહુ-  
જ લાગણી રાખવી

ઉપર કહેવા બધા રોગોમા શીતજાના રોગ ઘણા બધા છે,  
મ છુદ્દે, શીતજા ની, જવાથી જાળક આધળા, લૂલા, કાણા અને  
બદે। વડ બધ છે, તથા આખે નીરે ચાગ પડી ચઢેરા બગડે  
ક, એટલું જ નહિ પણ એથી વળતે મગ્ગ પછુ થાય છે જે  
વળતે એ ચેપી રા। ચાલતો હોય, તે વળતે તેમને એવી જગ્યાએ  
લઈ જવા નહિ જો જાળકને રીતજા કદાચ ન હોય તો આ  
વળતે તગત કદાવી લેવા શીતજા કદાચથી ઉપર કહેવા પ્રમાણે  
ખોટ આનવાની ધાસ્તી રહેતી નથી જેનાર કદાવવાથી નીવળતા  
પણ નથી વળી શીતજા કદાવતા જે જાળકનો ચેપ લેવામા આવે  
તે જાળક તાવ ઠ જુ મદા વગેરે રાગવાળુ ન હોવુ જોઈએ, પણ  
તે ત દુગ્ગત, મજબૂત બાધાલુ અને નિરોગી જાળક હોવુ જોઈએ  
રોગી જાળકનો ચેપ લેવાથી જાળકને તગત તેવો રોગ લાગુ પડ  
છે શીતજા કદાવના ઘણી મ ભાળ રાખનાની છે જાળક શરીરે  
માફ હોય, ત્યારે જ શીતજા કદાવવા શીતજા કદાચ પછી દાણા  
ભગાય અને સોજો ચે તે પછુ તે ઉપર દવા કરવાની જગ નથી  
જો તાક કર ને દુ ખ થાય તો તે ઉપર ની ચોપડવુ તેથી ભી ગડા  
ઉખડી જશે દાણા કુટ્યા પછી માથે ઝીણી રાખ લુ સડી એ પછુ  
ઠીક છે બદેન પાર્વતી! આ જાળકના તુ બગળરધ્યાન રાખી વર્તજે  
અને જેમ એ હયકર ચેપી રોગ લાગુ ન પડે તેવી મ ભાળ  
રાખજે

બદેન પાર્વતી! તે કહુ હંતુ કે, ઠોકરાને જોળી આપુધુ, એ  
ધાતુ તુડશાન કરતા છે ઘણા બેગ્યો જાળકને જાળાજાળી આપે



છે, એ મીન બાળકની તબીબને બગાડનારી છે ક'ની એથી દેખીને લાલવાગતો હોય પણ પગિણામે નુકશાન નરી છે તે નિત્ય આપવા થી તો એક જનના ખોરાક જેવું અને એક જાતના બધાણીનું જેવું થાય છે એનો નીચો રહે છે, ત્યાંથી બાળકને ૮ થ આપે છે અને ઠીક જુદું છે નિચો ઉતર્યો તો પાછું એવું ને એવું જ થાય છે નીચો ડરવાથી જોઈએ તેની ઉધ આવતી નથી બાળાગોળી માં જુદી જુદી વસ્તુઓ આપે છે, તેમાં અરીસું મુખ માં આપે છે એ પાણી ૮ ધાવવામાં ઘોળી પરાણે બાળકના પાંચ પાંચ પકડી પાલ દે છે મા મીન દે મા દેખીથી સ્ત્રીઓમાં પડેની હોય છે આ એક જાતના બધાણથી બાળક દુખાયું, નમયું, પીયું હાન પન દોઢી અને પેટ ગાગડી જેવું વધ જાય છે, બાળકને ઉધાડવાનો ખરો રસ્તો તેમને સૂતા પહેલા પુર ૧૦ ડસરત આપવી એ ઉત્તમ છે માટે બાળાગોળી આપવાની મીન ગમવી નહિ

જેન પાંચતી, આ પ્રમાણે મે કહ્યું, તે વાદ ગાળી આ તા ૧ લાણીયાની માવજત કરશે એની રીતે નવવાથી તારો બાળપુત્ર ઘણો તુલ્ય રહેશે અને તેના સુખી હૃદયની તને આશીર્વાદ મળશે હરે છેને એવું કહેવાનું છે કે, જ્યાં આ બાળક મોટે વાય, ત્યારે તેને સાગી ડેળવણી આપ્યા પહેલા એક લાડ રાખમ તે ને વાગે નહીં એ યાનમાં રાખ?

પોતી—મામીબા, એવો લય કર ગણમ કોણ છે ? અને તે બાળકને નુકામ વાગતો હરે ? કોઈ પણ બાળકને રાક્ષસ વાગ જતા હોય, એવું તો બાળકનામાં આપ્યું નથી

આનંદા—પોતી આપણી જેનડોમમાં ઘણા બાળકોને તે લય કર રાક્ષસ વળગે છે

તેમદા—આનંદા જ્ઞેન, બાળકને લાડ રાક્ષસ વળગે છે, એ વાત તો મે આજે જ બાળી

આનંદા—જેનો, એ લય કર રાક્ષસ તે બાળલક્ષ છે જેમ  
નમ વળગવાથી માળુમનો નાગ થાય છે, તેમ બાળવસની બા-  
ળ તથા બાળકીનો નાગ થઈ જાય છે એ હાનિગરકે ગીવાને  
આપણી બધી જનજામની પાયમાલી કરી છે

બાળપણમાં લક્ષ કરવાથી તેઓ મળવામાં વેહેલા ભેગવાની  
મિત્રાએ કરીને ભેઠાએ તેમો વિગ્રાબ્યામ કરી રાક્ષા નવી તેવી મોટ-  
પણુ જીરાત વનાવવામાં તેઓ અગત્ય થાય છે એટલે તેમનો મ-  
મારુ ટુ બરૂપ થાય છે વળી કાચી વયમાં અપજન વીર્ય જે આ-  
વાથી ગરીબનો બાપો તુટી જાય છે અને અને આયુષ્યનો વેહેલો  
૧૫ થાય છે તેમ નમળા પુરૂષી જે પ્રત થાય છે, તે પણ તેવીજ  
થાય છે તેનાથી ઠાઠ પણ કાર્ય કિમતમેઘ ઘડી રાતું નથી એ વ-  
ગેરે થ ॥ તુ-શ ન થાય છે તેની બાળ ૧ ૧ એ ખરેખરે ગણ્ય છે  
જે નિર્ભય માળાપા પોતાના બાળકોને એ લય કર ગણ્ય રાગાડે  
છે, તે તેઓના શત્રુકે છે

જેન પાનની, આ વાત વ્યાનમાં નળને, તારા બહાલા પુત્રને  
બાળવતરૂપ લય કર ગણ્યને લક્ષ્ય કરનાસોપી-જશ નહીં પુત્રને  
લક્ષનપાલન કરી ઈશ્વરનારી દગાગુ માતા થઈ, તેની શત્રુકે  
થઈ નહીં

પ્રેમદા—આનંદા જ્ઞેન, તમે જે જ્ઞે, તે બગબર છે હો  
મારા નમજવામાં આશુ બાળલક્ષ એ ખરેખરે લય કર રાક્ષસ  
છે, આજકાલ હિતમ કેળવણીની શીતળ છાયા નગર અજાન-  
તાના તાપથી પગિતપ થામની જૈનપ્રત એ લય કર રાક્ષસને પો-  
તાના નિર્ભય વતાનોનો ભોગ આપે છે એ લય કર ગણ્યના  
પ જામ મપડાએવા મેઝે વાવડબાળકો દુ ખી છ દગી ભોગે છે

આનંદા—પ્રમદા જ્ઞેન, હો તમે બગબર મમજ ગયા

પ્રેમદા—આનંદા જ્ઞેન, એ લય કર રાક્ષસકે બાળવસનો

અટકાવ શી ગીતે વધ શકે? એવો કાંઈ ઉપાય બહો છે ?

આનંદા—જેન, એ ઉપાય તો ઢેગવણી છે જો દરેક સ્ત્રી પુરૂષ મારી ઢેગવણી લે તો તે વાત તેમના મગજમા ઠરે, એટલે તેઓ પોતપોતાના કુટુંબમા તે સીવાજ બધ કરે

ત્રેમદા—જેન, ત્યારે ઢેટકી ઉમ્મરે બાળક અને બાળકીના વય કર્યા જોઈએ ? એવો કાંઈ નિયમ છે ?

આનંદા—હા, જેન, તેને માટે આપણા માન્વારદિનકર વગેરે ગ્રંથોમા લખેલું છે ચ ના જમાનાને જોતા પુત્રની ઉમ્મર જોતાં જોઈ વીગ વર્ષની અને વધારેમા વધારે જોગજરીશ વાની થાય તે પછી તેના લગ્ન કરવા અને પુત્રીની ઉમ્મર જોતાં જોઈ માર વયની અને વધારેમા વધારે જોઈ વયની થાય તે પછી તેના લગ્ન કરવા પણ તે સાથે એક જરૂરની વાત યાદ રાખવાની છે તે એ છે કે, કુવારી કર્યાને જ્યારે સત્તુ મારે ત્યારે તેને નિયમમર સત્તુ પળાવવો અને ડોઈ ચીજને બાંધવા દેવી નહીં આમ કરવાથી શરમાવું નહીં નહીં તો મહાપાપ વાળવાથી કુળનો લય વાય છે તે મટકાવ ન પાળવાથી માથે લક્ષ્મીનો નાશ પણ થાય છે માટે તે ધ્યાન માળરાળર રાખવું એવા જોડા ઘણા મુખી થાય છે પુરૂષે જીવ જીમા વીચતું મરણુ ડગુ, એ મવથી ત્રણ છે જેના શરીરમા વીચતું વિશેષ મરણુ થયેલું હોય તે મજબૂત, ડહાવર, શૂનીર, પરાક્રમી અને નિરાગી થાય છે તમા તેની પ્રજા પણ સન રીને ઉત્પન્ન થાય છે

હે પાનની, આ બધી વાત ધ્યાનમા રાખી આ તારા બાળક ઉપર અજમાવજો એથી તને અને તારા બાળકને ઘણોજ લાભ થશે જેન લલિતા અને બીજી જેનો, તમારે પણ આ વાત ધ્યાનમા રાખવાની છે, ડારણકે, નમે બધીઓ લલિયામા માતા થવાની છે, એ બત્રી છે તેને માટે મારી માયાળુ માતાએ મને એક ગીત

શ્રીખગચુ છે, જે ગીત આ લલિતા ત્યાં ધાવડી હતી, ત્યારે દુ  
હમેશા ગાતી હતી

પોતી—મામી બા, એ ગીત માન પાવંતી બાને શ્રીખગચો  
તો તેમને ઘણુ ઉપયોગી થાય

પ્રેમદા—પોતી, એકલા પાવંતી બાન શીએ? શુ તમે બધીઓ  
નહીં ગીઓ? એ તો તમારે બાને ઉપયોગી છે કેમ આનદા  
જેન ખરૂં છે?

આનદા—હા, બધાને ઉપયોગી છે મારીલલિતા પણ શીએ  
પ્રેમ અને પુતળી—મામી બા, એ ગીતમા શુ આવે છે?

આનદા—એ ગીતમા માતાએ ઓકગને કેમ ઉઠેરવા? એ  
બાબન આરે છે

પ્રેમ અને પુતળી—ત્યારે તો એ ગીત પાવંતી જેનને વ  
ધારે ઉપયોગી અમને તો એ જાતા ગરમ થાય

પ્રેમદા—એના ગરમ જાની થાય? કાલે મવારે તમારે પણ  
ઓકરાધમે જે ઓઝી હોય, તે ઓઝરાની માથાય, એમા શુ આશ્ચર્ય?

( પ્રેમદાના બાવા વચન માલગી પ્રેમ તથા પુતળી નીચુ  
જુરે છે )

પ્રેમદામએક—હા અવિકાઓ, પછી પ્રેમદાના કહેવાથી આ  
નદા માતાએ ઓકગને કેમ ઉઠેરવા? એ વિરે નીચે પ્રમાણે  
ગીત ગાયુ જે ગીત અહીં તમને તમારી અવિકા ગાઇ મ લખાવશે  
પછી મ ગા તાવિકાગાળામા તે આનદાના મુખતુ ગીત  
ગાઈ મ લખાવે છે —

માતાએ ઓકગને કેમ ઉઠેરવા? તે વિષે ગીત.

“યાત્રા નવાપુ કીજએ નિમજગિનિ—એ ગદ્ય.

બાળ ઉઠેરો એમ મુજનની બાળ ઉઠેરો એમ (એ ટેક)

ત્રિશુ વચેથી ન ભાળ મળો, સુદર થાયે જેમ મુજનની ૧

પ્રેમ ધરી પયપાન કરીયો, રાખો નિત્યે પ્રેમ સુજનની ૦  
 જાન જાનમા રાનજ રાખી, રાખો તેનો પ્રેમ સુજનની ૩  
 ખોખે ખેવાવી મોઢજ આપો, વાયે મુગિશ્વિનજેમ સુજનની ૪  
 થોગ્ય વયે ખુલુવ તળને જનમ, આપો કેળવણી તેમ સુજનની ૫  
 ધમની નિના પા પડાના, પૂરણુ ગખો પ્રમ સુજનની ૬  
 વિરા વિનય વિન-શીખાવા, તેપર કરજો રહેમ સુજનની ૭  
 ન જન માગીનેહે કરાવી, જાણ મુધાગે તેમ સુજનની ૮  
 રખે કુમ ગી જાળ ન થાયે, તેના ૦ ખો રહેમ સુજનની ૯  
 શ્રાવમાતા આગીખ વેન્ને, જોહાય જાણ પ્રેમ સુજનની ૧૦

**ધર્મદામશેઠ**—હે શ્રાવિજાઓ, આ તમાગી શ્રાવિજાઓ (ગ  
 જાઓ) જે ડવિના જાઈ જનાવી, તે ડવિના જાન જાના મુખથી આ  
 ભાગી જધી શ્રાવિજાઓ ખુગી ખુગી વડિજડ તે રખને પાવનીએ  
 વિનયથી નીચે પ્રમાણે ઠહુ

**પાર્વતી**--આ, મા ડવિના મને લખી માપના દૃષ્ટા કરને  
 પડી તે હું મોઢે ડી લડથ આલે મને તમારા તરફથી ધજો લાલ  
 મજ્યો છે તે ખાતે હું તમાગ માભારની નાથે મારી પોતી ભા-  
 ભીનો પણ આભાર માનુ'ડુ નગાને, આને મો અઢિ લાવનાર  
 મારા પોતી ભાભી છે

**પોતી**--એમા માન આભાર ગેનો? તમાગ મનના પરિ  
 જામ સારા હતા, અગે તમે માગી નાથે આ ના ખરો આભાર  
 તો આપણા ધર્મમાતા આનદા માગીયો છે, કે જેઓ કાઈ પણ  
 સ્વાર્થ વગર આપણને મારો મોઢ આપે

**આનદા**--હેનો, હને માગે આપજો નિ રનો રખન વડ  
 જયો છે, માગે ઉપદેશવાર્તા અમાસ કરવામા આપે—મેલો  
 'આદીપર લગવાનૂની જથ'

ધર્મદામગેક—હે શ્રાવિકાઓ, પછી આનંદા અને લાલતા ઉદ્ભા એવે નીંત્રી બધી શ્રાવિકાઓ ઉડી પોતપોતાને ઘેર ચાલી ગઈ માધર્મિ માતાઓ અને જહેનો, આજે આપણો પવન વધતો થઈ ગયો છે, મારે આજની ધર્મરાત્રી પૂરી કરવામા આવે છે બોનો આદીશ્વર ભગવાનની જય. શ્રી વીરભાસનની જય.

પછી દેશમાંજેઠું મણિ પી મામે જોડ કહ્યું, મણિ આજે  
તો વીરલગનાત્ની આગતી જા તે પડી આપણે ષષ્ઠા વેર જઈશું.

મગિયુ—જેની ધર્મપિતાની આજ્ઞા પડી મણિ વીગ્લગવાનની  
આરતિ બોલે છે —

શ્રી વીરભજવાનની આરતિ.

જાન્યારી ૧૯૫૨

વીર જગત્ સનામી, વીર જગત્ આમી,  
જય પ્રભુ<sup>૧</sup> નિર્મળનામી, ડર્ભ તણા<sup>૨</sup> વામી જયદેવ જયદેવ ૧

૪૫૪૪૩ ત્રાગોધામ, જિનપર હિપડારી, જિનપર

स्वाध्याय ३ पण्डिता, विभक्त गोध धारी १५५० ३

પ્રભુ તથા ગામન 'સાર, જયવતુ જગમા, જયવતુ

અતિ ઉદ્યોત થો છે, મનુ ૫૫૮ દર્શનમા જયદેવ ૩

નાથ તિગ ૯/૧ આપ ડેવળ સુબધારી, ડેવળ ગ

मिद्धि प० प० धाजी, मुण्डा र शिवराजी १५५०० ५

આ પ્રમાણે વીરભગવાનની આરતી પૂરી થયા પછી શ્રી મહા  
વીર ભગવાનને જગ જોગાવી બધો શ્રાવિમમમાજ પોતપોતાને

१ निर्मिता प्रमत्ता २ मने नाग न्नाम ३ जगत् ॥ अ  
भा १५. ८ पापप्राप्ति का दोष २० ॥ ५ निर्मिता मोक्षने प्रमत्ता २० ॥

६७ राजानना शुभे धातु ८॥ ६ स्थान २५ । १० भोजन-जी

ન્યાને જવાને ઠલો થયો તે વખતે એક વૃદ્ધ શ્રાવિકા ઉચ સ્વરે  
જોતી—“ધર્મદામબાઈ, મને બાધા આપો”

ધર્મદામ—માતા, જેની બાધા લેવી છે?

વૃદ્ધા—આજથી જ્યાંમુખી હું છું, ત્યાંમુખી માગ કુટુંબમા  
મારે જાયે બાળવત્ત કરવા નહીં, એવી બાધા લેવી છે

ધર્મદામજેઠ—ધન્ય કે શ્રાવિકા નમને ધન્ય છે જાદુ મા  
જે વિચાર કર્યો તે વખતે જીજી પચાસ શ્રાવિકાઓ જોતી ઠી  
ઠી—ધર્મપિતા, મમને પણ તેવી બાધા આપા તે જોઈ ધર્મ  
દામજેઠ ઉચ્ચે સ્વરે જોત્યા—માતાઓ અને જુનો, જેઓને પાતા  
ના કુટુંબમા બાળવત્ત ન કરવાની બાધા લેવી હોય, તેઓ હાથ  
જોડી ઠીકા રહે.

ધર્મદામજેઠના આવા વચન સાંભળી જીજી મો શ્રાવિકાઓ  
બાધા લેવા ઉભી થઈ, એક દર બધી મગીને જમો શ્રાવિકાઓએ  
પાતાના કુટુંબમા ન તાનોના બાળવત્ત ન કરવાની બાધા લીધી  
ધર્મદામજેઠે ઉચે સ્વરે પચ્ચણાલ આપ્યા તં પછી બી શ્રાવિકાઓ  
આનીશ્વર ભગવાનની જય ગોનારી પોતપોતાને ઘેર ચાલતી  
થઈ

ગામા પંચ વાનો ઢગલી શ્રાવિકાઓ ભય છે તેઓમા  
કેટલીએક એક જીજીને પુછે છે કે “પોતાના નવામીની મમતિ  
વિદી લીધેથી આ બાધાની ગીતે નબી નકશે? ત્યારે તેઓ એક  
બીજાને જવાબ આપે છે કે, જે શ્રાવિકાઓએ બાધા લીધી છે, તે  
ઓના પતિ કળવટી પામેના છે, તેથી તેમની મમતિ મગવામા  
વાધો આવશે નહીં તેમા કેટલીએક તો પુરૂષોની મગજ ન છતા  
બાળવત્ત કરવાનો આજ્ઞ સંજનારી કે તેઓની બાધા તો જી  
ગીતી નબી શ મે ” આ પ્રમાણે બાળવત્તની બાધાની વચ્ચે

તી શ્રાવિકાઆ પોતપોતાને ઘેર જાય છે ધર્મનામગેક અને જા-  
 ના 'આને માન લાભ વધે' એમ માની હૃદયના આનંદ પા-  
 ના પોતાને કેવળ જાણે છે જ્યાં મા જે ઢોધ વાવકેડ  
 થઈ જાય તે તેમને નાધુતી જેવા ગણી નમન કરે છે અને તે-  
 મનુ બહુ માન કરે છે જે જે રહેને ધર્મનામ ગેક જાય છે, તે તે  
 રહેને લોકા તેમના દર્શન કરવાને શ્રેષ્ઠી ગણાય રહે છે અને  
 તેમને પ્રેમથી વન કરે છે ધન છે અથવા પગપગારી શ્રાવકના  
 શુભને





# દિવસ ૧૯ મો.



નિચના નિચમ પ્રમાણે ધમ્મસંગે, શ્રવિત્તણામ' અં  
છે તેમના પ્રાવનાથી બધી શ્રાવિત્તણે આદીશ્વર લગનાનૂત્ત  
જય પોવારી તેમને વધાવી લે છે

નન શ્રાવિ' નમાજ બરાયા પત્રી નિચનો મમય થયો એટલે  
ધર્મદાનગેડ નીચે પ્રમાણે મળ્યાવરણ બોલા —

## વસ તનિલકા

જે વીન્વર્મ હૃદયે ધરતી નમજે,  
જુદી મના વિનય પી નિજ નાથ સજે,  
તે શ્રાવિત્ત જગતમા જયવત થાઓ,  
નમાન ઉદ મનગા લાળુ માહિતી થાઓ. ૧

મળ્યાવરણ થઈ રહ્યા પત્રી ધમ્મસંગેડે પેતાની ઉપદેશ  
વાર્તા નીચે પ્રમાણે શરૂ કરી દે નનગુ પી શ્રવિત્તણે, શિવચક્ર  
ગે ની જી આનદા નિચનો મમય થયો એટલે પેતાની પુત્રી લ  
નિતાને મોઢાઆપવાને માટે તેમજાઈ હુમેશની જગ્યાએ આવી,  
તે વખતે નચગ, પ્રેમ, પુત્રી, જગા, પ્રેમ, પેતાની નગેડે બધી  
શ્રવિત્તણે નાજર થઈ બેઠી હતી તેમજે આનદાને નમાયન નન  
આપ્યું ના નાન વર્ષ પ્રેમ અને આનદા પેતાની ઉપદેશવાર્તા  
નડ ઉર છે, તેવામા આનદાની નાની દીકરી કુમુદ જર્બિર દોડતી  
દાડતી ત્યા આવી મને પેતાની માતા આનદા ને મોઢી પેટ  
લવિનાને પગે લાગી કુમુદના પુખ્ત ઉપર આપની બધી ખુશાલી  
બેડ માનદાએ તેનીને પુત્ર, કુમુદ, આપે આપની બી માન  
દમા દેમ દેખાય છે?

કુમુદ—ગા, આને હું જૈનકન્યાનાનામાથી ઇનામ મેળવી

આનંદા—જેનુ ઇનામ મેળવ્યું?

કુમુદ—જુવો આ ખુફર ચારી મળી

એમ કહી માનદાના હાથમાં નાડી આપે છે તેને ખીજી  
મધી શાનિગણો જુવે છે

આનંદા—જેન, આ ઇનામ શાથી મળ્યું

કુમુદ—હું દંડકમાં પાગ થઈ, તેથી મને આ ઇનામ મળ્યું

આનંદા—કુમુદ, કેાં પરીક્ષા લીધી હતી?

કુમુદ—વમ તળા શેઠાણીએ તેઓ રમાએ અમાની કન્યા-  
શાળામાં આવી ઠાકરીઓની પરીક્ષા લઈ માગ નાન ઇનામ આ-  
પે છે

પ્રમદા—આનંદા જેન, એ વગ તળા શેઠાણી દેવું છે?

આનંદા—હું તમે તેમને નથી જોળાવતા? એ તો અપભ્રંશ  
કવિપુત્રમાં પ્રખ્યાત શ્રવિન છે તથાએ જ્ઞાનશ્રાવણની  
પામે પાસે પ્રવચન કર્યો છે તેમની જુદી ઘણી જ શાની છે વા-  
હા વખત તા તેમણે ઈર્ષ્ય નવ સુધીને અવધાન કરી લીધે છે ત  
જો મારા શ્રીમતના પત્ની છે તેમના પાત્ર વિપુલ ના વપા-  
ની હતા, તેમણે મીતિને મર્ગે માગે તો તે તેઓ કે નેજાનો  
અર્જવામ તથા પછી નિધવા થયેલા વમ તળાએ તેમની હરમીનો  
સહુપયોગ કરના માડ્યો છે તમે નાન રેખે નેજાના કવ્ય વા-  
વે છે, તવાપિ તેઓ જ્ઞાનજ્ઞેન અને શ્રવિન તથા વચન વાગે આ-  
ના ગણે તેઓએ નિવચન કર્યો છે કે, જે શ્રવિનને નામે જ્ઞા-  
નજ્ઞેનને પુદ્ધિ કરવામાં આવે તે જ્ઞાન પ્રવા નેજા એની મેગે  
પુદ્ધિને પ્રાપ્ત કરશે આના નિવચનને તેઓ નેજાએ જૈન કન્યા-  
ના મા — ૨૬

આળા અને ત્રિવિજ નાળામા નર છે અને ત્યા પરીક્ષા લઈ ૫  
૩ સાન ઈનામો આપે છે

પ્રમદા—તેમના જીવનને ધન્ય છે

આનંદા—( કુમુદને પાતાના જોળામા મેનારી ) જ્ઞેન, તે  
દુઝની કેટલે સુધી પરીક્ષા આપી ?

કુમુદ—પૂરપૂરી પરીક્ષા માપી

પ્રમદા—આનંદા જ્ઞેન, દડક એવે શુ ? એ મને મમ તમે

પ્રેમ અને પુતળી—ધર્મમાના, (મને પણ દુઝની બ  
બર નથી, માટે આજ તો તે વિચારનીજ સાત્તા કરા

લક્ષ્મિતા—મા, જો કે, હું જ હા બાપુ કુ, પણ તેમા મને  
જોઈએ તેની નમજા પડી નથી, માટે એ વિચાર કહો તો વધા  
રે નાહ

અચળા--માની ઈ બાપુ તે માનવા પા છે

કુમુદ--મા, હું તો હમજાજ દુ બાપુ મારુ કુ, તમી જો  
તમે તે દુમાના ના આવજા તા મને થોડા લાભ થશે

ધર્મદામગેઠ--હા વિચારો, આ પ્રમાણ બધી પ્રાપ્તિ  
જોનો આશ્ચર્ય બાપુ માનવાએ દડક કપર પનાની ધર્મવાતા  
મારુ ની--

જેના, આ જાનમ જે મનનીજીવે છે, તે દેવ, મનુષ્ય,  
નિપચ મન નરમી એ નર નિના ગેવા કે તેઓના શુદ્ધી શુ  
ની નિના બાવને દડકક્રહે જે એવે મા મ કર્મથી દડક ન  
-કે તે જ તે બધા માગેને સારીશ દડક નેવાય છે અને તે ના-  
વીશ દડકન વિર નમજા ન કારીજીવ હુમેશા મધ્યા કો છે

૧ માત્ર નાનપીના ઈનામો એ-દડક ક્રેવાય છે, તેની મકર  
મોડ પીન જીરેનો સમાવેશ થાય છે તે માને નારીના ના

તમારે ચા- ગાખના નેપથ્યે પેહેની રત્નપ્રભા, બીજી ગર્કરા પ્રભા, ત્રીજી વાણુપ્રભા, ચોથી પકપ્રભા, પાચમી ધૂમપ્રભા છઠી તમપ્રભા, અને માનમી તમમ્મમ પ્રભા—એ સાત નારકીના ગોત્ર છે અને ધમા વશા ગેલાવીગેટે તેમના માત નામ છે પણ હાલમા આપણા શ્રાવકોમા આ ગોત્રના નામ પ્રસિદ્ધ છે તેથી મે તમોને આ નામ દહ્યા છે તે પછી દગ બુવનપતિના દગ દ હડ છે એટલે બીજે દ હડ અયુકુમારનો, ત્રીજે નાગકુમારનો, ચોથો સુવર્ણકુમારનો, પાચમો વિદ્યુકુમારનો, છઠો અગ્નિકુમારનો, માતમો ઠીપકુમારનો, આઠમો ઉદધિકુમારનો, નવમો દિગિકુમારનો, દગમો વાયુકુમારનો, અને અગીયામો રત્નિતકુમારનો દ હડ છે બારમો પૃથ્વીકાયનો દ હડ છે, તેરમો અપ્સકાયનો દ હડ છે ચાદમો તેડકાયનો દ હડ છે, પંદરમો વાયુકાયનો દ હડ છે, મોળમો વનરુપતિકાયનો દ હડ છે, સત્તરમો ગેરિદ્રિયજીવનો દ હડ છે, અઠામો તેડ દ્રિયજીવનો દ હડ છે, એગણીશમો ચૌરે દ્રિયજીવનો દ હડ છે, વીશમો નિયચપ-ચે દ્રિય જીવનો દ હડ છે, એઠવીગમો મનુષ્યનો દ હડ છે, બાવીશમો વાણુ યતર દેવતાનો દ હડ છે, ત્રેવીસમો ન્યોતિપી દેવતાનો દ હડ છે અને ચોવીશમો વૈમાનિક દેવતાનો દ હડ છે આ પ્રમાણે જુદી જુદી જાતિના જીવોના જુદા જુદા દ હડ પાડેલા છે

અચળ—માન દા કાકી, જે ચોવીગમો વૈમાનિક દેવતાનો દ હડ જોયા, તે વિષે વધારે સમજાવો

આન દા—જહેનો, તે વૈમાનિક દેવતાના દ હડના મૂળ જે લેહ છે સકલ અને કલપાતીત જે દેવતાઓ આચાગ્વાણા હોય તે સકલ દહેવાય છે તે કલપ બાર દેવલોકના દેવોને હોય છે, તે બાર દેવલોકના નામ આ પ્રમાણે છે ૧ નાધમ દેવલોક, ૨ ઈશાન દેવલોક, ૩ મનકુમાર દેવલોક, ૪ માહેદ દેવલોક, ૫ પ્રહ્લ દેવલોક, ૬ લાતક દેવલોક, ૭ મહાનુક

દેવગોઠ, ૮ આર્ય દેવગોઠ, ૯ આનન દેવગોઠ, ૧૦ પ્રાણ  
દેવગોઠ, ૧૧ આર્ય દેવગોઠ, અને ૧૨ અશ્વ દેવગોઠ—એ  
૧૦૦ દેવગોઠ એ, કાય છે

શીશ્વર પાતીન પૂજના કહેવાય છે તેઓને રાગી મેવનો  
સળધ નથી, તેઓ પાતીન દેવના કહેવાય છે તેઓના બે પ્રાણ  
છે યવન અને અનુત્તર વિમાનના દેવના તેમા કોરેક નવ  
અને અનુત્તર વિમાન પાચ કહેવાય છે ૧ ગુહર્શન, ૨ મુખનિ  
બદ્ધ, ૩ મનોભ, ૪ નનતોભ, ૫ મુખિદાન, ૬ મુખનન, ૭  
મોમનગ, ૮ પ્રીતિ અને ૯ આદિત્ય—એવા તેના નામ છે  
૧ વિન્ય ૨ વિન્યત, ૩ જયત, ૪ અપગનિન આ ૫ નવા  
રસિદ્ધ,—એ પાચ અનુત્તર વિમાનના નામ છે

૫ ગો ૧૧ ને જુ ૧ જુદા જાવીના દારમા ૮૫  
યા છે તેથી તે દાર કહેવાય છે ન તમે લગ દાને સાલગજો તે  
જાવીના દારના ના ૧૫ પ્રમાણે છે—૧ ગરીરદાર, ૨ અવગા  
નાદ, ૩ નાદ, ૪ સજાદાર, ૫ તથાનદાર, ૬ કપા  
યદાર, ૭ લેયાદાર, ૮ ક્રિયદાર, ૯ અમુધાનદાર, ૧૦ દષ્ટિ  
દાર, ૧૧ દર્શનદાર, ૧૨ નાન તથા અજ્ઞાનદાર, ૧૩ યોગદાર,  
૧૪ ઉપયોગદાર, ૧૫ ઉપપાદાર, ૧૬ સ્વપનદાર, ૧૭ આયુ  
ધ્યદાર, ૧૮ પયાસિદાર, ૧૯ દિગ્દાર, ૨૦ નસાદાર, ૨૧ ગતિ  
દાર, ૨૨ આગનિદાર, ૨૩ વેદદાર, અને ૨૪ અપગાહનદાર,  
—એ જાવીશ દાર નાણવા

૧ પેહેલુ શરીરદાર છે તે શરીર ૧ જ દારિક, ૨ વેકિર,  
૩ આહારક, ૪ તૈજસ અને ૫ કર્મણુ—એવા પાચ પ્રકારનુ છે  
જર્ણવતિર્ય અને એ ૬ ડક, અને વાયુમયનો એ ૬ ડક એ બે ૬  
ડકને વિશે આદારિક, વેકિર, તૈજસ અને કર્મણુ—એ ચાર શરીર  
કેવાય છે સમૂહિત તિર્ય અને આદારિક, તૈજસ અને કર્મણુ—એ

ત્રણ શરીર હોય છે અને મનુષ્યના એક દડકના છવોને તે પાંચે  
 ગરીબ હોય છે તેમા મ મૂર્છિમ મનુષ્યોને ઔદાગિક, તેજસ અને  
 ધર્મણુ—એ ત્રણ શરીર હોય છે—ખાકીના એકવીશ દડકના છવો-  
 મા નારડી અને દેવનાના મળી આદ દડકને વિષે વૈદિક્ય, તેજસ  
 અને ધર્મણુ—એ ત્રણ ગરીબ હોય છે એક વાયુકાય ગિવાય  
 ખાકીના આવગના આદ દડકના છવોને અને વિકલે દ્રિયના ત્રણ  
 દડકના છવોને ઔદાગિક, તેજસ અને ધર્મણુ—એ ત્રણ ગરીબ  
 હોય છે

૭ ખીનુ અવગાહના ઠાર છે તે ઠારથી એવીશ દડકના ગ-  
 ની નુ પ્રમાણુ બતાવાય છે પાંચ સ્વાવરમા વનપતિગાય ગિવાય  
 ખાકીના આદ નારમા જવનથી અ શુક્તના અસ પદ્માનમા ભાગ  
 જેટલુ અને ઉદ્દૃષ્ટી અસ પદ્માત શુભે અધિક એનુ શરીરનુ પ્રમા  
 નુ છે ખાકીના જે વીરા દડક ગદ્દા, તે બધામા ગરીબનુ પ્રમાણુ જ  
 વનથી અ શુક્તના અસ પદ્માનમા ભાગ જેટલુ અને ઉદ્દૃષ્ટી ના-  
 નકીના દડકમા પાંચસો ધનુ ધનુ અને દેવનાના તેજ દડકમા માત  
 હાવનુ પ્રમાણુ છે તેમા નાન નારડીના છવના શરીરનુ પ્રમાણુ  
 ગુદુ ગુદુ ગદ્દેલુ છે માતમીનરં પાંચસો ધનુ ધ, છડી નાગડે અ-  
 ટીમે ધનુ ધ, પાંચમી નાગડે મનાસો ધનુ ધ, એથી નાગડે ખાનક  
 ધનુ ધ ત્રીજી નારકે નાટાએકનીશ ધનુ ધ, ખીજી નાગડે ગાડાપન  
 ધનુ ધ તે ગાગ આગળ અને પેહેની નાગડે ૫, ૧૦, ૨૦, ૩૦, ૪૦, ૫૦, ૬૦, ૭૦, ૮૦, ૯૦, ૧૦૦  
 શુક્તનુ પ્રમાણુ છે

દેવનામા પણ ભવનપતિ, વ્યતર, વ્યોનિક, સાવર્મ તથા ઇ-  
 ગાન—એ જે લોક સુધી સાત હાવનુ શરીરનુ માન છે તે પછી  
 નીત સન કુમાર અને એથા માહેદ્ર—એ જે લોકમા છ હાવનુ  
 શરીરનુ માન છે પાંચમા પ્રજ્ઞવોક તમા જા લાનક—એ જે લોક-  
 મા પાંચ ગધનુ શરીરનુ માન છે, તથા માનમો ગુક અને આગ

મો સહમાર—એ જે લોહમા આગ હાથનું શરીરનું માન છે નવમો  
આ ૧૮ અને હમમો પ્રાણુત અગીયારમો આરણ અને બારમો અ  
ચ્યુત—એ આર દેવલોહમા ત્રણ હાથનું ગરીરનું માન છે નવ  
ઝવેયકમા જે હાથનું અને પાગ અનુત્તર વિમાનમા એક હાથનું ૨  
રીરનું માન છે

ગર્ભા નિર્ધારમા રીરનું માન એક હજાર ચોત્તરનું છે અને  
વનસ્પતિકાયના છોડોનું માન એક હજાર ચોત્તરથી કાંઈક અધિક  
છે ગનજ મનુષ્ય અને તણુ વૃદ્ધિવાળા છોડોનું માન તણુ ગાંઠ  
મુધીનું છે, બેઘડિય છોડોના રીરનું માન ગાંઠ ચોત્તર મુધી  
નું છે અને આગ વૃદ્ધિ છોડોના શરીરનું માન એક ચોત્તરનું છે

પ્રિય ખંડેનો, જે જે રૂઝના છવને વૈકિર શરીર હોય છે, તે જે  
જાતનું હોય છે એક તો બવોપચાહી અને ઉત્તર વૈકિય લવોપચાહી  
નું માન મે તમોને મમજાવ્યું છે, તેમજ સમજવું અને ઉત્તર વૈકિય  
પેહેલા નનપમા તેના શરીરનું માન અગુલના અમ ખનાતમા લાગ  
જેટલું હોય છે અને પળી વધતું રાખતું જે દડકે જેટલું વધવાનું હો  
ય તેટલું વધી શકે છે દેવતાનું વૈકિય શરીર એક લાખ ચોત્તર મુધી  
રધી શકે છે, મનુષ્યનું વૈકિય શરીર એક લાખ ચોત્તરથી અધિક વ  
ધી શકે છે, નિર્ધાર છોડોનું વૈકિય શરીર નવમો ચોત્તર મુધી વ  
ધી શકે છે અને નાનીના છોડોનું વૈકિય શરીર પાતાના મૂલ્ય  
પ્રમાણથી બમણું થઈ શકે છે

અ ચળ—પૂજ્ય કાકી, મારા મનમા એ શક છે, તે નિ  
વારણ કરે

આનંદ દા—ખંડેન, ખુશીથી કહે

અ ચળ—તમે જે વૈકિર ગરીરનું માન કહ્યું પણ તે વૈકિય શ  
રીર કયા મુધી વધેલું દર્જી ગણતું હશે? તે સમ તમે

આનંદા—એન ચ વળ, તેને માટે આપણા દહડવાઅમાને  
કહેલું છે, તે માળા, નારડીના જીવોનું વેદિયશરીર અતમુહર્ત્ત  
સુધી ટકો રહે છે, અને તે પછી તે વિમરાણ થઈ જાય છે નિર્ધન  
અને મનુષ્યોન વેદિયશરીર એક પોહોન સુધી ટકો ગડે છે દેવ  
તાઓનું વેદિય શરીર પ નર દિવસ ટકો શકે છે બહેનો, એવી રી-  
તે બીજું અવગાહના ઢાંગ કહ્યું, તે ધ્યાનમાં ગળાને હવે રીતું ન  
ચલુકાંગ કડુ છે, તે માળા—

તે એવીજ દહડના જીવોમાં જ્યાં દહડના જીવના ચરીરનો બા-  
ધો કોનો છે? તે જાણવાને માટે ત્રીજા મધયણુકાંગનું પ્રયોજન છે  
મધયણુના છ પ્રકાર છે ૧ વજ્ર કષ્ઠભનારાય મધયણુ ૨ કનકનારા-  
ય મધયણુ ૩ નાગાય મધયણુ ૪ અર્ધ નારાય મધયણુ, ૫  
હીલિકા મધયણુ અને ૬ છેવડું—મેવાર્ત મધયણુ તે દેવક મધ-  
ણુના જુના જુદા અર્થ છે, તે પુત્રમને બીજે પ્રકારે નમતરીજા

આવગના પાત્ર દહડ, દેવતાના તેર દહડ, નારડીનો એક—  
એ એગલીજ દહડના જીવોને છએ મધયણુમારી એકે મધયણુ  
હોતું નથી કાગ્લુકે, જે ચરીરમાં હાડ તથા મામ હોય ત્યાં મધ-  
યણુ હોઈ શકે અને તે એગલીજ દહડના જીવોને હાડ તથા  
મામ હોતા નથી મે ઇદ્રિય, તેદ્રિય અને એન્દ્રિય—એ વિદ  
લેદ્રિયના ત્રણ દહડના જીવોને ૭ છેવડું અથવા મેવાર્ત મધ-  
યણુ હોય છે

ચોથું સનાકાંગ છે ન જાનો અર્થ જ્ઞાન વાય છે તે સના  
આહાર, ભય, પત્રિકુ અને મૈથુન—એવા ચાર પ્રકારની છે  
તેમજ જમ, દોષ, માન, માયા, લોભ અને શોહ એ છ પ્રકારે પણ સના  
કહેવાય છે ઉપગની વ્યાગ તેની માથે મેળવતા બધી મગીને દયા  
થાય છે એકેદ્રિય જીવથી માડીને એવીજ દહડના જીવોને એ  
દયા ન દા હોય છે



૫ પાપમુ સમ્પાનકાર છે નમ્પનનો મર્થ અદૃષ્ટિ  
 થાય છે, એવે ચોરીય દડકના છોના મરીરની અદૃષ્ટિ કેવી  
 ન્દીયકે, ને મમ્પાનકારથી અદૃષ્ટિ થાય છે એ નમ્પા ૧ સમયનુ  
 ૨૫ ૨૫૫૫, ૩ ગાદિ, ૪ વ ન ૫ કુમ્મ અને દુડક એવા—  
 છ પ્રકારે છે તેમા દેવતા ને દડકના છોના મરીરની  
 અદૃષ્ટિ નમવનુમ્પ નમ્પાનકારી છે મનુ ૪ અને નિર્ધય—  
 એ એ દડકના છોને છએ સમ્પાનકારી મરીર છે ચિકેદ્રિયના  
 ના ૨૬૬ મને નારીના એ ૨૬૬ મ દુડક નમ્પાનકારી છે  
 ચના નિર્ધયના દડકના થુ મમ્પાનકારી છે ૧ મુકયના  
 દડકને ૬૫૫૫ મારકે નમ્પાનકારી છે તેમમા ૬૫૫૫  
 છોના મરીરને મારકે નમ્પાનકારી છે, અમ્પાનકારી છોને ૫૨  
 ૨૫૫૫ આકાર, અને પુરીકયના ૨૬૬૫ છોના મરીરની  
 અથવા મરીરની દામને મરીર અથવા મરીરને અમ્પાનકારી  
 દોષ છે

૬ ૬૫ ૬૫૫ દાક છે કેધ, નાન, મદ અને તેમ—એ  
 ૨૬ ૫૫ ૬૬૫૫ છે ને સીધે ૬૬૫૫ છોના મરીરને ૨૬ ૬૫૫  
 ૨૫૫ છે

૭ નાનમુ લેન્ધકાર છે ને ૨૫ ૬ પ્રકારની છે ૧ ૬૫  
 ૨૫૫, ૨ ૬૫૫, ૩ ૬૫૫, ૪ ૬૫૫, ૫ ૬૫૫, ૬ ૬૫૫, ૭ ૬૫૫, ૮ ૬૫૫, ૯ ૬૫૫, ૧૦ ૬૫૫, ૧૧ ૬૫૫, ૧૨ ૬૫૫, ૧૩ ૬૫૫, ૧૪ ૬૫૫, ૧૫ ૬૫૫, ૧૬ ૬૫૫, ૧૭ ૬૫૫, ૧૮ ૬૫૫, ૧૯ ૬૫૫, ૨૦ ૬૫૫, ૨૧ ૬૫૫, ૨૨ ૬૫૫, ૨૩ ૬૫૫, ૨૪ ૬૫૫, ૨૫ ૬૫૫, ૨૬ ૬૫૫, ૨૭ ૬૫૫, ૨૮ ૬૫૫, ૨૯ ૬૫૫, ૩૦ ૬૫૫, ૩૧ ૬૫૫, ૩૨ ૬૫૫, ૩૩ ૬૫૫, ૩૪ ૬૫૫, ૩૫ ૬૫૫, ૩૬ ૬૫૫, ૩૭ ૬૫૫, ૩૮ ૬૫૫, ૩૯ ૬૫૫, ૪૦ ૬૫૫, ૪૧ ૬૫૫, ૪૨ ૬૫૫, ૪૩ ૬૫૫, ૪૪ ૬૫૫, ૪૫ ૬૫૫, ૪૬ ૬૫૫, ૪૭ ૬૫૫, ૪૮ ૬૫૫, ૪૯ ૬૫૫, ૫૦ ૬૫૫, ૫૧ ૬૫૫, ૫૨ ૬૫૫, ૫૩ ૬૫૫, ૫૪ ૬૫૫, ૫૫ ૬૫૫, ૫૬ ૬૫૫, ૫૭ ૬૫૫, ૫૮ ૬૫૫, ૫૯ ૬૫૫, ૬૦ ૬૫૫, ૬૧ ૬૫૫, ૬૨ ૬૫૫, ૬૩ ૬૫૫, ૬૪ ૬૫૫, ૬૫ ૬૫૫, ૬૬ ૬૫૫, ૬૭ ૬૫૫, ૬૮ ૬૫૫, ૬૯ ૬૫૫, ૭૦ ૬૫૫, ૭૧ ૬૫૫, ૭૨ ૬૫૫, ૭૩ ૬૫૫, ૭૪ ૬૫૫, ૭૫ ૬૫૫, ૭૬ ૬૫૫, ૭૭ ૬૫૫, ૭૮ ૬૫૫, ૭૯ ૬૫૫, ૮૦ ૬૫૫, ૮૧ ૬૫૫, ૮૨ ૬૫૫, ૮૩ ૬૫૫, ૮૪ ૬૫૫, ૮૫ ૬૫૫, ૮૬ ૬૫૫, ૮૭ ૬૫૫, ૮૮ ૬૫૫, ૮૯ ૬૫૫, ૯૦ ૬૫૫, ૯૧ ૬૫૫, ૯૨ ૬૫૫, ૯૩ ૬૫૫, ૯૪ ૬૫૫, ૯૫ ૬૫૫, ૯૬ ૬૫૫, ૯૭ ૬૫૫, ૯૮ ૬૫૫, ૯૯ ૬૫૫, ૧૦૦ ૬૫૫

દા ૬૬૬, વતર દેવ નો એક ૬૬૬, પૃ ૧૧૩૫ નો એક ૬૬૬, અવનમ્પતિય નો એક ૬૬૬—મે ૪૬૬૬ ને વિન કૃ ૩, નીવ, નેવ ને તેમે—એ ચાર લેખા હોય છે

૮ આશુ ઇન્દ્રિયકાર છે હ્રમ, કાન, નાક, આંખ અને શરીર—એ પાંચ ઇન્દ્રિયો છે તેઓમાથી જે ૬૬૬ જેટલી ઇન્દ્રિયો હોય, તે તથુગને માટે આ ઇન્દ્રિયકારનો ઉપયોગ છે

સ્થાનના પાંચ ૬૬૬મા એક ન્પગ અવવા શરીર ઇન્દ્રિય હોય છે વિન્દે દિવના નવુ ૬૬૬મા બે ઇન્દ્રિયને બે, નવુ ઇન્દ્રિયને નવુ અને નજીરે દિવને નાં ઇન્દ્રિયો હોય છે, બાકીના મોળ ૬૬૬ મા પાંચે ઇન્દ્રિયો હોય છે

૯ નમુ મમુ, માનકાર છે તે મમુદ્ધાતના બે બે. છે હ્રમ સગ રી મમુ, માત અને અશ્રવ ન બધી મમુ, ધાત, અહિં હ્રવ મબધી મમુ, ધાત લેવાની છે આત્માની વેના વિગેરેથી ધાત થાય, તે મમુ, ધાત કહેવાય છે તે હ્રવ પબધી મમુ, ધાતના નાન પ્રનગ પડે છે ૧ ને નામમુ, ધાત, ૨ કાચમમુ, ધાત, ૩ મગ્નુ સમુ, ધાત, ૪ રંકિન મમુ, ધાત, ૫ નેજન મમુ, ધાત, ૬ બાકાર, મમુ, ધાત ૭ કેવળી મમુ, ધાત એ સાત પ્રકારે આત્માના પ્રનગ શરીરથી બાહ્ય નીળે છે, માટે તે હ્રવ સમુ, ધાત કહેવાય છે

મનુષ્યના એક ૬૬૬ ના વેદના વીગેરે મ તે મમુ, ધાત રાય છે વા યુકાયના એક ૬૬૬ વિના બાકીના ચાર આવગના ચાર ૬૬૬ને વિરે વેના, કાચ અને મરણ—એ નવુ મમુ, ધાત હોય છે વિન્દે દિવના ત્રણ ૬૬૬મા પાંચ તે નન, કાચ અને મરણ એ ત્રણ મમુ, ધાત હોય છે નબળનિર્ચરનો એક ૬૬૬ અને વેનાના તે ૬૬૬ એ ૪૬૬ને વિરે આહારક અને કેવળી એ બે મમુ, ધાત શિવાયની બાકીની પાંચ મમુ, ધાત હોય છે નાગીનો એક ૬૬૬



પ્યના એક દડડને વિષે એક સમયમા સ ખ્યાતાજીવ ઉપજે છે  
 પાચ રથાન-મોહિલા વન-પતિકાયના એક દડડને વિષે એક સમયમા  
 અન તાજીવ ઉપજે છે અને ણાકી ચારમ્યાવરના ચાર દડડને વિષે  
 એક સમયમા અમ ખ્યાતાજીવ ઉપજે છે મનુષ્યના દડડમા જે સ મૂ  
 િમ મનુષ્યો છે, તેઓ એક સમયમા અસ ખ્યાતા જીવ ઉપજે છે

હે સદ્ગુણી જહેનો, જેવી રીતે એ ચાવીશ દડડમા એક સમ  
 યમા જીવોની ઉત્પત્તિ કહી તેવીજ રીતે તે જીવોનુ આવલુ પણ  
 નાશી લેલુ એટલે જે દડડમા જેમ જીવો ઉપજે છે, તેમ તેઓ  
 મરે છે

૧૮ અકારમુ આયુષ્ય સ્થિતિનુ દાર છે એ દારથી ચાવીશ  
 દડડના જીવોના આયુષ્યનુ પ્રમાણ કહી શકાય છે પાચ મ્યાવરના  
 પાચ દડડમા પૃથ્વીકાયજીવોના આયુષ્યની મ્થિતિ જાવીશ હજાર  
 વર્ષની છે અપ્કાયજીવની સાત હજાર વર્ષની છે, વાયુકાયજીવની  
 નવ હજાર વર્ષની છે, વન-પતિકાય જીવની દશ હજાર વર્ષની છે  
 અગ્નિકાયજીવના આયુષ્યની મ્થિતિ ઉત્કૃષ્ટી નણ નિમની છે મનુ  
 ષ્ય અને તિયથ—એ બે દડડના જીવોની આયુષ્યની સ્થિતિ નણ  
 પચોપમની છે

વંમાનિક દેવતાના અને નારકીના દડડમા આયુષ્યની ઉત્કૃષ્ટી  
 નિધિ તેનીશ નાગચોપમની છે બરતર દેવતાની એક પચોપ  
 મની છે જ્યોતિર્દેવતાઓમા ચક્રનુ આયુષ્ય એક લાખ વર્ષથી  
 અધિક એવા એક પ ચોપમનુ છે અને સૂર્યનુ આયુષ્ય એક હજાર  
 નામથી અધિક એવા એક પચોપમનું છે

અસુરકુમારનિકાયના દેવતાઓનુ આયુષ્ય એક માનચોપ  
 મથી કાઈક અધિક છે અને ણાકીના નવ નિકાયના દેવતાઓનુ આ  
 યુષ્ય કાઈક ઓછા બે પચોપમનુ છે

નિકલે દ્રિયના ઋણ હકમા જે દ્રિય જીવનુ આયુ ૧ જાગવનુ છે, તે દ્રિયનુ આયુ ૧ મોગપુષ્પવાદ દિનનુ છે અને ચારિદ્રિયનુ આયુષ્ય છ માસનુ છે આ જાવી આયુષ્યની સ્થિતિ ઉત્કૃષ્ટી જાવી હોયે આયુષ્યની જવન્યસ્થિતિ કહેવામા આવે છે પાચગ્રાવના પાચ દંડક, વિંડને દ્રિયના ઋણ દંડક, તિયન પચે દ્રિયનો એક દંડક, અને મનુષ્યનો એક દંડક—એ ગ્રા દંડકને વિષે જવન્યથી આયુષ્યની સ્થિતિ અતર્મુર્ત્તની છે ભવનપતિના દસ દંડક, નારકીનો એક દંડક, અને વ્યતર દેવતાનો એક દંડક—એ જાગ દંડકના જીવોની જવન્યથી આયુષ્યની સ્થિતિ દસ હજાર વપની છે વૈમાનિક દેવતાનુ આયુષ્ય જવન્યથી એક પચોપમનુ છે અને જ્યોતિર્ગી દેવતાનુ આયુષ્ય જવન્યથી એક પચે પમના આઠમા ભાગનુ છે

પ્રિય બહેનો, હવે હું તમને ૧૮ આગામીશમુ પચાસિદ્ધાંત હું, તે તમે ધ્યાન દઇને માલજાએ પુકગજોના એકા વનાથી પુગ જોને પરિણમન કરવાની જે એક જાગની શક્તિ તે પચાસિ કહેવાય છે તે પચાસિના છ પ્રકાર છે ૧ આહારપચાસિ, ૨ ગીર પચાસિ, ૩ હ્રિય પચાસિ, ૪ આત્મોદ્ધામ પચાસિ, ૫ ભાપાપચાસિ, અને મન પચાસિ એવા તના નામ છે જે શક્તિથી પ્રાણી આહાર લઈ તેને મનપણે પરિણમાયે તે આહારપચાસિ કહેવાય છે તે આહાર લીધા પછી જોરાકના વિમરથી જે મન, લોભી, મામ, ૫ ૧, ૧, મન ત અને વીર્ય—એ સાત ધાતુ પરિણમાવી શરીરનુ બધારણ જે શક્તિથી કરે તે બીજી ગરીરપચાસિ કહેવાય છે તે સાત ધાતુરૂપે અનેવા આહાર વગેરેથી એક, બે, ત્રણ ચાર કે પાચ હ્રિયોને યોગ્ય પોતપોનાના હ્રિયરૂપ પરિણમને પચાસવાની જે શક્તિ તે ત્રીજી હ્રિય પચાસિ કહેવાય છે વાયુને શનીમા જે નયો તે શ્યામ અને શરીરથી બાહ્ય જાહેર તે નિ

શ્રામ ડહેવાય છે જે શક્તિથી તે શ્વાસ તવા નિ શ્વાસને યોગ્ય વ-  
ર્ગીભૂતા વર્ગીયા લઈ તેવા પરિણામને પરિણુમાવી અવલ ધીમુદ્રી  
પ્રકાય તે ચોથી શ્વાસોદ્ધાન પર્યાસિ કહેવાય છે લાપા બાલવાને  
યોગ્ય એવા વર્ગીયા લઈ તેને લાપાડપે પરિણુમાવી અવલ ધી મુદ-  
વાની જે શક્તિ, તે આવશી લાપા પર્યાસિ કહેવાય છે

મનને યોગ્ય એવા દલિયા શરૂ કરી તેને મનડપ પરિણાન  
પમારી, તેનું અવલ મન કરવાથી છવ મનન કુશાને મમલ વાય  
છે, તે મનન કરવાની જે શક્તિ તે ળડી મન પર્યાસિ કહેવાય છે

ફેરવાના તે ૮૬૬, મનુષ્યનો એક ૬૬૬, તીવ્રનો એક ૬૬૬  
અને નાગરીનો એક ૬૬૬—એ મોળા ૮૬૬ને વિષે છે પચાસિઓ  
દાય છે પ્રાવગ્ના પાત્ર ૬૬૬મા લાપા અને મન—એ જે પર્યા-  
સિ ગિવાય, બાડીની ચાર પર્યાસિઓ દાય છે નિગ્ને યિના ત્રણ  
૮૬૬ને વિશે એ મન પચાસિ વિના બાડીની પાત્ર પચાસિઓ  
દાય છે

પ્રિય મહેનો, હવે ગંધીશનુ આહારદાન છે, તે વિષે જે શકુ  
તે વન ૮૬૬ માબગને તે ચોથીશ ૬૬૬કોમા કના ૬૬૬નો છવ  
૬૬૬ દિગિનો આહાર લે છે, તે આહારદાનથી બાલુવાનુ છે

ચોવીને ૬૬૬કોના છવ આર દિયાઓ અને નિગ્ને અને  
અંગદિગ્નિ—એમ મળી છ દિગ્નિ આહાર ૮૬૬ કરે છે તેના  
પ્રાવગ્ના પાત્ર ૬૬૬કોના છવોને તે છ દિગ્નિનો આહાર દાય અવવા  
ન દાય એમ પણ છે, તરફડે, આ લોકની ડેવટે જે નકમ પાત્ર  
પ્રાવર કહેવા છે, તેઓ ત્રણ દિગ્નિનો, આર દિગ્નિનો અવવા પાત્ર  
નિગ્નિનો આહાર પણ શરૂ કરે છે

મહેનો ! તે આહારના નાપુ પ્રકાર છે ૧ જોત્તહાર, ૨ લો-  
માહાર, અને ૩ પ્રોપાહાર જે ચરીર ફરતે તે જોત્તહાર કહેવાય

છે આમડી સાગે ફરમે તે લોભાહાર અને મોહામ્યા કોળીયા નાખ  
વા તે પ્રમેપાહાર કહેવાય છે તેમા દેવ તથા નારકીના જીવોને  
જોખાહાર અને લોભાહારહોય છે નારકીને તેજ ને આહાર મનમા  
ચિત્તના પડી અમનોજ ( નકારી રીતે ) પરિણમે છે અને દેવતા  
જોખે શુભ મનોજ ( શુભ રીતે ) પરિણમે છે, એકે દ્રિય વગેરે  
પાચ સ્થાવરને જોખાહાર અને લોભાહાર હોય છે તથા વિકલે દ્રિય,  
તિયચ પચે દ્રિય, અને મનુષ્યના જીવોને જોખાહાર, લોભાહાર  
અને કન્યાહાર હોય છે

હું પ્રિય બહેનો! હવે ૨૧ એકવીંગમ્બુ ન જાહાર કરું છું, તે સા  
બળો—મ જ્ઞાનો અર્થ જાણવું થાય છે તે ન જ્ઞા ત્રણ પ્રકારની છે,  
નીર્ધકાલિદ્રી, હિનોપદેશિકી અને દ્વિવાદોપદેશિકી—જે ત્રણે જાણ  
ની વાત જાણે તે દીર્ધકાલિદ્રી મ જ્ઞા કહેવાય છે જે પોતાના હિતમા  
એટલે શરીર માચવવા વિગેરે પોતાને ગમતી વાતમા પ્રવર્તે અને  
જે પોતાને અહિત—અણગમતી હોય તેથી નિર્મલે તેબીજ હિતો  
પદેશિકી મ જ્ઞા કહેવાય છે જે ઠાઠશાગી ભલવામા કે સમ્યગ  
દ્વિમા પ્રવર્ત તે ત્રીજી દ્વિવાદોપદેશિકી ન જ્ઞા કહેવાય છે

ભવનપતિ, વ્યતર, જ્યોતિષી અને વેમાનિક—એ ચાર પ્રકારના  
દેવતાના તેજ દહક નિયચનો એક દહક અને નાજીનો એક  
દહક—એ ૫૬૨૬ જ્ઞા જીવોને વિરે દીર્ધકાલિની સના હોય કે  
કાળાકે, તેઓ “અમુક કામ છુ કરે છું, મે અમુક કામ કર્યું અને  
અમુક કામ હું કરીશ” એમ ત્રણે કાળનું જ્ઞાન તેમને હોય છે

વિરે દ્રિયના તથા નહકના જીવોને હિનોપદેશિકી ન જ્ઞા હોય  
છે, કારણકે, તેઓ પોતાનું હિત અહિત સમજે છે અને તે પ્રમાણે  
પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ કરે છે સ્થાવરના પાચે નહકના જીવોને એકે મના  
રોની નથી મનુષ્યના એક દહકમા ત્રણે મ જ્ઞા હોઈ શકે છે કાર

લોકે, તેઓમા કોઈ સમ્યગ્વૃત્તિ ચાહ પૂર્વધારી વાય છે

પ્રિય ખેનો, ૨૨ બાવીશમુ ગતિદાર છે ગતિનો અર્થ ગમન કરવું છે ચોવીશ દહક માહેલા કયા કયા દહકના જીવ મરીને કયા કયા દહકમા જમન કરી ઉપજે છે, તે વાત આ દ્વારમા જણાવેલી છે

૨૩ ત્રેવીશમુ આગતિદાર છે આગતિનો અર્થ આવવું થાય છે એટલે કયા કયા દહકમા કયા કયા દહકના જીવ આવીને ઉપજે છે, તે એ દ્વારથી જાણવામા આવે છે પર્યાસા પચે દ્રિય તીર્યચ અને પર્યાસા મનુષ્ય—એ બે દહકના જીવો ભવનપતિ વગેરે ચાર દેવતાના તેજ દહકમા નય છે એસ જ્ઞાતાવર્ષના આયુષ્યવાળા જીગલિયા મનુષ્ય સિવાય ન જ્ઞાતાવર્ષના આયુષ્યવાળા પર્યાસા પચે દ્રિય તિર્યચ અને મનુષ્ય તથા પર્યાસા પૃથ્વીકાય, અપકાય અને પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયના પાંચ દહકને વિષે દેવતાના તેજ દહકના જીવ મરીને ઉપજે છે

અમ જ્ઞાતાવર્ષની આયુષ્યવાળા જીગલિયા વિના ન જ્ઞાતાવર્ષની આયુષ્યવાળા પર્યાસા ગર્ભજનિર્યચ અને મનુષ્યના જીવો નાતે નારકીના દહકમા જાય છે અને ત્યાંથી નીકળી તે નારકીના જીવો ન જ્ઞાતા આયુષ્યવાળા પર્યાસા મનુષ્ય તથા નિર્યચના જે દહકને વિષે ઉપજે છે બાકીના બાવીશ દહકને વિષે નારકીના જીવ ઉપજતા નથી એ ઉપગ્રંથી એટલું મમજનાતું કે, પચે દ્રિય નિર્યચ અને ગભજ મનુષ્ય નારકીમા ઉપજે છે અને તે નારકીમાથી નીકળી પાછો ગર્ભજનિર્યચ અને ગર્ભજમનુષ્યમા આવી ઉપજે છે

ખેનો, આ જાણત તમારે વધારે નમજવાની છે મ મૂર્ઠિમ નિર્યચ પચે દ્રિયજીવ પોહેલી નગક મુધી જાય છે એચર જાતિના જીવો ત્રીજી નાન્કી મુધી જાય છે, નિંકુ વગેરે ચોપગા પ્રાણી ચોવી નારકી મુધી જાય છે, ઉર પગિમર્ષ જાતિના જીવો પાંચમી નારકી મુધી



જાય છે, સ્ત્રીઓ છઠ્ઠી નારકી સુધી જાય છે અને મનુષ્ય તથા મન્ય જાતિના જીવ સાતમી નારકી સુધી જાય છે

ખડેનો, કર્મ નારકીના જીવ કયા જાતિને ઉપજે છે? એ પાતક તમારે જાણવાનું છે માત્રમી નારકીમાંથી નીકળેલો જીવ ગર્ભજ તિર્યચમાં આવે છે અને સમકિત પડુ પામે છે, છત્રી નરકમાંથી નીકળેલો જીવ ગર્ભજ તિર્યચ અને ગર્ભજ મનુષ્યમાં જાય છે અને તે દેશવિરતિપણુ પામે છે, તે મર્વવિરતિપણુ પામી શકતો નથી પાતકમાંથી નીકળેલો જીવ ગભજ મનુષ્ય થાય અને મનુષ્યવિરતિપણુ પામે છે પણ તે કેવળજ્ઞાન પામી શકતો નથી એથી નરકમાંથી નીકળેલો જીવ ગર્ભજ મનુષ્ય થાય છે અને તે કેવળજ્ઞાન પામે વાન પામે પરંતુ તીર્થજગત્તા યતોજ નથી ત્રીજી નરકમાંથી નીકળેલો જીવ ગર્ભજ મનુષ્ય થાય છે અને તીર્થ કર પણ થઈ શકે છે, પરંતુ રાસુદેવ અથવા બાળદેવ થઈ શકે તો નથી બીજી નરકમાંથી નીકળેલો જીવ મનુષ્ય થાય છે અને વાસુદેવ તથા બાળદેવ પણ થઈ શકે છે પરંતુ ચક્રવર્તી થઈ શકે તો નથી પેહેલી નારકીમાંથી નીકળેલો જીવ ચક્રવર્તી વગેરે સમગ્ર પદવીને પામે છે આ પ્રમાણે નારકીના જીવોનું ગતિ અને અગતિદ્વાર જાણવું

ખડેનો, હવે પૃથ્વીકાય અપકાય અને વનસ્પતિકાય—એ ત્રણ દહકના જીવોનું આગનિદ્વાર તથા ગતિદ્વાર જાણું, તે તમે એક ચિન્ત સાબળજો—પૃથ્વીકાય, અપકાય અને વનસ્પતિકાયના દહકમાં નારકીના જીવ ગિવાય બાકીના ત્રેવીશ દહકના જીવો આવી ઉપજે છે અને પૃથ્વી વગેરે પાતક સ્થાવરના પાતક દહક, વિકલે દ્રિયના ત્રણ દહક, મનુષ્યનો તથા તિર્યચનો એક દહક—એ દગ દહકને વિષે પૃથ્વીકાય, અપકાય અને વનસ્પતિકાય એ ત્રણ દહકના જીવો જાય છે ઉપર દહેલા દશ દહકના જીવો ત્યાંથી નીકળી તે ઉજાય તથા વાયુકાય—એ બે દહકના જીવો પાતક સ્થાવર, ત્રણ વિકલે-દ્રિય અને એક પદે દ્રિય તિર્યચ—એ નવ દહકના ઉપજે છે પૃથ્વીકાય વગેરે દશ દહકના જીવો સ્વયંને વિકલે દ્રિયમાં આવે

છે અને ને વિદ્યે દ્રિયના જીવો તે દશ દહકમા જાય છે ગર્ભજ  
તિર્યચના જીવો ચોવીજો દહકમા જાય છે અને આવે છે, મનુષ્યના  
દહકના જીવો ત્રયવીને ચોવીજો દહકમા જાય છે તંત્રિકાય અને  
વાયુકાય વિના જાકીના જાવીજો દહકના જીવો મનુષ્યમા આવે છે

હું બહેનો, આ પ્રમાણે તે ગતિદાઃ અને આગતિદાઃ મમજીવુ  
હવે હું તમને ૨૪ ચોવીરામુ વેદદાઃ હું તે તમે સ્વપૂર્વક સામાજ-  
ને અધિવેન્ના અર્થ અભિનાય વાય છે તે વેદના ત્રય પ્રકાર છે  
૧ શ્રીમે, ૨ પુરુષ વે, અને ૩ નપુસક વે જે પુરુષ ઉપર અભિ  
વાય કરના, તે શ્રી વે દેવાય છે શ્રી ઉપર જે અભિલાય કર્યો  
તે પુરુષને અને શ્રી તથા પુરુષ બંનેનો અભિનાય કર્યો તે નપુ  
મને કહેવાય છે પચેદ્રિય તિર્યચ અને મનુષ્યના દહકને વિષે  
શ્રીમે, પુરુષ વે અને નપુસક વે ત્રણે હોય છે ભુવનપતિ, વ્ય  
તર, જ્યોતિર્મી અને વમાનિઃ એ ચાર પ્રકારના દેવતાના તેર દહ  
કને વિષે શ્રીમે તથા પુરુષમે હોય છે, નપુમમે હોતો નથી તથા  
વના પાંચદહક, વિદ્યે દ્રિયના ત્રણ દહક અને નારકીના એક દહ-  
ક--એ નવ દહકને વિષે કુલ નપુમ વે જ હોય તે શ્રીમે ત  
થા પુરુષમે હોતા નથી

બહેનો, આ પ્રમાણે ચોવીરા દહકના જીવોને ચોવીશદ્વારે  
કહેવા છે, તે ઉપરાંત એક પચવીરામુ અપખાદુત્યદ્વારે કહેવું છે ક-  
યા દહકના જીવ મરંધી યોગ છે અને કયા દહકના, જીવ મરંધી  
વધાર છે, એ બંને આ પમદુત્યદ્વારથી જણાય છે

બહેનો, જગતમા જેટલા જીવો છે, તેમા ગર્ભજ પર્માત્મા મનુ  
ષ્યના જીવ મરંધી યોગ છે તેમનાથી બાહર અગ્નિકાય જીવ વધા  
ર છે તેમનાથી વમાનિઃ દેવતા વધ છે, તેઓથી દશભુવનપતિના જી  
વો અધિક છે તેઓથી નારકીના જીવો અધિક છે, તેમનાથી વ્યતરદેવ,  
તેમનાથી જ્યોતિર્મીદેવ, તેમનાથી ચારિદ્રિયજીવ અને તેમનાથી  
પચેદ્રિય તિર્યચના જીવો અધિક છે તેમનાથી બેદ્રિય જીવ, તેથી  
તેદ્રિયજીવ, તેથી પૃથ્વીકાયજીવ, તેથી અપૃથ્વીકાયજીવ, તેથી વાયુકા  
ય જીવ, અને તેથી વનસ્પતિકાયજીવ અધિક છે

પ્રિયજ્ઞેનો એ પ્રમાણે ચોવીશ દડકના પચવીશ દાર કહેલા છે  
એ તમને તેનું દુક વર્ણન કરી બતાવ્યું છે, તેનું તમે બરાબર મ  
નન કરજો જેથી તમને જીવ સળધી નાડે જ્ઞાન પ્રાપ્ત થશે

ધર્મદામ રોકે કહે છે—હું આવીડાઓ, આ પ્રમાણે આ  
ન દા પોતાની પુત્રી લલિતાને અને બીજી આવીડાઓને કહેતી હતી  
તેનામા જ્યાં જોવી—

જ્યાં—ધર્મમાતા આન દા કાકીજી, તમે જે દડકની ઉપદેશ  
વાર્તા જાણી, તે બધી યાદ રહે તેવી નથી, માટે તે ઈ જો કોઈ ગરબી  
હોય તો જાણો

આન દા—ને કવિતા લલિત ને આવડે છે, તે બેલશે

કુમુદ—જા, મને પણ આવડે છે જો તમે જાણો તો ગાઈ બતાવો

આન દા—તું અને લલિતા બંને ગાઓ પછી લલિતા અને  
કુમુદ તે ચોવીશ દડકની કવિતા ગાઈ બતાવે છે

ધર્મદામગોક—એ કવિતા અમારી આવીડા તમને ગાઈ  
બતાવશે

પછી જ જા તે કવિતા આવીડાશાળામા જાય છે

## દડકની કવિતા

### ગરબી

‘ માડે સારૂ તે મુસ્ત રોહિર ’—એ રાહ

મુજા નવ આવડ નાર, વાત વિચારીર,

મુખકાન્ક દડક બોધ, ત્યો મન ધાતીરે

૧

છે નાગ જનિના જીવ, નર્વ પ્રમાણે,

તે સ્થાન તણા જે લાગ, નડક નજીરે

૨

છે દશ દશ દશ બાપ બુદ્ધપણિનને  
 તેમા દશ એવ જાણ્ય, વિવિધ નિમિત્તે  
 પૃથ્વી નજ તેજ પવન, વનઅનિ જાણે;  
 એ દશ તેનો આપ, સુખ પ્રસન્નને  
 છે વિકલે દિયનો એક, દશ મજાને,  
 એવે દિય નિર્મલ એક, નન મહુ બુદ્ધને  
 માનવ, પૃથ્વી તર ન્યોનિ, વૈભવિનિ વેદા  
 તે દશ એક ગણ્ય, તે નામાં તેજ  
 તે ચોવીશ દશ સવ, પૂર્વ જાણે,  
 જિન આગમ માટે એક, મુખ્ય કથાને  
 છે ચોવીશ તેના ઠાગ, તે કથોને,  
 તે સ્થિતિ જાણે પૂર્વ, વપુને વોને  
 આ જોનો ધરમે સ્થિત, ના જીનિ,  
 અ તરમા ધરમે પૂર્વ, ને પા પ્રીનિ

**ધર્મદાસ શેઠ—**હે માતાઓ નન જોન, હલિયા ને  
 કુમુદે ચોવીશ દશની કવિતા નર્મલના તે આજની સ્વચ્છ  
 વગેરે બધી શ્રાવિકાઓ જુની થઈ નાં એને નેમાણે એ કવિતા  
 લાખી મોટે કવવાનો નિચય કયા દેને પૂર્વ જાણે કુમુદે,  
 જોનો, હો આજે આપણા કથેશ્વરના જવ દવ્યને નમય  
 થઈ ગયો છે, પછી આદીશ્વર બાવજાની કથા બોલાવી સ્વચ્છ,  
 પ્રેમ, પુતળી, જયા, પ્રમદા, પાની વગેરે આનદાને પને લાખી  
 ચોન પોતાને ઠેકાણે આવના થયા

**ધર્મદાસ શેઠ—**હો આપણા પત્ર સમય થઈ ગયો છે,

૧ જુદા જુદા કામ માટે જુદી કાલ મેળોનો એ-એ-૬-૫  
 ૩ ૩ મોરિદિય, તેરિદિય, ચોરિદિય જોનો એક એક ૬-૩-૪ પચાવિ  
 તિરિયનો એક-૬-૬ છે પચાવ ૫૫૨

તેથી 'પર્મ'ના સમાપ્ત કરવામા આરે છે જોયો આદિના ભગવાનનીજય પછી બધી શ્રાવિકાઓ આદીધર ભગવાન જય જોવી ખુશી ખુશી થની પાનાને ઘેર આવતી થઈ

ધર્મદાસ જો અને જગા પોતાને ઘેર આરે છે જગા પાની મેવામા હાજર રહે છે ધર્મ ભાસ જો જગાની મેવા ભક્તિ ભે ખુશી થાય છે અને પોતાના હૃદયમા વિચારે છે કે, આવી શ્રાવિકાવચન સારને ખરેખર સુધારનારી જે પૂનમે જા મુકુત બં હુશે કે, જેથી આંતરી શ્રાવિકાની મારે ભાગે મમાર જોડાયો થઈ છે, આવી 'ત્રીઓના છવનને જેમ્નો પોતાના છવનમા ઉ વૃત્તિ દર્શાવી છે, તેવી ત્રીઓ આ મનુષ્ય મ સારમા મ્વર્ગનુ મુખ આપનારી છે હે વીર સાગનના દેવના, તેની ઉચ્ચ વૃત્તિનાળો શ્રાવિકાઓ બનાવી આભારતની જેન પ્રત્તનો ઉદ્ધાર કરે

‘ તથાસ્તુ ’

## શ્રાવિકાનૂપણ તૃતીય

અલંકાર.

સમાપ્ત

અનુષ્ટુપ્

શ્રાવિકાનૂપણ વૃત્ત્વા શ્રાવિકા શ્રાવિકા જવેત્ ।

શ્રાવિકા શ્રાવિકાજાસા શ્રાવિકાનૂપણ વિના ॥ ૧ ॥

